[illegible] FES

w H[illegible]

18 Revellon

Hijos mios

ARATI SOLENSIS PHAENOMENA ET PROGNOSTICA

INTERPRETIBVS.

M. TVLLIO CICERONE. RVFO FESTO AVIENO. GERMANICO CAESARE, VNA CVM EIVS COMMENTARIIS.

C. IVLII HYGINI ASTRONOMICON.

Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata, & emendatorum ratio, ab ipso Morelio, viro sane vt colligere licet, doctissimo, & acerrimi iuditij, exposita.

Nos verò praeterea quae in Parisiensi exemplari reperiebantur, figuris affabrè, ad Ptolemaei doctrinam exsculptis, figurarumque explicationibus, RVFVM FESTVM *ornauimus: quem & ea causa praemisimus.*

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM GRAMINAEVM.
ANNO SALVTIS M. D. LXIX.

Ne locus aliquis vacaret, hos verſus Camerarij quibus nomina omnium cœleſtium ſiderum complexus eſt, propter elegantiam adiecimus, cum ſummam horum librorum contineant.

Nomina diſce puer veterum ſtudioſe laborum
Sydera, & cœli cognoſce micantia ſigna:
Signa vocant, quibus illa vides inſignia templa,
Sed numerum denum quater atque octo eſſe dederunt.
Vrſæ ſumma tenent Aquilonis frigora, per quas
Ingens in morem fluuij perlabitur Anguis.
Hunc ſubit Arctophylax ſed & hunc mox gemma Corona,
Inde Genu Nixus, poſt quem Lyra, deinde Volucris.
Tum Cepheus & Caßiepe, tum Vector & ille
Falcatum extollens cæſa enſem gorgone Perſeus.
Hinc Deltoton, & Andromede, hinc ſtat Pegaſe, ſed te
Delphin excipit, hunc Telum, hoc Aquila, Anguitenenſque.
Signifer hac ſequitur decliuis circulus orbe,
In quo Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Chelæ, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Piſces.
At Notus vndiſero tenet hac ſimulacra ſub axe,
Armatum, Oriona, Canem in quo Syrius ardet.
Quis Procyonque Lepúſque & Iaſonis additur Argo,
Hydrúſque & Centaurus & Ara incognita nobis,
Tum notus Piſcis, Cetúſque ac Eridani vnda.

AMPLISSIMIS ATQVE ORNATISSIMIS VIRIS SAEPIVS ITERVMQVE CONSVLIBVS, ET INCLITAE VNIVERSITATIS STVDII COLONIENSIS RESPECTIVE PROVISORIBVS VIGILANTISSIMIS,

eiusdemque florentissimæ reipu. amplissimo Senatui, Dominis suis colendis, Theodorus Graminæus

S. D.

CANAM ac Venerandam esse rerum sublimium cœlestiumque cognitionem, et ob beneficia quibus mortalium vitam afficit, quam maximè excolendam, consensus gentium, ac primorum parentum patriarcharum prophætarumque declarat auctoritas. Dum vltimæ memoriæ recordamur, ac spaciū præteriti temporis respicimus, nullum vnquā study genus adeò excultum cum summa admiratione mortalium, vt admirandam rerum sublimium cognitionem, vel artis minimè gnarus facilè nobis dederit. Adamum primum omniū nostrorum parentem, quem deus è puluere ac limo terræ formauerat, hanc artem & calluisse, ac propagasse, affirmare non dubitauerim. Iosephus antiquitatum Iudaicarū scriptor cum affirmet, ipsum Setheum Adami filiū vbi omnium rerum innouationē & interitum mortalibus egris imminere, à parēte, intellexisset, duas columnas erexisse, alteram latericiam, alteram æneam, vt his insculptæ artes, ab aquarū impetu, si ad insolitam magnitudinem excrescerent, & ab ardore flammæ, si mundus ignis conflagratione conficiendus, conseruarentur. Hæc itaque grata fuerunt ocia primis parentibus, diuina dei opificia contemplātibus: qui se periucunda illa rerum sublimium contemplatione oblectarunt, ex inenarrabili illa cœlorum structura perdiscentes, æternam aliquam mentem esse, quam patrum traditione deum ipsum cognouerant, qui totius vniuersi compaginationem ex nihilo simul cum tempore ab initio construxisset, & constructa cuncta Giganteo Triumpho, supercilio, moueret. Parens itaque primus, harum rerum cognitione imbutus ea Mathusalemo tradidit, Mathusalemus Nöeo demonstrauit. Ab ipso Nōēo haud dubie Abrahamus ea percepit, quæ ad cultum veri dei & cœlestium cognitionem pertinerent, qui postmodum hæc eadem, vt Berosus scribit Aegyptijs communicauit. Hisce temporibus & Iobū vixisse constat, non in diuina solum verum etiam in humana philosophia versatum, qui Arcturi, Orionis, & Hyadum meminit, quæ non obscuræ eum cœlo deditum fuisse declarant. Ab hisce igitur luminibus humani generis rerum sublimiū cognitio dum profecta sit, nationes illæ in quibus ipsi versati sunt, veluti: Armenia, Mesopotamia, Caldæa, Assyria, Aegyptus, Phænicia, clariora ac magis illustria eius doctrinæ retinuerunt monumenta. Non mirū videri debet ipsos patriarchas & prophetas, harum rerum cognitionē habuisse, eaque oblectatos, Cum spiritus etiam

in Ecclesia DEI stellis, atque præclarissimis luminibus cœli tanquam verbis visibilibus usus sit ad flectendos animos, ad veram DEI agnitionē, & inuocationem salutarem quod Dionisio Ariopagitæ contigit, qui per defectum solis tempore passionis & pleniluny prodigiose contingentem, postmodum Paulo prædicante in veri & ingnoti DEI cognitionem peruenit. Huic fidem facit Magorum historia quorum patrocinio hactenus vestra vrbs vsa est, & DEO fauente in omne æuum fruitura, licet diris vndique ac horrendis perturbationibus Catholica Ecclesia à blasphemis hæreticis, qui Ouile CHRISTI sannis & scommatibus spurcissimo sacrilegoq; ore, omnia sacra, atq; adeo sanctorū reliquias prophanant, finitimæ regiones his annis conturbatæ sint, & ob nostra schelera, qui nobis iusti DEI pœnam ac punitionē, prochdolor, accersimus, depopulandæ, nisi dominus DEVS ob paucorum fidem, & probitatem Niniuen conseruauerit. Magi itaque hi quorū dico precibus ac patrocinio iuuari nos, per stellæ ortum mundi regem & saluatorem natum esse, vere in astrorum doctrina eruditissimi, iudicarunt & agnouerunt. Fuisse enim Natiuitatem DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI suspiciendam credimus, tantum enim illi, haud dubiè, natura tribuit natali die, quantum concursu omnium cœlorum excogitari poterit, Magi vt intelligere potuerint regnum natiregis æternum forè, & eius legem pietatis, iusticiæ, fidei, simplicitatis, charitatis, optimè institutam esse, nullumq; habiturā finem, nisi post reditum eclipticarum, in quo noua forma, post mundi huius innouationem ac conflagrationem sordium, & status vniuersi videretur. Quod tamen non ita intelligi velim ac si diuinitatem Christi Iesu, Miracula, vitæ inculpatæ sanctitatem integritatemq; legis promulgationem, Euangelij doctrinam, ab astris dependere, & magos ex ijsdem id perdiscere potuisse, indicem. Verum quemadmodū natura ornauit eum optimo temperamento, pulchritudine corporis, grauitate intuitus, quæ omnia ferme ex Iosephi testimonio colliguntur. Sic DEVS admirabilis ac gloriosus, optima constitutione tempus, quo æterni patris æternus filius, in hunc mundum nasceretur, adornare ac constituere voluit, vt Magi ac gentiles per astrorum ac siderum cognitionem, in qua ea tempestate cæteris nationibus præualebant, non aliter quam princeps Apostolorū Petrus, in multitudine piscium, ad CHRISTVM adductus est, in veri DEI cognitionem accerserentur, & profano Idolorū dæmonumq; cultu relicto, Deum vnum ac verum in spiritu & veritate colerent. Hinc constare arbitror huic arti, & locum fuisse aliquem, tum in synagoga, tum in Ecclesia DEI. In quanto vero honore ac æstimatione fuerit apud gentiles fabulæ ingeniosissimæ, & sanctæ veterū historiæ comprobant: videlicet Saturnum, Iouem, Martem, Solem, siue Apollinem, Venerem, Mercurium, Dianam, siue Lunam, Castorem, Pollucem, Persea, Medusam, Cephea, Cassiepeiam, Arcturum, Berenicen, Herculem, Ariadnen, Astræam, Chironem, & reliqua nomina stellis, imaginibusq; cœlestibus indita, fuisse propria heroibus, regibus, reginis, earū cultoribus, vt id ex Iuly Hygini Astronomico copiosius videre licet. nec solum apud primos illos reges & principes hanc artem notam & perspectam, sed & apud Græcos postmodum et latinos, iam lōgo tempore

pore

pore in magna admiratione hominum fuiſſe colligere licet. dum omnes plerumque regum ſeſe moribus accommodent. Apud Græcos Solon fuit, cum Thalete, poſt reges, inſignes eorum artifices fuerunt. Meton, Calippus, Hyparchus, Ptolemæus. In Romana vero Republica, Numa, Iulius Cæſar, Auguſtus, Tiberius, Conſtantinus, Theodoſius, FL. Valerius Martianus, Imperatores præclaris virtutibus præditi, tum vero hac laude celebriores quod ſumma diligētia & fouerint & adiuuerint rerum cœleſtium peritos, Vtinam hoc noſtro æuo Reges & principes, ac rerum publicarū adminiſtratores idem agerent, ſtudijs deditos, liberalibus ſtipendijs iuuarent, tantam nunquā perturbationē præclara ingenia excitaſſēt, dum relictis ſtudijs liberalibus, ſe teologicis ac diuinis imiſcent, Eccleſiæ conſtitutiones perturbantes, hæreſes ſectantes, atque ita parare ſibi diuitias potius ſtudentes, quibus cōiugem ac liberos alant, quā in Eccleſia Catholica pauperes perſeuerent. Tantus enim hoc noſtro æuo eſt artiū liberaliū contemptus, vt ſi quis in ijs delitеſcat, & non Theologicis ſtudijs, aut Iuriſprudentiæ operā accommodet, quibus ſolis honos eſt, & diſtēti loculi, vt malim alterius potius fortunā, quam philoſophi. Sic enim ego ſentio, cum iam annis quinque ſcholæ artiū, vt vocant, præfuerim, & ſtudioſis ad Mathematicas artes viā demonſtrauerim, nemine alio hæc eadē in Colonienſi vniuerſitate profitente, parum tamen aut nihil inde comodi receperim. Verum non dubito meum laborē gratum atque acceptum veſtræ amplitudini fore, ſi vnquam rectè negotiū quopacto ſe noſtrorum ſtudiorum haberet, explicatum fuiſſet. Si itaque veſtræ prudentiæ conſultū viſum fuerit, in hac profeſſione, mea opera vti, me paratiſſimū atque obſequentem, vt vnum de numero ſuorum ciuium reperient. Munus enim quo iam fungor Typographicum ſcilicet, nō me impedire, ſed adoleſcentum ſtudia magis ac magis promouere ac iuuare poteſt, quod ex præſenti noſtro labore facilius colligitur, quem eo potiſſimū fine ſuſcepimus, vt ſtudioſi cum voluptate quadam rerum ſublimium ſcientiam perdiſcerent. Eos auctores ijs cōiunximus qui apud latinos eandem pertractarunt matereā, & Aratum Græcum poëtam nobis latino carmine reddiderunt. Quo vero eos omni difficultate remota, commodius in cognitionem ſublimiū perduceremus RVFVM FESTVM figuris, figurarumq; explicatione exornauimus. Figuras adiecimus nō ſecundum Arati aut eius interpretum deſcriptas rationem, ſed Ptolemaicam, quam exactiorē iudicamus, Aratus enim οὐ πάνυ καλῶς *vt Leontius inquit, Mechanicus neque* πρὸς τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμον τοῖς ναυτιλομένοις *hoc eſt non optimè, neq; exacte admodū, ſed quatenus nautis cōducere videbatur, de ſideribus ſcripſit. Veſtræ autem autem Ampliſſimi, ornatiſſimique viri prudentiæ, quicquid laboris & moleſtiæ ac ſumptus, in hoc adornando libro, ad bona ac honeſta ſtudia promouenda ſuſcepimus, dedicandū duxi. Gratum enim id omne eſſe ſcio vobis, meis D. quod ſtudia aut promouere aut illuſtrare ſoleat.*

Valete fœliciter, Datum in Republica veſtra, ex Officina noſtra Typographica. Anno Salutiferi partus

M. D. LXIX.

XVII. Calendarum Aprilis.

DE M. T. CICERONE EX GREGORII GYRALDI *DIALOGO QVARTO.*

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poeticam tantũ attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, vt Plutarchus scribit, poeticæ adeò operam impendit, vt plurimũ omniũ iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ętate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco transtulit, vt tota Arati Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliaq́; quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poeta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematis id nomẽ, citat Donatus, vbi de Terẽtij poetæ vita agit, illudq́; Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

" *spes altera Romæ.* & illud

" *corripuit, tremulis altaria flammis.* id enim Ciceronis vxori, dum sacrificasset contigisse, dicitur: id quod & ipse Cicero quodã suo poemate testatũ reliquit: & eius licet elegiam, quę Thalemastis inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmẽ illud.

" *In mare Tyrrhenum longè penitúsque palumbes*

" Relliquit: non ideo tamen ego illũ poetam crediderim. Tunc ego, poeta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamẽ in tabula fuisse, multaq; pręter ea quę tu modo attulisti carmina & adhuc legi, & ab auctoribus citari assero, vt quę de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarũ Institutionũ, & quę in secundo eiusdẽ Consulatus Vrania Musa pronũciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.

" *Principio æthereo flammatus Iupiter igni*

" *Vertitur, & totum collustrat lumine mundum.* & reliqua: vsq; enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atq; ex ijs versus. Quin & de suis tẽporibus tres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulũ in Epistolis testis est, quos eosdẽ esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parũ vobis testimonium videtur de pœmate, quod Marius inscribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cùm in primo de Legibus Atticus Pomponius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poetę ferunt: mihi enim videris fratrẽ laudando suffragari tibi: tum Attico respõdet Q. Frater, Sic ita sanè. veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco nõ deerit, quę Mariana dicatur, eaq́;, vt ait Scæuola de fratris mei Mario, canescet seclis innumerabilibus. De eodẽ Mario poemata idẽ Q. Frater in primo de diuinatione: Quid est illo auspicio diuinius, ait, ꝙ apud te in Mario est, vt vtar potissimũ te auctore.

" *Hic Iouis altisoni subitò pennata satelles*

" *Arboris è trunco, serpentis saucia morsu.* & cætera quę ibi leguntur. Sed & illud multis mirũ videtur, quod de ipso Marco Cicerone legitur, non pauciores vnquam, cum in vrbe esset, quingẽtis versibus quotidie scribere solitũ, nisi vos de prosę versibus intelligatis. Iure igit, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas marcũ Tulliũ reposuit.

DE GERMANICO CAESARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenti cura in vrbe eruditus. Tantũ profecit sub primam adolescentiam in optimis disciplinis, vt incredibile dictu sit, quantũ ab antiquis scriptoribus cõmendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingeniũ, atq; opera extollunt, etsi paulò iunior ea ipsa cõposuit. Idẽ Germanicus in Causis præterea versatus est, & his quidẽ triũphalis. Inter alia studia Græcas comœdias à se editas reliquit, & opus Arati de rebus cælestibus in latinos numeros conuertit, nihil commotus, quòd à M. Tullio foret interpretatum, vt obseruatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicos hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Salcium Bassum, Rabirium, & Lucanum. Quid inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, & omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere

melius

melius potuit, quàm qui sic egerit? Reliqua omittimus, ne videamur plura nunc repetere, quàm institutum opus patitur. Cognomen Germanici à deuictis Germanis reportauit, cōtra quos magno exercitu, ac summis viribus dimicauit. Vxorē Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam, & ex ea liberos plures procreauit. Traditum est eum obijsse in vrbe Antiochia, quum quartum ac XXX: annum ageret: neque sine suspicione veneni, Tiberio auctore talis facinoris, vt Suetonius putauit. Quæ res credita est, non modo propter liuores, qui toto corpore extiterunt: sed ex ipso etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ouidius opus suum de Romanis Fastis ad hunc Germanicū misit, eiúsq; doctrinam tanti fecit, vt inter egregios poetas illius nomen retulerit. Nec defuerunt, qui existimarent ab eodem Germanico compositum fuisse epigramma illud vulgatum de puero Thracensi: quod equidem propter egregiam, singularémque in eo genere elegantiam subijciendum existimauit.

" *Thrax puer astricto glacie dum luderet Hebro, &c.*

De eodem

EX GYRALDI DIALOG. V,

GERMANICVS Cæsar Drusi filius, qui à Tiberio adoptatus, eiusdem, vt putatur iussu, veneno è medio sublatus in Syria à Pisone fuit, ætatis suę anno quarto & tricesimo. Veneni signa, vt ait Tranquillus, præter liuores qui toto corpore erant, & spumas quæ per os fluebant, eius quoque inter cineres cor incorruptum repertū est, cuius ea natura existimatur, vt veneno tinctum non cremetur: Fuit vero Germanicus cùm domi, tum foris excellentis ingenij & virtutis, cuius quando vita à Suetonio & à Cornelio Tacito describitur, missis cæteris, ego ea tantum quę vel ad eius eloquentiam vel poeticam pertinent, attingam. Omnes, inquit Tranquillus, Germanico corporis animíque virtutes, & quantas nemini cuiquam contigisse satis constat, formā & fortitudinem egregiam, ingenium in vtroque eloquentiæ doctrinæq; genere præcellens, beneuolentiam singularem, conciliandæq; hominum gratiæ, ac promerēdi amoris mirum & efficax studium. Orauit causas etiam triumphalis, atq; inter cætera studiorū monumenta reliquit & cōœdias Græcas. Extant & in Gręcis Epigrammatum voluminibus, quos legi, ipsius nonnulli versus in Themistoclem. Doctis fere omnibus persuasum video, elegans illud epigramma, quod numeris omnibus est absolutum, de puero Thrace, huius esse Germanici, quod dignissimū est, vt hîc & vbique recitetur. hoc autem ipsum est:

" *Thrax puer adstricto glacie dum ludit in Hebro,*
" *Frigore concretas pondere rupit aquas.*
" *Dumq; imæ partes rapido traherentur ab amne,*
" *Abscidit heu tenerum lubrica testa caput:*
" *Orba quod inuentum mater dum conderet vrna,*
" Hoc peperi flammis, cætera, dixit, aquis. Extat & in manibus habetur eiusdem Cæsaris Germanici Aratea interpretatio, quam & D. Hieronymus post Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmen, quod in Cæsaris Augusti equū composuit. Ouidius verò poeta vbique Germanicū poetam facit, summísque laudibus effert, vt in Fastorum libris quos eidem dicauit: tametsi grāmatici quidā malint Tiberio Cæsari dicatos. At vos videte quā benè Germanico cōueniant, cùm sic canit:

" *Quæ sit enim culti facundia sensimus oris,*
" *Ciuica pro trepidis cùm tulit arma reis.*
" *Scimus & ad nostras cùm se tulit impetus artes,*
" Ingenij currant flumina quanta tua tui. Sed id manifestius ad Suilliū, cui nupta fuerat ipsius Ouidij priuigna, quam omnem elegiam ne vos, quæso, legere pigeat.

DE RVFO FESTO AVIENO EX LIB. QVINTO EIVSDEM CRINITI.

RVFVS Festus Auienus, poeta eruditus & elegans, per eadē tempora floruit, quibus Cęs. Diocletianus Imperator est appellatus: quæ res cum multis alijs argumentis colligitur, tum ex commentarijs Diui Hieronimi, qui (cùm loquitur de Arati Phænomenis) Auienum refert paulo ante in Latinum ea conuertisse, post M. Tullium, atque Germanicum. Quidam putant fuisse illum genere Hispanum: sed hoc mihi non

satis

ſatis compertum eſt in tanta rerum obſcuritate. Illud minimè dubium eſt, cum magna doctrina, ac multiplici rerum ſcientia præſtitiſſe. Nam præter opus Arati (quo maximam laudẽ adeptus eſt) cõpoſuit etiam librũ de Orbe terrarũ ijs verſibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionyſium Græcũ poetam. De maritimis quoq; ſcripſit Iambicis verſibus: intactũ opus Latinis ingenijs, tantæq; difficultatis, vt diu multumq; ſibi elaborandũ fuerit in eo abſoluẽdo. De hoc poemate ſic idẽ Auienus refert.

" *Laboris autem terminus noſtri hic erit,*
" *Scythicum vt profundum, & æquor Euxini ſali,*
" *Et ſi quæ in illo marmore inſulæ tument,*
" *Ediſſerantur. reliqua porrò ſcripta ſunt*
" *Nobis in illo plenius volumine,*
" *Quod de Orbis oris, partibusq́; fecimus.*

Plura in hoc opere inſeruit ex varijs atq; recõditis auctoribus: præcipueq́; ſecutus eſt (vt ipſe teſtatur) Hecatæũ Mileſium, Hellanicum Lesbium, Philonem Athenienſem, Pauſimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, alióſq; permultos. vt prætermittamus Annales Punicos, à quibus conplura accepit. Neque deſunt qui exiſtimẽt fuiſſe alia compoſita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cùm de cometis diſſerit, Auienum ſcribit feciſſe. Virgilianas fabulas Iambicis verſibus, & hiſtorica quædam ex libris Liuianis, Qua in re non ſatis habeo exploratum, an hæc ad eundem ſint referenda, etſi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flauianum, virum clariſsimum, & probum: cuius virtutem atque probitatem magnopere commendat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc ſunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poeta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum eſt hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. IIII.

RVFVS Feſtus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hiſpanus eſt exiſtimatus, ego certè nihil habeo, quo vobis id affirmare poſsim. Hic Dionyſij Punici de Situ orbis verſus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod vtrunq; opus extat carmine hexametro expreſſum. Et præter hæc de Oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum conſularem, ad quem etiam Cl. Claudianus ſcripſit, quo argumento ducor, vt Auienum Claudiani, hoc eſt Theodoſij imperatoris, & filiorũ temporibus floruiſſe credam: id quod & facilè Hieronymi verbis aſtruere poſſumus, qui quodam ſuarum epiſtolarum loco, nuper illum ſcripſiſſe dicit. Alij Diocletiani Cæſaris, non ſatis firmo, vt mihi quidem videtur argumento, alij vtrunque inconfeſſum parúmve compertum eſſe volunt. Seruius Grammaticus Auienũ ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis verſibus deſcripſiſſe. Sunt qui hunc ipſum Auienum eſſe putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cœnis loquentem induxit. Vtcunque tolerabilis eſt poeta, & dignus ſaltem ob rerum cognitionem, vt aliquando legatur. Sed ne quid à me deſideretis, extat & libellus ad Theodoſium inperatorẽ, huius, vt putatur, Auieni, niſi nos fallat inſcriptio, in quo pleroſque Aeſopi apologos elego carmine complexus eſt, qui an legitimus ſit, non multum eſſe precium operæ, vt diſquiramus, exiſtimo. cuius, quiſquis ille fuit, hæc verba ſunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiæ ducem nobis eſſe Aeſopum noueris, qui reſponſo Delphici Apollinis monitus, ridicula orſus eſt, vt legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poemati ſuo Flaccus optauit, quod in ſe, ſub iocorum communiũ ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſoluit. De his ergo vſque ad XLII. in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & ſimul de Auieno ſatis.

ARATI PHAENOMENA, RVFO FESTO AVIENO PARAPHRASTE.

CARMINIS inceptor mihi Iuppiter: auſpice terras
Linquo Ioue, excelſam reſerat dux Iuppiter æthram:
Imus in aſtra, Iouis monitu: Iouis omine cęlũ,
Et Iouis imperio mortalibus ęthera pando.
Hîc ſtatio, hîc ſedes primi patris, iſte paterni
Principium motus, vis fulminis iſte coruſci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Aſtrorúmque vigor, perpes ſubſtantia lucis,
Et numerus celſi modulaminis: hic tener aër,
Materiæque grauis concretio, ſuccus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui diſcurrente meatu,
Mentis primigenę penetralia dura reſoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis vt proprij fœdus daret iſte, calorem:
Quo digeſta capax ſolidaret ſemina mundus,
Inſeruit ritè hunc primum, medium, atque ſecundum.
Vox ſecreta canit ſibi: nam permixtus vtrinque,
Et fultus ſeſe geminum latus, vnus & idem eſt
Auctor agendorum, proprijq́ue patrator amoris,
Et mundi verè paſtor ſacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Soluit, & ipſe parens rerum fluitantia fixit:
Hic diſperſa locis ſtatuit primordia iuſtis:
Hic digeſtorum ſpeciem dedit, iſte colorem
Impoſuit rebus, ſexuq́ue immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, ſimul omnia luſtrans
Sufficit alterno res ſemine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mũdi, celſa poteſtas
Aetheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
Inſociabilium diſcretio iuſta deorum,

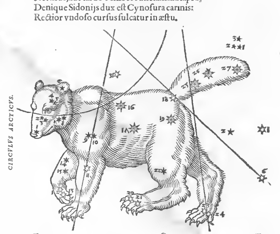
Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec desit genitis pater vllo in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat æstas,
Et grauis autumni redeat fœtura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibus versamus aratris.
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.
2 Denique ne longum marcentia corda iacerent,
Mundanique ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
Quem festina citis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriemque per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalemque loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circunflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
Libra celerque Aries demersi pondere Olympi
Aequarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuis in axe,
Et vaga pallanti cur signa errore ferantur.
Quæ rursum ingenio numerisque Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas Agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cùm duris versare ligonibus arua
Conueniat, cùm veliuolo dare carbasa ponto,
Et cùm viticomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
O per multa operum mea semper cura Camœnæ,
Iam placet in superum visus sustollere cœlum,
Atque oculis reserare viam per sidera: maior,
Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
Cirrha mihi & totis se Helicon inspirat ab antris.

Arctos

ARCTOS.

3 OMNIA quæ flammis pingunt radiantibus æthram,
Nox & agit, verso ceu fixa trahuntur Olympo:
At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
Nam numeris & honore carens micat omnibus ignis,
Et rurilo cunctis flagrat coma flammea crine:
Sed quia non certa formarum in luce notantur
Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
Mobilis en etiam mundi se machina versat,
Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
Sed non axis item curui vertigine fertur
AEtheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
Luce manente tenusque procul sacra viscera cæli
Perforar, & mediæ molem terræ tenet illum
Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
Cursus agit, motátue loco labor, vt semel hærens
Constitit, & ferri se circum cuncta remisit.
4 NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars
Sublime erigitur, subit altera mersa sub vndas
Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
Hìc notus, horriferis aquilonibus illa rigescunt.
Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
5 Deprimitur barathro. Sed quà sublimior axis
Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,
Contemplare sacras vt mundus subijt Arctos.
Sic astrum dici Cnidius dedir, Ausone easdem
Voce feras Vrsasque & Plaustra vocare solemus;
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycæi
Adsuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto genetricis flore sacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Tunditur insanis latè circonsona cauris,
Iuppirer has idem rerum memor indultarum,
Et custoditæ referens pia dona salutis,
Cùm puer agrestes inter Curetas, & inter
Dictææ longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permisir Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inscia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerso sunt obuia pectora motu:

Versa Lycaonijs sed suspectatur in vrsis
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynosuraque versæ,
Præscia venturis dant semper signa procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
Parua regit: non vlla facem succenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerso cùm iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tartesia terga rubore,
Cresia quàm flammans inter primordia noctis
Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.
Illa licet paruo iaceat temone per æthram,
Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
Cardine nam toto cõuertitur. haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
Denique Sidonijs dux est Cynosura carinis:
Rectior vndoso cursus sulcatur in æstu.

♋ ♌ ♍

Vrsa maior quæ Græcis est ἄρκτος μεγάλη ἢ ἑλίκη latinis Helice siue Plaustrum, capite attingit circulum arcticum. Caudam vsq; ad eleuatũ brachium Bootis protendit. Quibus signis stellæ eius adhæreant,

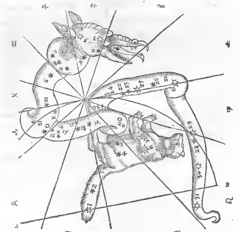
signorum

figurũ characteres declarãt. Stellas cõtinet in vniuersum viginti septem, quarũ præcipua sunt istæ 14.

27	*In Caudæ extremitate.*	*Secundæ*
26	*In Caudæ medio cui inhæret stellula illa quam Alcor vocant.*	*Secundæ*
25	*Ad Caudæ exordium.*	*Secundæ*
16	*In dorso in Angulo videlicet figuræ quadrilateræ.*	*Secundæ*
17	*In ventrem proclinans.*	*Secundæ*
18	*Ante exortum caudæ vna è rotarum numero Plaustri.*	*Secundæ*
19	*In sinistro femore in angulo figuræ quadratæ.*	*Tertiæ*
11	*In sinistro pede.*	*Tertiæ*
12	*In anteriori dextri pedis parte.*	*Tertiæ*
13	*In eodem pede.*	*Tertiæ*
20	*In posteriori sinistro pede.*	*Tertiæ*
21	*In eodem pede.*	*Tertiæ*
23	*In dextro pede posteriori.*	*Tertiæ*
24	*In eodem.*	*Tertiæ*

Quam autem obtineat in cœlo hæc tota imago dispositionem atque situm, figura ostendit.

6 INTER vtranque dehinc præclari nominis Arcton
Ceu circunflexo sinuantur flumina lapsu,
Squammeus agmen agens Draco voluitur, atque obit ambas
Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
Longius effusum, spaciosa volumina tendunt.
Compta Lycaonijs includunt Plaustra choreis:
Quà caput est Helices, fundunt sese vltima monstri
Agmina, & hac cœli vix cauda in parte quiescit:
Altera qua spiræ sinus est, sublime reponit
Verticis, & curuo ceu circunclusa Dracone,
In dorsum alterius dorso iacet Anguis ab ore
Vertitur, ac longe postremam lapsus in Arcton,
Rursum maioris repetit confinia signi.
Nec quæ stella caput flammarum insignet honore,
Sola micat, soláue rubent incendia crista:
Sed setosa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo sub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æstuat, ipsáque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,
Quà per dimensos demittitur ordo meatus,
Flectitur, atque Helices caudam spectare videtur,
Cuius in extremum spacio propiore per æthram,
Sibila protenti succedunt ora Draconis.
Quin super illa etiam summa confinia cauda
Stella subit, dextri quæ temporis igne coruscans,
Aemula vicinis accendit lumina flammis:
At decliue caput vertexque obliquior astris,
Hac in parte sacri procumbere cernitur axis:
Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
Occasus ortusque solo moderante coërcet,
Et gemina alternæ miscet diuortia metæ.

A. B. AEQVINOCTIORVM COLVRVS.

DRACO, δράκων, inflāmatus, flammiger, vociferãs capite læuū Herculis pedē ferè cõtingit, vētre ad Cephea reflectitur. Deinde extens extra Arcticum, rursus quasi circundat Vrsam minorē, rediēsq;, rursum versus caput maioris Vrsæ, ingreditur Nec ad vnū aliquod Dodecatemoriō referri potest, cum omniū fere extremas partes attingat quemadmodū id figra circumscripta declarant. Continet in vniuersum stellas triginta vnum, ex quibus precipuè sunt istæ sequentes.

3.	Supra dextrum oculum.	Tertia
5.	In extremitate capitis prope aurem dextram.	Tertia
24.	Post tertium nodum sinuosi flexus serpentis.	Tertia
23	Inter præcedentem & quartum nodum.	Tertia
27.	In vltimo nodo, quarto scilicet flexu caudæ.	Tertia
29.	In sequenti caudæ parte.	Tertia
30	Prope caudæ finem.	Tertia
31	In extremo caudæ.	Tertia
6 7 8.	Tres in colli flexu posita.	Quarta
1.	In lingua.	Quarta

De harū situ quē in cælo habent, figurā consule.

Vrsa minor, ἄρκτος μικρά, Cynosura, est iuxta polū Arcticū, huius cauda attingit polū, caput ver[illegible] [illegible] maioris Vrsæ, interposita cauda Draconis.

[illegible] minori Vrsæ stellæ septem, quarū nullæ vnquā in nostro Climate occidunt, vti singulæ iam or[illegible] [illegible]sentur.

[illegible] est in caudæ extremitate, quā nautæ vt plurimū obseruāt, quoniā polo omniū maximè sit [illegible] Tertiæ

6 [illegible] figuræ quadrilateræ cõsistit, estq; vna illarū duarū quæ sunt in eius sinistro humero Se.

7 Altera

2. 4. 5. Altera sinistri humeri. Se. In angulo & quæ in ilijs est. Quar. Imago situm demonstrat.

EN GONASIN.

7 INDE pruinoso si lumen abusque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
Qua cedunt medij longè secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu: postquam ille nouercæ
Insaturatæ odijs serpens victoris ab ictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
Deuictum fama est: actum Tirynthius, Aethræ
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
Erigitur, dextræque dehinc impressio plantæ
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

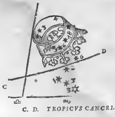
HERCVLES, Theseus, Tamyris, ἐν γόνασιν, id est in genibus, Geniculator, capite Serpentarij prope tangens. Leuā ad Vulturē usque cadentem extendit, Genua nonnihil incuruat &c. pedē dextrum ad baculum Bootis, sinistrū ad caput Draconis conuersum tenens. Caput & dextrū brachium transeunt Tropicum versus æquinoctialem. Duo dodecatemoria occupat Scorpij & Sagittarij. Quidam hunc saltatorē vocant, alij Lycaoni tribuunt. Stellis constat 29. quarum hæ sunt præcipuæ

1	*In Capite.*	*Tertia*
2	*In dextro humero.*	*Tertia*
3	*In dextro brachio*	*Tertia*
5	*In Sinistro humero*	*Tertia*
11	*In Coxa Sinistra .*	*Tertia*
14	*In eius vicina parte*	*Tertia*
7.8 9 10.	*Quatuor illæ quæ sunt in Leonis exuuijs.*	*Quarta*
23.24.25.	*Illæ quæ in coxa dextra sunt.*	*Quarta*
29	*In dextri pedis extremitate, nempe ea quæ est in fine clauæ Bootis, huius sideris 29. istius .9. quemadmodum ex Arctophilacis figura elucet.*	*Quarta*
18	*In genu sinistro.*	*Quarta*

Quarum situs, figura atque complexus schemate proponitur. Verum stellam hanc primi ordinis, quā à sinistra imaginis adiectam videmus, referimus ad testudinem seu fidiculam.

CORONA.

POPLITE fuccidui quà sideris ampla patescunt
8 Terga dehinc mersumque iacet sublime humerorum,
Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnei capitis testatur honorem.
Trina ter illustrant hanc lumina, parsque Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursum defessi referatur nuncia signi.

C. D. TROPICVS CANCRI.

CORONA Borealis, στέφανος βόρειος, Corona Ariadnes iuxta manum Bootis dexteram, non lōge à Tropico distat Cancri. habet stellas 8. quarum hæ sunt præcipuæ.

1 Splendidissima

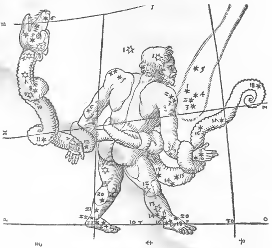
1	*Splendidißima omnium quæ tanquam gemma emicat dicta Alpheta.*	*Secunda*
2	*Iuxta splendidißimam ex vna parte.*	*Quarta*
3	*Iuxta splendidißimam ex altera parte.*	*Quarta*
5	*Quæ hanc sequitur.*	*Quarta*
7	*Quæ iterum sequuntur istam.*	*Quarta*
8	*Vltima stellarum omnium quæ sibi hoc modo succedunt.*	

Quarum situm atque complexum ex figura cognoscimus.

OPHIVCHVS.

9 ISTIVS extremo sub vertice, vertice quippe
Sideris Innixi, clarum nosces Ophiuchum.
Triccæi sidus stat nominis, & cui pingui
Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
In styga decursis Parcarum ab origine fusis
Merserat Hippolytum fors vltima: iamque per imas
Cocyti tenebras & stagna nigrantia Ditis,
Portitor ille Charon Theside fata vehebat.
Hic immaturi sed enim miseratus acerbum
Lethi supplicium, Neptuníque aspera iussa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vsque
Suscitat, atque animæ rursum tepefacta calore
Viscera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas esse nouissima fata
Vincere, & incassum decurrere pensa sororum:
Móxque trisulca polo iaculatus fulmina celso,
Et super aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbras
Deijcit: ac gnato reparans solatia Phœbo,
Asperáque extincti miseratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter sidera motu.
Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cùm Luna nitescit in orbe,
Menstruáque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
Sed cerni sunt prompta tamen: postremáque parco
Igne micant. ille angue manum consertus vtranque
Erigitur, serpénsque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:
Quem super hærentem plantarum mole duarum

Scorpios in geminas effusus viscera parteis,
Afflictúsque oculos, maculosáque pectora pressus,
Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
Nam quà dextra manus sinuoso affigitur Angui,
Parcius ab domino terga explicat, altera porro
Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
Funditus: & rutilo quà lux sedet ignea mento,
Vsque Ariadnææ sese vicina coronæ
Lubricus inclinat. pòst spreta brachia quondam
Formidata truci suspexeris Orioni:
Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
Huc falcata Hiodij repserunt cornua monstri,
Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
Ignis & obtuso marcent incendia crine.

H. I. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR
O. P. ECLIPTICA.

Ophiuchus, Serpentarius, ὀφιοῦχος, qui tenet Serpentem, seu Aesculapius, Anguiger, caput proximum Herculis vertici habet. Vtraque manus à corpore longius protensa, Serpentis circumuoluentis se amplexu circumducuntur, pes vterque vsque ad Scorpionis signum descendit & ob id capricorni tropico insistit cum angue tria occupat dodecatemoria ♏ ♐ & ♑

Constituitur autem hoc astrum, praeter eas quibus serpens componitur stellis viginti quatuor, quarum insigniores magisque conspicuae sunt istae.

1 *In capite.* — *Tertia*
7 *Vna duarum quae sunt in sinistra manu* — *Tertia*
8 *Altera earum duarum quae licet hic figuram habeat quartae magnitudinis, in caelo tamen quantitatis cospicitur.* — *Tertia*
12 *In genu dextro.* — *Tertia*
13 *In tibia dextri pedis.* — *Tertia*
19 *In sinistro femore.* — *Tertia*
2 *Vna ex illis duabus, quae in dextro humero sunt.* — *Quarta*
4 *Vna ex duabus quae in sinistro humero sunt.* — *Quarta*
15 *Vna è quatuor, quae sunt in dextro pede.* — *Quarta*
23 *In sinistri pedis planta, quae Scorpij pedem attingit.* — *Quarta*
10 *Vna è duabus quae in dextra manu sunt.* — *Quarta*
11 *Earum duarum altera.* — *Quarta*

Ostenditur autem schemate, quisnam sit earum in caelo positus.

ὄφις ὀφιούχου sinu flexuoso implicat Aesculapium in magnam sese expandens amplitudinem, caput enim eius cum sinistra manu Ophiuchi quam complectitur se girans in spyram serpens, in ♏ signo apparet, maxima eius corporis pars, cum figura Anguitenentis, in signo ♐ caudae sinuosus ambitus, in signo ♑

Sunt autem stellae quibus componitur. 18. è quibus praecipuae sunt quae subijciuntur.

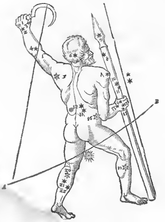
3 *In capitis initio* — *Tertia*
4 *Vna è duabus quae in colli initio sunt.* — *Tertia*
7 *Earum duarum altera.* — *Tertia*
9 *In primo Serpentis flexu à capite ad sinistram manum Aesculapij.* — *Tertia*
10 *Earum duarum altera.* — *Tertia*
2 *Quatuor quae dextrum oculum circumstant.* — *Quarta*
15 *Iuxta dextram Aesculapij manum in caudae flexu.* — *Quarta*
16 *Post dextram manum quae cauda adhuc inflectitur.* — *Quarta*
17 *Iuxta caudae extremitatem* — *Quarta*
18 *In extremo totius Caudae.* — *Quarta*

Monstrat autem figura, quam illae in caelo dispositionem habeant.

BOOTES.

10 CALLISTO rutilat stellis, quibus vtque ferinam
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
Semper in occiduis attollens lampada flammis
Arctophylax, siue, vt veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis, similisque minanti
Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnquam
In picturatae plaustrum procurrere matris
Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
Dextra flammam, humeri flammam mouet instar
Inter vtrunque femur, quà se confinia lucis
Diducunt pedibus, maior quà luminis auras
Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
Nam locus Arcturo sacer * adscribitur, illinc
Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
Ebria flammanti consurgit stella rubore.

♎

A. B. CIRCVS AESTIVVS CVIVS IN VICINA PARTE HERET ARCTVRVS RVTILANS.

Bootes seu Bubulcus, Βοώτης, Arctophylax custos Plaustri, læuum brachium ad caudam maioris Vrsæ extollit, pedes ad virginis sidus deflectit, vltra Tropicum intra crura illustris stella collocatur, clara & rutilans Arcturus & Alramech dicta.

Sunt autem in Boote stellæ 22. præcipue hoc loco mentionem faciemus earum quæ magis illustres sunt.

1	*Inter vtrunque femur quæ Arcturus appellatur.*	*Primæ*
5	*Supra sinistrum humerum.*	*Tertiæ*

20 In

20	*In ſiniſtro genu duabus alijs vicina.*	*Tertia*
6	*In capite.*	*Quarta*
7	*Supra dextrum humerum.*	*Quarta*
10	*In medio claue quam manu tenet.*	*Quarta*
9	*In eiuſdem fine qua Herculis vnum pedem attingit vt monuimus in explicatione eius imaginis*	*Quarta*
16	*Sub dextro brachio prope ſpinam dorſi.*	*Tertia*
18	*In media ſpina dorſi.*	*Quarta*
19	*In dextro femore iuxta genu.*	*Tertia*

Quis vero ſit earum ſitus atque figura, in cœlo monſtratur præſenti ſchemate.

VIRGO.

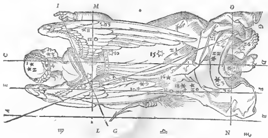
11 QVA protenduntur veſtigia ſumma Bootis,
Quáque per immenſum circunflagrantibus aſtris,
Circulus obliquo late iacet Aſtriger orbe,
Contemplare ſacros ſubiectæ Virginis artus.
Quam te quam memorem, ſiue eſt genitor tibi ſummus
Iuppiter ex Themide in terras demiſſa parente:
Seu patris Aſtræi clarum es genus, aurea cuius
Sidera ſunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus aſtris:
Aut Peluſiaci magis es dea littoris Iſis,
Digna Poli conſors, & cura latrantis Anubis.
Seu tu diua Ceres, ſic nam tibi flagrat ariſta,
Et ceu Siriaco torretur ſpica calore:
Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
Nec ſat certa gradum, viduatáque vertice ſummo
Fluxipilæ veſtis veſtigia, lubricum vt æuum
Sors agat, & ſubitis obrepat mobile fatum
Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro
Pande ſacris aurem. Tu cùm ſincera priorum
Vita hominum nullis âgeret ſub legibus æuum,
Aureáque innocuos ſeruarent ſecula mores
Sponte ſua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confuſos populorum libera cœtus
Verſabare libens, nulliúque obnoxia culpæ
Corda inhibens media, caſto res more tenebras:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta ſecabantur, neque iam diſcretio campum
Metri in dominos monſtrauerat: omnia rerum
Vſurpantis erant, promiſcua thura per agros
Præſtiterant cunctis communia cuncta videri.

 Denique

Denique cùm placidas crebrò Dea viseret vrbes,
Tectaque iusta virûm passim succederet illa,
Feruentis late pelagi natura, salumque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
Quà senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physeteras anhelos,
Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur: neque longis nauita terris
Insinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhospita gazas
Aequora, & insano penderet sæpe profundo
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerat aëre regna.
At postquam argento deformis viluit ætas,
Rarius in terras os inclinabat honestum
Iam Dea, vix summos adlabens denique monteis,
Cùm cedente die Phœbus sub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vsurpandam oculis sedabat adcurrentum:
Non vt fessa virum repararet gaudia vultu,
Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus, lacrimis aiebat obortis:
Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quondam
Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
Degener in vobis animus, solertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
Omne æuum studijs excuditis: hinc quoque rursum,
Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, vt insidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi permœsto rauco congesserat ore,
Alite procursu sese in conuexa ferebat
Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
Linquebat cœtus hominum. ruit hæc quoque rursum
Viuendi series, ac succesfere pudendo
Aerea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, segnisque libido,
Et malesuada lucri rabies subit omnia, terror
Degener, ac mœstæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier ostro
Incipit, Assyriúmque bibunt noua vellera succum,

Ebria

Ebria vt extremo splendescat lana veneno,
Sic iusta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarsere odia,& cœlum pernicibus intrat
Diua alis,spaciumque sibi subuecta per auras,
Vnde procul terras summa vix cerneret æthra,
Propter anhela libens latè capit astra Bootis.
12 ISTIVS extremis humerorum partibus vrget
Stella faciem,qualique rubent incendia flamma,
Quæ subiecta procul caudam maioris ad Vrsæ
Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
Talis vtrique modo simul & fulgore micat lux
Plurima:quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
Nec contemplandi labor anxius,omnia primis
Obuia ceu vibrant obtutibus,vnus ob ora
Quæ sunt prima ferè vestigia,præminet ignis:
Altera quà pedibus regio est clunalibus,ardet
Stella itidem,genibúsque dehinc se tertia promit,
Aemula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his species,non sunt cognomina certa,
Sed permixta simul vulgi vice conuoluuntur.

A B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI. E. F. SOLIS VIA. A. G. AEQVATOR QVI IN LINEA L. M. ECLIPTICAM INTERSECANS AEQVINOCTIVM FACIT.
N. O. FINIS LIBRAE.

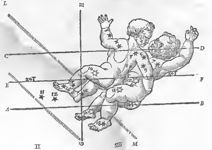
Virgo, παρθένος plus quam gradus decem sideris quod Leo occupat obtinet. Pedes quoque priores libræ inferens, manu dextra vltra Aequinoctialem (ibi enim Zodiacus vltra æquatorem egreditur) illustrem tenens stellam vnde clariores quidam proyciuntur rady, & dicitur Spica. Græcis στάχυς, Arabicè Azimech. Alas habet. Ala vero a latere dextro Zodiacum egreditur, in hac stella maxime Borealis προτρυγήτης id est vindemiator dicitur. Sunt autem stellæ quæ hanc virginem illustrant 26. quarum præcipua sequuntur.

4	*Splendida illa in finistra manu quæ appellatur Spica.*	*Prima*
6	*Ad finiftræ alæ exortum.*	*Tertia*
26	*In dextro pede qui magis ad boream accedit.*	*Tertia*
13	*In finiftræ alæ extremitate.*	*Tertia*
24	*In tibia dextra.*	*Quarta*
10	*In cinctura à latere dextro.*	*Tertia*
15	*In dextro femore.*	*Tertia*
7	*In finiftræ cincturæ parte*	*Tertia*
25	*In finiftro pede.*	*Quarta*

Earum fitus quem in cœlo obtinent, ex figura fuerit petendus.

GEMINI.

13 ILLA quidem fupero conferta relabitur axe,
Infcia pifcofi femper falis, ipfius autem
Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas eft,
Spartanam Geminos fobolem, prolémque tonantis
Egregiam, & proprio pòft reddita numina cælo.
Nam Lacedemonijs Mars cùm caluiffet Aphidnis,
Caftora Cecropij tulit inclementia belli:
At frater lucémque & fata fuperftitis æui
Exofus, fortem lachrimis efflagitat æquam:
Protinus alternæ germanos tempore vitæ
Iuppiter attollit, cælíque in celfa receptans
AEternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

A. B. ET C. D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. L. M. ET F. G. LACTEAM VIAM NOTANT.

Gemini, δίδυμοι, Caftor & pollux. Apollo & Hercules capitibus parum tranfeunt zodiaci limites, itemque pedes, alias verum fuum locum occupant. In vtriufque capite prælucida ftella conftituitur.

Sunt

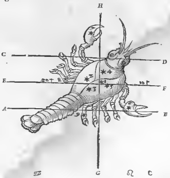
Sunt stellæ quibus ornentur in vniuersum 18. è quibus hæ quæ sequuntur magis conspicuæ sunt.

2	*In capite eius, quo ad Boream propius accedit.*	*Secunda*
8	*In capite alterius, aliquantum rubescens.*	*Secunda*
17	*In dextro pede eius qui Australior est.*	*Tertia*
13	*In eiusdem clunibus.*	*Tertia*
11	*In eiusdem sinistro femore.*	*Tertia*
12	*In sinistro ilio eius qui Australior est.*	*Tertia*
7	*In eiusdem dextro latere.*	*Quarta*
14	*In sinistro calcaneo eius qui ad Boream magis est situs.*	*Quarta*
5	*In eiusdem dextro humero.*	*Quarta*
4	*In eiusdem sinistro humero.*	*Quarta*
10	*In femore dextri pedis.*	*Tertia*

Earum autem situs atque figura, per schema exprimitur.

CANCER.

ALVO Heleces Cancer subuoluitur: astraque Cancro
Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cùm flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, quà duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra,
Et fidus Lenææ tuum disterminat aër
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Leua duas pigro succendit fomite flammas.

A. B C. D. ZODIACI LIMITES. E. F. ECLIPTICA H. G. LINEA AD ANGVLOS RECTOS SECANS VIAM SOLIS, INCHOAT LEONEM AC TERMINAT CANCRI SIGNVM.

Cancer, καρκίνος nouem stellarum. Inter quas præsepe φάτνη nebulosa in pectore & Aselli duo, ὄνος βόρειος & νότιος, stella obscura, sed mira efficatia in ciendis tempestatibus secundum Aratum. Hic ad Geminos irrepens, multum spacij ibi occupat, vnum atque alterum brachium quoque ex Zodiaco extendens. In sua sede parum loci obtinet. sunt autem hæ eius stellæ præcipuæ.

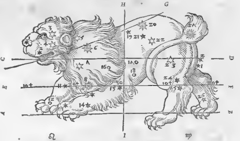
1	*Vna illarum quatuor, quæ in eius medio corpore quadrilateram figuram constituunt, quæ asinus nuncupatur.*	*Quartæ*
4	*In vicina & contigua parte capitis, ad Septentrionem.*	*Quarta*
2	*In sinistra dorsi parte, vna illarum quæ quadratum conficiunt.*	*Quarta*
3	*Altera earum quatuor quæ sunt in corpore, quam maxime proclinans in Austrum.*	*Quarta*
5	*Prima quæ in medio & vmbilico cancri consistit, adherens.*	*Quarta*
6	*In brachio dextro.*	*Quarta*
7	*In sinistro boreali.*	*Quarta*
9	*In pede versus Austrum*	*Quarta*
8	*In pede versus Aquilonem.*	*Quarta*

Earum autem situs & complexus mutuus ex figura petendus est.

LEO.

Hi versus quibus Leonis Astrum exornatum est in Parisiensi exemplari, quod figuris caret Cancri coniunguntur. Verum nos licet continuus textus videatur maluimus eum diuidere, vt figura astrorum situm continentes carminibus quibus explicati astrisimi sunt subiungi possint.

QVA postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi quà sese semita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis.
Hic Hyperionij flagrat viæ solis, & isto
Se duce cærulei referunt momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
Construitur, flauos tondentur semina crines
Omnia, & aue ctas late coquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones
Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

A. B. C. D. LIMITES AC ZODIACI TERMINI. E. F. SOLIS ITER.
C. B. SOLSTICIALIS CIRCVLVS. H. I. DODECATEMORII
LEONIS FINIS ET VIRGINIS INITIVM.

Leo, λέων pulcherrimum sidus, in quo multæ sunt lucidæ stellæ, dimidiatum ferè signum occupat in quo regnat Cancer Dorsum, cauda, & caput, extra zodiacum progrediuntur plane sub Vrsa maiore collocatur, quod eo accuratius monemus, vt habita alicuius vnius signi certa cognitione reliqua eò facilius deprehandantur. præterea & illud diligenter hoc loco notandum est circa Leonem, inter eius extrema & vrsæ, stellas esse nebulosæ inuolutionis, informes tamen, quas vocant Berenices crines, ab harum situ Plinius terram secundum latitudinem, formam orbis absoluti globatam habere declarat. Berenices crines inquit, non cernit Aegyptus nec Troglodıtarum sedes (qui in terra cauernis & specubus morantur. Hæ stellæ autem, ob id Berenices coma vocantur, quod cum Ptolomæus Aegypti rex, in Asiam olim expeditionem suscepisset, Berenice eius coniunx, comam suam pulcherrimam Veneri deuouerit, si modo rex victor rediret, Et cum deinde superatis hostibus redijsset & optatam victoriam obtinuisset illa comam absciderit, & Veneri vti prius vouerat suo in templo sacrarit, quæ cum pauci post diebus, non amplius in templo, vbi suspensa erat, appareret, ab Astrologis quibusdam in cœlum euecta, et iuxta Leonem collocata, dicebatur.

Sunt autem stellæ quibus hoc astrum splendet 27. quarum istæ quæ sequuntur præcipuæ sunt.

8	*In eius corde, quam vulgo cor Leonis & Regulum, latini Regiam, Græci βασιλισκόν vocant hæc omnium quæ in cœlo hærent, efficacissima esse creditur, quod propè Eclipticam existens, solis lumine maxime adiuuetur.*	*Prima*
27	*Splendida illa, quæ est in caudæ extremitate.*	*Prima*
6	*Media illarum trium quæ sunt in collo Hæc vt facile videre est linea C.G. quæ Tropicum cancri notat contigua est.*	*Secundæ*
5	*Altera earum quæ vltra Tropicum est versus Boream.*	*Tertia*
7	*Tertia earum. amplitudini Zodiaci inherens Hæ stellæ, τρεῖς ἐν τῷ τραχήλω, id est, in ceruice, sunt satis notæ in cœlo, cum oculis & visus earum quantitatem facile distinguat.*	
3	*Vna earum quæ sunt in capite, ea quæ supra oculum est.*	*Tertia*
4	*Altera propius ad terminum Zodiaci Borealem accedens.*	*Tertia*
22	*Supra sinistrum femur.*	*Tertia*
23	*In sinistro femore.*	*Tertia*

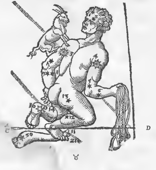
Patet autem illarum in cœlo situs ex schemate Leonis.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par sit quoque cura videre:

 Namque

Nanque tuas aures implebit fabula solers
Cræteî pecoris: hæc lac memoratur alumno
Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
Leua iacet, fusoque super se corpore tendit
Plurimus, atque Helices caput inclinatur ob ore.
Ille quidem in spacium membra explicat: at Capra læuo
Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
Fine manus paruas Hœdorum suspice flammas.
Qui postquam Oceano sese expedire sonoro,
Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
Vt spumosa truci pulsentur littora fluctu,
Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

C. D. LIMES AC TERMINVS CIRCVLI ZODIACI BOREALIS, CVI INSISTIT ERICHTONIVS EXTREMO PEDIS, CORNV TAVRI DEXTRVM CONTINGENS.

AVRIGA, ἡνίοχος, Erichtonius, Vector, Agitator, vbi ab vrsa maiore discesseris, intra Arcticum & Tropicum Cancri inuenitur: sinistrum brachium conuertens ad Dextrum Persei pedem. Ornaturque stellis tredecim ex quibus hæ quæ subijcientur præcipuæ sunt.

3	*Lucida illa in sinistro humero, quæ αἴξ Capella, siue Capra vocatur.*	*Prima*
11	*In dextro calcaneo, cum Tauri cornu extremitate communis, in hac imagine numero 11. notatur, in figura Tauri numero 21.*	*Tertia*
4	*In humero sinistro.*	*Secunda*
10	*In sinistro Calcaneo.*	*Tertia*
1	*Vna duarum quæ sunt in capite.*	*Quarta*
2	*Altera*	

2	*Altera duarum quæ existit in capite.*	*Quarta*
6	*In dextro cubito tertij ordinis est, licet in figura quartæ magnitudinis videatur.*	*Tertia*
89	*In sinistro brachio quæ ἔριφοι, id est Hœdi vocantur horum in auctoribus frequens vsus est.*	*Quarta*
5	*In dextro brachio.*	*Quarta*
7	*In sinistro cubito.*	*Quarta*

Talem in cœlo dispositionem obtinent, qualis figura exprimitur præsenti.

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ quà sunt vestigia curui,
Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
Illic setosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam
Ostentare valent: gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrinque.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda alijs pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
At boream læuo quà Taurus acumine pulsat,
Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornúque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas

A. B. C D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. I. F. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR H. G. LINEA TERMINAS TAVRVM, ET INCHOANS GEMINOS.

TAVRVS ταῦρος magna ex parte recumbit in illo spacio quod Arieti deputatum videmus, vix dimidium capitis cum cornibus suis imponens gradibus seu regioni suę, pedes seu crura extendens vltra Zodiacum versus Aequinoctialem. Cum autem dimidiatum signum sit dubitatum est Taurus ne, an Vacca censeri deberet an ad Europę vectorem, an Ius potius immutationem referendum. Verum consuetudo obtinuit vt Taurus haberetur. Ouidius.

Vaca sit an Taurus, non est cognoscere promptum
Pars prior apparet, posteriora latent.
Seu tamen est Taurus, siue hoc est fœmina signo
Iunone inuita munus amoris habet.

Habet autem stellas, quibus insignibus praeditus Taurus est. 23.

1 *Splendida illa & rubescens, quę in sinistro oculo existit, ingens & rutilans, Caldaicè Aldeboran Gręcè λαμπαδίας, Latinè palilicium nominatur.* — Prima

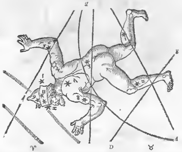
11. 12. 13. 14. 15. *Totum hunc manipulum stellarum, de earum maxima diximus latini veteres succulas dixerunt ὗς enim idem quod sus valet. Sed Gręci nominauerunt ὑάδας ἀπὸ τοῦ ὕειν, quod non sine pluuia exoriantur.* — Tertia

21 *In eius cornu extremo quod ad Boream tendit illa scilicet, quam supra diximus herere in ipsius Erichtonij dextro pede. 11. numero, quemadmodum eo in loco cornu Tauri pedibus adherens declarat.* — Tertia
19 *In extremitate cornu Australis.* — Tertia
6 *In pectore, iuxta dextram scapulam.* — Tertia
7 *In dextro genu.* — Quarta
8 *In dextro calcaneo.* — Quarta
9 *In sinistro genu.* — Quarta
10 *In calcaneo sinistro.* — Quarta
1. 2. 3. 4. *Illę quę in ventre sunt Taurum terminantes.* — Quartę

Est autem earum situs quem in cœlo habent, ipso schemate expressus. Sunt autem & alię stellę in dorso Tauri collocatę, quę à Babylonijs dicuntur Atarage, Gręcis πλειάδες, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, quod ortu suo nauigationis tempus ostendant: Latinè dicuntur Vergilię quòd extremo vere, cum ęstas incipit, exoriantur. Verum cum speciali tractatu horum meminerit auctor, suo loco de ijs dicemus.

CEPHEVS.

16 NEC mea musa senem tacitum Cephea relinquet:
Iasidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
Illum quin etiam rutilę pater intulit ęthrę,
Donauitque polo, tergum Cynosuridos Vrsę
Post habitat, geminasque manus à pectore tendit.
At diducta pedes tamen huic mensura seniles
Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsa.
Non eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. D. E. COLVRVS AEQVINOCTIORVM.

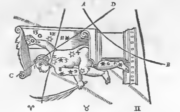
CEPHEVS, κηφεὺς, maritus, Casſiopeæ, Babilonys Ficares, ſuccenſus, & dominus flãma ad alterũ latus poli arctici Vrſæ maioris opponitur, partim intra Arcticum cum ventre & pedibus, partim extra Arcticum cum brachys & capite. Conſtat autem Cepheus ſtellis 12. ex quibus præcipuæ magisque conſpicuæ ſunt hæ ſequentes.

1	*In dextro pede.*	*Quarta*
4	*Supra dextrum humerum.*	*Tertia*
10	*In pileo, quæ media eſt, inter duas vicinas.*	*Quarta*
2	*In pede ſiniſtro.*	*Quarta*
3	*In cinctura, prope dorſi ſpinam.*	*Quarta*
6	*Supra dextrum cubitum.*	*Quarta*
8	*In brachio ſiniſtro.*	*Quarta*
7	*In dorſo.*	*Quarta*
12	*In fronte.*	*Quarta*

Monſtrat autem earum ſitum atque complexum quem inter ſe habent, in cœlo figura flammigeri.

CASSIEPEIA.

17 RVRSVM decliui ſi viſum tramite vergas,
Prima tibi vt flexi linquatur ſpira Draconis,
Infortunatam ſpectabis Caſsiepeiam.
Sed nec multa tamen, cùm cælum lumine toto
Luna replet, terram vt ſuperet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus: adſunt
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
Lux hebes eſt matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per clauſtra tenacia clauem,
Formatur ſtellis diſtantibus. inque humeros vix
Tenditur anguſtos, natæ ſera fata tetundunt.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. C. D. COLVRVS AEQVINOCTIORVM. NOTVLIS DVAE DVCTAE LINEAE, TERMINI SVNT LACTEAE VIAE.

Caßiopea, κασιόπεια, iuxta pedes Andromedæ ſedet, erecta paululum verſus Cepheum maritum. Conſtituitur autem illa atque ſedile, cui incumbit brachia ad ſidera tendens, ſtellis in vniuerſum tredecim, è quibus illæ quæ hic ſubijciuntur magis claræ atque conſpicuæ ſunt.

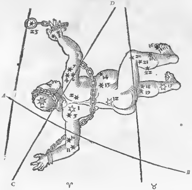
4	*In renibus.*	*Tertia*
3	*In ſiniſtro genu.*	*Tertia*
12	*In medio eius ſedis.*	*Tertia*
2	*In dorſo prope collum.*	*Tertia*
1	*In capite.*	*Quarta*
7	*In dextro pede.*	*Quarta*
6	*Sub genu dextro.*	*Quarta*
9	*In ſiniſtro brachio.*	*Quarta*

Quo ſitu ſe inuicem in cœlo complectantur monſtratur figura præſenti.

ANDROMEDA.

18 NANQVE ſubeſt, teretiſque poli ſimul orbe notatur,
Andromeda incendi, quæ ſemper luce coruſcans
Sponte oculos im membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & ſummis lux æſtuat ignea plantis:
Ignea quinetiam per cælum ſingula flagrant
Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
Sed tamen hic etiam viuax eſt pœna dolenti:
Nam diducta vlnas magna diſtendit in æthra,
Vinculaque in cœlo retinent quoque tenuia, quippe
Brachia contortis adſtringunt nubila nodis.

A. B.

A B. CIRCVLVS AESTIVALIS LONGISSIMAM DIEM CONFICIENS. G. D. COLVRVS AEQVINOCTIA CONTINGENS.

ANDROMEDA ἀνδρομέδα catenata, capite ad Pegasum eleuatur, ubi est præsignis quædã stella. Extensis brachys in cœlo consistit quorum dexterum tendit ad Galaxiam, ea parte qua Cephei caput conspicitur. Sinistrum ad pisces, imo vni piscium quasi incumbere videtur. Catena aurea à sinistra vsque in dextram manum per dorsum eius transit. Stellis non procul à Perseo 23 illustrata fulget, quarum præcipua magisque claræ sunt hæ, quas iam subycimus.

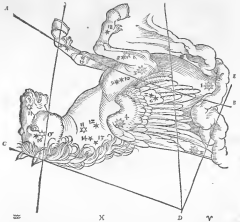
1	In sinistro humero.	Tertia
12	In spina dorsi.	Tertia
15	In sinistro pede.	Tertia
11	In cubito sinistro.	Quarta
23	Iuxta dexteram manum in qua tres aliæ conspiciuntur.	Tertia
4.5.6.	In dextero humero.	Quarta
15	In calcaneo dextero.	Quarta
7.8 9.	Tres in dextera manu.	Quarta

Atque harum dispositio per schema exprimitur, in quo præter stellas iam enumeratas aliam in capite fulgentem cernimus secundi ordinis, veram illam dum in alato equo quadratum constituat tribus alys coniuncta, non huc, sed ad Pegasum referimus.

EQVVS.

EQVVS.

19 RVRSVS odorato quæ vertex crine tumeſcit,
Andromedæ capiti ſuccingitur indiga pleni
Aluus Equi, ſommo quam fax in vertice vibrat
Virginis, inque auras cornu vice ſurgit acuti.
Ipſa ſub abſciſſo latè micat aurea ventre,
Cornipedis ſimul hunc lux indiſcreta renectit.
Communíque rubent duo ſemper ſidera flamma.
Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
Et ſpacio diſiuncta pari ſax æmula flagrat.
Plurimus ignis ineſt, vaſto globus æſtuat orbe.
Sed non & capiti ſimilis rubor, ipſaque ceruix
Quanuis procero ſurgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix eſt ſpectabilis igne.
Vltima quæ mento ſeſe explicat, haud minor illa
Quattuor eſt primis quæ formam lumine claro
Cornipedis ſimulant: non hinc Equus integer artus.
Non quadrupes cælo ſuſtollitur, at tenus aluo
Erigitur, media iam cætera ponè negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita poſt Lyciæ redeuntem bella Chimæræ,
Myſtica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpſiſſe comas, & gramine odoro
Expleuiſſe famem, ſed cum ſitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurges hiatu,
Illiſiſſe pedem, cornúque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hipprocrenen.
Aones hoc latici poſuerunt nomen equino
Paſtores: ſtrepit hæc placido inter ſaxa ſuſurro,
Atque Helicone cadens ſeſe ſitientibus herbis
Infert, Aſcræas donec vaga gurgite valles
Viuificet, rigat has animas & Theſpia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Aſt Equus alterno redit inter ſidera motu,
Oceaníque ſalo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cœlo ſpectare ſereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus aſtris,
Et perfuſa recens educit pectora ponto.

A. B. TROPICVS CANCRI SIVE CIRCVLVS SOLSTITIALIS, C. D. AEQVIDIALIS SIVE AEQVATOR. D. E. LINEA DISTERMINANS AEQVINOCTIA QVAM PAVLO SVPERIVS COLLVM ANDROMEDAE SECARE VIDIMVS.

PEGASVS, ἵππος seu equus alatus, Equus volans, Maior Equus, Equus secundus, cum duobus tantum pedibus prioribus pingitur, alis quoque insignitus, vltima parte caput Andromedæ, pede sinistro alam sinistram Gallinæ contingens, malim potius alam dexteram Cigni.

Exornatur autem stellis 20. inter quas insigniores sunt istæ quas subijcimus.

1 In vmblico quam paulo ante in capite Andromedæ hærere diximus, hæc vna est quadrati, ex stellis secundi ordinis in Pegasi corpore constitutis. Secundæ
2 In dextera alæ extremitate. Secundæ
4 In dextra alæ summitate, quæ tres stellæ triangulum constituunt. Secundæ
3 In exordio dextori pedis in coxa scilicet illa quæ tribus alijs coniuncta quadrangulū constituit. Secun.
7 Supra genu dextro. Tertia
11 In collo. Tertia
15 Supra dextrum oculum. Tertia
17 In naribus. Tertia
6 Vna earum quæ sibi in pectore vicinæ sunt. Quarta
10 Altera dictarum duarum. Quarta

18 In

18 In dextero calcaneo. Quarta

20 In sinistro calcaneo. Quarta

Quis autem sit harum stellarum situs in cœlo per figuram exprimitur. Hunc Ouidius, è sanguine qui ab exciso Medusæ capite defluxit, genitum esse in Fastis refert.

Creditur hic cæse grauidæ ceruice Medusæ
Sanguine respersis prosiluisse comis.

♒

DE EQVO PRIMO SIVE MINORI.

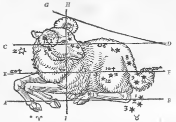
EQVIS EST IO, seu equus primus προτομὴ ἵππου Equulus, Equi caput siue rostrū, alias Hinnulus, Item præcisio equi, collo attingit caput Pegasi (neque enim plus habet sectio equi dicta) & aliquo modo capiti Aquarij incumbere videtur: Stellas non nisi in capite quatuor habet easdemque tam paruas, vt ab Astrologis nebulosæ occultæque dicantur: quapropter nec mihi operepretium facturus videor, si copiosius de ijs disseram cum figura eas satis exprimat, stella autem quæ in collo hæret eadem est cum illa quā paulo ante in naribus maioris equi apparere diximus quod & numerus 17. adiectus declarat, qui non huius sed superioris imaginis est. Nihil de hoc equo dignum memoria legimus, quare ab ijs auctoribus qui hanc tractarunt materiam plerunque omissus est. Aratus non meminit eius neque hic eius (vt recte) Paraphrastes neque Cesar Germanicus, neque Hyginus in suo Poëtico Astronomico, Sic nec Manilius, Ausonius, Vitruuius: Verum dum ex sententia Ptolomei ac Procli Astriferi globi conscripti eum habeant ne quid adesset eum adijcere voluimus.

ARIES.

20 TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
Aethera percurrens, nunquam Cynosuridos Vrsæ
Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
Visus Equi, magno celsum secat aëra motu.
Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, nullóque decus dea proferat ore.
Sed licet hunc oculis frustra flectere per æthram,
(Nam semper proprijs caret ignibus) en tibi propter

Andro-

Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
Suspectanda parent. vocat ingens baltheus vltro
Quærentem, non longa Aries statione locatus,
In conuexa redit paruo se tramite: subter
Distinet & medio cœlum citus ordine currit,
Vltima Chelarum qua brachia, quáque corusco
Circulis axe means rutilum secat Oriona.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI. E. F. ECLIPTICAE. G. D. TROPICVS CANCRI. H. I. LINEA TERMINANS TRIGESIMVM GRADVM ARIETIS, ET INCHOANS PRIMVM TAVRI.

ARIES, κριὸς, eo loco ponitur ex opposito versus æquinoctialem, quo Perseus tendit ad Polum Arcticum plane intra Zodiacum, nisi quod caput nonnihil prodit. Stellis exornatur 13, admodum enim in cœlo non potuit splendere quod Aureum vellus in terris reliquerit, cuius gratia & hoc nostro æuo magni bello rum motus & ingentes perturbationes in rebus p. Christiana exorta sunt, quas si non Agnus immaculatus pro nostra sese efferens salute sedauerit ingruentibus obruemur malis. Stellæ autem eius præcipuæ quæ mediocriter fulgent sunt hæ.

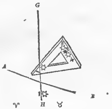
1	*Vnæ è duabus quæ in cornu dextro existunt nempe ea quæ magis vicina est termini Septentrionalis Zodiaci.*	*Tertia*
2	*Altera illarum magis ad Boream proclinans.*	*Tertia*
	Sunt aliæ quæ non imaginis continentur implexu sed parum ab ea distant quæ precedit & cornu continetur sinistro.	*Tertiæ*
9	*Vna illarum Trium quæ sunt in cauda.*	*Quarta*
8	*Altera.*	*Quarta*
10	*Tertia.*	*Quarta*
13	*In posteriorū dextri pedis extremitate.*	*Quarta*

Monstratur autem earum in cœlo situs ipso schemate.

DELTOTON.

21 EST etiam Craio quod semper nomine nostri,
Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque:

Porrigitur ſummum ſigno caput: angulus arctat,
Et gemini ſuprema iugi vicinia mordet.
Tertia quę ſtantes ſuſtentat linea ductus,
Parcior, haud ſimili ſeſe ſub limite tendit,
Et contracta modum gemina face flammigerarum
Stellarum ſuperat. quin & quę ſubter in aſtro
Lanati marcent pecoris, pluuióque tepeſcunt
Iam vicina noto, minor iſtic linet luce
Et fulgore facis peruertitur: at locus olli
Poſt tergum Andromedæ, ſic ſe tulit ordo dicatus.

A. B. SOLSTITIALIS CIRCVLI LINEA.

TRIGONVM ſeu δέλτωτον, Triangulus, è regione Arieti opponitur, conſiſtens extra Tropicũ fere iuxta caput Gorgonis, Triangulũ hunc ob id in cœlum relatũ volunt vt per eum Arietis aſtrũ quod alioqui obſcurius eſt, melius atque facilius cognoſceretur. Alij volunt Cererem obtinuiſſe à Ioue olim, vt in cœlum aliqua figura referreretur, quæ Siciliam exprimeret, quæ quoniam triangulus quaſi eſt, Triangulũ hunc in cœlum transferri contigerit. Nec deſunt qui dicunt hoc triangulo ſignificari totius terræ in tres partes diuiſionem. Stellæ quæ hanc figuram coſtituunt ſunt quatuor numero.

1	*In Angulo occaſum verſus.*	*Tertiæ*
2	*In angulo ſuperiori*	*Tertiæ*
4	*In latere dextro.*	*Tertiæ*
3	*Inter hanc & ſuperiorem.*	*Quartæ*

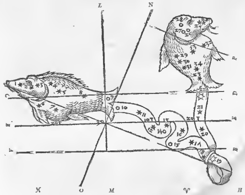
Vt autem earum ſitum atque figuram intelligas, ſchema auſpicito.

PISCES.

22 HINC ſi vicino flectaris lumina viſu,
Inque notum ſenſim boreali ab cardine doctus
Inclinare oculos, proles tibi tertia Piſces
Surgent Bombycij: ſedes data quippe duobus
Piſcibus, ingenti quà celſam circulus æthram
Orbe ſecat, tendit quà penna extrema ſiniſtræ
Ales equus, mundo à pectora Laniger alto
Vrget, & aduerſo ſurgentem corpore Taurum
Reſpicit, hinc medio ſignantur ſidere Piſces:

Quorum

Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab vrna:
Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
Sed tamen hi latè stellis ex ordine fusis
Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtrâque
Vincula per cœlum coeunt quæ cingula rursum,
Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

A. B. C. D. ZODIACI TERMINI E. F. ECLIPTICA G. H. AEQVATOR. SIVE AEQVINOCTIALIS L. M. LINEA, ECLIPTICAM AD ANGVLOS RECTOS SECANS, TERMINAT PISCIVM PRISTINAM SEDEM, ET INCHOAT ARIETIS SIGNVM. N. O. COLVRVS AEQVINOCTIORVM QVI HOC LOCO VERNVM AEQVINOCTIVM FACIT. N P. LINEA TROPICVS CANCRI.

PISCES, quorum vnus νότιος, alter βόρειος filo quodam coiunguntur, quod alij linum, alij lineolã, alij ligamentũ vocant. Non vt facile cernimus coniunctim ponuntur sed vnus in sua fere regione delitescit, alter in regione Arietis extra Zodiacum iuxta adromedã heret: adeo vt ex astriferis globu colligere licet vt eum brachio aliqua sui parte tegat. Sunt autem stellæ quibus exornantur 24. è quarum numero he lucidiores sunt.

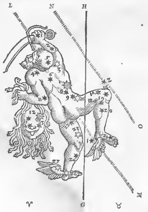
22	*In ligamine quo duo Pisces coniunguntur, iuxta nodum qui Piscis Borealis caudam stringit, hac eadem est quæ Arietis imaginem tamquam informis precedit, vt & monuimus.*	*Tertia*
19	*In nodo, qui hisce piscibus cetum coniungit.*	*Tertia*
4.5.	*In eiusdem dorso.*	*Quartæ*
7	*In eius ventre.*	*Quartæ*
13	*In medio quasi eius ligamenti.*	*Quartæ*

 33 In ventre

33 *In ventre piscis Borealis, in numero assignando à sculptore erratum est cum 53. posuerit pro 33. Exprimitur autem illarum situs quem in cœlo habent ipsa figura.*

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ læuo quoque noscere Piscem,
Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem
Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistrę
Cærulus erigitur. Quin & vestigia propter
Perseā sub volucri par est tibi quærere forma
In caput inque humeros rotat ægram machina mundi
Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
Nititur alato vindex pede, maxima cuius
Dextera mœrentis solium prope Cassiepeiæ.
Tenditur, ingentísque dehinc vestigia passu
Puluerulenta quasi cano procul aêre pandit.

G. H. LINEA PER VERTICES ZODIACI DVCTA, TOTVM COELVM DVABVS PARTIBVS AEQVALIBVS DISTERMINANS, FINIT ARIETEM, AC INCHOAT TAVRI SIGNVM.
L. M. N. O. TERMINI SVNT LACTEAE VIAE CANDORE PERFVSAE.

PERSEVS, περσοὺς, Andromedæ liberator. in manu dextera ensem tenet, id est ἅρπην sinistra tenet caput quod à Babylonijs caput Algol, à Græcis γοργόνιον à nostris Gorgonis seu Medusæ caput, & propter infœlicitatem perniciemque suam κακοδαίμων dicitur. Videtur autem quod fabula illa quæ fertur Medusæ caput gladio abscißum à Perseo, non ab re huic sideri sit accommodata, cum illi, cui iniqua radiatione natali die fulserit, vt veteres tradunt, minetur, eum aut securi aut gladio feriendum eße, aut capite truncandum.

Habet autem stellas 26. quarum hæ quæ sequuntur insigniores sunt.

7	*Splendida illa quæ est in dextero latere.*	*Secundæ*
12	*Insignis etiam illa quæ est in capite Medusæ, quod sinistra manu tenet*	*Secundæ*
05	*In sinistri pedis extremitate.*	*Tertiæ*
3	*In humero dextero.*	*Tertiæ*
26	*Vna ex tribus quæ sunt in dextero latere.*	*Tertiæ*
23	*Supra genu sinistro.*	*Tertiæ*
25	*In ala sinistri pedis.*	*Tertiæ*
5	*In capite.*	*Quartæ*
16	*Vna illarum quatuor quæ in dextero genu consistunt.*	*Quartæ*
13	*Iuxta splendidam illam quæ est in capite Medusæ.*	*Quartæ*

Atque istæ talem in cælo situm atque complexum tenent, qualis figura exprimitur.

PLEIADES.

24 PLEIADES femoris pariter sub fine sinistri
Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
Connexas. lente facis haud procul istas
Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
Pœnus Atlas, subijt celsæ qui pondera molis,
Cælifer, atque humero magnum super æthera torquet.
Fama vetus septem memorat genitore creatas
Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
Electra, Alcyone, Celæno, Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque, simul famosáque Maia.
Prole dei cerni sex solas carmine Mynthas
Asserit: Electram cælo abscessisse profundo
Ob formidatam memorat prius Oriona.
Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
Et numerosa suæ lugentem funera gentis,
Electram tetris mœstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput vt sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab vndis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam,
Germanóque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusámque comas cerni, crinísque soluti

Monſtrari effigiem:diros hos fama cometas
Commemorat triſti procul iſtos ſurgere forma.
Vultum ardere diu,perfundere crinibus æthram,
Sanguine ſub pingui rutilóque rubere cruore:
Quin Meropen addit poſtquam Siſypheia vincla.
Et thalamos ſæuo ſortita eſt omine diuûm,
Indignam aëria eredunt mage ſede fuiſſe.
Sic anceps numeri ſit fabula,ſexque per æthram,
Vergilias cerni tenet vſus,ſed ſimul omnes
Arctauere globum:ter in auras angulus exit
Flammiger,& mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nec tamen eſt famæ ſimilis vigor,ampla ſorores
Fabula nobilitat:modus ollis parcus,& ignis
Vix tenui longè face ſit ſpectabilis iſtas
Alterno redeunt cum bina crepuſcula mundo,
Seu nox auſtrales adolet cum cęrula flammas,
Seu matutinus cum ſidera diſijcit ortus
Conuolui cœlo ſummę pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cùm crine attollitur æſtus,
Et cùm cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora deſignant.nam ſi ſe gurgite tollunt
Vergiliæ,curuas in flaua noualia falces
Exercere dies:ſi condunt æquore flammas,
Tellurem preſſo proſcindere tempus aratro.

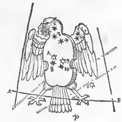
Pleades vt ſupra diximus, alio nomine Vergiliæ appellatæ, in Tauro cernuntur quare nullam hic earũ figuram adycimus. Dicuntur fuiſſe Atlantis & Pleones filiæ, & quod Iouis ſeu Bachi nutrices vt teſtātur quidam fuißent cœli ſede remuneratæ fuerunt, & in Tauri dorſo collocatæ, ibi continuo ſaltare & choreas ducere viſuntur. Vna autem ex illis cui Electra nomen eſt, vix cerni poteſt: quod poſt Troianorum ruinam mœſta cum ſororibus amplius choreas ducere noluerit, ſed ab eis diſceßerit, ſeque iuxta circulum Arcticũ occultarit, ibi ſola latitans, non niſi rarißime ac meſtißimo vultu apparet & quoniam lucem ſuam velu ti comam quandam ſpargere videtur Crinita ſeu Cometa nominatur. Earum etiam vna Maia Mercurij māter eſt quæ non raro pro omnibus ſumitur vt Virgilius in Georgicis de ſatione tritici.

Multi ante occaſum Maiæ cæpere ſed illos
Expectata ſeges vanis eluſit Ariſtis.

LYRA.

25 EST Chelys illa dehinc,tenero qua luſit in æuo
Mercurius,curua religans teſtudine chordas,
Vt Parnaſſeo munus memorabile Phœbo
Formaret neruis opifex deus.hanc vbi rurſum
Concentus ſuperi compleuit pulcher Apollo,
Orphea Pangæo docuit geſtare ſub antro.
Hic iam fila nouem docta in modulamina mouit,
Muſarum ad ſpeciem:Muſa ſatus ille repertor

Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
Impia Baſſaridum carpſiſſet dextera vatem,
Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
Intulit hanc cœlo miſeratus Iuppiter artem
Præſtantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
Flexerat: Adnixi quà ſemet ſidera porro
Suſtollunt, læuum propter Chelys hæc femur adſtat.
Aduolat aſt aliud latus Ales, & ore canoros
Tenditur ad neruos, media eſt Lyra ſede dicata
Cycneo capiti, & curuo contermina ſigno.

A. B. TROPICVS CANCRI.

LYRA, Λύρα ſeu, fidicula Chelys, Tympanum, Vultur cadens, Teſtudo, Falcon, inter Herculem & Cygnum conſtituitur, habet autem lyra quæ æterna Orphei memoriæ cauſa in cœlum ſublata eſt, ſtellas decem quibus exornatur.

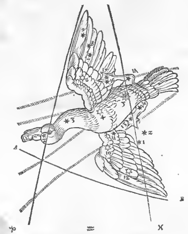
1	*Splendida illa in Lyræ initio, quæ etiam lyra nuncupatur, hæc illa, eſt quam ſupra huc retulimus quæ exuuio Leonis in imagine Herculis adhæret.*	*Primæ*
9	*In lyræ dorſo ſeu in media eius latitudine, quo loco quatuor, efficiunt quadrilateram figuram.*	*Tertiæ*
7	*Altera duarum.*	*Tertiæ*
2	*Vna duarum, quæ iuxta ſplendidam ſunt.*	*Quaræ*
3	*Altera duarum.*	*Quartæ*
5	*Vna è duabus quæ ſunt in ala dextera Lyræ.*	*Quartæ*
6	*Altera earum.*	*Quartæ*
8.10.	*Duæ illæ quæ quadratum in lyræ dorſo faciunt.*	*Quartæ*

Schemate exprimitur illarum ſitus atque figura quem in cœlo obtinent.

CYCNVS.

26 NANQVE & ſidereis Cycnus ſecat æthera pennis.
Donatus cœlo, non claro lucidus aſtro,
Sed tamen os flagrans, & guttura longa coruſcans,
Grandibus haud equidem ſtellis, non his tamen atris
Obſcuriſve micat, trahit in conuexa volatum

Perfacilem & dextro latè Cepheida dextram
Radens remigio, summa ad vestigia læuam
Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

A. B. CIRCVLVS TROPICI CANCRI.

Olor auis ὄρνις vel κύκνος Gallina, Cygnus, latè patentes expandit alas: sinistram vsque ad collum Draconis: dextrã, ad sinistrum pedem Pegasi equi, capite contingens Vulteru cadẽtu alam dextram. Sunt autem in ipso Cygno stellæ 17 è quibus præcipuæ, magisque splendidæ, sunt istæ sequentes.

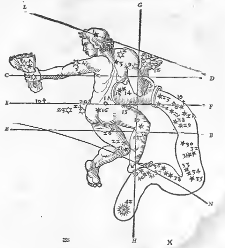
5	*Splendida illa quæ in eius cauda consistit, vna videlicet earũ quinq; ex quibus crux cõstituitur.*	*Secun.*
1	*In extremo capitis, rostro scilicet.*	*Tertia*
12	*In dextera alæ flexu.*	*Tertia*
4	*In pectore vna earum quinque.*	*Tertia*
6	*In sinistra ala.*	*Tertia*
10	*In dextera ala.*	*Tertia*
7.8 9.	*In extremitate sinistræ alæ.*	*Tertia*
15.16	*In sinistro pede.*	*Quarta*
13.14.	*In dextro pede.*	*Quarta*

Monstratur autem earum situs quem in cœlo habent schemate præsenti.

AQVARIVS.

27 NAM post Cornipedem flagrant duo sidera Pisces,
Pisces Bombicij: caput autem subter equinum Laome-

Laomeduntiadæ ſe dextera tendit ephebi.
Ipſe dehinc longos inſignis Aquarius artus
Adſtat ad hirſuti caudam pulcher Capricorni.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA L. D. AEQVATOR. B. N. TROPICVS CAPRICORNI. G. H. LINEA, INCHOAT PISCIVM SIGNVM, ET TERMINAT AQVARII.

Aquarius ὑδροχόος *Ganymedes, Non desunt autem qui putent Aquarij signo, Deucalionem significari & continua aquæ effusione maximũ illud Diluuium exprimi, quod suo tempore fuiſſe legimus, manũ ſiniſtram fere ad caput Capricorni extendit, capite attingit caput prioris equi. In dextero latere tenens vrnam, effundit aquam quæ multis ſtellis vſque in piſcem cadit ſidus Auſtrale quod pedibus attingit. Illius ſtellæ omnes ſunt 42 inter quas non niſi iſtæ clariores apparent.*

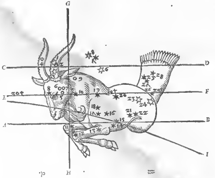
42	*In extremitate aquæ effuſæ, illa nempe ſplendida quæ eſt iuxta os piſcis Auſtralis.*	*Prima*
11	*Vna illarum trium quæ ſunt in dextera manu.*	*Tertia*
6	*In ſiniſtra manu.*	*Tertia*
8	*In vicina & contigua parte ſiniſtræ manus.*	*Tertia*
2	*In dextero humero.*	*Tertia*
9	*In dextero brachio.*	*Tertia*
4	*In brachio ſiniſtro.*	*Tertia*

18 *Sub genu dextra.*

Stellæ illæ duæ quæ in vicina parte Aquarij sunt, ad signum Capricorni spectant. Monstratur autem earum situs quem in cœlo habent, figura præsenti.

CAPRICORNVS.

28 IMVS vt australi descendit circulus axe
Signifer, inque notum rutili cadit orbita solis,
Hispida fetosi marcet species Capricorni.
Huc cùm Threicio veniens à cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsúsque deum, mirabile dictu,
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Aequora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastóque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer fæuiet vndis,
Excitúmque salum verret notus. aurea solis
Cùm rota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctiuagis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes, trahit vnda pauentes,
Ac retrahit: quærunt oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, FINIT CAPRICORNI SIGNVM, ET INCHOAT AQVARII. E. I. CAPRICORNI TROPICVS.

CAPRICORNVS αἰγοκέρως pedibus proiectis extra signiferum, capite anteriori parte immisso ad Sagittarium, pingitur. Eius stellæ sunt in vniuersum 28 quarum præcipuæ sequuntur.

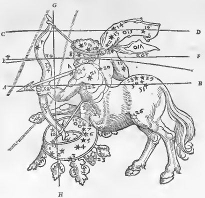
1 *Vna duarum quæ in cornu dextero existunt.* *Tertia*
2 *Altera earum quæ Boreali zodiaci termino continetur.* *Tertia*
23 *Vna duarum quæ sunt in caudæ principio.* *Tertia*
24 *Altera earum quarum etiam paulo ante mentionem fecimus, hæ enim illæ sunt quas tanquã informes in vicina parte Aquarii hærere cernimus, quod & numerus eo loco stellis aßcriptus declarat, qui in hac figura idem est. Sic & hoc loco quæ aßcribuntur, referimus ad manum sinistram Aquarij.* *Quarta*

12 *In sinistro genu.* *Quarta*
17 *In pectore.* *Quarta*
19 *Vna duarum quæ sunt in spina dorsi.* *Quarta*
14 *Vna duarum quas sub ventre habet.* *Quarta*
28 *In caudæ extremitate.* *Quarta*

Earum situs quem in cœlo habent ex figura erit petendus.

SAGITTARIVS.

28 PAR metus ex pelago tibi sit quoque, sole Sagitta
Cum leuis adflatur, cùm lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cùm tela extrema coquuntur.
Cúmque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem
Informem tetris tellurem vt vestiat alis,
Littus ama, fuge solers cærula tegmina noctis,
Exitiúmque sali, rabidíque pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iacet rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens fit tempore noctis adultæ.
Huc matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos et gurgite liberat artus.
Tum Cynosura etiam maturæ in tempore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentásque manus, mediámque immergitur aluum.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA. G. H. LINEA INCHOANS CAPRICORNI SIGNVM, ET TERMINANS SAGTTARII DODECATEMORIVM.

SAGITTARIVS, τοξότης, *Arcitenens, cuius pectus cum capite & cum dimidio arcu, sunt in zodiaco, cetera sub ipso zodiaco apparent, numero stellarum copiosus est, cum & Corona quæ prioribus pedibus adiecta est hoc sidus exornet* στέφανος νότιος *dicta. stellæ autem quibus in vniuersum cõstat sunt 31. sed inter eas non nisi istæ sequentes aliquantulum splendere visuntur.*

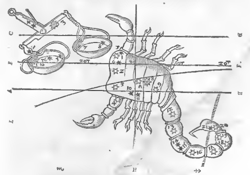
23	*In calcaneo sinistri pedis anterioris scilicet, in vicina & contigua parte Coronæ hærens.*	Secunda
24	*In genu sinistro, inter hanc & superiorem, Corona interiecta est.*	Secunda
1	*In sagitta ferrato acumene.*	Tertia
2	*In sinistra manu qua arcum tenet.*	Tertia
3	*In ea arcus parte quæ in Austrum proclinat.*	Tertia
4	*In illa parte arcus quæ septentrionem respicit, in vicina & contigua Ecliptica sede.*	Tertia
6	*In humero sinistro.*	Tertia
22	*In latere sinistro.*	Tertia
23	*In dextro calcaneo anterioris pedis.*	Tertia
27	*In pede dextro posteriori.*	Tertia
26	*In femore sinistri pedis posterioris.*	Tertia

Inter Australem piscem, & caudam, eiusdem magnitudinis quædam stellæ conspiciuntur in cœlo, eas ad caudam Sagittarij referre licebit.

Exprimitur autem situs earum quo sese in cœlo amplectuntur ipsa figura.

LIBRA ET SCORPIVS.

Antiqui illi Astrologi, qui Zodiacum primi in duodecim partes secuerunt, singulis ijs partibus animalis cuiuspiam nomen imposuerunt, seu quod stellæ quæ eo loco essent, aliquam eorum animalium formam exprimerent: aut quod earum natura vis atque efficacia, aliquam cum ijsdem affinitatem haberent: siue etiam vt immortalem hoc modo redderent alicuius memoriam, qui aliquid præclare hic in terris gesisset. quod vt commodius facere possent ex multis stellis quæ in quaque Zodiaci parte essent, eas assumebant, per quas figura quam ipsi volebant aptissimè fingeretur, Cum autem in hac Zodiaci diuisione animaduerterent Scorpij figuram tantam esse. vt duarum partium Zodiaci spacium occuparet eam in duo signa diuiserunt, & ex prioribus eius stellis abud signum formantes, illud, libram nuncupauerunt, siue quod libræ persimilem figuram referat, siue etiam quod vbi sol ad eius initium peruenit diem nocti æqualem, ac si certa statera libraret, efficiat. quod autem ex posterioribus efformatur stellis Scorpioni destinatum est. Quemadmodum itaq; veteres vnum signum volunt duplici tamen astrissimo exornatum: eandem rationem in figura constituenda obseruare volumus, quam adijciendam esse putauimus etiamsi ipse auctor nullam vel exiguam horum signorum mentionem ficiat. In decorũ enim esset dum signa Zodiaci primum locum inter Phęnomena obtineant omnia non explicare, & partim ea figuris proponere, partim negligere. Explicabimus primum eo ordine, quo hactenus consueuimus primas Scorpij partes quibus libræ signum adheret, deinde, Scorpij quæ eam sequitur imaginem.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI, E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, INCHOANS SAGITTARIVM ET TERMINANS SCORPIONEM, F. L. TROPICVS HYBERNVS QVI ET CAPRICORNI DICITVR,

Libra Chelæ χηλαι. Veteres Chelas brachia Scorpij vocarunt, alias dicitur ξυγος siue Iugum, Sunt autem libræ stellæ, quæ ex Scorpio mutuatæ octo, quarum præcipuæ sunt istæ.

3	In eius parte oris Scorpij, quæ Septentrionalior est, prope trutinam hærens.	Secunda
1	In Australi parte Scorpionis, in ipsa ecliptica, quæ eius alteram lancem constituit.	Secunda
2	In initio chordæ, qua Australis lanx suspenditur.	Quarta
6	In australi lance.	Quarta
8	In Septentrionali.	Quarta

Exprimitur vt in cœlo sunt sitæ, figura ipsa.

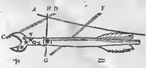
SCORPIVS σκόρπιος, Cauda eius longe extra Tropicum Capricorni progrediens, vsque ad sidus australe, quod dicitur Ara. Galaxia se quoque in fine inserit. Qua occasione Scorpius in cœlum venerit ex sequentibus liquet. Orion ex Iouis, & Mercurij, & Neptuni, vrina natus, vbi adolesisset venator egregius euasit, ac cum in ea arte diu multumque fuisset exercitatus, neque reperirentur qui cum eo possent conferri, gloria quadam cupiditate motus, se valde iactabat, ac nullum posse animal tam ferum ex terra generari dicebat, quod nō sua venādi peritia vellet interficere. Qua de causa, irata terra, Scorpiū produxit, cum quo decertans Orion superatus est et occisus Iupiter autem vt quid de nimia audiciæ nocumento sentiret aliquod signum posteris relinqueret, Scorpium victorem ad sidera euexit, & stellis pluribus ornauit, præter eas quas Libram constituere diximus. E quarum numero præcipuæ sunt hæ quæ sequuntur.

8	Media illarum trium quæ in eius corpore mediocriter splendent, quæ Scorpij cor nuncupatur lucida & magis rutilans existens, Græce ἀντάρης dicta.	Secunda
9	Altera prædictarum trium quæ in eius corpore sunt.	Tertia
7	Tertia harum quæ magis ad Libram accedit.	Tertia
2	Vna ex tribus quæ sunt in eius fronte, illa scilicet, quæ eclipticæ ab Australi parte adhæret.	Tertia
1	Altera harum quæ à parte Boreali est.	Tertia
3	Tertia ad Austrum proclinans, terminum Zodiaci prope contingens.	Tertia
12	In primo Caudæ spondilio.	Tertia
13	In secundo.	Tertia
14. 15.	In tertio	Quarta
16	In quarto quæ quasi incidere videtur in galaxiæ contactum.	Tertia
17	In quinto hæc cum sequentibus Galaxiam occupat.	Tertia
18	In Sexto.	Tertia
19	In eodem.	Tertia
20	Ea quæ extremam caudæ præcedit.	Tertia

Exprimuntur autem vti in cœlo sunt & se mutuo amplectuntur, schemate præsenti.

SAGITTA.

QVIN norunt alia superûm conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Inscia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinosas extendit colla sub Arctos.

A. B. TROPICVS CANCRI C. D. F. G. EXTREMITATES LACTEAE VIAE SVNT. G. H. LINEA. PER AQVARII INITIVM TRANSIT.

SAGITTA

SAGITTA, ὀϊςὸς, Telum, Damon meridianus, hac voce Galaxiam aliquos appellaße testatur Schonerus, in cuius splendidißima parte hoc Telum cernitur. Est prope alam dexteram Vulturis volantis, atque illud Telum refert, quo Hercules vt Prometheum ad Caucasum montem alligatum è vinculis atque cruciatibus liberaret aquilam, eius viscera dipascentem interemit. Hæc Sagitta deinde in memoriam tantæ virtutis, quæ in Hercule apparuißet, ad cœlum euecta est, & stellis quinque exornata: quæ iam sequuntur.

1	*In Sagittæ illa parte quæ ferro iungitur, quæ in lineam incidit.*	*Quarta*
5	*Quæ vicina est priori in acumine existens ferreo.*	*Quinta*
4	*In præcedentis eius vicina parte*	*Quinta*
3	*Quam proxime huic accedens, quæ tres, linea recta coniunguntur.*	*Quinta*
2	*Est & minutæ quantitatis alia vix conspicua.*	*Sexta*

Figura situm declarat.

AQVILA

29 ARMIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis
Aetherij, sed membra minor: procul hic tamen alto
Cùm redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, summæque in margine noctis,
Spumosum latè mare subruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

A. B. AEQVATOR, IN CVIVS VICINA PARTE HAERET AQVILA.
C. D. LINEA TERMINANS CAPRICORNVM.
ET INCHOANS. AQVARIVM.

AQVILA, Merops, ἄετος Vultur Volans, iuxta æquinoctialem sita, qua parte Galaxia transit ad Sagittarium. Hæc non illa est Aquila quam paulo ante Promothei Iecur atque intestina depostam & ab Herculis Telo interemptam diximus sed illa quæ Ganymeden rapuit & ad cœlū transtulit. Fuit enim hæc auis præ cæteris omnibus Ioui dilecta, solaque aduersus Solis radios apertos oculos intente tenere potest. Aquilā igitur ob expetitā hanc prædā quā illi attulit cœlesti sede adhærere voluit, et stellis nouē decorare.

3	*Media illarum trium lucida in μεταχρένῳ Aquila, siue ἄετος dicitur. Arabica Alkair.*	*Secunda*
2	*Illa quæ in collo hæret vna ex tribus dictis.*	*Tertia*
5	*Tertia harum quæ ad caudam proclinant.*	*Tertia*
1	*In capite.*	*Quarta*
6	*In fine caudæ.*	*Tertia*

Illa quæ paulum ab Aquila distat numero 1. notata est in capite Antinoi.
Figura monstrat earum in cœlo positionem.

DELPHIS.

50 TVM curuus caudam ſubit inter ſidera Delphis,
Dux Neptune tui quondam ſuper æquor amoris.
Hic iam detruſæ in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi ſuſtinet axes.
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorſa tulit: breue ſigno corpus in aſtris,
Et ſuper auritum ponto ſurgit Capricornum:
Hic medios artus teter ſtupet, altera porro
Quatuor illuſtrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino diſcreta ſitu micat ignipotens lux.
Omnia quæ ſoli & rigido interfuſa aquiloni
Aetheris incurui moles rotat, ínque frequentes
Occaſus ortúſque trahit moderator Olympi,
Sunt digeſta mihi, quæ rurſum limite abúſque
Seſe Hyperionio, pluuialis concaua in auſtri
Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthtram,
Dicere Romuleo connitor carmine ſolers.

A. B. TROPICVS CANCRI. C. D. AEQVATOR A. C. LINEA. TERMINANS SIGNVM CAPRICORNI ET INCHOANS AQVARII.

DELPHINVS, δελφὶν intra Vulterem & Equum minorem occupans ſpacium, caudam depri- mens ad æquatorem, caput erigens ad Tropicum, ſed tamen nonnihil depreſſum verſus Pegaſum. Dupli- cem cauſam reddunt quod Delphinus in cœlum ſublatus ſit. prima eſt eorum qui aſſerunt Neptunum

olim

olim Amphitriten adamasse, cumque sibi coniugio iungere niteretur, illam, quæ perpetua virginitate viuere decreuisset fuga Atlantem montem petiuisse, in extremis videlicet occidentis partibus. Postea vero Neptuno diuersos homines ablegante, vt inuestigarent quonam illa terrarum peruenisset solum Delphinum piscem, aut vt alijs placet, hominem quendam Delphinum nomine, illam inuenisse, ac persuasisse etiam ei vt secum rediens Neptuno nuberet. Cuius rei causa in talis nuptiarum apparatus præfectus deinde etiam in cœlum translatus fuerit. Altera eorum est, qui putant Arionem musicum illum excellentissimum, cum olim mare iuxta Siciliam traiceret, ac secum ingentem pecuniam veheret, quam diuersa loca peragrans iucundissimæ liræ suæ cantu meruerat aduertisse periculum sibi à nautis atque famulis impendere: qui dicerent satius esse, opibus illis inter se diuisis, dominum in mare præcipitem dare quam perpetua seruitute premi. Itaque cum sibi insidias ita structas esse vidisset, petiuisse ab ijs, vt sibi morituro tantum temporis concederent quo veluti Cygnus exequias sibi ipsi canere & ex suauissimo liræ suæ cantu, vltimam voluptatem precipere posset: cumque id ei fuisset concessum tam dulce melos cecinisse in suum obitum, vt eius suauitate moti Delphini ad audiendum vndequaque accesserint: cantuque finito super eos, tamquã ad vltimum suæ vitæ refugium prosilyisse, & per vnum ex illis qui tergum ei sponte porrexerat, ad tenarum littus fuisse aduectum. hanc Arionis fabulam & plura alia quæ ipse vera esse contendit, narrat Plinius de Delphino. Hac occasione antiqui Astrologi locum Delphino inter sidera tribuerunt eumque stellis 10. ornarunt.

7	*Illa quæ in eius capite fulget.*	*Tertia*
6	*Huic quæ proxime adheret in ventre existens.*	*Tertia*
5	*Altera earum*	*Tertia*
4	*Tertia earum quæ iuncta duabus præcedentibus, triangulum facit.*	*Tertia*
1	*Illa quæ caudam respicit.*	*Tertia*
2.3.	*Aliæ duæ quæ huic coniunguntur.*	*Tertia*

Quarum situs vti in cœlo sunt disposita, ipsa figura exprimitur.

De Delphino hæc Plinius libro 9 cap. 8 ex quibus non immerito cœlum occupare Delphinum colligitur, cum primum locum inter beluas marinas habeat. Velocissimum omnium animalium nõ solum marinorum Delphinus: sed ocior volucre: acrior telo: ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio pene in ventre: nullus piscium celeritatem eius euaderet. Sed affert moram prouidentia naturæ, quia nisi resupini atque conuersi non corripiunt quæ causa præcipue velocitatẽ eorum ostendit. Nam cum fame conciti atri fugientes in vada ima persecuti piscem diutius spiritum continuere: vt arcu emissi ad respirandũ emicant. Tanta vi exiliunt, vt plerunque vela nauium transuolent vento. Agunt vere coniugia, pariunt catulos 10. mense, æstiuo tempore. Interdum & binos nutriunt vberius sicut Balena. Atque etiam gestant fœtus in infantia infirmos. Quinetiam adultos diu comitantur magna erga partum caritate. Adolescunt celeriter. 10. annis putantur ad summam magnitudinem peruenire. Viuunt & tricenis. Quod cognitum præcisa cauda in experimentum. Abduntur tricenis diebus circa canis ortum occultanturque incognito modo. Quid eo magis mirum est, si spirare in aqua nequeunt. Solent in terram erumpere incerta de causa. Et statim tellure tacta moriuntur: multoque ocius fistula obturata. Lingua est his contra naturam aquatilium mobilis, breuis atque lata, haud differens suillæ. Pro voce gemitus humano similis, dorsum repandũ, rostrum simum. Qua de causa nomen simonis omnes miro modo agnoscunt, malunt quæ ita appellari. Delphinus non tantũ hominis amicum animal, verum & musica arte mulcetur symphoniæ cantu & præcipue Hydraulis sono. Hominem non pauescit vel alienum. Obuiam nauigijs euenit. Alludit exultans, certat etiam, & quamuis plene præterijt vela.

ORION.

31 SVBTRAHIT obliquo quà sese circulus orbe
Signifer, in boream australes egerit vmbras:
Vt medij iam mole polifera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
Transierit, celso latè se cardine pandit,
Auratúmque rubens dimittit baltheus ensem.

A. B. AEQVATOR CVI MEDIO CORPORE INHAERET ORION. C. D. LINEA, TERMINAT TAVRI SIDVS ET INCHOAT GEMINORVM. E. F. DISTINGVIT GEMINOS A CANCRO.

ORION, ὠρίων, qui veteribus latinis Virgula seu Iugula est, recentiores sublimatum & fortissimum nominarunt. huius mentionem fieri in sacris literis docti iudicant, cum per כְּסִיל Orionem, unde & mensem כִּסְלֵו denominatum volunt intelligant. vnde hauddubijs argumentis colligi licet stellarum obseruationem Phœnicibus à sanctis patribus post diluuium, velut per manus traditam esse, Phœnices hęc apud graecos latius propagesse. vt ita cœlestium rerum admirandam cognitionem acceptam ferre debeamus sanctis patribus. Orion sinistra sua, ad Tauri cornua erecta, in qua viridem pannum tenet dependentem cum aliquot stellis, dextra vsque ad Geminos eleuatæ consistit, pes dexter pertingit vsque ad Leporē qui iuxta Capricorni Tropicum collocatur. Ensis iuxta pendens affixus Orioni, aliquot stellis constat, in dextra manu clauum tenet.

Imago autem Orionis constat stellis 38 sed inter omnes pracipua sunt ista quæ sequuntur.

2	Rubescens quæ in dextero humero refulget.	Prima
35	Splendida illa quæ est in sinistri pedis extremitate.	Prima
27	Media illarum trium splendidarum quæ sunt in cingulo.	Secunda
26	Altera harum quæ æquatori magis vicina est.	Secunda
28	Tertia earum quæ magis proclinat in Austrum.	Secunda
3	Illa quæ in sinistro humero heret.	Secunda
22	Vna ex quatuor quæ sunt in panno viridi quem alij Clypeum vocant.	Tertia
23	Altera earum quæ magis ad æquatorem accedit vicina superiori.	Tertia
24	Tertia quæ aliquantulum distat à supariori.	Tertia
		25 Quarta

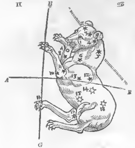
25	*Quarta qua cum superiori in ipso æquatore haret.*	*Tertia*
29	*In gladij Manubrio.*	*Tertia*
31	*In vagina initio vbi gladium reconditur.*	*Tertia*
32	*Altera earum quæ in eodem conspicitur.*	*Tertia*
38	*In genu dextero.*	*Tertia*

Exprimitur autem situs quem in cælo stella habent, ipsa figura, qua admirandum illud sidus præclarissimus luminibus decorum, & cana ac veneranda antiquitate celebratum situs ratione, quem in cælo habet, refert.

Qua ratione Orion in cælum venerit non alienum erit hoc loco narrare. Sunt qui aßerunt Dianam Orionis amore captam fuiße, nec violata virginitatis suspicione caruiße, quapropter ab Apolline sæpius fuiße reprehensam. Et cum propterea Orionis è medio tollendi occasionem quæreret, quodam die in mari natantē conspicatus, vbi nihil supra aquas nisi caput habebat: Dianæ dixerit, non es tam sagittandi perita, vt signum tam exiguum atque remotum, vt illud nigrum quod in mari cernis (Orionis caput demonstrans) poßis Sagitta pertingere. Dianam autem vt insignem suæ artis peritiam monstraret, sumpto telo Orionis caput, aliud eße suspicata, subito transfixit. Et vbi errorem suum postea cognouißet, vehementer doluerit, cumque nihil illi iam poßet amplius præstare, in cælum ad reliqua sidera euexerit, quo in loco stellis fulget Orion.

SIRIVS.

32 TALIS & ipse virum gemina ad vestigia custos
Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
Aetheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor
Aestuat in mento, multus rubor imbuit ora,
Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato sub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
Si prius attollit blandúsque illabitur herbas
Sirius, & dulci nutrit tepefacta sereno.
Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. altera si qua
Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant.
Et designandis tantum sunt addita membris.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI LONGISSIMAM NOCTEM BREVISSIMAMQVE DIEM CONFICIENS. G. H. LINEA PER CANCRI PRINCIPIVM ET GEMINORVM FINEM, TRANSIENS.

C ANIS *maior,* κύων *, ex vtroque latere* Tropici Capricorni *stellas habet, commoratur autem sui aliqua parte in via lactea, cauda attingit nauem qua Argo dicitur, ingens autem illa atque maxima stella, qua in ore eius lucet, Canicula item* σείριος *dicitur. Hæc matutino in exortu in speculo etiam in die media, imposit is aquis contra Solem cernitur Solisque calorem mire adauget. Solis enim splendor, radij Caniculæ, ardentibus Leonis astris dum coniunguntur intentiorem æstum procreare solent quam Sol in longissimo reflexu constitutus Cancrum percurens trium enim siderum eiusdem qualitatis comixtio mirum in modum auget æstum. quod Horatius sensisse videtur dum rustica vitæ amanitates describit.*

Ponendæque domo quærenda est area primmm:
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Est vbi plus tepeant hyemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta Leonis,
Quum semel adcepit Solem furibundus acutum

Canis autem hic stellis 18. exornatur, inter quas magis splendent istæ quas modo subycimus.

1	*Lucidissima in eius ore quæ Canis vocatur, & sæpius scintillat, arabice dicta Alhabor.*	*Prima*
15	*In ventre, inter posteriora femora.*	*Tertia*
18	*In clunibus.*	*Tertia*
14	*In latere sinistro.*	*Tertia*
9	*In pede anteriori sinistro.*	*Tertia*
17	*In posteriori dextero pede.*	*Tertia*
2 3.	*In capite.*	*Quarta*

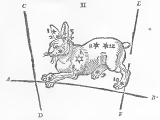
Quem inter sese situm in cælo obtineant monstratur ipsa figura.

LEPVS.

33 PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: namque

Emicat

Emicat Orion gemina ad veſtigia ſubter
Vrgetur curſu rutili Canis:ille per æthram
Effugit inſtantem,premit autem Sirius ore.
Auritum primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pauidum ſuperedítur,& procul idem
Cùm Lepus occiduum ſeſe inclinauit in æquor,
More latebrarum repetens freta,Sirius alto
Defluit ab cœlo,merſúmque per humida quærit

A. B. TROPICVS CAPRICORNI, C. D. LINEA TRANSIENS PER GEMINORVM INITIA, E. F. PER CANCRI,

LEPVS, λαγωὸς ſub pedibus Orionis,qui haud dubie non alia de cauſa eo in loco conſiſtit, quam vt per eum,æternæ memoriæ proderetur, quantopere Orion venandi peritia excelluiſſet. Inſignitur autem ſtellis 12.numero, inter quas ſunt iſtæ lucidiores.

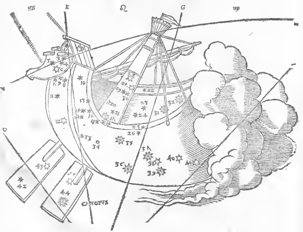
7	*In medio eius corpore.*	*Tertia*
8	*In femore ſiniſtri pedis anterioris.*	*Tertia*
5	*In capite.*	*Quarta*
6	*In ſiniſtro pede anteriori.*	*Quarta*
10	*In ſiniſtro pede poſteriori.*	*Quarta*
9	*In pede dextero poſteriori.*	*Quarta*
11.12.	*In dorſo.*	*Quarta*

Exprimitur autem illarum ſitus quem habent in cœlo,ipſa figura

ARGO.

34 MAGNVS Iaſoniam cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem:neque enim ſe Theſſala cymba
Solenni in faciem monſtro mouet,extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite nautæ,
Cùm portum tenuere auidi,volitantia raptim
Sipara conuertunt,tergóque in curua remuclo
Littora certatim ſubeunt ſimul,illa marinas
Iam defuncta vias,procul imi littoris algas

Pone subit, terrámque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaclum pupis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI. C. D. COLVRVS SOLSTITIORVM, CANCRI SIGNVM, A GEMINORVM SIDERE DISTERMINANS. E. F. LINEA, TRANSIT PER FINEM CANCRI ET LEONIS INITIVM. G. H. FINIT LEONEM ET INCHOAT VIRGINEM. I. L. LINEA INCIDIT IN AEQVINOCTIVM AVTVMNALE.

ARGOS ἀργώ, Nauis Iasonis, arca Noe præclarissimum & celeberrimum Antarctici cœli sidus, hanc nauem inter sidera relatam volunt, quod prima omnium fuerit, quo & ob nouitatem eius, & mortalium audaciam temeritatemque omnibus conspicua foret. Illi enim es triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commisit pelago ratem. Alij autem appellant arcam Noe: qua ille, aquis ad insolitam magnitudinem excrescentibus ab ingenti aquarum diluuio ac inundatione, deo duce euasit. Exornatur autem stellis in vniuersum 48. inter quas præcipuæ sunt istæ, quas modo subijciemus.

44. Omnium

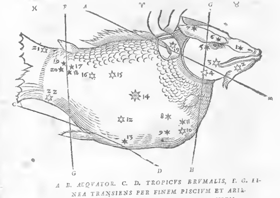
44. Omnium illarum quæ sunt in Argo, naui, lucidissima, quæ in argos gubernaculo Australi, hærens κάνωβος dicitur, quemadmodum dictio latinis caracteribus adiecta declarat. Hæc quemadmodum Canicula sidus toto cælo notissima est, adeo, vt ipse Aristoteles & post eum Plinius orbis habitatis rotunditatem ab ipsa probent. Canopum inquit non cernit Italia, quasi dicat propter deuexitatem terræ, cum tamen in Aegypto appareat, & Alexandriæ tertia parte horæ supra horizontem conspiciatur, & in Sicilia horizontem stringat. Americus Vespucius tradit tres Canopos cerni circa verticem Australem vobis in hac terra parte degentibus perpetuo occultatum & demersum: quod tamen non ita intelligendum quasi plures Canopi sint: sed potius cum eandem formam & habitudinem, quantitatem, & splendorem præseferant cum Conopo, hoc nomine eas appellari voluit est autem magnitudinis Canopus. *Prima*

43	*Altera in eodem gubernaculo hærens Canopo vicina.*	*Tertia*
43	*In altero gubernaculo.*	*Tertia*
17	*Splendida illa quæ est in imo mali.*	*Secunda*
31	*In ipsa naui.*	*Secunda*
32	*Huic vicina & contigua.*	*Secunda*
36	*In fundo nauis.*	*Secunda*
35	*Inter præcedentem & illam quæ est in mali imo.*	*Secunda*
37	*Illa quæ his duabus coniuncta triangulum constituit.*	*Secunda*
39	*Non procul ab hac distans.*	*Secunda*
38	*Inter hanc & superiorem.*	*Tertia*
40.4.	*Duæ illæ quæ aliquantulum ab his remouentur in virginis sede collocatæ.*	*Tertia*
12	*In illa parte nauis vbi regnat Cancer.*	*Tertia*
6	*In nauis clypeo.*	*Tertia*
2	*In suprema & excelsa nauis parte.*	*Tertia*
27	*In mali medio.*	*Tertia*
28	*Altera earum præcedenti vicina.*	*Tertia*

Quem vero in cælo situm atque complexum habeant, monstratur præsenti figura

CETOS.

35 'DISTANTEM Andromedam prolixi tramite mundi,
Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celso rotat æthere cardo.
Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
Ora inimica salo: nam qua se laniger alto
Cœlo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
Efflua percurrens non multi fluminis astra.
Illa memor longæ formidinis, illa duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidúmque super caput inserit vndis

A B. AEQVATOR. C. D. TROPICVS BRVMALIS, F. G. LINEA TRANSIENS PER FINEM PISCIVM ET ARIETIS INITIVM. G. H. TRANSIT PER FINEM ARIETIS ET TAVRI INITIVM

CETVS κῆτος, Balena, quem quidam marinum Leonem, quidam vrsum appellant, capite attingit Arietem, pectore Eridianum, cauda in vno latere Aquarij locum, altero Tropicum Capricorni, occupat raras ob magnitudinem stellas habere videtur, cum tamen non sint vsque adeo raræ. Pauci admodum explicant causam ob quam astrum hoc, & nomen & cœli locum sortitum. Asserunt, à Neptuno Andromedam vehementer fuisse adamatam cumque non posset ille precibus vllis quod cupiebat impetrare, fuisse supra modum indignatum, adeoque vt ob eam causam ingentis magnitudinis Cetum immiserit, qui illam deuoraret. Sed accidisse tunc vt Perseus nescio quo fœlici sidere, accesserit, tunc forte victor reuertens ab expeditione contra Gorgonas: qui cum generosissimam pulcherrimamque puellam in Saxo, vt illi bestiæ marina esca fieret, alligatam vidisset, misericordia quadam motus illam liberarit, vxoremque duxerit, Cetum vero interemerit. Neptunum, quod Balena sua causa mortem appetisse poterat videri, illam in cœlum transtulisse ac 22. stellis conspicuam reddidisse. è quibus magis lucidæ sunt ista sequentes.

14	Splendida quæ est in medio corpore ipsius beluæ, quæ venter Ceti nuncupatur.	Secunda
3	In ore.	Tertia
2	In labro inferiori.	Tertia
4.19.	In capite ea quæ incidit in initium Tauri, & illa quæ in nodo hæret.	Tertia
22	Vna earum quæ sunt in eius cauda nempe ea quæ magis vergit ad Austrum.	Tertia
21	Altera harum quæ non in Austrum sed in septentrionem proclinans in sede piscium hærens.	Tertia
		Tertia
15	Illa quæ est in dorso.	Tertia
16	In præcedentis vicina parte quæ magis ad caudam deflectit.	Tertia
12	In ventre.	Tertia
10	Vna illarum quatuor, quæ in eius pectore quadrilateram figuram efformant.	Tertia
89	Duæ aliæ vicinæ	Quarta

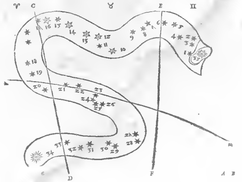
Earum situm atque imaginem exprimit ipsa figura

FLVMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoq; gurgite manans

Astra

Aſtra inter ſedéſque deum, pars æquoris eſſe
Credidit Auſonij: nanque hunc dixere priores
Eridianum, Venetos latè qui lapſus in agros,
Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus:
Hic fuſum cælo quondam Phaethonta ſub vndas
Excepit ſenior, leue cùm ſenſere iugales
Aetherij rectoris onus, cúmque ignifer axis.
Tramite ſub mundi mortales ſpreuit habenas,
Dijs data tum latè texere incendia terras.
Aſtra vorax ignis, flammæ ſola cuncta coquebant,
Donec fata fui miſeratus Iuppiter orbis,
Redderet ætherij Phœbo moderamina curſus.
Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
Planxerunt, redijt ſupero pax aurea mundo.
Eridanúmque ſenem nutu Iouis omniparentis
Aſtra receperunt. Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo ſegetes quòd nutriat amni,
Arentíſque locos, vnda fœcundat alumna,
Vel quod de medij prolapſus parte diei,
Vaſtus in æquoreas pelagi ſeſe inferat vndas.
Iſte pedem leuum rutili ſubit Orionis,
Fuſáque quæ geminos adſtringunt vincula Piſces,
Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
Tenditur effuſi vi gurgitis: huc quoque criſtæ
Cedit apex, ſumma quà lux Piſtrice coruſcat
Deſuper, & flamma caudarum cingula figit.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI C. D LINEA INCHOANS TAVRVM ET TERMINANS ARIETEM, E. F. INCHOANS GEMINORVM SIGNVM, ET TERMINANS TAVRI.

ERIDANVS fluuius πόταμὸς Nilus, illustrem habet stellarum tractum. In vtroque fine insignes habet stellas, vtrinque vnam verum illa quæ in fine Boreali est qua parte flumen Orioni iungitur, non est huius loci quod & numerus adiectus 35. & figura pedis Orionis, satis declarat, ab hac itaque quæ est pedis sinistri, ductus satis densus stellarum exit vsque ad pectus Ceti Inde rediens, transit extra Tropicũ Capricorni, & Meandrico quodam flexu curuatur, donec veniat ad alteram illustrem stellam in medio Capricorni tropici, & antarctici circuli sitam, hanc, pulcherimam huius fluuij stellam, Canopum nuncupant cum Canopus Insula quædam sit in Nilo, verum vt paulo ante in nauis explicationẽ monuimus non desunt qui Canopum stellam eam esse existiment, quæ est in Australi remo nauis.

Sunt autem in hoc flumine 34. stellæ, inter quas lucidiores sunt istæ.

34	*Splendida illa in fluuij fine*	*Prima*
6	*Prima illarum quinque, quæ occurrit in regione Tauri cum à pede Orionis progredimur.*	*Tertia*
12	*Secunda harum quæ magis in septentrionem proclinat.*	*Tertia*
13	*Tertia harum quæ cum prioribus obtusum Triangulum facit.*	*Tertia*
14	*Quarta quæ cum prima & tertia per rectam lineam iungitur.*	*Tertia*
16	*Quinta quæ est vltra tertiam fluuij partem, si eius longitudinem ab initio metiri volueris.*	*Tertia*
18.19.	*Quæ sequuntur ex descriptione innotescent.*	*Quarta*

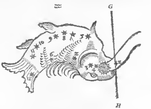
Illarum autem quam in cœlo describunt figura, ipso schemate exprimitur.

PISCIS MAIOR.

37 INTER demissum procul in vada cærula clauum
Puppis Iasoniæ depictáque terga carinæ,
Et Pistrim vndicolam, Leporis quà tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes
Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
Seclorum serie longa: istas denique signant
Interualla faces, similis quoque lux habet omnis
Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
Cætera descriptis aptantur singula membris,
Formarum flagrans leporem, quà Sirius vrget
Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
Vltra setosi rursum speciem Capricorni,
Cardinis immersi quà fuut australia flabra,
In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem.
Stellæ aliæ mundo quà pulcher Aquarius instat,
Et quà cristato consurgit bellua dorso,
Vsque sub aerij rutilantia sidera Piscis,

Sunt

Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
Nam pasim ignoti vice vulgi semet in æthrem
Protollunt dextram, sed tantum propter ephebi
Pocula, quem diuûm mensis gestare loquuntur,
Efflua se species liquidarum fundit aquarum
Partes in geminas: lux illic clara duabus
Est solum facibus, non hæ spaciosa per æthram
Interualla tenent, neque lumen lumine forte
Collidunt, vni Phrygium nam subter ephebum
Ardet apex, alij quà curuam bellua caudam
Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
Cunctis nomen Aqua est, quæ stellæ denique propter
Ora Sagittigeri, quà si vestigia prima
Cornipedis simulant, circunuoluuntur Olympo
Quies face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

G. H. LINEA TERMINANS AQVARII SIGNVM ET INCHOANS DODECATEMORIVM PISCIVM

PISCIS Austrinus ἰχθὺς νότιος Marinus seu magnus, qui ideo in cœlū translatus esse dicitur quod olim venerem in fuga Gigantū exceperit habet in ore stellam lucidam primæ magnitudinis, Arabicæ Fomahant vocatam. Constat autem stellis 12 ex quibus istæ quæ sequuntur sunt præcipuæ.

1 Splēdida in eius ore, ea ipsa, quæ est in fine aquæ quā effundit Aquarius, hāc supra retulimus, vt in aquarij explicatiōe videre est, ad effusam ex vrna Deucalionis aquā, quēadmodū id etiā numerus adiectus declarat.

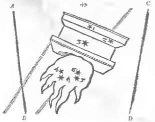
8 In dorso. — *Quarta*
9 Quæ huic proxime adhæret magis in caudam proclinans — *Quarta*
7 Ab altro latere superioru. — *Quarta*
3 Vna duarum quæ sunt in ore iuxta splendidam. — *Quarta*
4 Ea quæ quasi media est, inter splendidam & superiorem. — *Quarta*
5 In summo capite. — *Quarta*
11 Prope caudam. — *Quarta*
10 Magis versus dorsi spinam. — *Quarta*
12 In extremitate caudæ. — *Quarta*

Earum collocatio atque situs quem in cœlo habent, ex schemate fuerit petendus. — *Quarta*

ARA.

58 ECCE venenatæ quà Scorpius agmine caudæ
Plurimus erigitur, tepidúmque supermicat austrum,
Paruulus hic Arā locus exprimit. hoc satis arcto

Tempore ſuſpicies mundo rutilante referri
Nam polus aduerſo qui tollitur axe Bootis,
Quantum ſuſpenſo vada linquit turbida cœlo
Ociani,tantum in ſibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus,imbrifer auſtri
Aram cardo premit:breuis olli ſemita cœli,
Occaſúſque celer,tamen iſto luciparens nox
Fata hominum miſerata prius,miſerata labores,
Certa procellarum ſtatuit procedere ſigna,
Ne tibi cum denſo conducitur aĕre cœlum,
Inter nimbiferas nubes ſpectabilis extet
Ara poli,longa vt glomerent,circumq́ue ſupráque
Fœta pruinarum ſe vellera,qualia triſti
Coguntur vento,terráque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt deſuper imbres.
Non Aræ,non ſit tali ſub tempore vertex
Clarior hoc:nam ſæpe nouum prænoſcere ſigno
Nox docuit,noctis ſiquis præcepta ſequatur,
Incaſſum zephyri voluunt mare:ſiquis at iſta
Reſpuat,incautas percellent flabra carinas:
Vix,ſcis,fera Iouem ſubeat miſeratio rerum,
Pigra ſalus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior aſtollis veniet ſpes,axe ſupremo
Si boreæ ſtringat rutili coma fulguris auras.
His ſignis auſtri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
At ſi Centaurum medio ſub tramite cœli
Videris,vt fluctu tantum diſcedat eoo,
Quantum adit occaſum,ſit tectus deſuper autem
Nube humerum,& cœlo ſint omnia ſigna priora,
Eurus erit,verret ſalſi vada gurgitis eurus

A B.

A. B. INITIVM SAGITTARII ET FINIS SCORPIONIS C. D. FINIS SAGITTARII E. F. CAPRICORNI INITIVM

ARA seu Thuribulum θυμιατήριον, Sacrarium, recentiores puteum vocant, sidus non vsque adeo illustre, intra Antarcticum & caudam Scorpij collocatum. Non procul à Centauro distans, septem stellis exornatum.

1	*In primo altaris gradu, quæ nunquam nobis oritur, cum Italis conspicua sit.*	*Quinta*
2	*In secundo gradu.*	*Quartæ*
3	*In medio Aræ.*	*Quartæ*
6	*Vna illarum quatuor quæ sunt in medio ignis.*	*Quartæ*
5	*Superiori vicina.*	*Quartæ*
7	*In fine ignis quæ apparet.*	*Quartæ*
4	*Omnium vltima.*	*Quintæ*

Hæ stellæ in nostro Hemisphærio non conspiciuntur, verũ ijs qui minus obliquum horizontem habent & oriuntur vt cætera, de earum autem situ consule figuram.

Titanum Gigantum sæpius quoque à nobis facta mentio est in superioribus: Hi cum Iouẽ summo odio prosequerentur, conabantur magno cum apparatu illum cælesti sede deijcere, & montes vastißimos, vt ad sydera vsque poßent pertingere, congerebant. Quà de causa, cum cæteri quoque Dij sibi periculum imminere viderent, conueniendum, & aduersus hostis immanitatem fœdus arctißimum inter sese faciendum esse existimauerunt, quod vt maiore religione atque fide seruaretur, ab Cyclopibus Vulcani ministris Altare sibi fabrefieri curarunt, ad quod omnes vbi conuenißent, iurarunt sese coniunctis viribus immanißimo hosti vnanimes resistere velle: cum autem victoriam postea obtinuißent, voluerunt eam Aram inter sydera collocare, in perpetuam cælestis regni à sese defensi memoriam. Posuerunt ergo illam non procul à Centauro.

CENTAVRVS.

39 CONTEMPLATOR enim geminæ rutilantia formæ
Viscera, quod signis subtexit membra duobus.
Nam qua parte hominem quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati sunt tantum brachia signi.
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ persoluit munera vitæ,
Agrestémque manu prædam gerit: hic vbi celso
Pelion adsurgit dorso, nemorosáque latè
Inserit aërijs iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidę legum post bella magister.

A. B. LINEA TERMINANS LIBRAM ET INCHOANS SCORPIONIS SIGNVM. C. D. TERMINANS SCORPIONEM ET SAGITTARIVM INCHOANS.

CENTAVRVS, *qui etiam Typhon dicitur, κένταυρος monstrum, sidus factum, conficit Lupum, eodem parique fere modo, iuxta antarcticum circulum ponitur, quo vrsa maior circa arcticum. Sunt stellae eius numero 37. inter quas ista sunt pulchriores.*

16	*In dextero brachio.*	*Tertia*
6	*In dextero humero.*	*Tertia*
5	*In humero sinistro.*	*Tertia*
2.3.	*In capite.*	*Quarta*
13.14.	*In medio dorso.*	*Quarta*
18	*Equina species, humana vbi coniungitur.*	*Tertia*
35	*Splendida illa in dextero pede priori.*	*Prima*
29	*In ventre ad latus dexterum proclinans.*	*Secunda*
28	*In vicina & contigua superioris, parte.*	*Tertia*
36	*In crure priori sinistro.*	*Secunda*
31	*In dextro pede posteriori.*	*Secunda*
32	*In posteriori dextroque Calcaneo.*	*Secunda*
34	*In sinistro pede posteriore.*	*Secunda*

26 *In cluni-*

26	*In clunibus.*	*Tertia*
23	*In dorso.*	*Tertia*

Licet hæ stellæ quas in equina specie Centauri hærere diximus, nunquam nobis exoriantur: tamen dum certum sit eas tali forma cœlo adhærere describendas putauimus. Situm igitur si cognoscere velis figuram consule.

FERA, Lupus, θήριον, quam bestiam tenet Centaurus, & transfigere videtur. Hæc quasi cadens capite, ad Scorpium vsque prolabitur, cauda erecta fere ad pectus Centauri. Sunt autem in Lupo stellæ 19. quarum præcipuæ sequuntur.

1	*In posteriori dextero crure.*	*Tertia*
2	*In posteriori dextero pede.*	*Tertia*
16	*Vna illarum quatuor quæ in eius capite & collo quadrilateram figuram constituunt.*	*Quarta*
13	*Vna duarum quæ sunt in cauda.*	*Quarta*
19	*In priore pede sinistro.*	*Quarta*
3	*In ventre.*	*Quarta*

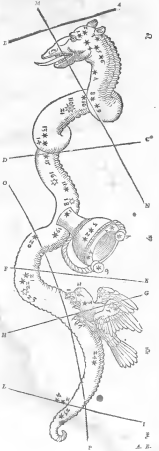
Earum situm figura ipsa demonstrabit.

Chiron Centaurus è Saturno & Phyllira natus fuit, cuius tanta iusticia atque religio fuisse dicitur, vt non modo Centauros reliquos omnes, verum etiam homines ipsos ea superauerit: adeoque ea ipsa meruerit in Astrorum numerum referri. Sunt qui asserant Herculem cum illo olim colloquutum de suis rebus copiosè, cumque ei sagittas commonstraret, quibus à diuersis monstris victoriam obtinuisset, eis fortè vna ex manibus ceciderit super Centauri pedem, eumque tam grauiter leserit, vt in mortem, ob eam rem, obire fuerit necessum. Iouem verò illius pietate motum, illum in cœlum transtulisse ibique ita expressisse, vt prope Altare, de quo diximus constitutus, sacrificare velle videatur, & antiquam probitatem etiamnum testari.

HYDRA.

40 DESVPER ingenti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudámque feroci
Centauro inclinat, transit spaciosa Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quin etiam spirare putes, sic agmina cœlo
Lubrica conuoluit, sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trisulcam;
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Vltima cæruleum sustentat agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

Inter cœlestia signa numeratur etiam in cœlo Hydra siue serpẽs quidam iuxta Craterem plenum aqua situs, qui Coruũ siti propè confectum, quo minus bibere ausit, deterret. Cuius rei rationem reddunt hanc. Appollinem olim sacra facientem, Coruum, vt sibi aquam è fonte quodam hauriret misisse, quòd hæc auis præ cæteris in eius tutela esset: ille verò cum iuxta fontem vnde aquam haurire debebat, ficum cum immaturo adhuc fructu cõspiceret, iuxta eum consederit, donec maturi fructus fuissent, & tunc tandem postquam multos ex ijs deuorasset, Craterem cum aqua Apollini attulerit. Apollinem autem cum tantã eius moram ferre nequiuisset, & alia aqua vsus esset, mox vbi aduolantẽ cum Cratere vidisset, ex aue candidissima, qualis tunc erat, eum in atram commutasse, & hanc præterea pœnam adiecisse, vt dum ficus maturescunt aquam bibere nequeat. Quæ res vt æterna memoriæ proderetur, hanc Hydræ imaginẽ in cœlo Antiqui illi Astrologi atq; Poëtæ fixerunt, quæ & Corui sitis vehementia, & Crateris ne inde bibat custodia, vti diximus, exprimeretur. Eorum autem opinio, qui putant hanc esse Lerneæ illius Hydræ effigiem, quam Hercules superauit, bonis autoribus minime probatur, neque nos hoc loco recensebimus eam historiã, præsertim: quod neque Corui neq; Crateris cur in hoc astro existant, rationem contineat.

A. B. LINEA, PER INITIVM LEONIS TRANSIT. C. D. PER FINEM EVS, ET INITIVM VIRGINIS. E. F. PER PRINCIPIVM LIBRAE SEV AEQVINOCTIVM AVTVMNALE, CVIVS COLVRVS, LITERIS G. H. NOTATVR. I. L. TERMINAT LIBRAM. M. N. AEQVINOCTIALEM. O. P. TROPICVM CAPRICORNI.

HYDRA, ὕδρος, longißimum sidus, caput Cancro fere annectit: deinde preteriens Vrseum, Coruum, peruenit vsque ad caput Centauri, adeo, vt fere per 90. gradus transeat, vbi in cœlo Cancer, Leo, & Virgo sitæ sunt. Stellas autem habet 25. ex quibus celebriores sunt istæ quæ sequuntur

12	*Post primum Hydræ flexum, non procul à collo, in numero aßignando erratum est à sculptore, cum 21. pro 12 sculpserit.*	*Secunda*
16	*Vna duarum quæ sunt in medio eius ventre, prope Craterem.*	*Tertia*
18	*Altera harum quæ propius ad Cratera accedit.*	*Tertia*
23	*Iuxta caudam, fere inter Coruum, & Craterem.*	*Tertia*
1	*Supra sinistrum oculum.*	*Quarta*
2	*Vna earum quatuor, quæ in capite quadrilateram figuram constituunt.*	*Quarta*
8	*Vna duarum quæ in primo nodo sunt*	*Quarta*
10	*Illa quæ post primum eius flexum deinceps sequitur.*	*Quarta*
14	*Vna duarum quæ sunt in secundo flexu.*	*Quarta*
20	*Illa quæ vas ipsum sequitur, in Tropico Capricorni hærens.*	*Quarta*
21.22.	*Duæ illæ quæ sunt in regione Libræ.*	*Tertia*
24	*Quæ subiecta est cudæ Corui.*	*Tertia*
25	*Illa quæ est in cauda extremitate, & proxime adhæret vertici ipsius Centauri, quemadmodum cauda hydre capite Centauri adpicta, declarat.*	

Exprimitur harum situs vti in cœlo locata, figura hydræ.

CRATER, κρατὴρ, Vas, seu vrna, Vrceus, iuxta æquinoctialem ponitur, vbi zodiaco iungitur, sed paulo est depreßior versus Tropicum Capricorni. habet autem stellas quibus exornatur septem.

1	*Illa quæ est in eius pede cui insistit.*	*Quarta*
7	*In ansa boreali.*	*Quarta*
6	*In ansa Australi.*	*Quarta*
4	*In orificio seu labro extremo.*	*Quarta*
5	*In illa parte marginis, quæ ad Septentrionem spectat.*	*Quarta*
2	*Vnæ è duabus quæ in medio eius corpore sunt.*	*Quarta*

Exprimitur autem harum situs ipso schemate.

CORVVS, κόραξ, qui hydræ insistit, fabula legatur de Coruo li. 2. Fasto Ouid. Sunt stellæ Corui 7.

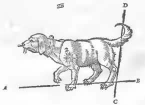
1	*In rostro.*	
2	*In capite.*	*Tertia*
5	*Ad sinistræ alæ exortum.*	*Tertia*
6	*In vicinæ præcedentis, parte.*	*Tertia*
4	*In ala dextera.*	*Quarta*
3	*In collo*	*Tertia*
7	*In pede sinistro,*	*Quarta*
	De earum situ vide schema Corui.	*Tertia*

PROCYON.

41 VLTIMVS est Procyon Geminorum subditus astro,

Ore

Ore micans rutilo, trina face viſcera lucens.
Iſta volutatos cernuntur cuncta per annos,
Hæc vehit Oceanus pater omnia, merſáque rurſus
Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cœli,
Cuncta ſuperpingunt rutilam ſua ſidera noctem.

A. B. EQVATOR C. D. LINEA TRANSIENS PER LEONIS INITIVM ET CANCRI FINEM.

MINOR Canis, ſeu Canicula, προκύων duarum ſtellarum eſt quarum lucidiſſima à Plinio Canicula dicitur, Arabibus Algomeiſa, Alias dicitur Antecanis, cum ante canem oriatur.

2	*Splendida quæ Canicula nuncupatur.*	*Prima*
1	*In collo.*	*Quarta*

Earum ſitum atque imaginem exprimit ipſa figura.

PLANETAE.

42 QVINQVE itidem ſtellæ, ſimilis quibus haud ſit imago,
Nec quas formarum doctus notet adfixarum,
Per biſſena poli volitant rutilantia ſigna.
Nullus eas alio pacto deprendere certet:
Tam vaga per totam cunctis via defluit æthram,
Semper & aduerſo referuntur tramite mundi.
Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
Pronus Atlantei procul in vada cærula ponti:
Illæ in ſubiecti cogunt iter ætheris orbem,
Nitentes in ſumma poli, motúque feruntur
Aduerſo Solis radijs, ceu cum vada cymbam
Prona vehunt, ſi quis prora nitatur ab alta
In pupim proferre pedem, via carpitur olli
Curſibus inceptis contraria: vis tamen iſtis
Obuia, labenti ſemper ſuſtollitur æthræ,
Vnicáque in Solis adolent incendia flammis,
Longa volutandis tamen ollis tempora currunt,

Pigrá-

Pigráque se referunt, sedes sortita priores
Omnia: non illas animis audacibus ergo:
Carmine non cæco tentauimus, hoc satis vnum
Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cursus & signa retextam.

Corpora cœlestia bifariam diuidi potissimum hoc loco obseruandū erit: in stellas fixas, de quibus iam diximus, & in stellas eraticas seu Planetas. Ratio nominis inde sumpta, non quod innumera illa stella, omnino adhæreant & affixæ cœlo sint: sed quod eandem inter se distantiam & habitudinem perpetuo obseruent: sic Vergiliarum compago nunquā soluitur, nec Anguis qui inter vtramque Vrsam labitur semel circumfusum non mutat amplexum, sed eosdem semper asterismos, seu animalium effigies, seu Geometrica σχήματα, conficiunt. Non enim consentaneum est, ac rationi conuenit, hunc inenarrabilem & infinitū stellarum numerum, pluribus contorqueri sphæris, cum cœlestes imagines omnium seculorum testimonio sibi eodem modo constent, nec inuicem distrahantur. Errantes autem, qui & Planetæ dicuntur, non quod incerta lege vagentur ac errēt, sed propter diuersitatem & dissimilitudinem vniformis & regularis motus ipsorum: miram enim varietatem oculis nostris obijciunt: occultantur enim aliquando, & rursus aperiuntur, tum accedunt, tum recedunt à Sole: Aliquando etiam antecedunt, & aliquando subsequuntur, tum mouentur celerius tum tardius, tum omnino ne mouentur quidem, sed ad quoddam tempus subsistere videntur. Quod autem ad motum attinet, alium, atque cælum ipsum habent. dum enim extremum cœlum, immensæ celeritatis impetu, in lauam mundi partem, hoc est in occiduā, cōuertitur: ipsi Planetæ, in aduersam partem nituntur, & propria incitati vertigine, suos passus absoluunt. Sunt autem numero septem, Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna, verū nos in sequentibus, eo neglecto ordine, primo loco, de Sole dicemus. Hunc enim Plinius, Mundi totius animum, ac planius mentē appellat, principale naturæ regimen, ac Numen.

DE SOLE.

SOLEM varijs appellationibus (vt hinc ordiar) & ijsdem sanè quam appositis, priscos rerum cœli & naturæ interpretes, meritò insigniuisse semper existimaui. In quibus, vt poeticas omittam, celebres habentur, Phœbus, & Apollo. Illa, quòd φῶς τοῦ βίου, hoc est, lumen vitæ omnibus infundat. Hæc, Eusebio teste, quod ἀπελαύνει τοὺς νόσους, id est, morbos deleat. Vnde primam medicinæ originem, ritè sibi inauthorare, seque opiferum, apud Nasonem, iure vocare, mihi videtur.

Cur Sol dicatur phœbus et Apollo

*Inuentum (inquit) Medicina meum est: opiferq́; per orbem
Dicor.*

Cur Sol, siue Apollo medicinæ inuētor.

Nam salutaribus suis radÿs, adhac vitali motu, & tepore planè diuino, quæcunque de vastißimo telluris vtero prodeunt. & materiam curandis, abigendisq́, morbis idoneã sufficiunt, desuper vegetat, souet, ac facultatibus partim cognitis, partim abstrusis, aspirante reliquo stellarum choro, efficaciter illustrat. Ex quo fit, vt apud eundem Poëtam de se etiam meritò dicat.

Herbarum subiecta potentia nobis.

Ouid. Lib. 1. Meta.

Claud. Ptolem. libro 1. ἀποτελεσμάτων.

Ille enim vnus est, qui & luce, & viribus, & calore, adhac magnitudine, energeia, ac spiritu, vniuersa tam in superiori, quàm inferiori mundo excellit: leniter calefaciens, & fouens cum effectione sensibus manifestiore, quàm reliquorum planetarum. In quam rem fidißimũ accersam testem Claud. Ptolm. sua sic lingua nobiscũ loquentem, ὁ ἥλιος κατείληπται τὸ ποιητικὸν ἔχων τῆς οὐσίας ἐν τῷ θερμαίνειν καὶ ἠρέμα ξηραίνειν. ταῦτα δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων ἡμῖν εὐαισθητότερα γίνεται διά τε τὸ μέγεθος αὐτοῦ, καὶ τὸ τῶν κατὰ τὰς ὥρας μεταβολῶν ἐναργές. Quod est: constat Solē vim habere calefaciēdi, & leniter desiccandi: quæ effectiones facilius sensibus percipiuntur, quàm aliarum stellarum: propter eius magnitudinem, & euidentes mutationes in anni vicibus ac temporibus. Hæc ille. Quæ dum argutißimus inter Peripateticos Auerrhoes, præclarè, vt multa, intelligeret, cum antiqua philosophia, vita & generationis seminaria, penes Solem constantißime deponere nihil est veritus, vt, qui moderatum calorem, primigenium rerum humidum, modificantem, foueat, & excitandum, vegetandumq́ue suscipiat: sicuti successiua rerum mundi generatio quotannis indicat. Quotusquisque enim est, qui naturæ seriem contemplans, non videt de Solis acceßu & receßu, vitæ, ac interitus signa in omnibus infundi? quid inquam signa? imò verò vitam ipsam, & interitum præsentißimè immitti? Quis non obseruat quotannis exporrectißimum telluris gremium, solares radios (in quibus tepor ille æthereus, & aura planè cœlestis omnia exhilarans delitescit) tanquam semen aliquod vitale, & prolificum, non dicam excipere, sed vteri muliebris modò, ad rerum generationem, quasi emulgere, ac pertinacißimè retinere. Quod in animalium, nedũ vegetabilium generatione, & per certos gradus incremento, cum Peripateticis locũ etiam habere tibi persuadebis. Nam Sol & homo, vt scribit Aristoteles, hominem generant, Sol & planta, plantam. Qui homo, (nam de illius corporis sympathia, & ὁμονοίᾳ cum cœlis hic maximè agere institui) quia quandiu spirat, viuere dicitur, ideo spiritus (quos pro innato calore incomparabilis ille Galenus quandoque agnoscit) corpus mouentes, sensus excitantes, & cogitationes, mentemq́ue fouentes, Solis qui vniuersa mouet, agitq́ue, & viuentium omnium, post Deum, est causa, iure optimo veneranda ascripsit antiquitas. Qui spiritus, Homero omnis philosophiæ fonti vberrimo, tales quotidie nobis inesse traduntur, quales Sol, planetarũ princeps ac dominus, afflat, mouet, irradiat, & per medium aërem apparat, excoquit, ac elaborat. Quem vnũ (aërem dico) quia Hippocrati & Galeno, qualis qualis est, velimus nolimus, continenter, ac neceßariò inspirare cogimur: & pulmonum adminiculo, per os, & asperam arteriam, attrahere: & hinc rursum in sinistrum cordis ventriculum, spirituum corpus vegetantium, & animalem vim, vt alibi docuimus, instaurantium, & fouentium plenißimum, emittere. Adhæc in cerebrũ, per nares, & in corpus vniuersum, quod totum est conspirabile & confluxile, per arteriarum anastomoses, & poros excipere: mirum videri non debet, si pro aëris motu & temperatura, de Sole & vniuersa cœli facie pendente, vno die, quàm alio hebetiores nobis spiritus, aut acutiores inesse deprehendantur. Præsertim animales, & qui ab his manant sensus, rationi perinde seruientes, atque sanguini spiritus ipsi. Vnde, illi tales nobis adesse solent, quales sunt spiritus, & spiritus tales, qualis est sanguis humores reliquos complexus. Quos humores, ab aëre, & his, quæ intra corpus inÿciuntur, sic, vel sic temperari, ac modificari, docet medicus, aßentitur philosophus. Ex quo rectè dixiße mihi semper sunt visi Hippocrates, & illius σύγχρονος Democritus, cum plerisque omnibus medicis & philosophis, permultum referre, sub quali cœlo & solo corpora locentur ac viuãt. Quod in plantis, nedum in solis hominibus etiam locum habere existimabis.

Sol, quomodo vitæ & generationis author.

Terram solis radios meretricari.

Aristoteles libro 2. de physica auscult.

Solis spiritus ascribuntur, quorũ est fautor & excitator.

Aëris neceßitas & summa in nostrũ corpus αἰτία.

Spiritus nostros aëris subseruire.

Virgilius in Georgicis.

Hic segetes (inquit Poeta) illic veniunt fœlicius vuæ:
Arborei fœtus alibi: atque iniussa virescunt
Gramina. Et rursum.
Nec verò terræ ferre omnes omnia poßunt:
Fluminibus salices, craßisq́ue paludibus Alni
Nascuntur: steriles saxosis montibus Orni.
Littora Myrtetis lætißima denique apertis.
Bacchus amat colles. aquilonem, & frigora Taxi.

In brutis præterea, & auium omni ferè genere, idipsum etiã tibi licebit, dũ voles, explorare. Quibus naturale hoc eße solet: vt per serenum aërem & lympidißimum cœlũ, exhilarentur, cantillent, & (vt sic dicam)

eam) rideant: per obscurum verò & pluuium, tristentur & gemant. vel fidem faciente eodem Poëta.

Volucres vt etiam homines aere subijci. Ibid. Georg.

Verum (inquit) vbi tempestas & cœli mobilis humor
Mutauere vias: & Iupiter humidus austris
Densat erant quæ rara modo, & quæ densa relaxat:
Vertuntur species animorum, & corpora motus
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt. Hinc ille auium concentus in agris,
Et lætæ pecudes, & ouantes gutture Corui.

Sed de his copiosius leges in nostris Phænomenis, aut (si mauis) Ephemeridibus aërijs. Erit itaque Sol, vt eò redeam vnde abij, spirituum, corpus & animum per aerem modificantiū, & impellentium, fautor ac illustrator. Qui, quandiu suam symmetriam, seruabant, mentem sanā in corpore sano, tantisper tuebuntur, donec cum innato calore vtrunque deserere cogentur. Qui sane calor cōmune hoc habet cum solaribus radijs (vnde ignē cœlestem, & radium alicubi vocat Galenus) vt quaquauersum citò, nisi fortaße in refractaria materia, penetret: sensuumq; titillationes varias, & motiones cum corporis, tū animi multiplices excitet. Quod, vel rustica muliercula ad colum & pensa nata, cognouerunt stupidos, hebetes, & obtusos, non sine graui nota, eos inclemantes, quibus calidum hoc paucum adest: & proinde paucos è sanguine spiritus educit: quos Hippocrates, Galeno teste, ὁρμοῦντας, hoc est impetū facientes, scita appellatione omnium primus nuncupauit. Cæterum quia in humanis corporibus sedem aliquam eße oportuit, in qua calor ille verè diuinus, tanquam in prætorio, ius suum exerceret, & in reliquum corpus aurigante spiritu, radios suos vitales effunderet, familiāq; vniuersam foueret, & fotam moueret. prisci rerum corporis nomenclatores, illam ipsam sedem cor dixerunt: Soli, vt alibi monuimus, destinatum, eiq; sanèquam simile, (in quo triste iacet hoc viuere nostrum, partim cauum, & sinuosum, vt sanguinem caloris hospitem, dextro suo sinu contineat, & artificiosa naturæ œconomia, per venam arteriosam, quasi per canalem & tubulum à prædiuite fonte, & verè aureo manantem, pulmones nutriat, ac refocillet, partim etiam spißum, & pariete craßiore, sinistro sinu obuallatum ne dictus calor, vnà cum spiritu (cuius est comes) diffletur & exhalet: præpediatq; ne hac & illac, ob partium tenuitatem, adminiculante valuarum multitudine, totus sensim effluat: & corpus moribundum, frigidum ac inutile relinquat: non secus atque Sol terram: dum ab ea viuificos suos radios longius euocat & subducit. Sed hîc me dies potius deficiat, quàm verba. Itaque à Sole ad Lunam, aut (si placet) à fratre ad sororem, viam præmonstrante mihi natura opportunè transeo. In qua parcius calamum exercebo, cùm ob alia, tum quòd de varijs eius effectis in hæc inferiora sensui manifestißimis, fusißimè in nostra Luna & oceani concordia, tibi sum propediem scripturus. Verumenimuerò, prius quàm hinc abeam, monuiße non pigebit, quòd Sol & Luna in humanis corporibus peculiare quicquā propriè non agnoscunt. Nam vniuersales rectores rerum omnium mundi, nedum corporis, secundum Deum, antiquis, & maximè Trimegisto habentur. Vnde particularia quæque dedignantur. In reliquis planetis, secus accidere audies. His positis, institutum nostrum, aspirante Mercurio, hunc in modum & sequor, & persicio.

Calor innatus, quid commune habeat cū solaribus radijs.

Cor humanū Soli destinatū sedes est & fundamentū caloris nativi.

Cordis pulchra anatome.

Sol & Luna, vniuersales sunt rerum mundi & corporis rectores.

Pontanus hæc de Sole.

Ad medios cœli tractus, medij ætheris oram:
Fons lucis Sol auricomus Sol igneus ambit,
Sol qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
Ipse quidem superum princeps ductorque choreæ,
Ad cuius numeros & dij moueantur, & orbis
Accipiat leges, præscriptaque fœdera seruet.
Agnoscunt auræ imperium, maria alta tremiscunt,
Audiet & longè tellus fatalia iußa.
Atque hunc ne qua opere in tanto decor vllus abeßet,
Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
Spargeret vt radios, ipse vt lustraret olympum
Et terras simul, & magnas liquidi aeris oras.
Vnde dies, quique in sua terga reuoluitur annus
Atque æui simulacra fluunt, & tempus & ætas. &c.

DE LVNA.

Luna à primis Græcorum nomenclaturis Ζελλωὴ dicta est, quòd τὸ σέλας, hoc est lumen, ἄνω desuper, habeat: vel, quòd παρὰ τὸ σέλας ἀεὶ νέον ἔχειν, quia lumen semper nouum habet. Sed omissa nominis ratione, medicè & astronomicè de Luna philosophemur. Posteaquàm perfectum hominem vitalis aura suscepit, seque diuinæ mentis spiritus, corpori infudit, certũ est (vt scripsit Firmicus) quòd cõpositi natura, pro qualitate cursus Luna moderatur, eiusque motũ ac vires agnoscit. In quã rem verba Claud. Ptolemæi Firmico subscribẽtis, tibi profero ἡ Ζιλωὴ (inquit) δηλοῖ τὰ τοῦ σώματος, ὡς ὁμοιοῦνται αὐτῇ κατὰ τὴν κίνησιν: quod est. Luna significat ea quæ corporis sunt: vt quæ ei pro motu similia censeantur profero & Claud. Galeni, Ptolemæo concinentis sententiam alteram, ex tertio dierum decretoriorum libro, ne quis cõmentum putet. Porrò illud (inquit) denuo repetendum, quod nos obseruãtes verissimum esse comperimus ab Aegyptijs astronomis inuentum, Lunam non modò ægris, sed etiam sanis, dies quales tandem futuri sunt posse præmonstrare. Omitto reliqua tibi in sequentibus fusissimè describenda. Est itaque Lunæ progressio sagaci inquisitione cum alijs, tum medicis non indigna: cuius statum nisi ad vnguem tenuerint, propriæ cæcitatis duces, & stolidæ mentis præcones, in errores quàmplurimos prolabentur, vt author est Maternus. Quod viderint scioli aliquod, rerum cœli vniuersarum, nedum solius Lunæ derisores, & contemptores: de quibus per occasionem alibi Constat sanè quòd Luna in rerum generatione, ob humidũ cui præest, materiæ subministratrix habetur: perinde atque Sol, ob calidum, formæ quorum alterum sine altero, indiuiduo, & fraterno societatis vinculo, quàm ægrè stare possit, vel philosophiæ tyrunculo tam notum esse arbitror, quàm est cocis suum (quod dicunt) piper. Adducã tamen Ptolemæi testimoniũ. ἡ Ζελήνη inquit τὸ μὲν πλέον ἔχει τῆς δυνάμεως ἐν τῷ ὑγραίνειν διὰ τὴν πρὸς γειότητα δηλονότι, καὶ τὴν τῶν ὑγρῶν ἀναθυμίασιν καὶ διατίθησιν, οὕτως ἀντικρυς τὰ σώματα πεπαίνουσα τὰ πλεῖστα, κεκοινώνηκε δὲ ἠρέμα καὶ τοῦ θερμαίνειν διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦ ἡλίου φωτισμούς. Quam rem dum primi admirandarum & sublimium rerum artifices & cœli obseruatores animaduertissent, proxima & coniuncta in Zodiaco domicilia, vtrisque appositissimè statuisse mihi semper sunt visi: Solis in Leone masculino signo, diurno, calido & sicco. Luna verò in Cancro, fœminino, nocturno, frigido, & humido, cuiusmodi Luna esse perhibetur. Vnde illa matris vices, ob humidi prouentum & Sol patris, ob calidi largam manum, in rerum generatione, non ineptè sustinere traditur. Quibus addes, quòd quemadmodum naturæ negatum est animal nasci, nisi ex vtriusque gignentium maris, inquam, ac fœminæ copula & consortio putredinẽ excludo ita vbi Solis & Lunæ congressus ac præsentia desiderantur, in inferiori hac rerum materia produci commodè potest nihil. Quod egregiè intellexisse mihi videtur Orpheus in suis hymnis: vtrunque viuificos & prolificos mundi oculos nuncupans: & verè ter maximus Hermes, duo rerum naturæ organa præstan-

Humanũ corpus motus Lunæ subijci.

Aphor. 61.

Galeni sententia medicis summè aduertenda.

Luna materiæ est subministratrix, & Sol formæ.

Li. I. Apotel.

Solis & Lunæ proxima in cœlo domicilia.

Solis & Lu-

præstantissima, Mosi κατ' ἔμφασιν Luminaria dicta, itidem inscribens. A quibus non longè recessit Plato: Solem & Lunam magnos mundi deos alicubi nominans, & legislatori Mosi acquiescens, Ptolemæus, τὰ φῶτα, hoc est lumina, & hanc & illum perapposite dicens ac vocitans. Ergo, vt è diuerticulo in viã redeam. sicuti se habent in generatione materia & forma, adhæc genus, quod è mare constat & fœmina, insuper tempus, quod die & nocte metitur, sic se habere solent Sol & Luna, generationũ rerum omnium post deum authores, & penè dixerim, parentes. Nam Luna materiam aptat & præstruit, Sol formam inducit. Hic, quia mas, diurnum tempus moderatur: illa, quia fœmina, nocturnum. Rursum, hæc corpori alimoniam præstat, ille, animalitatem, vt ita dicam, seruat ac tuetur. Nihil ille negligit eorum quæ spiritui & sensibus, quæque animato corpori conferunt, hæc, nihil eorum quæ ipsi corpori, & eius materiali compagini debentur. Quæ, & alia multa, cùm erudita antiquitas animaduertisset, Lunam Solis sociam, vicariam, & sororem (vnde vt ille Phœbus, ita hæc Phœbe dicitur) necnon vitæ rerum omnium cum illo custodem rectè admodùm statuisse mihi semper est visa Nec temere meo iudicio. Nam ex eodem partu eodémque vtero, vt egregiè sunt philosophati poetæ, vtrunque in Delo edidit Latona, mater, & parens. Vnde, fraternis ligari legibus, pariaque habere multa, & furtiuam copulationem olim admisisse, vt hodie singulis mensibus manifestum, non est quod legendo, imò verò videndo, posthac mireris nec admodùm mouearis, si Lunam morborum testem, ac iudicem esse audis: adhæc eorum ferè omnium quæ incidunt, in his, aut alibi, sociam, & causam cum Sole, penè dixerim magistram In quam rem duorum in rebus cœli & naturæ exercitatissimorum virorum, testimonia, ne quicquam à me hîc commentum putes, in medium tibi proferam: Galeni primùm, deinde Ptolemæi Quæ incidunt (inquit Galenus) omnibus his quæ subsistunt, horum causam Luna habere obseruata est, maximéque in tetragonis, & diametris stationibus ea immutans. Nam si in Tauro existente illa, semen concipiatur, vel partus, vel alterius cuiusdam principium contigerit, magnas eius mutationes inuenias, cùm in Leone, Scorpio, & aquario signiferum ambierit. deinde hæc subnectit. Porrò, illud denuo repetendum, quod obseruantes verissimum esse comperimus ab Aegyptiis astronomis inuentum, Lunã non modò ægris, sed etiam sanis dies quales tandem futuri sunt posse prænuntiare. Si enim cum planetis temperatis steterit, (quos etiam salutares Latini, ἀγαθοποιοὺς Græci nominãt) illos faustos, ac bonos producet, si cùm intemperatis erit (quos Latini maleficos, Græci κακοποιοὺς dicunt) graues ac molestos experietur Fingamus (inquit) homine quodam nascente, salutares planetas in Ariete, malignos vero in Tauro esse. Is homo, cùm Luna in Ariete, Cancro, Libra, & Capricorno fuerit, pulchrè deget Cùm verò Taurum ipsum, vel eius tetragonum aliquod, vel diametrum signum occupabit, male, & molestè vitam trãnsiget. Atque morborum initia huic cum Luna in Tauro, Leone, Scorpio, & Aquario fuerit, pessima erunt sine periculo autem, & salutaria, cùm Arietem, Cancrum, Libram, & Capricornum permearit. Hactenus Galenus. Sequitur Ptolemæi testimonium, quo in rebus cœli (quod sciam) nullus φυσικώτερος, Si quis rectè considerauerit (inquit) facilè intelliget non modò constitutiones rerum affici, à Solis, Lunæ, & stellarum motibus necesse esse. sed etiam seminum initia, & perfectiones fingi ac informari. addit paulò post Quicquid in vniuersum accidit, hoc non contemplatione naturæ, sed sola obseruatione de euidentibus Solis & Lunæ, necnon reliquarum stellarum configurationibus manare solet. Hæc summi illi viri. qui quantum Lunæ tribuant: nisi ad illorum sententias, ceu ad ἐπῳδοὺς vocem obsurdescis, vel me tacente, audire facile potes. Quæ si paruam adhuc fidem tibi faciunt, vnum atque alterum eiusdem Galeni testimonium tibi rursum depromam. Luna (inquit) vt Princeps non mediocris inter Solem & nos medius constitutus, terrestrem regionem meritò gubernare censetur, non potentia modò cæteros planetas, sed vicinitate etiam superans crescente ea, augmenta in corporibus sentimus, decrescente verò, damna & detrimenta. Hanc Galeni sententiam Iulius Firmicus, cælestium interpretum, apud Latinos primus & princeps, tibi hunc in modum obfirmabit Scire (inquit) debemus, quid humani corporis Luna susceperit: & quid illius potestati deputatum sit Nam & crescentis in ea luminis augmenta & deficientis, damna sentimus. Medullæ humani corporis cum illa crescunt. cum verò luminibus cœperit inanis destitui, tenuati corporis fatigatione languescunt sed & humanum corpus deficiente ea, deficit: & crescente, solennibus complementis mundatur. Fitque vt omnis substantia terreni corporis, illius numinis prouidentia gubernetur. Hæc ille, vbique sanè magnus: quo dimisso, Claudim Galenum, & item eius contemporaneum Ptolemæum repeto, ne tibi tota (quod dicunt) testimoniorum plaustra desint: ex quibus, ceu de quodam copiæ cornu, leuiter accipere poteris quas vires, & quantam energeiã Luna in hæc inferiorum corporum substantias exerceat, & suo sibi iure meritò arroget. Luna (inquit Galenus) vna est quæ menstruorum statum tempus in mulieribus conseruat, comitialium circuitus custodit, pro ut radiorũ Solis plus, minúsue sibi vendicarit: omnia siquidẽ quæ facere nata est, vbi falcis figuram repræsentat, languida fiunt, dum plena fuerit, conualescunt. quapropter, & fruges interea adauget, maturatque

Margin notes:

na præstãtia, ac dignitas.

Sol & Luna generationis rerum authores & formatores.

Luna Solis socia, vicaria, & soror.

Luna morborum testis est ac index.

Lib 3 de diebus decre.

Galenus rerũ cœlestium peritissimus.

Lib. 1. Apotel.

Lib. eodem.

Lib. sua matheseos. 4.

Testimoniorũ multitudo ad faciendam fidem est efficax.

Lib. eodem. Vires Lunæ in hæc inferiora magna.

celerrime,

celerrimè, ferarum occisa corpora in tabem visu suo resoluit, somno sopitis sub eius lumine, vel alter diutius immoratis, pallorem & capitis dolorem conciliat in summa humifico spiritu omnia replet. Galeno sic Ptolemæus subscribit. Luna inquit, vt proxima terris, manifeste in terrena influit. cum illa enim consentiunt & commutantur pleraque omnia, & animata, & inanimata, Germina, & animantes, aut omnino, aut aliqua ex parte, vnà cum ea incrementa, & decrementa sentiunt. Vis iterum, imò vero tertiò, & quartò, Galenum Ptolemæo concinentem, ceu ἐκ ἐπιμέτρου (quod Græci dicunt) audire? Cæterum (inquit) quòd altares vniuersa à Luna qua mutentur, omnibus non perinde constat, sed ijs duntaxat, qui huiusmodi accuratè obseruarunt: Addit paulò post. Hoc axioma non Astronomis tantùm, vel naturalibus philosophis, sed agricolis quoque, & nautis, hominibusque omnibus receptum est, Lunam terrestrem plagam, veluti principem quendam magni regis Solis immutare. In posterioribus enim & vltimis cœli regionibus, vt scribit Firmicus, collocata, & terræ imperium ex vicinitate sortita, omnia corpora quæ diuinæ mentis inspiratione animantur, cursus sui multiplici varietate afficit, mouet, ac cum Sole fœcundat. Nam & occulto spiraculo, & assidua peruagatione, visione, vt ita dicam, ac recusione, cum Sole primùm, deinde cum reliquis stellis, via omnem sensum fugiente, humiditatis, corporum, prout illas inuenerit fermentat, & cum prouentu in hunc, vel illum statum exagitat. Quod omnium maximè, vel inuiti confitentur, qui fluxionibus ad articulos tentari solet. Sed in Luna viribus versatum satis, de quibus in nostra Lunæ & Oceani harmonia (vt dictum est) ampliorem commentationem, cum fusissima exemplorum demonstratione aliquando es habiturus. Itaque reliqua ad institutum nostrum pertinentia commodum sequor & expedio. Luna in humano corpore, partes peculiares, & propria organa sibi vendicat. In quibus vterum ac vuluam connumerant: eamque humani diuersorij cellulam, quæ hodie à Latinis medicis matrix, à Græcis verò μήτρα, dici consueuit, in quibus & fœtus concipitur, & conceptio ipsa fouetur, donec imperante Lucina, partus materna claustra ruperit. Quod vel de Claudij Galeni verbis tibi constabit: quem vnum de medicis omnibus, honoris, & eruditionis nomine, tibi multoties obijciam. Post feminis conceptionem inquit omnis impregnatio, & post partum adauctio, magnas alterationes in septimanos Lunæ per Zodiacum circuitus retinet. Mammas præterea sibi inauthorat luna: è quibus, tanquam ex lympido fonticulo, lac infantulorum alimentum manat. Quæ, vt muliebria sunt membra, ita muliebri planetæ appositissimè destinata fuerunt. Porrò quia Luna solaris luminis vt toties cecinimus est vicaria, &, vt scripsit Aristoteles, paruulus quidam Sol, idcirco in humano corpore, sinistrum oculum, perinde atque Sol dextrum, de antiquo sibi vendicat priuilegio. Vt enim dextra masculina esse traduntur, ita sinistra, fœminina. Volunt insuper illam eandem cum Sole dominari stomacho, omnium quibus corpus alitur riceptaculo nobilissimo: vel ob id vnum, quòd coctio fit à calido in humido. Adhæc cerebro, quod qui male affectum habent, & Lunæ metamorphoses de inconstantia ex interuallis agnoscunt, Lunatici vulgò nuncupari solent. Ex facultatibus humanum corpus dispensantibus, Ptolemæus naturalem illi adscribit. ἡ χελλιωὴ inquit τῆς φυσικῆς δυνάμεως ἐστὶ πηγή. quod est. Luna naturalis facultatis fons est. Eidem ex humoribus corporis, antiqui pituitam addixerunt: quæ crescente Luna, crescere plurimùm solet, decrescente verò minui, aut saltem minus molesta esse. Sed de Luna, quòd ad hunc locum attinet, paucula hæc de multis erunt satis. Itaque, ab imo planetarum ad summum & supremum me confero: nimirum à Luna ad Saturnum falciferum vetulum tardigradumque Deum.

Lib. eod.

Lib. eod.

Lunæ cursum sentiunt omnia.

Luna, quas partes in corpore sibi vendicet.

Galenus Lib. 3. de dieb. decre.

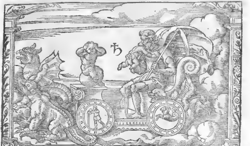
Luna paruulus quidam Sol.

Lunatici vnde dicti.

Aphor. 86.

DE

DE SATVRNO.

Saturni stellam, Chaldæi, Arabes, Græci, & Latini rerum cœli interpretes peritissimi, cum Claudio Ptolemæo & Galeno, intemperatam, ac maleficam, vbique nuncupant, fortasse ob melancholicum humorem, molestum sanè & grauem: cuius prouentum, vt occulta, in humanis corporibus vberrimum promouet: & hinc illa aggrauat, & saturat (vnde Latinis Saturnus fortasse dictus) necnon senio ante tempus, ac vetustate conficit: ex quo κρόνος, etiam dici Græcis potuit. Illius aridum simul & frigidum, modò sui fuerit, in his inferioribus, nedum in solis hominum corporibus fouet abundè, & excitat. Cuius rei testimonium dabit Ptolemæus ὁ δὲ τοῦ κρόνου ἀστὴρ inquit πλέον ἔχει τὸ ποιητικὸν ἐν τῷ ψύχειν, καὶ ἠρέμα ξηραίνειν, quod est, Saturni stella maxime frigidifica est, sed & nonnihil arefacit. Quæ duo vitæ humanæ calido & humido temperatæ, quantùm incommodent: imò vero quantùm ex diametro pugnēt, nemo est qui nesciat. Est itaque ad corrumpendum procliuis stellæ huius natura. Verùm in omnibus, & omnia, vt etiam humor ipse melancholicus, suas vires æquè non exercet: nec tam obstinatè agit, quin suū aliqua ex parte commodum non habeat. Nam vt ex venenis arte temperatis, citra noxam magna aliquando cōmoda proueniunt, ita de sideris huius quanquā inauspicati proba cum alijs stellis temperatione mistura, & radiatione, non vulgaria manant emolumenta. Ex quo factum videas, vt ad quam artem melancholici plerique animum appulerint, in ea præter cæteros, vel leuissimo labore, valeant plurimum. In quam rem, post Platonem fidissimus accersetur testis Aristoteles: scribens melancholicos fuisse omnes qui ingenio floruerunt, vel in philosophia, vel reipublicæ administratione, vel cudendo carmine, aut artibus alijs excolendis. De quorum classe cum Socrate, Pericle, Demosthene, Archimede, Vlisse, Scipione, Aiace, Aenea, & alijs. Democritum, Platonem, Galenum, Cæsarem, Virgilium, Herculem, & huius plumæ innumeros tibi proferam: quos de lucubrationibus, & laborum ærumnarūque pertinaci tolerātia, ingenti cogitatione, & inuentionū miro studio, ceu de tabella quadam, tales fuisse, historiarū & vitarū scriptores diligentissimi repræsentarūt. Verū de his alibi. Tacendū tamen non arbitror, quod melancholicus humor, cui vt diximus, præsidet Saturnus, cogitationis firmitate, studiorū assiduitate, & pertinaci labore, vbiq; comites fere secū ducit voluptatē ac dilectationē: quæ tanta illis inest, vt in vnius eius rei adeptione quā semel animo conceperunt melāncholici, summū ac peculiare bonū existimēt collocatū: præterq, illud, aliud nihil aut expetāt, aut sequātur: etiā neglectare familiari, neglectis ciuibus, neglecta vxore & liberis. Vnde paupertas, ceu de voto, illis familiaris esse solet, at domestica. Cæterū, hic etiā ignorandū non est, quòd Saturni destiuiū cum suo humore, in omnibus corporibus suas vires ex æquo nō erigit, perinde atq; vinū: quod ob corporū ἰδιοτροπίας, et naturarū varietates, à se inebriatos oēs vno modo nō afficit, nec eodē motu agit. Nam quosdā ad garrulitatē & hinc ad rixas, alios ad vomitū, nonnullos ad taciturnitatem, somnū, vel risum, plerosq; ad strepitū & gladios rapit. Sic Saturnus, & sub illo militans melancholicus succus, quosdā ad risum mouet, vt Democritū alios

Saturni stella quare malefica.

Lib. I. Apotel.

Saturnus vbique malus non est, sed sua aliquando habet, commoda.

Lucubrationes sunt velut tabella vitæ & studiorum.

Philosophi car plurimū pauperes.

Pulchra sim, cum melan-

cholia comparatio.

ad lachrymas, vt Heraclytum: nonnullos ad loquacitatem, vt Thersitem: aliquot ad facundiam, vt Nestorem: ad silentium & patientiam, vt Socratem, vt Vlyssem: ad metum, vt Pisandrum: ad hylaritatẽ, vt Lucullum: tristitiam, vt Crassum: cogitationem, vt Archimedem: in summa, alios ad alia, pro sua qualitate & quantitate cõponit ac excitat. Quæ omnia fuligini, fumis ac vaporibus de saturnino sanguine, hoc est melancholico, pro varia maioris & minoris sua latitudine (quòd ad limum & crassitiem attinet) ascribere si videbitur, per me liberum tibi erit. Qui fumi, quia arcẽ animi recta petunt, spirituũque animalẽ illi romissi obturbant: atque cerebrum, (in quo sensuum, & principum animæ actionum officina latet) longè lateque occupant, ac obsident: ideo varias imaginationes, apprehensiones, cogitationes, ratiocinationes,

Vnde melancholici varys cogitationibus & studys teneantur.

studia, ac phantasmata cient, fouent, & mentiuntur: pro varia, vt dictum est, natura in qualitate & quãtitate dicti sanguinis melancholici, hos vel illos spiritus, & fumos sursum exhalantis non secus atque ex ignita & incensa materia fieri solet. Ex abiete enim, vel picea, fumos crassiores & turbulentiores, peiusque olentes attolli constat, quàm ex alno, aut carpino. Sic ex querno stipite, quàm populeo, ex lapideo carbone, quàm ligneo: ex sulphure, quàm thure: fæce vini vsta, quàm calce, & ita deinceps. Quarum rerum

Saturnini & melancholici humores & ex ingenio tarde moueantur.

imaginem in melancholico succo, & ex eo fermentato sanguine, vtcunque potes agnoscere: simulque fateri, Saturnum cum suo radio, vt abstrusa, humores in hominum corporibus altius infixos, atque ob id perniciosos sæpenumero excitare, qui tales esse solent, vt tardissimè, sicuti illorum author Saturnus, moueantur: moti tamen & incensi, grauiter sæuiant. Quod cum suis periodis indicant morbosæ dispositiones hinc cõcitatæ: cuiusmodi sunt quartana, cancri, melancholia, & similes. Citra morbum, summam nonnunquã & inexpugnabilem præstant contemplationem: adeò, vt pœnas Saturni pendere mihi videantur, non dissimiles his, quas ob cæleste furtum Prometheus rerum cœli contemplator indefessus, adhuc soluere in Caucaso fabulatur. Itaque ex Saturnino humore, hoc est ex atra bile, vbi concaluit, tanquam è quodam seminario, pullulant, tum simulacrorum, tum cogitationum germina, quæ deinde in hominum ingenijs

Humoris Saturnini & melancholici varia natura.

Melancholia vt sulphur.

ceu in agro quodam, fruges, ac fructus vberrimos proferunt. Addam quod etiam stella hæc cum suo humore & fermento, nonnunquam audaciam conciliat, vt in Hercule: & ob adustionem, formidabilem quandoque ferocitatem, vt in Aiace, longo tempore, propter stabilitatem terrenæ qualitatis, perseuerantem. Quod si extremè refrixerit, aut ad frigiditatis latus potius quàm caliditatis & siccitatis deflexerit, timorem etiam sibi adiungit, cum extrema ignauia, vt in Pisandro, Thersite, & alijs. Ex quibus manifestum euadit, quod sideris huius defluxus, cum suo limoso succo, in crassa materia intempestiuè exceptus, sit quasi venenum, quod equidem in viuentibus quibusdam corporibus latet sopitum, ceu sulphur à flamma remotum. In alijs vero flagrat, atque vt sulphur accensum, non comburit tantùm, sed vapore etiam noxio omnia circumplent ac propinquantia inficit. Saturnus sui iuris factus, & in natali cœlo fortis ac potens quia Ptolemæo & Galeno, maleficus esse solet cum suo humore melancholico: & quandoque anceps, idcirco cùm animis, tum corporibus nunc mala, nunc bona, quandoque varia vt antea dictum est, quadamtenus appingit. Vnde homines reddit natura odio plus quàm nouercali præditos: semel cum Crasso in vita ridentes, de fæce, exhausto ab alijs dolio, bibentes, lentè in omnibus festinantes: acetum in pectore ge-

Saturninorũ hominum mores & natura.

stantes: spem pretio ementes: lupum vbique auribus tenentes: κακοζηλίᾳ laborantes: metum ex consciẽtia sustinentes. sinapi victitantes, & cepas olfacientes, in occipitio multos oculos gestantes: de proximo nihil curantes: in amicitia querulos, & vt solent edentuli, edentium dentibus inuidentes: curru vtentes neglectis bobus: Heracliti familiam agnoscentes: in Areopagitarum schola educatos, & qui sapientũ octauis sibi videantur, aliud stando, aliud sedendo cogitantes: raro cum annosis simijs laqueo sese inijcientes, odia amicitijs præferentes: ex eodem ore & frigidum & calidũ sufflantes. dextram euiuis non facilè concedentes: Rhodamanto inexorabiliores: in re certa incertos: duro alloquio Scythis morosiores, defixis in terram oculis contuentes, superciliũ vbique contrahentes, cœnam Hecates plerũque cœnantes, in nocte concilia capientes, vt vultures cadauera expectantes, à fronte & tergo, vt Ianus, videntes, aureis machinis omnia oppugnantes, oculatas manus habẽtes, quæ nihil credant, nisi quod vident, nihil, nisi quod Ari

Miræ melancholicorum pictura.

stophanis & Cleantis lucernã oleat emittẽtes, habendi cupiditate insatiabiles, oĩa trutina pensantes, ad viuũ cuncta resecantes, & obæratos ad ossa vsq; rodẽtes, spẽ vultu simulantes. & altũ dolorẽ corde prementes, nomine potius quã cõsuetudine notos, anethũ & mentã decimantes, quod verba, tot sensus plerũque habentes, cũ Fabio cunctãtes, rosam quæ præterijt rursum quærentes, panẽ lapidosum mãducantes, vltores animos occultãtes, omnia, vt Midas, in aurũ vertẽtes, dissimulandi æquè ac simulãdi artifices, pilũ vt lupi, ægrè mutãtes cunctãdo Scipionẽ imitãtes, salsuginosam viciniã, amãtes dicẽda & tacenda callẽtes, altera manu panẽ, altera lapidẽ circũferentes, veluti ab asino delapsos, ignauos, quibus ferax semper esse solent, censores, castigatoresq; virorũ, sordidos, & vt hyrundines, ingratos, veluti auro subæratus, pro porca scorpiũ reddẽtes, cumini sectores, amicũ, quam verbũ perdere charius habentes, sobrietatis osores, nihil nisi cũ moriuntur benefaciẽtes, lucri ex re qualibet odorẽ bonũ & suauem existimantes, vel à statuis, & mor-

mortuis tributa exigẽtes: multas aures & oculos habentes: lucrũ pudori præferentes: inexplebile dolium animo gerentes. cũ larius luctãtes: ingeniũ, mori farina varietatũ, sustinẽtes sardonio risu oĩa cõdientes: magis mutos quã pisces: pauperculũ Christi pecus deglubẽtes, potius quã tondentes: caput sine lingua circũferentes: ne gry quidem in mensis & cœtu dicẽtes suos loculos, vt mẽdici, inanes vbique prædicãtes. suspendio arborẽ plerunque diligentes, salẽ lugentes, & lapsana victitãtes: ante tubam trepidantes: pilos pro lana reddentes. Tantali pœnã sustinentes in pulicu morsu Deũ inuocantes. spem dũ anima est, habentes: vbiq; scrupulũ inycientes. cochlea vitã agentes: sacrũ sine fumo facientes &c. Quod hîc reliquũ est, ignorandũ non venit, saturnus cum suo humore, de antiquorũ præceptis & obseruationibus peculiares habẽt morbos quibus suã sobolẽ plerũq; tentat, in quorũ catalogo sunt quartana, epilepsia, elephantiasis, morphea, cãcer, scirrhus, hydrops, paralysis, hæmorrhoides, dysenteria, colis & renũ dolores ac huius notæ aly qui vel de humoris melãcholici, cuius author & motor est Saturnus, largo, prouẽtu & effusione, vel de sanguinis facta ab eo corruptela, cacochymia itẽ, flatibus, cruditatibus, imbecillo calore, vel abundãte pituita, oberiri plurimũ solent aduersus quos præcautiones cũ idoneis remedys quisquis volet à rerũ cœli et medicinæ perito opportune exigat. Quòd ad alia pertinet, melancholici, pulsus habent tardos & paruos. sudorem acidulũ & grauẽ. deiectiones subatras: somnia terribilia, vt mortis, cadauerũ, sepulchrorũ, tenebrarũ, cruciatuũ, dæmonũ, et rerũ nigrarũ. Ex facultatibus humanã vitã cũ corpore dispensantibus, ob innatã malitiã Saturnus nullam agnoscit, quamquã nõ desunt qui in retẽtrice quæ naturali ancillatur, nõnihil illi ascribãt, sed de Saturno festinãti mihi ad aliorũ planetarũ maiestatem, paucula hæc satis erunt.

Melancholicus humor varia corporibus & animis impingit.

Saturnius morbi de antiquorum obseruationibus.

Nota Saturnineorũ ab his quæ excernũtur & alys.

DE IOVE.

Iouis Stella, vires non dicã naturales, sed cũ Sole oĩs penè, in humanis corporibus si quæ est alia clemẽtissimè fouet. Quod poetæ tã Græci quã Latini cognouerunt, Iouem vbiq; decenti epitheto, sospitatorem, seruatorem, fructiferũ, satorem hospitalem, beneficũ salutare numen & benignũ, nec non patrem hominumq; Deûmq; nuncupantes. A quorũ vestigys non longè declinauerunt Grammatici, poetarũ interpretes diligẽtißimi, & linguarũ Quintilianus custodes doctißimi quibus ecquid aliud sonat Iupiter, quã iuuans pater, & Ζεῦς, vt alibi dixi, quam Ζωή, hoc est vita? Iouis vt ex Arato trãstulit Maro, sunt omnia plena: ille colit terras, ille de superis omnibus solus est, qui ob beneficia, vt in Clodiũ testatur Cicero optimi titulũ, et ob vim, maximi sibi demeruit. Quod elogiũ reges, quos à Ioue nasci et educari vult Homerus, non temere sibi adoptaße mihi videntur. Nam benefacere primùm, & non subditos expilare, deinde viribus regnandi illis à Deo conceßis vti non abuti, illorum maximè proprium eße debet. Quid est quod in planeta huius mense altero, nimirum à conceptu secundo, vitam, vt tradunt ἰατρομαθηματικοί, fœtus in vtero accipit, & in altero, nono scilicet, in lucem vitalis emittitur, nisi quod propter summũ radiorum temperamentum, vitæ, quàm in calidi & humidi symmetria positam eße diximus, cum sole præeße creditur? Est itaque Iouis stella, natura temperatæ. Quod ex Claud. Ptol. hunc in modũ confirmabo,

Iouis appositißima epitheta.

Mirè benefica Iouis natura.

Regum officium de Iouis numine.

Lib. 1, Aeo.

bo, ὁ δὲ τοῦ Διὸς ἀστὴρ, εὔκρατον ἔχει τὸ ποιητικὸν τῆς δυνάμεως μεταξὺ γινομένοις τῆς κινήσεως αὐτοῦ, τοῦ τε κατὰ τὸν κρόνον ψυκτικοῦ, καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἄρην καυσικοῦ, θερμαίνει τε καὶ ὑγραίνει. Quod interpretamur Stella Iouis temperatæ est naturæ, propterea quòd media fertur inter frigidificum Saturnum, & æstuantem Martem, vnde calefacit & humectat. Cæterũ, pulmonibus qui cordi aërem attrahunt, condiunt, & elaborant, præsidere traditur. nec non arterys, quæ pulsatoriũ continent spiritum partem in vitali facultate cum Sole habens & in animali, cum Luna Sedomnium maximè in naturali se agnoscit, quæ sanguifica est, & ex hu quæ naturali ancillantur coctricem fouens. Nam coctio est à calido temperato, in humido quas re vera qualitates, vna Iouis stella suas esse prædicat. Sed vegetatricem vim, ad quam incrementa referuntur, etiam sibi inauthorat vel ob id vnum, quod qui crescunt, vt ἀρχίατρος ille Hippocrates præclare admodùm scripsit, calidi plurimũ habent. His addere πάρεργον, non erit, quòd Iuppiter sui iuris factus, sicuti Ptolemæo & Galeno salutaris est planeta & beneficus, nec non temperatus, ita temperatam reddit sanguinis miscellaneam. Vnde tam animis quàm corporibus, quæ laudabilia sunt & probata, ac temperata instillare solet. Efficit itaque homines, qui, non vt volũt sed vt possunt libenter alys bene faciunt: insuper, quod adest, boni consulunt & pro suis opibus mœnia conficiunt: mense tenus propria viuunt: amicis fidi sunt amici. cara tractabiliores, & colũba mitiores: genio indulgent, & sine riuali diligunt: sicubissant quandoque, & pergræcantur: sermonibus festiuit dubiã mensam instruunt, omnia cum amicis habent communia: benefactorum sunt memores, alia dant, alia negãt: equis & canibus gaudent, necnon aprici gramine campi: ad vindictam proclives videntur quandoque, rectam viam ingrediuntur, genuinum habent pudorem. digni sunt, quibuscum in tenebris mices: tempori seruiunt, & mutuas tradunt operas: de vultu vtcunq; iudicant, & vicissim iudicantur: gestus habent magna cum dignitate spectabiles: laudis & gloriæ studiosi apparent: sunt vxoris, ac liberorum amantissimi, & publici boni procuratores soliciti. fores tritas habẽt, ac nullos à se reyciunt: risu omnia condiunt, duabus ancoris nauigant: in suo loco & fano gaudent: extra lutum pedes perpetuò gerunt. & in vtramuis aurẽ ac vtrunque oculum securè dormiunt &c. Cæterum hisce morbis plurimum tentari solent: synocho, ophthalmia, capitis grauitate, colicis cruciatibus, peripneumonia, hæmoptoe, calculo, pleuritide, apoplexia, phlegmonis, exanthematibus, conuulsionibus, gonorrhæa, lethargo, lyenteria, & alys huius plumæ: qui de sanguine, in qualitate aut quantitate peccante, vel de plethora aut cacochymia, necnon obstructionibus putrefactione, item ac cruditatibus promanare solent. Iuppiter ex quatuor humoribus corporis sanguinẽ habet cum Sole, ob qualitates cum illo communes: ex sensibus, auditum, qui, vt ille, planè est aërius. Iouiales homines leui quacunque occasione, sanguinem è naribus, vel de opportuno corporis meatu alio, identidem excernunt. & quia calidi sunt & humidi facilè sudant, atq; hinc grauiter hircũ olent, pulsus plenos habent, & quandoque vndant ex somnys lætis, & rerum pulchrarum plenis gaudent in quibus plurimũ, vel rubra vident: vel hæmorrhagias, & nationem in sanguine, aut similia sibi repræsentari sustinent. Sed hæc de Ioue plus satis esse, gradiuus Mars conqueritur: ad quem nunc demũ transire & iuuat, & expedit: ne ille sua in nos tela contorqueat

Iuppiter quibus corporis partibus præsideat.

Iouealiũ hominum mores & natura.

Vera pictura hominum vt dicunt sanguineorum.

Morbi Iouiales.

Iuppiter ex tribus corporis quidnã suum agnoscat Notæ ab interioribus & excretis hominum Iouialium.

DE MARTE

MARTIS

Martis stellam, ignea natura esse & planè æstuantis, vel de epitheto annuerunt Græci, quibus Mars ipse πύροεις dictus est. Nam vrentem calorem, & ob intemperantiam maxime noxiũ habet. quapropter flauæ bilis, omnium quæ in corpore sunt calidissimæ, præesse merito existimatur: & qualitates vnà cum radio, propter naturalem malitiam, ad perdendũ quàm generandum procliuiores deorsum refundere. Quod Græcorum antiquissimi, posteritatem latere noluerunt, apud quos ἄρης id est Mars, ἀπὸ τοῦ ἀναιρεῖν, hoc est à sustollendo & corrumpendo. aut, ἀπὸ τῆς ἄρης, vt Phurnitus scribit, id est, a damno, & interitu, nomenclaturam est adeptus. Propterea inauspicatum sidus, & cum Saturno maleficũ esse recte cum Ptolemæo asseuerat Galenus. Nam huius caloris, vt dictum est, vrere & perdere proprium est magis, quã fouere. Id quod in humanis corporibus flaua bilis præstat, & agnoscit. Quid enim ex igni producas ac generes? Hinc vitia & mala cùm corporis, tum animi quamplurima induci, de quibus postea. Ex intemperato enim ardore, & bilis vehementi commotione, intemperatas perturbationes innumeras excitari certũ est: quas incompositas quoque actiones, & violenti, inconsideratique affectus sequuntur. In quorum acie militant rixæ, contentiones, homicidia, bella, & similia. Vnde Mars belli, & armorum deus, a Poetis non temere dici ac fingi mihi censetur: nutricem habens Belonam, vel, vt alijs placet, matrem, aut sororem. Quid enim à calore immodico quiàm efferbuit, ac suapte natura vrendo cuncta conficit, & in flammas euolat (qualis est biliosus, æstus mere martius) sperari, aut expectari queat? nihil me hercule, nisi immoderatum & præceps, breuiq; periturũ. Est itaq; ad vrendum, arefaciendum, & perdendum in primis apta Martis stella: modò non aliunde impedita, futurus fuerit. Quod Ptolemæum, summum rerum cœli philosophũ innuisse audies ὁ δὲ τοῦ ἄρεος ἀστὴρ (inquit) ξηραίνειν, Μάλιστα καὶ καυσοῦν ἔχει φύσιν, τῷ τε πύρει χρώματι οἰκείως, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον ἐγγύτητι ὑποκειμένης αὐτῷ τοῦ ἡλιακοῦ σφαίρου. quod verti potest. Martis stella, & arefacit, & vrit, sicut congruit igneo ipsius colori. & Solis vicinitati, vt qui illius sphæra subiectus sit. Hinc factũ facilè crediderim, quod ex facultatibus corpus humanum, & vitam dispensantibus, ob innatam malitiam, Marti nullam ascripserunt antiqui. sicuti etiã nec Saturno, vt suprà est dictum. Sed ex his quæ naturali subseruiunt, attractricem ei tribuere ini. & ex visceribus hepar, aut potius fellis vesiculam eidem appendulam: quàm Græci, κύστιν χοληδόχον nuncuparunt, Latini bilis folliculum, seu biliosi humoris, cui Mars præsidet, armariolum. Ille in natali cœlo potens, & sui iuris factus, quia Ptolemæo, & Galeno maleficus esse censetur, ac bilem flauam æstuantem, ac præcipitem sibi inauthorat, idcirco homines cum animo, tum corpore tales agnoscit, qui gladiatoriè & minaciter loquuntur ac incedant: perque enses, perque ignes irruunt: non mouenda mouent. caput cerebro vacuum gestant: alterius potestatis, atque ac iniuriarum sunt inpatientes: præposteris consilijs omnia agunt: sese periculis temere præcipitant: propositum sæpenumero mutant: sui sunt profusi, & alieni appetentes: summis viribus res arduas tentant: arcem ex cloaca faciunt. cornua & supercilium vbique attollunt: cœlum, ceu digito attingentes, omnia territant: tragicè, vt Gygantes, loquuntur fœnum in cornu habent: cœlum terræ miscent: pennas nido maiores vbique extendunt, pugnis ac calcibus in omnes, & per omnia grassantur: plaustra conuicijs onerata circunferunt: in fermento iacentes frenum mordent: ceu œstro quodam perciti, cædunt omnes, inque vicem committunt crura sagittis, Manliana & Phalaridis imperia sustinent: litem vbique mouent: nec magis humilibus, quàm lupi parcunt. currenti ad iras calcar addunt corpus sine pectore gestant: insreni ore columnas rumpunt: ferrum ferro exacuunt, et litem lite componunt: ignem igni addunt & oleo incendium extinguunt: sunt, vbique vt Martis pulli, fel in ore habent, & ignem in corde, iura sibi data negant, de alieno corio liberales sese præstant, &c. Quod ad morbos attinet huic stellæ familiares, & congeneres, talem de priscorum obseruatione illorum habeo catalogum, Tertiana febris, icterus, phrenitis, causus, erysipelas, hemoptoem, dysenteria, vrinæ ardor, hemicrania, huius notæ alij, qui de bilis flauæ quantitate, vel qualitate, vt dicunt, peccantis, adhæc de sanguinis adustione, igneis scintillis & vaporationibus biliosis, necnon totius corporis incendio, & similibus causis emergere plurimùm solent, aduersus quos tam præcauendo, quàm curando, peritus aliquis medendi magister, te prorsum immunem reddere poterit. Cæterum qui Martiam naturam agnoscunt, hi pulsus habent magnos & celeres, vrinam flauam, igneam, ac mordacem, sudorem acrem, salsum, vel amarum, deiectiones flauas, linguam siccam, narium muccum paucum, eumque subflauum, cum simili oculorum lippitudine, aurium sordes multas & biliosas, somnia, ignis, incendiorum, homicidiorum, litium, armorum, & huius picturæ aliorum. Sed de marte, quod adhunc locum attinet satis.

Martis stella ignea & æstuans.

Martis certa ex epitheto natura.

Mars plurimorum malorum est autor & concitator.

Lib. Apotel.

Ex rebus corporis quanã sibi vindicet Mars.

Martialium hominum mores & natura.

Mira biliosorũ hominum pictura.

Morbi Martiales & cholerici.

Notæ tam internæ quam externæ martialium hominum & biliosorum.

DE VENERE.

Venus vnde appellata, cũ sua natura.

Veneris stella quòd ad res omnes veniat, Ciceroni simpliciter est dicta. Alijs genitale astrum, & prolificum, ob humidi temperaturam, insitamque vim beneficam, quam habet ac infundit. Cui ea inesse fertur natura, vt corporibus, & substantijs inferioribus, tantisper dum generantur, vel fouentur, succura blandum, & humidulum suggerat, ita tamen, vt irroret, magis quàm mergat & inundet: sequaturque roris potiùs naturam, quàm imbrium. Quæ res (o pinor) effecit, vt Venus decenti epitheto apud priscos poëtas, homines re vera φιλοσοφωτάτους καὶ ἀστρολογωτάτους, ab alendo, alma passim nuncupetur.

Venus quomodo frigida esse intelligatur.

Quod attinet ad alteram illius qualitatem, nimirum frigiditatem: quemadmodum ex calore, alium posuimus qui foueat & alat, qualis est Solis, deinde Iouis, & qui illum æmulatur calidi innati, alium insuper qui vrat & perdat, qualis est Martis, & qui illum agnoscit flammabilis. Sic in frigidi natura, vnum vtcunque temperatum statuemus, quale est in Veneris radio, & pituita dulci, cui præest Cypria: alterum corrumpens & intemperatum, quale est in Saturno & melancholico succo.

Duæ stellæ beneficæ, & totidem maleficæ.

Ex quibus facilè moueor, vt Ptolemæo assentiam, ac Galeno subscribam, qui de numerosissimo stellarũ choro, duas simpliciter adiutrices, beneficas, & natura amicas asseruerunt, Iouem scilicet ac Venerem: duas vero alias, Saturnum inquam & Martem, corruptrices, natura inimicas, ac maleficas. Sed ipsius Ptolemæi sententiã Latinam, ne nimiùm sim longus, hîc adscribere consultius erit.

Lib. 1. Apotel. sub finem.

Cùm quatuor sint humores (inquit) seu primæ naturæ, duæ fœcundæ & viuificæ, nempe calidi & humidi, ex quibus omnia coalescunt ac roborantur: itemque duæ exitiales & detrimentosæ, aridi & frigidi, vnde rursum dissipantur & debilitantur omnia: tradidere veteres stellas beneficas esse Iouis, Veneris & Lunæ, eò quod temperatæ naturæ sint: & in quibus plurimum insit calidi & humidi. Stellas verò Saturni & Martis maleficas, quòd contrariæ sint naturæ & effectus: alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse voluerunt. hactenus ille.

Veneris temperamentum & qualitas.

Existimabis itaq; Veneris spiraculum humidum esse sed absque vllo excessu, cum pauco, eoq; temperato tepore. Quòd antiqui poetæ, fortasse respexisse voluerunt, dum Venerem e spuma (quæ est veluti aquarum spiritus & medulla) genitam fabulati sunt: à qua ἀφροδίτη nomen habet. Vel, quòd spumosa sint animaliũ semina, vel quòd omnia humore gaudeant. Vel, vt vere cõmentus est Euripides, quòd ἄφρονες sint, & parùm sanæ mentis, qui se à Venere superari sinunt.

Venus, quibus corporis partibus præsit.

Quibusdam, hepar inter alias corporis partes, illi cum Ioue scribere visum fuit: in quo concupiscibilẽ facultatẽ, cupidinesq; omnes pharetratos (quibus Venus mater esse creditur) necnon titillationũ, & appetituum sedem statuerunt Plato, & Galenus sine quibus, an animal vllum sentiens esse possit, quum materia ex qua aliquid fit forma sit appetens, iudicabunt philosophi. Sed genitalia animalium membra illi rectiùs addicta existimantur: vnde voluptatum ministra, & libidinis dea suo quodam iure esse censetur.

Quibus corporis sensibus [illegible] Venus

Cum hæc etiam in odoratu, & gustatu potentiam habet: in quibus cùm animi, tum corporis delitias sitas esse ambigit nemo. In quam rem adlusisse mihi videtur Lucretius poeta in omni philosophia summus: apud quem Venus, hominum, diuûmque voluptas ornat[illegible]

nat'ur

natur titulo conuenienteres habet insuper de facultatibus appetitricem, & ex humoribus pituitam vt dixi, dulcem, insipidam, ac naturalem: qua in sanguinem vita amicū transire, & nisi omnes mentiūtur Asclepiada, à natiuo calore excoqui facilè potest. Caeterum, quia Venus cum suo radio, planeta est vt diximus, temperatus, idcirco homines agnoscit, in quibus est cygnea cantio, & atticus lepos: qui mores amicorum noscunt magis, quàm odio habent, floribus gaudent & vnguentis: mundiciarum sunt amantissimi. Cupidinis crumenam porri folio vinctam circunferunt: vno digitulo caput scalpunt: melle peruncti lesbiantur ac corynthiantur summis vnguibus incedunt: lentiscum mandentes, Lydio more viuunt, auricula infirma, & quauis spōgia sunt molliores ac delicatiores: cuticulam splēdide curant, ac sibi ipsis placent: mellis modullas vbiq; in ore habent: caput demulcentes cauda blandiuntur: oleum in dextra auricula gestant: statū corporis & oculorum decorum habent. molliculo sunt capillitio, & cute delicatula, gignendae proli, & propagando generi deditißimi: rebus amatorijs ac cantilenis vacant: pietatis misericordiae, & fauoris sunt studiosißimi: omnibus gratijs insignes habentur, in vtramuis aurem, & vtrunque oculum dormiunt. &c Huius proles, peculiares & suos morbos habet, in quibus catharri, coryzae, branchi, lethargus, paralysis, apoplexia, gonorrhea, obstructiones, renum, vesicè, vteri, & pudendorum dolores, quotidianae febres, capitis affectus, Lyenteriae, diarrhea, hydrops, diabete, saliua stomachalis, & huius farinae alij, qui de cruditatibus, cacochymia, abundant e plus satis pituita, flatibus, imbecillo calore, perfrigeratione, & similibus prodire plurimum solent: quorum omniū & praecautionē & curationem, à praestantißimis medicis, ceu à Deorū manibus, opportunè exiges. Quod ad pulsus attinet, paruos, tardos, & molles habēt: muccum per nares copiosum emungunt: ructus acidulos expectorant: sudorem insipidum exhalant lotiū album pallidum & tenue reddunt, craßum nonnunquam & turbidum in alui deiectiones albas excernūt humidas: muccosas, lentas, & cruditatum plenas. Aquas plurimùm somniant, balnea, piscationes, colubros, & similia. In quibus hanc de Venere commentatiunculam tibi claudimus.

Veneriorum hominum mores & natura

Morbi Veneris & pituitosorum.

Notae tam internae, quàm externae venereorum.

DE MECVRIO.

Superest de vniuerso septem planetarū theatro sanè quam venerando, vnus Mercurius: cuius stellā versatilis esse naturae, & Protheum quendam imitari, cum Ptolemaeo, & priscis rerū coeli interpretibus omnibus, fidē facit experientia. Nam alio tēpore frigidū esse illius spiraculū, alio humidū, quandoq; calidum, & retorridum, nonnunquam ventosum, ex commotionibus quas in aere ciet, facile est deprehendere. Nūc enim Solis naturam, nunc Lunae, nunc aliorum quibuscum miscetur, celerrimè induit. Vnde facilè vides, vt nunc vir, nunc foemina fiet, quēadmodum scripsit poeta. Quae res, locū fortaße dare potuit his quae de Hermaphrodito apud Nasonem sub cortice anigmatice circumferuntur. Habet itaq; hic planeta naturam mirè variam: quod de Ptolemaei verbis probare aggredior. Mercurij stella (inquit) vim fere parem

Mercurij stella natura versatilis & varia.

Lib. 1.

habet

habet in desiccando & absorbendis humiditatibus: propterea quòd non valde longè à Sole recedit. Aliquãdo vero in humectando, quia vicina est Lunæ quæ terræ proxima vehitur. Subitarũ autem mutationũ in vtranq; partem est effectrix, concitata celeritate sua, qua mouetur circa Solem. Hæc ille. Itaq;, quia concitatioris motus est, idcirco eam concitationẽ in corporum qualitatibus & humoribus eorundem permiscendis, ac alternandis retinere fertur.

Mira Mercurialis stellæ natura & ingeniorum quibus præest.

Vnde, quia vbiq; dubitant Mercuriales, vndecunq; etiam quærunt ac sciscitabundi perscrutantur singula perscrutandoq; ad secretiora penetrant: & quæ prius erant obscura aperiunt. Qui etiam proficiscuntur vlterius ad intentata, dum non solùm suos, legendo, audiendo, & scribendo, exacuunt spiritus, sed etiam fidentiores faciunt, redduntq; indefessos. Cæterũ, humor ipse quẽ Mercurij stella ciet, mirum in modum est acutus, & penetrabilis. Quæ ex re fit, vt hominum, cogitationes ad eloquendum, scribendum, & ex tempore dicendum ac discendũ vehementer promoueat: atque animũ ad rerum subtilium, & ingeniosarũ peruestigationem promptissimè exacuat: adeo, vt quærendo Mercuriales quiduis facilè inueniant, inueniendo cognoscant, & cognoscendo scientes euadant.

Mercurius quibus rebus corporis præest.

Hinc rationalem animæ vim, quam Peripatetici artium omnium artem & officinam dixerunt, (propterea quòd sola reliquas potestate comprehendit, vnà cum intelligentia, & phantasia, (quæ receptaculum est eorum omniũ quæ sensibus offeruntur) illi meritò sacrarunt antiqui. Insuper, facundiam (vnde Gratiarũ dux fingitur) cum oratione, quæ conceptæ rationis est explicatrix. Rursum & linguam, quæ cum vocalibus instrumentis, orationis est artifex, & intelligentiæ ministra. Ex quo ἑρμῆς à Græcis Mercurius dictus fuit: quòd ἑρμηνείαν, hoc est interpretationem auspicatum stellæ illius defluuium ingeneret. Fel præterea eidem nonnulli addiderunt, quod Aristoteli purgantis sese iecinoris, vel, vt alijs placet, efferuescẽtis sanguinis, est excrementum: Cuius natura penetrabilis & acris, quantas ad inueniendum, intelligendum, disserendum, & eloquendum, vires habeat, docet, post Aristotelem, vetus prouerbium hoc, animum non habet, qui iram non habet. Quanquam non sum nescius de animositate etiam intelligi posse.

Mercurij stella qualem melancholiam quandoque efficiat.

Sed hîc non omittendum, quòd stella Mercurij, melancholica quandoque est naturæ, aut, si mauis, melancholiam efficit, sed celerem & subtilem, qualis est in apibus, & formicis: vnde, in his prouida diligentia, in illis verò, sedula industria commendatur. Saturnus contrà, grauem & pigram efficit: qualis in asinis & bobus apparet: ex quo in vtrisque laborum tolerantia mire probatur. De facultatibus corpus humanum regentibus, in animali, & eius sobole, quæ ratiocinatrix dicitur, propter causas prius expositas partem sibi vendicat Stilbon, aut si mauis Mercurius cuius stella cum suo radio (vt antea scripsimus) quia naturæ est versatilis & ancipitis, nunc flauam bilem mouens, nunc atram, sed dilutiorem tamen, idcirco varij temperamenti homines, & natura sic satis confusæ figurare solet: de quorum picturæ sunt, vt hinc exordiar, aureos montes pollicentes: quæ difficilia sunt pulchra existimantes, fallaciam fallacia trudentes, tanquam in speculo multa videntes: in vtrumque parati, aut versare dolos, seu certæ occumbere morti: cretisantes contra Cretensem: nodum vbique in scirpo quærentes: fumos vendentes: oua subuentanea parientes. duos parietes de eadem fidelia dealbantes: Chameleonte mutabiliores, ventorum campos circumferentes: duabus sellis plerumque sedentes: vulpinæ pelli leoninam subsuentes: bullatas nugas plenis loculis gerentes: somnia sibi fingentes: animis pegaso velociores: nunc de toga, nunc de pallio rixantes: ad omnia, ceu nauibus & quadrigis festinantes: ante victoriam triumphum canentes: vias quibus effugiant multas habentes omnes naso suspendentes, libenter & facile discentes græcam fidem possidentes, proprijs ingenij viribus confidentes: sciendi cupiditate à publicis negotijs abstinentes: ab augenda re domestica, & promouendis liberis ob mirum sciendi desyderium, animum prorsus alienum gerentes, vnde pauperes in paupere tecto sæpenumero moriuntur, nominis immortalitatem perituris diuitijs præferentes &c.

Mercurialium hominum mores & natura.

Morbi Mercuriales.

Morbi quos Mercurij stella agnoscit, & suis immittit, sunt epilepsia, phrenitis, cholera morbus, quandoque causus, melancholia, dysenteria, angina, phthisis, pleuritis, tenesmus, vertigo: in summa affectus omnes qui partim sunt Saturni, partim Martiales, aduersus quos, optimus medicus, optimis remedijs, si mature illum consulueris, te peropportunè præmuniet, & immunem reddet. De pulsu, excrementis, & insomnijs, & alijs, quæ hæc stella suæ soboli communicat, nihil peculiariter hic possum scribere, propterea quòd varius naturæ, (vt iam admonui) haud quaquam esse solet, quare confusè varia et omnia adscribes, de qua stella & reliquis sex in cœlo primarijs, hoc est, de planetis septem, quod ad medicam & astronomicam de illis commentatiunculam attinet, verbum non amplius addam, alijs suum locum ex ordine daturus, modò mihi placide concesseris ex his quæ hactenus & alibi scripsi, rerum cœli, cum rebus corporis magnum esse commercium. Ad hæc peritum astronomum, cum perito medico, admodũ conuenire, Quod facile ex precedentibus colligere licet.

Res cœli, cũ rebus corporis magnum habent commercium.

CIRCVLI.

43 QVATTVOR aerios Zonæ cinxere meatus:
Quattuor has curſus & tempora noſſe volentem
Scire fat eſt. quin ſigna etiam ſunt quattuor iſtis
Plurima, quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipſæ inconcuſſa retinentur ſede per annos,
Mutuáque eimplexa ſibimet conſortia mordent:
44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni, ſi ſuſpectare libebit:
Nec ſcindunt medium Phœbeia lumina menſem,
Languet vt in ſtellis ſpecies hebes, omnia cœli
Illuſtrante dea, ac flammas ſuperante minores.
Orbe ſed haud pleno finit igni feruere acuto
Sidera, candentis ſpeciem ſuper inſpice Lactis
Protendi cœlo: color olli nomen ab ortu
Primigeno ſtatuit ſe, Zonam Græcia ſolers
Concelebrat, noſtro ſic Baltheus ore notatur.
Non iſti forma ſimilis, ſimilíſve colore
Circulus eſt alius: modus & menſura duobus,
Eſt compar ſolis: alios duo parcior arctat
Linea, nec multa trahit iſtos ambitus æthra.
45 HORVM alius duri cum ſoluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina ſeſe,
Axe Lycaonio iacet obuius: hîc Geminorum
Sunt capita, hîc genua Aurigæ defixa quieſcunt:
Circulus hic idem retinet pede Perſea læuo,
Atque ſiniſtro humero cubitu tenus: hic quoque dextram
Suſtinet Andromedæ manus extima, de ſuper acri
Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in auſtrum
Merens Andromeda: hic celeris veſtigia ſumma
Præſtringuntur Equi, præſtringitur Ales ab ipſo
Verticis extremo, ſecat hic humeros Ophiuchi
Circulus, & ſecum flagrantia dorſa reuoluit:
Erigone tepidum ſeſe ſummittit in auſtrum,
Virgineúſque pudens Zone ſuperemminet artus.
Sed Leo, ſed Cancer borealis tramite cœli
Viſcera protendunt, at circulus ima calentis
Pectora pérque aluum procul in poſtrema Leonis
Succedit: ſecat aſt alius per viſcera plana,
Et medio ſubter caua tegmina diuidit orbem,
Lumina recludens altrinſecus. orbita porro
Iſta poli partes ſi diſcernatur in octo,

 Quinq;

Quinque superuoluit se partibus:at tribus alti
Intrat stagna sali:sol istinc flamiger æthram,
Iam relegit,pulsúsque deus semel ordine facto
Flectitur æstiuo,neque celsum semita in axem
Sideris erigitur,via rursum nota iugales
Suscipit,inque notum rutili redit orbita solis.
Circulus iste quidem Cancro tenus adiacet axe.
46 SEMPER in occiduo procul alter cardine in austri
Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni.
Idæíque pedes pueri,postremáque caudæ
Cæruleæ,breuis hic lepus,hic canis artus
Conditur extremos:hic Thessala cernitur Argo:
Hic Centaureæ fera molis terga secantur:
Istæ venenatæ disiecta volumina caudæ
Amputat:hic arcu protenditur ampla Sagitta.
Vltimus hic Phœbo locus est,vbi lapsus in austrum
Pellitur,albenticùm canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul istuc cælite cursu,
Axe sereniferi descendit Sol aquilonis.
Partibus iste tribus tantum se circulus effert,
Quinque latet,creperi succendens stagna profundi.
47 INTER vtrunque dehinc quantus iacet ambitus illi
Zonarum,cana speciem quo lactis in æthra
Cernitur,ingenti se tramite linea tendens,
Diuidit ima noti:discernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris sub lege magistra
Pensatur,nox æqua diem subit æmula,Phœbus
Lumina substituit paribúsque reuoluitur horis,
Vel cum summa æstas coquit agri viscera hiantis,
Vel cum floricomo iam tellus vere mouetur.
Ast isti celsæ quà tramite panditur æthræ,
Indicium est Aries:hunc totum linea quippe
Sustinet:hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat stellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic,cratérque tenacia corui
Ora inhiant:hic sunt flexarum denique flammæ
Chelarum:genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite:nanque per ipsum
Fulua Aquila est caput.hic Equus eminet,hícque comanti
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes
Treis omnes rectè contentos tramite cœli,
Distantésque pari spacio sibi transigit axis,
Omnibus & medijs vt circunfunditur idem.

48

48 DESVPER obliqua est alijs via, quartus & iste
Stringitur arctatus Zonarum more duarum,
Quas ab diuersa mundi regione locatas
Scire repercussi momentum diximus astri.
Hunc alius medium medius secat, haud dea Pallas,
Vel licet cunctos præcellat acumine, diuos,
Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
Implicet vt spacijs sibimet distantibus orbes,
Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgentúrque viam similem, noctésque diésque,
Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
Nanque Titaneo cum sunt elata profundo,
Rursus in occiduos merguntur singula fluctus
Ordine partito. similis nascentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus
Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus.
Et quàm multus item est vbi gurgite protulit ortum.
Tantus in aduersas itidem est cum labitur vndas,
Signifer in spacium quantum deducitur oræ
Ambitus extremæ puncti vice terra locanda est,
Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
Sedem habet: hoc signo procurrit missa per auras
Signiferi in summum, medio de tramite si quis
Dirigat obtutus agilis procul, hósque locorum
Defessos longo spacio tener amputer aër,
Id quod contenti visus abscinditur vltro
Si qui in signiferi patulum circunferat orbem
Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.
Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
Bináque decisis includunt partibus astra.
49 OLLI Cancer inest, Leo flammifer, Attica Virgo,
Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni
Voluitur, auratam protendit Aquarius vrnam:
Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminíque.
His se bissenis sol admouet, hísque recurrens
Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,
Singula frugiparos attollunt tempora vultus.
50 ILLIVS oceano quantum submergitur alto
Tantum telluris supereminet, omnibus iste

Noctibus illabens pelago sex inferit astra,
Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.
51 AT si scire velis, mora lucem quanta retentet,
Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
Horum semper enim comes est Titanius vni:
Horum prima oculis memor incunabula quære
Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.
Aut si consurguut, vt tellus sæpe tumescit,
Occulta ta iugo, prætentáque rupe latebunt,
Prompta via est alijs venientum tempora signis
Noscere nanque ipso deprenderis indice cuncta
Oceano, magnam quà circum amplectitur vndis
Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino quà perstrepit aëre fluctu,
Acer Atlantei vel quà furit æquoris æstus.
52 NAM non obscuræ, cùm Cancer commouet ortum,
Oceano stellæ circunuoluentur vtroque
In sicca labentes, aut quæ rursus eoi
Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
Hunc medium pendere tamen, medúmque sub vndas
Cedere per spina rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur, premit ab genibus celsos Ophiuchum
Vsque humeros Cancer. Cancer premit ortus & Anguem,
Agmine quà vasto fluit ad caput aspera ceruix.
Qua tumet & spiris: qua turgent pectora, primis.
Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. fatur hic vix luminis Amni
Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
Tum iam plus medijs nox inclinabitur horis,
Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
Contra autem nulli concedit sideris ortu

Orion

Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros,& splendens ense corusco,
Eridanúmque trahens alio se littore promit.
53 ADVENIENTE dehinc villoso colla Leone,
Omnia quæ Cancro sese emergente per æthram
Extulerant,abeunt:quin & Iouis Ales in vndas
Conditur,& rotis raptim petit æquora pennis.
Sed Nixus genibus replicato luce residens
Poplite,iam superi cælatur corporis artus.
Non tamen iste genu,non læuam gurgite plantam
Occulitur,non oceanus vorat omnia signi
Proferit Hydra caput,claro Lepus exilit ortu,
Et Procyon,primíque pedes Canis ignicomantis.
54 ERIGONE salsis cum vultum exegerit vndis,
Aëris vt patuli iam conscia permeet æthram,
Astrorum numerosa premit.nam Virgine eoa
Consurgente,freto cedit Lyra Cyllenæa,
Cedit Delphinus pelago,ceditque Sagitta,
Primáque pennarum pars canum condit Olorem:
Vix iam cauda salum superat:vix lumine parco
Eminet Eridanus,ponti procul efflua tingit.
Cælatur Sonipes caput impiger,ardua ceruix
Tethyos ima petit salsæ,iubar ora madescit.
Hydra superpositum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber vestigia Sirius ardet:
Vltima cæruleo producens æquore pippim,
Illa micat,malóque tenus sese exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.
55 NEC cum flagratus emittunt marmora Chelas,
Sideris expertes & clara luce carentes,
Non est nota dies,aut est ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens,Arcturúmque eminus alto
Cardine succendit:iam celso Thessala puppis
Aethere subuehitur:iam mundo funditur Hydra
Longior,extremæque polum subit indiga caudæ:
Curua Chij cœlo consurgunt brachia signi.
Inspice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iste Lyræ rutilat conterminus,atque sub vndis
Hic tenebris petit occidui vaga cærula ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:

Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri
Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cœlo
Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
Cætera cum medio, læuam, & caput, oráque rursum
Arcus agit, tribus hic tandem memorantia membra
Partibus erigitur, tria totum denique signa
Absoluunt pelago. mediæ tum serta Coronæ,
Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cùm repunt brachia mõnstri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cygni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo caput Andromedæ freta vasta receptant:
Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superin uehit auster,
Sed boreæ de parte trucis velut aggere ab alto
Prospiciens superi subiecto verticis axe,
Intentùsq; procul specie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & læuam pelagi monet adfore pestem.
Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
Tingitur ab spina capite quæ proxima summo est,
Vndéque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
56 Mersatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proserpens pelago. vetus, ô Latonia virgo,
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicúsque furor sceleris penetrauerât œstro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
Protinus in medijs incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit téne improbus ille, procáxque,
Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cùm sacrata Chij nemora, & frondentia late
Brachia lucorum, cùm siluæ colla comásque
Deuotæ tibimet manus impia demolita est.
Audax haud facinus donum foret O Enopioni:
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,

Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.
Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus,& totas in membra ferocia chelas
Intulit,ille male mali pœnas luit.ista furori
Præmia debentur,sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus.metus hic,metus acer in astro
Permanet,& primo cùm Scorpius editur ortu,
Orion trepido tertæ petit extima cursu.
Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthrã
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt:omnes procul in vada terror
Ingerit,& cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput,distentáque brachia vasto
Induitur ponto:tellurem cingula radunt
Extima,& oceano mersantur pectora rauco
Sola fenis,reliquum polus ast à littore versat.
Semper in occiduo genetrix quoque Cassiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
Deformémque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona capút que solo,solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda:superquatit ira furórque,
Doridos & panopes post fata nouissima mattum,
Ac memor has pœnas dolor exigit.omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt.tamen altera in vndis
Sufficit,inque vicem lapsorum multa repottat.
Tempore nanque isto reliquæ se serta Coronæ
Expediunt pelago,postremíque agminis Hydra
Erigitur caudam,caput.& turgentia membra
Centauro exuperant,manus effert dextera prædam
Siluarum nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum fera manent,Arcu redeunte per æthram
Protulit,incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis,item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita,& primis geminas Ophiuchi,
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agitat.pede Nixi,
Quem procul aduersum semper salis altera mittũt,
Tunc artus medij,tum pectora vasta humerúsque,
Dexteráque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57 Procedunt, Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra,feruntur,
Mercurialis item Lyra voluitur,altáque Cepheus
Cardine sustollens vestigia,gurgite nondum

Pectora liber agit, sed pectora mersus in vndas,
Plaustra Lycaoniæ pulsat pede desuper Vrsæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera: protentum freta iam procul Oriona
Hauserunt pelago, toto Lepus occidit astro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
Sed non Aurigam, cùm gurgitis ille profundi
Ima petit, pedibus Capra mox, Hœdiue sequuntur:
Ista polo rutilant, illum vada liuida condunt:
Hæc membris discreta alijs, extantiaque alte
Læuum humerum & summæ sese attollentia palmæ
Cernuntur, donec labenti congrada soli,
Sidere deuexo freta late cærula turbent.
58 NANq; manũ Aurigę, reliquũ celsúmq; corusci
Verticis & dorso quà spina attollitur alto,
Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
Iam non alatus remoratur sidera Perseus
Aeris in spacijs, neque clauum vendicat Argo.
Alluuione sato Perseus pede denique dertro,
Atque genu libero, mersatur cætera ponto.
Argo quod curuis puppim suptrahit oris,
Tingitur, & duro tingit vada cærula dorso.
Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
Totaque cum pelago cœlo descendit ab alto,
Aequora cum Procyon, gressum sectatus herilem,
Intrat, & oceano permutat celsa profundo.
Hæc habet occidui plaga gurgitis, ista sonoro
Supprimit vnda salo. rursum procul erigit æthra
Cygnum, Aquilamq; Iouis. surgunt flãmata Sagittæ
Sidera, pérque notum rutilatum numinis Ara,
Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
59 ET matutino cùm surgit Aquarius orbe,
Os Equus atque pedes nouus exerit: ecce cadentis
Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
Centaurum cauda, sed non caput, aut humerorum
Vasta simul recipit: persistit pectore celso
Cornipedis species, & cœlum vertice fulcit.
Ora dehinc Serpens, & prima volumina tantum
60 Conditur: Ingentis late tamen agmina caudę
Ponè trahit subit ista solum, subit æquora rursum
Integer oceani, cùm se Centaurus in vndas
Ieceerit, atque nouo vibrarint sidere Pisces

His

His in summa poli surgentibus, ille per austrum
Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
Sed manet alterius venientis tempora signi:
Parte latet, partem supera in conuexa sonoris
Fluctibus absoluit pelagi: sic brachia mœstæ
Andromedæ, sic crura dehinc humerique nitentes
Paulatim recauo redeunt maris aurea cœlo.
Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnâ,
Leuáque virginei rursum se corporis edunt.
61 PHRIXEI et postquã pecoris proruperit ortus
Australem hic aries Aram procul admouet vndis
Gurgitis occidui: quã lux redit, excitat idem
Persea proceri sustollere verticis astra,
Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
Natura ambigua rerum ratione reliquit,
Extimus an reliquos Aries produceret artus:
Perseos, an Tauro freta pelleret adsurgente
Hoc vna cœlum, subit integer haud ipse vlla
Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra,
Quippe huius flammis Aurigæ fidus inhæret,
Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram.
Aurigam falsis euoluunt fluctibus omnem
Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantáque læua
Nempe hœdi euadit, cùm primum rursus ab vndis
Cetosa insuperum referuntur viscera cœlum.
Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
Tunc repetunt, diri cùm sidera gurgite monstri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Booterm.
Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
Labitur arcturus. manus olli quippe sinistra
Iuge manet, celsísque super subducitur Vrsis.
63 AT cùm iã pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
Vt genua oceanus vasto procul æquore condat,
Signum erit eoa Geminos procedere parte,
Nec lateri Pistrix cuiquam vicina videtur,
Sed iam tota super sustollitur, expuit atram
Iam pelagus speciẽ, nec adhuc tamẽ extima sorbent.
Quid ne nascentis suspectat nauita ponto

Agmina prima Padi cœlo cum feruere aperto?
Vicináſque faces rutili manet Orionis,
Curricula vt ſolers vero mox indice diſcat
Certa tenebrarum, poſsítque fideliter aſtro
Explorare notos & tuto carbaſa ponto?
Credo ni deſit magnorum congrua cura,
Prompta via eſt ipſo cognoſcere talia ſemper,
Præceptore Ioue, & cœlo tibi ſigna magiſtri
Omnia ducentur, monet alta Iuppiter æthra
Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
Ne tempeſtatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

64 NONNE vides, primum cùm Phœbe in cornua ſurgit
Tenuia, & anguſto lumen iacit ore per æthram,
Decedente die, pronóque ab tramite ſolis,
Promat vt ingreſſus ſolers tibi tempora menſis?
Nanque facem quarti ſibimet profitebitur ignis
Corpora cùm primum perfundens lumine noſtra,
In ſubiecta ſoli tenuem porrexerit vmbram.
Aſt orbis medij ſi cedat Cynthia formam,
Octauos ortus, octauáque plauſtra docebit.
Denique cum toto dea iam ſurrexerit ore,
Integer vt magni reſplendeat ambitus orbis,
Effluxiſſe ſibi medij iam tempora menſis,
Monſtrabit cœlo: pleni cùm rurſus egena
Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
Inferit aërijs quantum dea nubibus ignes,
Eſſe feneſcentis ſibimet diſpendia menſis
Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
Tertia vix mundo ſupereſt via: cùm minus autem
Vmbrarum excludit, ſunt tales quattuor ortus
Marcentis Lunæ, quales ſub menſe renato
Quattuor exurgunt languentis luminis vmbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque noſſe dierum
Prompta via eſt, proprio ſemper dea proditur ore.
Scandat quanta polum, quoties temone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.
65 AT decedentis poſtrema crepuſcula noctis,
Bis ſex ſigna tibi quæ verſat Signifer orbis
Monſtrabunt curſu nam Phœbus ſingula mutat,

Semper

Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
Vel matutino redit in cunabula linquens
Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In priscas memorem sedes, habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ Solem hiberna nouem putat ęthere volui,
Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes momentáque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adiecisse Meton Cecropia dicitur arte,
Insedítque animis, tenuit rem Græcia solers,
Protinus & longos inuentum misit in annos.
Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,
Torret rutilo cùm Phœbus sidere Cancrum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.
66 HOC vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Aequora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terræ.
Nec mora discendi. breuis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoscere motus
Si libet aerios, & tempestatibus ipsis
Edere principium, te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Vt stata raucisoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & Arctæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cùm tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,

Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux cōmouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit. omnia certis
Indicijs tibi Luna dabit, seu lucis vtrinque
Cæsa facem, seu cùm terretem concrescit in orbem,
Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens, & cùm sale sidera condit,
Nec minus ex alijs aderit cognoscere motus
Aequoris, & magnos cœli callere tumultus,
Quos det certa dies, quæ longi tempora mensis,
Astrorúmque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt, vis hoc cum fundit in auras
Venarum, occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis, terrámque supernatat omnem.
Multáque materies, quam cùm calor ignicomantum
Hausit stellarum, superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substántia cespite ab imo
Subrigitur, tenues nebulæ caligine fusa
Tenduntur cœlo: vis autem siccior olli
Cum fuit, in celeris dissoluit vndique ventos,
Vicinúmque sibi flabris dominantibus vltro
Aera propellit, si maior protinus humor
Consurrexit humo, pluuias quoq; nubila fundunt,
Et pluuijs late calor est pater. hic super imbres
Exprimit, & ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem: si molles, magna vtriusque
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat, ampláque late
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflictus item, diuersorùmque per æthram
Sæpe superna furens, illisos fulguris ignes
Excludit, rutilis totamque volantibus æthram
Præstringit flammis, & cœlum sulfure odorat.
Omnibus his genitrix tellus, & cespite ab imo
Ducuntur superi motus. ignea mundi
Lumina, flammigero Phœbus temone coruscans,
Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
His peperere malis exordia. nanque deorsum
Mouit humum cùm forte calor, laxata repente
Spiramenta soli venas procul altáque pandunt
Viscera telluris, bibit imum terra calorem

Desuper,

Desuper,& madidum tepefactus cespes anhelat.
Aeris hos motus,rabiémque volubilis vndæ,
Flabra procellarum,mundani tramitis iras,
Præsentire decet.cape solers singula mente,
Præceptísque virûm sitientia pectora pande.
64 CYNTHIA cum primum cœlo noua cornua promit,
Cautus vtrinque deam circunspice:nanque reuectæ
Nequaquam semper similis lux imbuit ortum:
Sed species diuersa trahit,varióque notatur
Formarum primi cùm surgit luminis igne,
Tertia cum rutilat,cum maior sideris æthram
Scandit,& aerias quarta face luminat oras,
Ingredientis erit plenè tibi nuncia mensis.
Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
Pura sit,vt fœdis ab sordibus adfore dices,
Clara,serena diu:tenui surrexerit autem
Si face,& ignito suppinxerit ora rubore,
Turbida certantes conuerrent æquora cauri,
Luminia ista dehinc si crassior,atque retusis
Cornibus ingreditur,si quarti sideris ortu
Percussi vt tenuem prætendat corporis vmbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur,arguet vltro
Flabra noti, aut pluuias.nam crassus desuper aër
Cornua cæca premens,notus vuidus aëra cogit.
Tertia si rursum protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acuminatenta cerufcans,
Vt nec curua quasi declinet cornua,nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum.sin quattuor autem
Cynthia curriculis cœlum subit,atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus vlserit ignes,
Vix prolixa salum ciet,ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent,fera verrent flabra profundum.
Istius in boream quòd se sustollit acumen,
Si curuum specie velut annuat,adfore cœlo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc vrgeri sese adserit,hocque grauari
Indice,rursus eo veniet notus,hanc vbi partem
Pone supinari conspexeris,ínque reclinem
Sponte habitum,pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga.si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,

Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum late pelagus canescere cernes.
Maior & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.
68 CONTEMplator itē, seu plenū luminis orbē
Cynthia distendit, seu cùm teres ambitus olli
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrinque
Sustinet obductæ sibimet dispendia formæ.
Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
Induit, & qualem procedens ore colorem
Hinc perpende oculis, ipso monitore dierum
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
Quartáue sustollat medios dum Cynthia vultus,
Durabunt cœlo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera prouisæ signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbe, mensis postrema notabunt.
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aëra uomen habet: quod spirat cespite tellus,
Nubila dicuntur: cœlum super aula deorum,
Axea compactum conuoluitur. hîc sua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
Aestatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra,
Immodicus terram qua desuper ignis aduret,
Gradiuo incolitur, brumalis pulsus habenas
Quà Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro:
Ast vbi demerso latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer, his super amplas
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Luna nubila propter,
Exhalantis humi quà spiramenta madescunt
Ima, vehnnt cœli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Pascitur humore, & varias de a lumine formas
Exprimit incerto, sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cùm subsint nubila, Lunæ
Creditur, hanc quoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa,

Ille

Ille alias trino cùm voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
Cingere. Si simplex circunuersabitur orbis,
Signa procellarum certissima. signa sereni
Præferet: abruptus subito prænunciat euros.
Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
Si duo se Lunæ circunfudere, repente
Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
Maioresque dehinc stagna agitabunt procellæ.
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine sæuiet auster,
Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
Vltima tempestas ruet imi gurgitis æstum.
96 SOLIS quin etiam, Solis tibi cura videndi
Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
Astrorúmque duci monstrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
Istius ingentes radij, caliginis atrum,
Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
Lumine dispiciunt, cùm per chaos vmbriferum vis
Flammea peruasit, cùm semper noctis amictus
Inserit aëriæ fulgor facis: ille calore
Pigra mouet, simulac rutilis torpentia flammis
Sol sospita animet, Sol dura obstacula primus
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radijs densata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, crassæque deus latet obice nubis,
Et cœlo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cùm primos educet gurgite vultus,
Ceu picturato diuersos ore colores,
Proferat: haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cœli fas expectare serena.
Et si tranquillo conuexa cucurrerit austro,
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purúsque coma, & splendidus orbe,
Conuenit eoæ faciem præsumere lucis.
Sed non ora cauo similis medióque recedens
Orbe, quasi vel si radios discingitur vltro,
Figat vt australem porrecto sidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
Et vento & pluuijs reparata in luce carebit·
49 DENIQVE per flammas procul atque incendia, Solis
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro,
Et ne sanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuijs tellus, inflatáque celsas
Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarúmque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.
71 ECCE alias primo nascentis Solis in ortu,
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coëunt radij nebulosó; cætera quippe
Pars Hyperioniæ rutilat facis, hísque comarum
Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cœlo rursus aperto
Cum ruit, opposita vultum caligine condit,
Omnibus his signis in terram defluit imber.
72 Plurimus. Interdum tenuis præuertere nubes
Visa deum, hæc celeris si præsurrexerit ortum,
Ipséque ponè sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini si Phœbum in littoris acta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram
Marcenti similis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc scandens minuat iubar ignifer um Sol,
Pura serena aderunt, nanque olli gurgitis aër
Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
Et iam si tenero sustollens tramite cœli
Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die sub tempestatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura serena,
Displosis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti similis languentia pallet,

Et

Et disiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos conuenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cœli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox vt ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Nóxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris
Durabunt. Sed cum radijs marcentibus ardor
Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
Phœbei crines, nimbos arguet atra procella.
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos subtexens Luna iugales
Lucem hæbetat: subit hæc superi sacra lumina Solis
Inferior, mediæque interstans lampadis orbe,
Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rursum
Cum matutinos molitur lucifer ortus,
Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
Nanque grauis cœlo fundetur protinus imber.
74 NEC si Sole procul rutila inter stagna morante
Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
Contegat, ille dies pluuijs ventóque carebit.
Quin erit imber item, si Solem circulus ater
Ambiat exortum: maior se denique nimbus
Vrgebit cœlo, maior sola perluet imber:
Circuusa adeo si cingula nescia solui
Seruarent terræ speciem torpentia molis.
75 SAEPE etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
Et meditata dei formam, procul igne recepto
Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt.
76 CONVENIT hic etiā paruū Præsepe notare:
Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto:
Græcia docta dedit, duo propter denique Asellos
Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrū.
In medio quod nube quasi concrescit adacta,

Id Præsepe vocant. porro hoc Præsepe repente
Si sese ex oculis procul auferet, ardeat autem
Congruus aerijs late rubor ignis Asellis,
Nequaquam tenues agitabunt stagna procellæ:
At si sideribus similis lux duret, & illi
Tetra sit effigies, cadet altis nubibus imber
Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
Sed boreæ si parte trucis velut indiga iustæ
Stella facis, lento marcescere cernitur igne,
Et procul alterius iuba late flagrat Aselli,
Protinus Aethiopum surget conuallibus auster:
At regione noti si lucem stella senescat,
Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.
77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
Aequora prolixum, cum littora curua resultant
Sponte procul, neque cæruleus collid itur æstus:
Aut cùm proceris vertex in montibus vltro
Perstrepit aerium, ventos instare docebunt.
78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
Stagna finens, longásque iterat clangore querelas,
Indicat insanis freta mox canescere ventis.
Denique cum cœlo tenduntur pura serena,
Sæuitura polo sunt flamina, primus in ipsa
Mox picturati conuertit pectoris artus
Sturnus edax, premat vt tenues vis obuia plumas,
Et ne post tergum pateat penetrabilis euro.
79 LATIPEdèmq; anatem cernes excedere põto
Sæpius, & summa nebulam se tendere rupe:
Iámque super latices florum volitare senectam,
Stellarúmque comas rumpi procul æthere celso,
Decidere in terras, rutilarum spargere crines
Flammarum, & longos à tergo ducere tractus:
Inde etiam ventos mox adfore præmonet vsus.
80 QVOD si diuersis se passim partibus ignes
Excutiant, verret pelagus sine fine modóque
Turba procellarum, si duri limite ab euri,
Si regione noti, si lenis parte fauoni,
Aut de Bistonio mundi procul axe coruscat.
81 SI repetunt veterem ranæ per stagna querelam,
Vellera si cælo volitent, si discolor iris
Demittat gemino se fornice, circulus albam
Si stellam teter velut ambiat, æquora propter

Si

Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto
Pectora mersentur, si crebro garrula hirundo
Stagna adeat, rutilæ cum sint primordia lucis.
Si matutinas vlulæ dant carmine voces,
Improba si cornix caput altis inserit vndis,
Flumine terga rigans, si sæuet gutture rauco,
Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.
82 IMBER erit, totis cùm bucula naribus auras
Concipit: & late pluuijs sola cuncta madebunt,
Cùm proprias solers sedes formica relinques,
Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe
Tempestas, gelidúsque dies, & frigidus æther,
Inserit internis terrarum redditus æstus,
Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.
83 AGMINE cùm denso circumuolitare videtur
Graculus, & tenui cùm stridunt gutture corui,
Cùm procera salum repetit clangore frequenti
84 Ardea. Cum patulæ defigunt spicula muscæ,
Et si nocturnis ardentibus vndique testis,
Concrescunt fungi, si flammis emicet ignis
Effluus, aut lucis substantia langueat vltro,
Conuenit instantes prænoscere protinus imbres:
Denique cùm patulam torrens Vulcanus ahenum,
Scintillas flamma circumlabente reliquit.
85 SI notus humentis Libyco trahit æthere nubes,
Si nimium ad montem nebularum crassus amictus
Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
Et quà pontus item freta per distenta quiescit,
Nubila si longo se procumbentia tractu
Diffundunt cœlo, & Thetidi terrísque supinis
Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.
86 SED cùm tranquillo tenduntur crassa serena
Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
Conuenit: & rursum cùm perfurit aeris horror,
Inspice quam referant terris pelagóque quietem.
Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
Arduus excelso quod Cancer cardine voluit.
Hoc cùm concretus tenuari cœperit aër,
Discutit impositæ late sibi molis amictum.
Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
Cùm minus & primo purgatur flamine venti
Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
Tum vespertinum cornix longæua resultat,

Tum corui crepitant,& ouantia gutture rauco
Agmina crebra vocant,tum nota cubilia leti
Succedunt pariter,tum pennis corpora plaudunt.
87 TVNC & Strymonias circunuolitare repente
Suspicies per aperta grues,vbi mitior annus
Sponte procellosum disiecerit aëra cœli.
Tunc quoq; cùm stellis hebes est lux omnibus vltro,
Nubila nec crassos circunduxere meatus,
Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto sacra sidera Luna recondit:
Sed iam sponte sua stellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoscere signa procellæ.
Nubila si cœlo consistere,nubila ferri,
Si qua superfundi sibimet suspexeris vltro.
Gramina si carpit semesa petacius anser:
88 SI nocturna tibi cornix canit,hesperus æthra
Cùm redit,innumero si cantu graculus instat,
Si matutino fringuilla resultat ab ore,
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infestus si floricomis hymenæis
Ima petit,terræ si denique paruus eritheus
Succedit trepidæ scrupofæ concaua rupis,
Cecropias si pastus apis vicinus ad ipsa
Castra inhibet,florumq́ue simul libamina mœstæ
Proxima decerpunt:si Threiciæ per aperta
Sponte grues trepidant,nec sese audacius æthræ
Committunt,pennis vt longos sæpe volatus
Formauere super,si soluit aranea casses
Tenuia si toto vehit auster licia cœlo,
Mox tempestates,& nubila tetra cientur.
89 QVID? maiora canam,cinis,cinis ipse repente
Cum coit,albenti nix terras vestit amictu,
Nix operit terras,rutilis vbi lumina prunis
Summa rubent,erránt que breui caligine crassa
Interius nebulæ,& denso iam fomes in igni
Marcescit penitus,pluuios mox arguet austros.
90 INDVIT immodicis cùm semet floribus ilex,
(Indiga nam succi ligno natura rigenti est)
Et cum flore nouo,cùm brachia glande grauantur
Vuentis cœli sub nutrimenta latenter
Sponte operata docet.quin & lentiscus amara,
91 Indicium est pluuijs. Ter fœtum concipit arbos,

Térque nouos genetrix fructus alit,ipsáque trino
Flore renidescens tria tempora prodit arandi.
Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
Sulcandíque solum ter monstrat tempus adesse.
92 SIC & crabronum rauca agmina,si volitare
Finc sub autumni conspexeris æthere longo,
Iam vespertinus primo cùm cominouet ortus
Vergilias pelago,dices instare procellas.
Síque sues lentæ,si lanæ sedula nutrix,
Si capra dumosis errans in saltibus,vltro
In Venerem pergat:quippe ollis vuidus aër
Excitat internum per viscera mota furorem,
Et tempestates & nubila protinus atra
93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
Quíque solum iustis versabit mensibus anni,
Plebe gruum prima:gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum,sic quadam lege deorum
94 His comes est imber. Pecudes si denique terrã
Lanigeræ fodiant,caput aut tendatur in arcton,
Cùm madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occasus,cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus,ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorsa lacunis
Infodiant pecudes,si vasto viscera hiatu
Discutiant terræ,veniet vis æthere toto
Dira procellarum,nix omnes vestiet agros,
Nix herbas lædet teneras,nix vret aristas,
At si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aër.
Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
Spiramenta soli,si iustus defuit humor,
Arida per cœlum surgentia desuper æthræ
Ignescunt flammis,mundíque impulsa calore
Excutiunt stellas,& crebro crine rubescunt.
94 CONTEMplator item,si longo plurima põto
Agmina festinant volucrum,solidémque frequentes
Succedunt terram,sterilis desæuiet æstus.
Ac sitient agri,nam qua circunflua tellus
Adluitur pelago,coquit altam siccior aër
Cespitis arentis venis,citiúsque calorem
Sentit humus sic cinctis salo,fuga protinus ergo
Estauium in terras,pauet hos vt viderit æstus
Agricola,& sicco iam deflet mergite culmos.

Sed si tum modico producant agmina ab vndis.
Nec trepido passim versant conuexa volatu,
Lætitia est duris pastoribus, adfore parcos
Præsumunt imbres: sic in contraria semper
Vota homines agimur, nostríque cupidine fructus
Poscimus alterius dispendia: denique & ipsa
Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
Certa suis studijs adfixit signa futuri.
96 NANque & ouis cupido si gramina tondeat ore
Insaturata cibi, decerpens latius agros,
Pastor id indicium pluuialis frigoris edet.
Et si persultans aries lasciuius herbas
Adpetit, aut sese fustollant saltibus hœdi,
Vel si iuge gregi cupiant hærere, nec vsquam
Matribus abscedant, & si sine fine modóque
Pabula delibent, cùm tutas vespere adire
Compellat caulas, monstrabunt adfore nimbos
97 BVBVS arator item trahit atræ signa procellæ,
Lambere si lingua prima hos vestigia forte
Viderit, aut dextrum prosterne corpus in armum.
Vel si prolixis auras mugitibus implent,
Pascua linquentes vix vespere. dat capra moti
Rursum signa poli, cùm spinis ilicis atræ
Multa inhiat. docet hæc eadem sus horrida, cœno
Gurgitis illuuie si sæpius inuoluatur.
98 MARTIVS ipse lupus villarũ proxima oberrãs
Affectánsque locos hominum, lectúmque larémque
Sponte petens, crasso consurgere nubila cœlo
99 Præmonet. Id parui cum stringunt deniq; mures,
Cùm gestire solo, cùm ludere forte videntur:
Protendit tibimet canis id præsentia, multam
Tellurem fodiens: tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore vel primo nimbos mox sole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit cepta secundis,
Tertius aut verso cum venerit ortus Olympo.
100 NON spernenda tibi sint talia, sed memor vni
Adde aliud semper: si tertia denique signa
Proueniant, firmo venturum pectore fare:
Et transactorum solers componere mensum
Signa laborabis, si sic fluxere reperta,
Nequaquam trepidare pudor persuadeat vllos
Astrorum lapsus, astrorum protinus ortus
Discute, si casus similes & stella per æthram

Prodi-

Prodidit:exacti iam summa crepuscula mensis,
Et surgentis item primordia conscius artis
Fare sacræ.mensum confinia summa duorum
Cæca latent:luces hæc semper semet in octo
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
Perquires studio:& si quid tibi forte repertum,
Pluribus indicijs solers fulcire memento.

IN FESTI AVIENI ARATVM.

HAC Auieni paraphrasi cudenda, vnico Aldino vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita deprauato, vt minimè mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hæsitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutaße suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriū adẽptum merito conquераris, huc adscribemus, è qualibus nostra concinnauimus, non quidem omnia, sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.

1 FESTO AVIENO. *Aldus, Auieno. Auienus citatur D. Hieronymo, Seruio, & veteribus alijs compluribus.*

3 NOX ET AGIT. *Scriptum erat, Nox agit, & verso ceu fixa, &c. & mox, Nam numeris & honore caret, micat, &c.*

AETHERIS. *Duobus verbis legebatur, In stabili. arbitror significari hîc orbem mobilem, non stabilem.*

HAC TERES. *Aldus, Ac teres.*

VT MVNDVS *subijt Arctos. Claudicat versus quinto pede. vide itaq; num legendu n sit, Subijcit Arctos.*

ADSVETAS. *Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro, hunc in modum.*

Adsuetas duris quondam venantibus athræ
Intulit & raptor genetricis flore sacrauit.

CVM PVER *Agrestes. Aldus, Agrestis. quod puto, Agresteis scribendum fuiße, vt multis alijs in locis, & vt etiam, pag. 69 versu vicesimo quarto Apes.*

5 PRAECLARI *Nominis. Ald. Pro clari nominis arcto.*

7 ERIGITVR. *Exigitur, antea legebatur.*

9 TRICCAEI. *Ald Triccæi Aesculapium significat, de Triccæ vrbe Theßaliæ ita nominatum.*

NITESCIT *in orbe. Ald Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur, vtrum legendum, monstrat.*

10 VISCERA PARTEIS. *Antea erat, Partis.*

NEQVE *Tanta volumina. Tanta hîc positum est operarum incuria pro Tenta.*

IN *picturatæ. Aldus vno verbo, Impicturatæ.*

14 LACHRIMIS *Aiebat obortis. Prior erat lectio, ab ortis.*

ALITE *Procursu. Aldi codex habet.*

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

15 NEC *Contemplandi. Aldus, Ne contempl.*

20 PLVRIMVS. *Pro Atque, legendum Adque.*

AT *Deducta In Aldino codice versus hic, vna hac syllaba, Huic, mancus est*

24 IGNEA. *Pro Singula, Cingula legendum est.*

28 SEGNIOR. *Aldus impreßit, Ab lapsu & mox pro Parcior, Partior.*

29 SIMILE EST. *Aldinus codex, Similem.*

30 PROLES. *Aldus habet, Proles tibi tertia piscu Surget Bombycij, numero vnitatis.*

33 LOCVS *has habet arctior omnes. Aldina lectio, Omnis.*

34 VERGILIAS *Cerne tenet vsus. Aldus cudit, Vergilias cernit tenet.*

35 PECVDES QVI. *Aldus, Pecudésque.*

GRANDIBVS *Haudequidem. Pro negatione, coniunctionem disiungentem, Aldus cudit, Aut pro Haud*

38 IMVS *Vt australi. Ald. Australi: & mox pro, Huc cùm Threicio, idem, Hic iam Threicio.*

ANGVSTO *Decurrit. Ald. Decurrat & mox, Clamauit.*

39 TVM *quoque si piceam spectaris, in Aldino est, Specteris*

INSCIA *Nerui. Ald. in dandi casu numeri pluralis, Neruis. & mox pro Cõterminus, Cõterminat.*

47 TORRET *Et immodicis. Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc tertio, Aluetis Oceneæ est. item paulo post, Gemina florum.*

STELLARVM. *Aldus, Stellarum fulcent rutilant, quæ plurima longi Bellua, &c.*

49 SOLENNI. *Aldus, Solenne. & tertio pòst versu, Tergúmque.*

62 QVINQVE *Itidem stellæ, similis quibus. Aldus ita cudit,*

Quinque itidem stellæ similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus notet adfixarum.

77 AC *Flammas. Aldus, Flammans.*

ERIGONE. *Ald. Erigones.*

79 AST *Hæ dimensa. Aldus cudit, Ast Hedi mensa, & versu sequ. Includant.*

80 DISTABIT *Multus. Ald: Inultus.*

81 SIDERIS *Expertes. Ald. Expertis & clara luce carentis.*

82 CAECVS MOS, *Aldus Cœtus. & versu qui sequitur, Penetrauerit.*

83 NEC *Minus Andromeda, Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis proculin vada terror.*

RELIQVVM *Polus ast à littore. Aldus cudit, Polus ast a littore.*

ARCVM *Sera. Aldus, At cum sera manent.*

FERT *Primis fluctibus. Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.*

84 CILICIS *Capricorni. Cilici, Ald.*

ET *Matutino cùm surgit. Consurgit, Aldus legit.*

SIDERE PISCES. *Piscem, cudit Ald.*

CESISQVE. *Aldus, Celsique.*

86 PRONO *Quæ Pronoque, Aldina editio.*

87 HOC *Vt fons est, vnde. Aldus, Hoc vt fontem.*

88 COMPVLSA. *Lege, Compulsu.*

HIS *Peperere malus exordia Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox, Viscera telluri.*

89 CAVTVS *Vtrinque. Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8. adfore dicet.*

SIDERIS *Ortu. Ald. Ortum.*

90 IGNES. *Aldus, Ignis in plenos.*

EXPRIMIT *Incerto. Legendum, Inserto.*

91 PRAEFERET. *Abruptus, Ald. abruptos. & versu sequenti. Tenuis sensim.*

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS TYPOGRAPHVS, ARTIVM MATHEMATICARVM PROFESSOR, COLONIAE AGRIPPINAE, M. D. LXIX. CALEND. IANVARII.

ARA-

ARATI PHAENOMENA PER GERMANICVM CAESAREM IN LATINVM CONuersa, & in eadem Commentaria.

CAELVM Circulis quinque distinguitur, quorum duo extremi, maxime frigidi. Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His vtrinq; proximi duo, Paralleli vocantur, vt ita dixerim, aequedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter aestiuus, per quẽ sol transiens ac tenens octauam partem Cancri, solstitium aestiuum facit. Medius est Aequinoctialis, qui octauam partem arietis tenens, aequinoctium vernum facit: octaua Libra, autumnale constituit. Vt Circuli in caelo, ita Zona in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorẽ, quòd ab his longissime sol abest. sub torrido quidam habitare putant Aethiopia maximam partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliósque vertices eminentiásque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Aestiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Aequinoctiali, qui antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui antipodes infra sunt: quod vt esse videatur, efficiunt flexus obliquitatésque terrarum, quas antichthones & antistocha & antiscepta inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab intimo Tropico australi, brumalique eodem, per Aequinoctialem ad summum solstitialem, eundemdémque aestiualem per medium: in his longitudo latitudinísq; porrectus. Obliqua circuli Signiferi partes, ccclxv. signa xij partium singula tricenarum, quorum quaedam minora, quaedam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, vt sint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horum incipientia ab ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia foeminarum. Item quartum quoq; eorum, aut Tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt aequinoctialia, aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida ante posita, his deformia.

HIC est stellarum ordo, vtrorumque circulorum: Septentriones duplices ad austram vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco. Sub vnius nanque pede est serpentarius, cuius serpentarij pedes attingunt frontem scorpionis. a latere autem retro stat Custos sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam retrorsus verò, vestigijs eius adiacens Leo, medio aestiuo solstitio Cancer & Gemini. Genua autem agitatoris caput Gemini attingunt. pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Hoeduli desuper obtinent locum septentrionis. Habet autem septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Librae, alterũ dans Coronae. nam ad minoris septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub aquarij pedibus Piscis magnus austrinus, constituta ante Cepheum Cassiepeia, & à dorso agitatoris Perseus pedem extendit super Persei caput Cassiepeia pedibus properare videtur. Inter Cycnũ igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed tam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

SVB aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Conspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri membra, Hydra cauda, & Coruus: ad genua Virginis. vrna est posita à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluuius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius. Canis splendida refulget post cuius caudam Nauis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arietis non longe ab Andromeda pedibus, Triangulus positus est sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio verò Piscium communem habet stellam.

ARATI PHAENOMENA

AB Ioue principium magno deduxit Aratus
Carminis: at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror, tibi sacra fero, doctique laboris
2 Primitias. Probat ipse deûm rectórque satór que,
Quantū etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentē Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersásque secat metas gelidi Capricorni:
Quæúe Aries & Libra æquant diuortia lucis,
Si non parta quies te præside, puppibus æquor,
Cultoríque daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cœlum tollere vultus,
Sideráque & varios cœli cognoscere motus,
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua túque adsis nato, numénque secundes.

1 QVAERITVR cur à Ioue incepit, & non à musis, vt Homerus? Conueniens magis hoc existimauit principium Phænomeneis, vti Iouem inuocaret, quòd ipsorum carminum origo est Iupiter. non solus autem ita cœpisse videtur Aratus, sed & Crates comicus, A Vesta incipiens & profart carmina, Sophron in mimo, qui nuncius inscribitur, à Vesta incipiens, Omnes inuocant Iouem omnium principem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit, vtrúmne fabulosi, an naturalis? Et philosophi quidem plurimi, naturalis aiūt eum Iouis meminisse. Sed Crates ait Iouem dictum cœlum. inuocatum verò meritò, quia in aere & æthere sunt sidera, & Homerum dixisse Iouem in aliqua parte, cœlum, & ipse Aratus, quod dicit Herodotus Iouem dictum aera, & Crates quidem eiusdem est opinionis, testémque esse Philonem comicū dicit, hoc autem constat & ipsum dicere Nam quia nihil aliud est Vox, quàm percussus aer, videtur conuenienter dixisse, quæ res præstent auctoritatem, plenas Ioue vias referens, & omneis hominum cōuentus. Nihil eorum quæ in terra sunt, sine aere est, ratione etiam Cuius omnes vsum desideramus. nam cuncti mortales ostendunt vsum suspirio, & cum viuimus, aere indigemus. Ad quod ait, Dextra monstrat, ad auguria pertinet auium, propter quod & Stoici Iouem esse affirmant, qui per materiā manat spiritus, & similis est nostræ animæ. Zenodotus autem Aetolus & Diodorus aiunt, nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionē, esse enim talem causam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius describit. Dicendo autem, Etiam genus, ostendit animæ immortalitatem, bene, propterea quòd ait, nouerat enim virtutis aliquid æmulum futurum. Dei igitur aduersus delicta lenem esse, est, quoniam omnium parens affirmatur, & non solùm hominum, sed etiam deorum

3 CAETERA quæ toto fulgent vaga sidera mundo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cœlum,
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Libratásque tenet terras, & cardine firmo

4 Orbem

4 Orbem agit extremum. Geminus determinat axẽ,
Quem Graij dixere polum: pars mersa sub vndas
Oceani, pars celsa sub horrifero aquilone.
5 Axem Cretææ dextra læuáque tuentur,
Siue Arcti, seu Romani cognominis Vrsæ,
Plaustrúmve: & facies stellarum est proxima vero,
Tres temone rotísque micant, sublime quaternæ:
Si melius dixisse feras, obuersa refulgent
Ora feris, caput alterius super horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipsos
Decliueis humeros. veteris si gratia formæ,
Cresia vos tellus aluit, moderator olympi
Donauit cœlo, meritum custodia fecit,
Quòd fidæ comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cùm furta parentis
Aerea pulsantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynosuráque fulgent.
Dat Graijs Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit. sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cùm sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cœlo, septem quàm Cresia flammis
Certior est Cynosura tamen sulcantibus æquor,
Quippe breuis totam fido se cardine vertit,
Sidoneámque ratem nunquam spectata fefellit.
4 Has inter medias, abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet
Hinc atque hinc, superátque illas mirabile monstrũ.
Cauda Helicen superat, tendit simul ad Cynosuram
Squammigero lapsu qua definit vltima cauda,
Hac caput est Helices, flexu comprenditur alto
Serpentis Cynosuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatúsque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora claris
Ornantur flammis, mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento, lucet nouissima cauda,
Extremúmque Helices sidus micat, ac radiatur
Serpentis decliue caput, quæ proxima signa
Occasus ortúsque vna tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,

Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 VERTICES extremos circa quos Sphæra cœli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.

5 DVAE sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem harum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctu: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur maria enim conturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitam cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quam grauidam, nudam se lauantem cùm aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphis autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templum confugientem, cum eã Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autẽ vtrosque cœli astris intulit, Vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spina vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas super caudam tres: fiunt omnes, XXIIII. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnam ex Idæis nymphis, à qua in Cretæ oppido Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchings qui dicuntur Curetes Idæ. Aratus Cynosuram & Helicen Cretenses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cœlesti donatæ honore.

Habet autem stellas, in humero splendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam super caudam claras tres: fiunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: et maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

6 INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui vtranq; Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circuncingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quòd cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit Hunc alij Iouem astris intulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Mineruæ obiectu, quẽ illa contortum cœlo immisit, & inter Septentriones locauit Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudam. XII. ab inuicem distantes Sunt autem omnes XV.

7 HAVD procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersáque tendens
Brachia, suppliciter pansis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia sæua.

DRACONEM immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, vt refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse & iccirco inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & vtrosque sideribus intulisse, ita vt in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam desecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, vt certaminis labor significetur Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, vt insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadẽ tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadẽ tenet manu, vnam, in leonino pelle quatuor. Snut omnes viginti quatuor.

CORONA.

8 CLARA Ariadnææ propius ſtant ſigna Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HAEC corona dicitur eſſe Ariadnes, quam Liber astris intuliſſe dicitur, dum eius nuptias dij in inſula Creta celebrarent, cogitans praeclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata eſt. Sed qui Cretica conſcripſit, refert, quia cum Liber ad Minoem regem veniſſet, vt Ariadnen filiam eius duceret vxorē coronam dono Ariadnæ dediſſe Vulcani opère factam ex auro & gemmis precioſis, & talis fulgoris fuit, vt Theſea ex Labyrintho liberaret, quæ poſt aſtris affixa eſt, cùm in Naxon vtrique veniſſent. Signum amoris eius crines oſtendunt. & eſt ſtellis fulgentibus ſub cauda Leonis. Habet autem ſtellas nouem in circuitu poſitas, quarum tres ſunt ſplendidæ.

OPHIVCHVS.

9 TERGA nitens ſtellis, à quo ſe vertice tollit,
Succiduis genibus lapſum & miſerabile monſtrum,
Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
Et vaſtos humeros, tum cætera membra ſequuntur.
Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
Luna etiam menſem cùm pleno diuidit orbe,
Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
Preſſus vtraque manu, medium cingens Ophiuchum.
Scorpius ima pedum tangit, ſed planta ſiniſtra
In tergo reſidet, veſtigia dextera pendent.
Eſt impar manibus pondus, nam dextera paruam
Partem anguis retinet per læuam attollitur omnis.
Quantúmque à læua diſtantia Serta notantur,
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella ſub æ therea lucet crinita corona,
Ad quam ſi dorſo peruadit lubricus Anguis,
Inſignes cœlum perfundunt lumine Chelæ.

8 HIC eſt Serpentarius qui ſuper Scorpionem ſtat, tenens vtraque manu ſerpentem, qui ab aſtrologis dicitur fuiſſe. Aeſculapius filius Apollinis, qui cùm medicina arte vteretur, mortuos fertur ſuſcitaſſe. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipſo fulminis ictu percuſſit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte ſuæ rurſus poſt obitum defuncto animam reſtituiſſe ad vitam, & inter aſtra conſtituiſſe putatur. Habet autem ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris claras ſingulas, in ſiniſtra manu tres, in dextra quatuor. & duas ex eis claras: in ſingulis lumbis ſingulas, in ſingulis genibus ſingulas, in dextera tibia claram vnam, in ſingulis pedibus ſingulas claras. ſunt omnes XVII.

SERPENS quem tenet in manibus habet, ſtellas in orificio duas, in flexura capitis ſpiſſas quatuor in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in ſecunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vſque ad caudam ſex. ſunt omnes ſtellæ ſerpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS ſane inter aſtra à Ioue illatus eſt, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, ſummiſſumque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam ſe feram relinquere diceret: iſque Oriona percuſſit & occidit, & inde à Ioue aſtris illatus eſt, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in inſula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Dianæ. Nam cum in monte Celſionio venaretur, irridens Dianam, contēnebat eius

operæ quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpionem qui Orionem vita priuaret: posteà ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorum memoria constitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autem stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnam claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

10 INDE Helicen sequitur senior, baculóque minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam,
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quà vincula nodant

10 BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustri, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius pòst nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cùm Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrum deus esset. Iupiter autem dicitur domum Lycaonis fulmine incendisse, eóque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est: Lycaonem verò conuertisse in lupum, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxisse, & cuidam capraио dedisse nutriendum. Qui cum adultæ iam ætate esset, matri inscius vim inferre voluit, quos cùm incolæ Lycei montis occidere vellent, Iupiter vtrosque liberans, astris intulit: qui vt res gesta est, ita manent, illa Vrsæ natura, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt. in capite claram vnam, in singulis humeris singulas in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram vnam, in dextro cubito claram vnam, inter vtraque genua claram vnam, & magnā quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas. sunt omnes XIIII.

VIRGO.

11 FVLGET spica manu, maturísque ardet aristis,
Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem
Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Téque tuúmque canam terris venerabile numen.
Aurea pacati regeres cùm secula mundi .
Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
Ortus fama tui, medijs te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata subire
Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
Iura dabas, cultúque nouo rude vulgus in omnem
Formabas vitæ sinceris artibus vsum,
Nondum vesanos rabies nudauerat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nota,

Ignotíque

Ignotíque maris curſus,priuatáque tellus
Grata ſatis,neque per dubios auidiſsima ventos,
Spes procul amotas fabricata naue patebat
Diuitias,fructúſque dabat placata colono
Sponte ſua tellus,nec parui terminus agri
Præſtabat dominis ſigno tutiſsima rura.
At poſtquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuiſit maculatas fraudibus vrbes,
Seráque ab excelſis deſcendens montibus,ore
Velato,triſtíſque genas abſcondita ripa,
Nulliúſque larem,nullos adit illa penates.
Tantum cùm trepidum vulgus cœtúſque notauit,
Increpat,O patrum ſoboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit ſemperq; habitura minores,
Quid me nunc habitus ſuper & mala vota vocatis?
Quærenda eſt ſedes nobis noua:ſecula vaſta,
Artibus indomitis tradent ſcelerique cruento.
Hæc effata,ſuper montes abit alite curſu,
Attonitos linquens populos,grauiora pauentes.
Aerea ſed poſtquam proles terris data,nec iam
Semina virtutis vitijs demerſa reſiſtunt:
Quiſque priora tenet veſtigia,quiſque ſecunda:
Ferrique inuento mens eſt læta metallo,
Polluit & taurus menſas,aſſuetus aratro.
Deſeruit propere terras iuſtiſsima Virgo,
Et cœli ſortita locum,quà proximus illi
Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra Bootes.
Virginis at placidæ præſtanti lumine ſignat
Stella humeros,Helicenque ignis non clarior ambit,
Quíque micat cauda,quiq; armum fulget ad ipſum,
Quíque priora tenet veſtigia,quíque ſecunda
Clunibus hirſutis & qui ſua ſidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruíxque capútq;,
Vatibus ignotæ priſcis,ſine honore feruntur.

II AD Aſpectum autem Bootes Virgo conſtituta eſt, quæ Erigone dicta eſt, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Heſiodus Iouis & Themidis filiam eſſe dicit, nomine Iuſtam. Hunc ſecutus Aratus dicit,quòd cum eſſet immortalis,in terris morabatur,& à virorum aſpectu ſe ſubtrahere ſolita,cum fœminis conſulto ludere & conuerſari videbatur,& ab eis Iuſta vocabatur, & nondum inter homines nequitiam,neque nauigationem fuiſſe:ſed illã in terris moratam,æquitatem hominibus præſtitiſſe eo ſeculo quod aureum dicebatur. Sed poſtquam diminuti homines à pietate quieuerunt,illa cum eis minimè conuerſata eſt:poſtquam verò hominum mores in deterius verſi ſunt, in toto ſe è terris abſtulit,& in ea parte cœli habitauit qua enumeretur. Nonnulli autem eam eſſe Cererem, eo quòd ſpicas teneat:alij Atargatin quidam verò Fortunam,pro eo quòd ſine capite aſtris infertur. Nigidius de Virgine ita refert Virginem Iuſtitiam dici ſiue Aequitatem, quæ ab hominibus receſſerit, & ad immortales merito tranſierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabuliſque ſolitam conſiſtere, & præcipere hominibus ne temere à iuſtitia & æquitate diſcederent:qui quandiu

mouestis eius obedirent, diu in vita sine cura & solicitudine futuros: sed cùm negligentius æquitatem obseruantes declinarent, insidÿsque, cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna cœlesti numero immortale præmium pietatis possedit. Habet autem stellas in capite obscuram nimis vnam, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

13 QVA media Helice, subiectum respice Cancrum:
At capiti suberunt Gemini.

13 Hi dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem accepit, quos Iupiter vtrosque cœlo intulit, sideribúsque Geminos nominauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stellæ ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alÿ volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministerÿs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quòd principes pacationis dicantur: quòd mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerunt cum Iasone atque Hercule ad pellem auratam auferendam, multis laboribus tempestatibúsque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, vt sibi liceret in eo cœli loco constitui, vnde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eis concessum est immortali memoria locóque constitui, & plerisque mortalibus axilantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, is iuxta cancrum est, habet stellas, in capite claram vnam, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu vnam, in sinistro genu vnam, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltima distantia vnam: quæ vocatur Propus, fiunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernæum depugnaret, hic Cancer Herculis pede morsu deprehendit, vt Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficióque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοις dicunt, Quod cum Libera Iunone insania obiecta fugeret, ad occursus Dodonæi Iouis, eiúsque in templo responsa peteret, vt Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. Asinis è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vnis autem ex his effecisse dicitur, vt voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vtrique immortali honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab alÿs. Quòd cum aduersus gigantes dÿ bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes. profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumulto diro, cùm murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dÿ de gigantibus triumphauerunt: & iccirco vná cum præsepio suo astris sunt illati, & insigne nobilis Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Præsepium dicitur: in ore vnam, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo vnam, in tertio vnam, in extremo minore vnam, in testa duas. sunt omnes XVI.

LEO.

QVA posterior pes,

Horren-

Horrentéſque iubas & fuluum cernere leonem,
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accenſa in Cancro iam, tunc geminabitur æſtas.
Tunc lymphæ tenues, tunc eſt triſtiſsima tellus.
Et denſas lætus ſegetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulſet vaga cærula puppis:
Dem potius ventis excluſo vela rudente,
Excipiámque ſinu zephyris ſpirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter aſtra collocatum dicitur, eo quòd virtute cæteras præcellat. Periandrus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memoriæ cauſa, honorifice aſtris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iuſſu Iunonis, & in terra Arcadiæ in regione Nemea in ſpelunca Mibdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriſo dicunt, & iuſſu Iunonis ad Herculis exitium dimiſſum, quem Hercules iuſſu Euryſthei interfecit cum Molorcho hoſpite ſuo, cuius clauam pro viribus tributam principio eſt adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque poſtea claua pro gladio, pelle pro ſcuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem habere cœpit: Iunoni porro magis odio eſſe. Quapropter leonem cœleſti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter ſigna eſt. Plerique volunt Nemeæ gymnicos ludos ob hunc Leonem inſtitutos. hic totus figuratur. Habet ſtellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in ſpina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio ventre vnam, ſub pectore duas, in priore pede claram vnam, ſub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in poſteriore pede claram vnam, in genu poſteriori claram vnam. ſiunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ ſtellæ obſcuræ ſeptem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & ſunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius eſt, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIVS.

14 EST etiam Aurigæ facies, ſiue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru ſub iuga duxit
Quadrupedes, ſeu Myrtoas demerſus in vndas
Myrtilos hunc potius ſpecies in ſidera reddit.
Sic nulli curſus, ſic ruptis mœſtus habenis,
Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
Ipſe ingens tranſuerſus abit læuam Geminorum.
Maioriſque Vrſæ contra delabitur ora.
Numina præterea ſecum trahit: vna putatur
Nutrix eſſe Iouis, ſi vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulſit fidiſsima capræ:
Sidereque æ claro gratum te geſtat alumnum,
Hanc auriga humero totam gerit: at manus hœdos
Oſtendit, nautis inimicum ſidus in vndis.
Orbis ab oceano celſus rapit. haud ſemel hœdi
Iactatam videre ratem nautáſque pauentes,
Sparſáque per ſæuos moriẽtum corpora fluctus.

14 HIC agitator Erichthonius dicitur fuiſſe Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioue fulmen efficeret, ab Ioue promiſſum cœpit, vt quicquid vellet præſumeret. ille Mineruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ vt virginitatem defenderet. Dúmque cubiculum introirent, certando Vulcanus ſemẽ in pauimentũ iecit, vnde natus eſt Erichthonius, quẽ Minerua in ciſta abſcõdit, dracone q;

custode apposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus currus homines equis iunctis docuit similes quadrigæ solis facere primum Panathenæa constituisse, arcem templumque ædificasse dicitur, Quem Iupiter miratus astris receptum memoriæ tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itémque eius filij Hœdi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert, datur Ioui infans nutriendus Themidi Althææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc caprā filiam Solis dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, vt Titanes eam timerent, rogarentque matrem Terram, vt eam abderet. Terra autem in antro clausam Amalthææ tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthææ educasse. Qui cùm esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quòd semper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo tectus tegmento capræ, tergo alterius pellis tecta restituit, vita etiam immortalitate donauit, cœlique astris intulit, & eius pellem appellauit. Alijs placet agitatorem Myrtilum esse Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio astris illatum, cuius caput non multum destat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capram singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hœdi. sunt omnes simul decem.

TAVRVS.

15 AVRIGAE pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cœli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri,
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediáque ligant compagine diuos
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante super terras cum fulget Myrtilus ore

16 *PORRO Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quòd in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quem Iupiter Sidonem misit, vt Europam Agenoris filiam ad se portaret, ísque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Aesculapij conspexit, eámque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretā. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortali memoria inferre. Eratosthenes dicit hunc esse qui coijt cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fœmineum sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne filij à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cœlo illatas sideribus honorauit, Hyadésque appellauit, quòd nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quòd sint pluuiales: ὕειν enim pulure est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y literæ positæ sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filiæ procreatæ sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in vngue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stellæ, sunt quas quidem Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quòd septima obscura sit.*

CEPHEVS

CEPHEVS.

16 IASIDES etiam cœlum cum coniuge Cepheus
Ascendit, totáque domo: quia Iuppiter auctor
Est generis, prodest maiestas sæpe parentis.
Ipse breuem patulis manibus stat post Cynosuram,
Diducto passim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynosurida caudam:
Tantundem à læuo distat minor vtraque iungit,
Regula. Cepheos vestigia baltheus ambit.

16 CEPHEVS in ordine quarto loco positus est, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vsque ad pectus: reliquus medium est Arcturo, Aestiuo tropico circulo fuit ergo, sicut Euripides scribit. Aethiopium rex, Andromedæ pater, qui filiam suam ad cetum dicitur exposuisse, quam Perseus saluauit: cuius que causa, & ipse pater beneficio Mineruæ sit astris illatus Habet quidē stellas, in capite splendidas duas, in singulis humeris singulas, in singulis manibus singulas claras, in singulis cubitis obscuras singulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in sinistro genu duas, supra pedes quatuor, in vltimo pede vnam. sunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

17 QVA latus afflexum sinuosi respicit Anguis,
Cassiepeia virum residet sublimis ad ipsum,
Clara etiam pernox cœlo cùm Luna refulget,
Sed breuis & paucis decorata in sidere flammis,
Qualis ferratos subijcit clauicula dentes,
Succutit, & foribus prædeucit vincula claustri:
Talis dispositis stellis ipsa horrida vultu.
Sic tendit palmas ceu sit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iusta piacula matris.

17 CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præposuisse formam suam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto transmisso vastabatur eorum terra expostulatámque Andromeden & Ceto propositam: ob quam rem longe habitus eorum diuersus est, ita autem est Cassiepeia in sella sedens Habet in capite stellam claram vnam, in singulis humeris singulas claras, in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnam vnam, in sinistra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in sinistro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoq; angulo sellæ in qua sedet, singulas claras. sunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

18 NEC procul Andromede, totam quam cernere nondum
Obscura sub nocte licet, sic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea substricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, districtáque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore saxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Cassiepeiæ, quæ adamata est à Cupidine, & datum est responsum vt traderetur Ceto ad deuorandum Quæ suspensa inter duos montes, & exposita Ceto est cum omnibus ornamentis, à Perseo autem liberata est, & ob id Persea dicta: beneficióque Mineruæ astris recepta est.

pta eſt. Euripides etiam dicit intra aſtra collocatam vt labor Perſei æternus pateret, manibus eius extenſis, quemadmodum Ceto oppoſita eſt. Quæ cùm à Perſeo liberata eſſet, neque patri, neq; matri voluit commorari, ſed continuò cum Perſeo profecta eſt. Habet ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis cubitis claras ſingulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, ſub zona quatuor, in ſingulis genibus claras ſingulas, in dextro pede duas, in ſiniſtro pede vnam, ſunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

19 ANDROMEDAE verò radiat quà ſtella ſub ipſa
Aluo, fulget equus: tres armo, ſed latera æquis
Diſtinguunt ſpatijs: capiti triſtiſsima forma,
Et ceruix ſine honore obſcuro lumine ſordet
Spumanti mandit ſed quà ferus ore lupato,
Et capite & longe ceruice inſignior exit
Stella nitens, armis lateríque ſimillima magno.
Nec totam ille tamen formam per ſingula reddit.
Primo præſtat equo, medio rapta ordine membra
Deſtituunt, viſus radijs hinc ſurgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
Vertice cùm ſummo nondum decurreret vnda,
Muſæos fontes dextri pedis ictibus hauſit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent, ſed Pegaſus æthere ſummo
Veloces agitat pennas, & ſidere gaudet.

19 EQVVS præterea dimidius eſt, priore parte patens vſque ad vmbilicum. Aratus dicit ſuper Geniculatorem ſitum, & iam aſtris illatum, eo quòd à celſitudine Heliconis montis percuſſo pede dextro aquã produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quòd Iupiter eo vſus fuerit. Nonnulli verò Pegaſum putant qui ad aſtra pro Bellerophontis interitu euòlauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam eſſe, quæ compreſſa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret deorum miſericordia conuerſa in equum ad aſtra conſcendit, cuius poſteriores partes corporis propter fœminei ſexus pudorem non videntur. Habet autem ſtellas, in facie claras duas, in capite claram vnam, in ſingulis auribus ſingulas claras, in maxilla vnam, in ala proxima capiti claram vnam, in humero alæ dextræ vnam, in media ala vnam, in extremis pennis vnam, in armo vnam, in pectore vnam, in ſpina vnam, in vmbilico claram vnam, in ſingulis genibus ſingulas, in ſingulis vngulis ſingulas. ſiunt omnes XVIII.

ARIES,

20 INDE ſubeſt Aries, qui longe maxima torrens
Orbis, & ad finem ſpacijs non tardior oram
Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
Axem vel tutor quem tanto gratior ille
Diſtantes cornu properat contingere metas.
Claráque non illi eſt facies, nec ſidera poſſunt,
Officiat ſi Luna, ſua virtute nitere.
Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
Vt chelæ, candens aut baltheus Orionis.

20 ARIES, vt Heſiodus & Pherecydes dicunt, inter aſtra collocatus eſt, propter Phrixum & Hellen Athamantis

Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dū in silua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxisse, qui cùm nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) à Neptuno salutata est, & ex ea puerum Paonem genuit. Phrixus autem insidens præparato arieti, Colchos adductus est ad Aeetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, éique suam auream pellem concessit, antequam inter astra processisset, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamasset, in insulam Crinnissam traduxit, inque ouem cōuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysouellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem esse signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quòd cum Libea exercitum in Aphricam duceret, & aquæ inopiam pateretur, subito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eiq; fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouē, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cœli sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem assequitur aliis signis. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas sunt omnes XVIII.

DELTOTON.

21 EST etiam propiore deum cognoscere signo
Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt spacia, vnius breuior, sed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 SVPER caput Arietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet signum quod Græci ob similitudinem Delta literæ, Deltoton vocant. Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercurium inter astra positum dicunt, super caput Arietis, pro eo quòd obscurum esse dicitur. Quidam verò dicunt Aegypti esse effigiem, stellis figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulis singulas, è quibus vna est clarior.

PISCES.

22 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœstam
Hinc vltra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

22 PISCES hi sunt, & maior Piscis. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuisse, & ibi ouū inuenisse miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerunt in terram, atque ita columbam insedisse, & post aliquot dies exclusisse eam Syria quæ vocatur Venus. maxime quia misericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inuenisse. Quæ, quoniam Iupiter sæpius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optanti tribui postularet: illa ait, Vt pisces qui suam originem seruassent, immortali præmio afficerentur. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendere decerauit. Vnde hodie quoq;

Syrineque hos Pisces edunt, & columbas potestate decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alter australis, ex aduerso caudis vtrinque positis. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piscis est signum. Habet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur in parte borea, habet stellas tres, in parte notitres, ad orientē tres, ad occidentē tres. Australis piscis quindecim sunt omnes XXXIX.

PERSEVS.

23 TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Ioue cœli.
Dextra sublata similis, prope Cassiepeiam:
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

23 PERSEVS quidem ex Diana & Ioue natus est. Iupiter enim in similitudinem aurei imbris se transformans, oppressam delusit Danaen, Acrisij regis Argiuorum filiam, quam pater à Ioue vt vitiatam cognouit, intra arcam includens, præcipitauit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta à quodam piscatore, & oblata regi, eam sibi fecit vxorem, vna cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydectem regem insulæ Seriphi, acceptis à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuisse, quósque vidissent in lapides conuertere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores, vno oculo, vna pulchritudine inter se communicantes: quarum nomina putantur, prima Stheno, secunda Euryala, tertia Medusa. Quidam verò eum à Minerua missum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Mineruæ tradidit, quod illa in suo pectore aptauit, vt in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocauit. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra claram vnam, in eodem cubito vnam, in manu sinistra vnam, in dextra parte lumborum claram vnam, in sinistro femore claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis tibijs singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circunquaque tres, in harpe vnam fiunt omnes XVIII.

PLEIADES:

24 SIDERA communem ostendunt ex omnibus ignem.
Septem traduntur numero, sed carpitur vna,
Deficiente oculo distinguere corpora parua.
Nomina sed cunctis seruauit fida vetustas.
Electra, Alcyonéque, Celænóque Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque simul, formosáque Maia,
Cœlifero genitæ, si vere sustinet Atlas
Regna Iouis, superósque, atq; ipso pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certauerit astris:
Præcipuo sed honore ostendit tempora bina·
Cum primum agricolam ventus supereminet auster,
Et cùm surgit hiems portu fugienda peritis.

24 PLEIADES à pluralitate Græci vocant: Latini, eo quòd vere exoriantur, Vergilias dicunt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgi filias, ex Naxo insula, & pro eo quod Liberū educauerunt, à Ioue inter sidera sunt relata. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Caleno, Asterope, Merope, Taygete, Maia· quarum septima, vt ait Aratus, vix intueri potest, quam quidam præ timore Orionis fugisse putant: quidam à Sole persecutam arbitrantur, vocantque Electram, quæ non sustinens videre casus pronepotum, fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen esse autumant quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autem refert filias Atlantis fuisse septem, ex quibus sex claræ sunt, vna obscura. cum dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius

ex Taygete Lacedæmon cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herus Cœleno, ex qua Lycus. cum Marte Asterope, ex qua OEnomaus. Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habeat.

LYRA.

25 TEMpora læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quà se Lyra voluit:

25 LYRAM inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis boum cornibus. qui intendit chordas septem Atlantidem numero Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cætera relictæ etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuisset & nerui eius extensi intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyram fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnius ex musis, id est Calliopæ sit filius, fecit autem chordas nouem iuxta numerum musarum. Tanta nanque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, vt arbores, saxa, bestias, atque inferos commouerit ob coniugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minimè glorificaret, sedens in Pangæo monte, & expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchas, vt Aeschylus scribit, quæ eum membratim discerperent, collectisq; membris eius sepelierunt eum in Lesbijs montibus: eius Lyram Musæo dederunt, Iouem que rogauerunt, vt eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in vtrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in vtrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam sunt omnes nouem.

CYCNVS.

26 CONTRA spectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.
Haud medij fulgoris erunt pennæ, vtraque læta,
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam.
At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

26 CYCNVM dicunt inter astra constitutum, eo quòd Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compresserit Nemesin, quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragœdiarum scriptor) quæ enixa est ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in cœlū in Cycnum transfiguratus se recepit, vt fuit pennis tensus, simulacrum eius sideribus reliquit. Habet autē stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinque, vnam claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, quæ est amplissima sunt omnes XIIII.

AQVARIVS.

27 OCEANO mersus, sopitas condere flammas,
Imbres, occasus ortúsque, intercipit ora.
Et cùm terrores auget nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.

Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
Tunc alti curuos prospectant littore portus:
Inuentásque alij terras pro munere narrant,
Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
Ast alij procul è terra iactantur in altum:
Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

27 PORRO *Aquarius nomen accepisse dicitur, quod eius exortu imbres plurimi fiant. Quidam volunt Ganymedem eum esse, Trois & Callirrhoes filium, qui cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem à Ioue adamatus, & per aquilam raptus, inter astra est collocatus, Dehinc Aquarius dictus est, quòd vndas funderet Nigidius Hydrochoon siue Aquarium existimat esse Deucalionem Thessalū, qui maximo cataclysmo sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altissimus in Sicilia & posteaquam se & vxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cæpit, vt aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicauit, vt lapides quos ante se reperissent, post se iactarent Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, fœmina. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem* λαὸς *Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce* λᾶας *appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compressit in monte Orpheo, qui Cyrenus est appellatus Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus cæteros homines ad bonos fructus vtilitatémque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum orireetur, & statim præsentes fructus læderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est vt à dijs impetraretur, maximè Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus Itaque venia data, constitutum est à dijs, vt Caniculæ stellæ exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiúsque pestilentiæ vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnam, in dextro cubito vnam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mamillis singulas, in dextro lumbo vnam, in singulis genibus singulas, in dextra tibia vnam, in singulis pedibus singulas sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra læuáque, fit stellis XXXI. Quarum duæ splendidæ sunt, cæteræ verò obscuræ.*

CAPRICORNVS *sane similitudinem habet Aegipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni & hunc honorem dicitur assecutus, eo quòd cum Ioue sit nutritus Epimenides dicit in Ida vtrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quòd eius opera dij armati essent: itémque matrem eius Capram, quòd Dicolon inuenisset in mari, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortali honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Aegyptum incoleret, ab Iouéque concessum habuisset, quemadmodum dijs posset obsistere, cùm eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dij possent, inconsulte figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudémve, Typhon se in Capram transmutasset: itaque immortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: vnde adhuc maximè pro dijs multas bestias obseruant colúntque Aegyptij. Et cùm venit Typhoni neminem deorum aduersari, sibimet vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum. dominabatur imperitis fortunæ varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum vt interficeretur: obidque vsque hodie in Aegypto hos dies, id est XVIII festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur amplius quàm eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Aegypti Memphis, vbi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, vt dicitur, reges, satis religiose tunicati: & Tauro quem Apim appellant, iugum portare fas erat, quem deum maximum Aegyptij existimant, & per vicum vnum duci, vt periti existimabant, labore humanæ necessitatis, vt crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, sed CCCLXV dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis Sed illò reuertamur vnde digressi sumus. Igitur dij postea quam Typhonem pœnæ affe-*

cerunt,

serunt, & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Aegypty, Aegypana impo suerunt, quod cum tanti dij se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Aegypto ædificauerunt, quod Panopolin adpellauerunt. Habet autem stellas, in singulis cor nibus duas, in naribus claram vnam, in capite claras duas, sub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in summitate ipsius pedis vnam, in dorso septem, in ventre quinque, in cauda extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS.

28 BELLIGERVM Titan etiam cùm contigit arcum,
Ducentémque ferunt sinuato spicula neruo,
Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
Infestam noctem fugit, ad longásque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
Scorpios ille micat super freta cærula cauda:
Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 PORRO *Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros vllis sagittis vsos fuisse. Quidam autem dicunt, quòd quadrupedes esse non videantur, sed staus bipes sagittarius. Hic autem homo equinis pedibus est, & caudam habet veluti sagittary. Sositheus autem tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sæpius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis sed dum illæ cantus chorósque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortali memoria earum rogatu donatum, quòd esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas sunt omnes XV. Reliqua verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quòd Centaurus duplex sit. aculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cycoplas ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fecerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittary inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio obscuram vnam, in pennis duas, vnam verò splendidiorem alijs.*

AQVILA.

29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ganymedem
Et cœlo appositus custos quo Iuppiter arsit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 AQVILAM *sane inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in cœlum, est enim ea signum Iouis, quòd cum dij omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iupiter. quòd altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quòd sola auium Solis radijs non terreatur. Namque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem vbi nutritus fuerat petysse, & regnum accepisse. Egresso verò de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquilã*

eum auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutelæ suæ subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnam sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopas interfecit, eo quòd Ioui fulmina facerent, quòd eo telo Aesculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suæ reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagittæ duas.

DELPHINVS.

30 SIDERA quæ mundi pars celsior æthere voluit,
Quæque vident boream, ventis assueta serenis
Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundiam magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterent, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinóque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quòd in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in folio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION.

31 TELA, caput, magnísque humeris, sic baltheus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

31 ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hyemis habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quòd sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cùm Chium venisset, Meropem OEnopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excæcauit, & de finibus suis expulit ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad OEnopionem, qui cum à ciuibus terra absconderetur, OEnopion desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & à Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis, qui pœnas magniloquentiæ eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Dianæ Scorpionem inter astra duodecim cœlo collocauit, quorum contra magnitudinẽ stellæ quoque eorum amplissimæ sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, vt filium haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eis hostiam immolauit, vt filius nasceretur: cuius bouis pelle detracta, dij in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum qui cùm esset cithara potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum à rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ac eis vt ante decantaret. Cum autem citharæ sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se præcipitauit, qui eum sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphinus subductis per æstũ aquis exanimatus est. Qui tum suos casus Pyrantho narrasset, iussit rex Pyranthus Delphinum sepelire, & et monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijsse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis. eósque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se præcipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cùm autem adductis per

Delphini

Delphini monumentum iurarent Orionem obijsse, & de monumento prodijsset, illi cum videntes obmutuerunt, ibique regis imperio crucifixi sunt, Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cum Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris dijs apud Musæum Bisonio tum regem hospitio dapsili copiósoque affectu prædito in hilaritate constituisse, vt in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eóque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortali memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in monte constituebat. Itaque Diana misisse dicitur Scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, è quibus media est splendidior cæteris, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres sunt omnes XVII. & decem ex eis obscuriores.

CANIS.

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque: ortu longe sata viuida firmat:
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiúsve minúsve
Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 *SIRIVS, stella est in medio Centro cœli, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosis vtitur viribus hinc est, quòd cùm certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos vtraque accepit. Eandem postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus vtraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab vllo posset interfici, itémque Vulpi. Iupiter verò Vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris intulit. Amphianus tragœdiarum scriptor refert, quòd cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam vt vidit, tempore tempestiuo adamauit. qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatus Etesia dicitur: amoris autem memoria remansit.*

Sunt qui aliter memorent. Icarius à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vtrem plenum vino tribuit, iussitque vt in reliquas terras propagaret. Icarius dehinc Athenas, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit pastores autem cum immoderatius biberēt, ebrij facti conciderunt. Qui arbitrantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mara nomine, vlulans, Erigone eius filia monstrauit vbi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem consciuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petisse, vt Erigonem & Icarium astris inferret Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cùm exoritur, tempestates mari terraque efficit. cùmque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemiis Icario & Erigonæ primum delibaretur Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos ex quo factum est, vt solis oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, quæ Isis dicitur, claram in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna est

& splendidas:in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro vnam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femore vnã in posteriori pede sinistro vnam, in summitate caudæ vnam: sunt omnes XX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraneum qui Australis vocatur.

DASYPVS.

33 SIC vtrunque oritur, sic occidit in freta sidus:
Tu paruum Leporem perpende sub Orione.

33 *LEPVS sub pedibus Antecanis & Orionis constitutus est. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nam vt venatorem eum finxerunt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerũt. Quidam negant tam nobilem támque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, opórtere Leporem venari. Callimachusque accusat eum, quòd cum Dianæ scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonnulli à Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quòd inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fœtus pariat, quosdam verò in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione dißeruit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum Leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentißime quæ opus eßent administrauit: itaque cum peperißet, & complures eius ciuitatis ad studium intendißet, & partim precio, partim beneficio mercati eßent, omnes Lepores alere cœperunt: quibus cùm nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt, quo facto insulam calamitas afflixit. itaque postea Leporis figuram astris contulerunt, vt homines meminißent nihil his exoptandum in vita, si insolenter vtantur lætitia, quæ dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam vnam, in posterioribus pedibus singulas. sunt autem omnes VII.*

ARGO NAVIS.

34 AT cum decurrens inhibet iam nauita remos,
Auersámque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit, optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit coëuntia saxa,
Numine Iunonis tutus cùm fugit Iason,
Hæc micat in cœlo lateri non amplior, actus
Qua surgit malus, qua debet reddere proram,
Intercepta perit nulla sub imagine forma:
Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

34 *POST Canis igitur magni caudam, secundum stellarum ordinem Nauis constituta est, quam quidam beneficio Mineruæ inter astra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata est, & mare quod antea inuium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit, quam notatam in cœlo figurauit, sed à gubernaculis vsque ad malum. Nonnulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuisse. fratrem autem eius Ægyptum totidem filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, vt regnum paternum solus obtineret, easque filijs suis vxores à fratre poposcit, Danaus autem cognita malitia, Mineruam inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Minerua nauim fecisse, quæ Argos appellata est, cum qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Ægyptus filius suos ad persequendum fratrem misit. Qui postquam Argos venerunt, patruum impugnare cœperunt. Danaus autem vt vidit se eis obsistere non posse, dedit eis filias suas, quæ patris iußu viros suos vna nocte interfecerunt, sola Hypermnestra Linum seruauit: ob quod fanum illis factum est. cæteræ verò dicuntur apud Inferos in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem Nauis stellas, in puppe quatuor, in catastroma quatuor, in malo summo tres, in singulis temonibus quinque, sub carina quinque: sunt omnes XXVI.*

CETVS.

CETVS.

35 DIVERSO posita & boreæ vicina legenti,
Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
Nanque Aries supra Pistrim Piscésque feruntur:
Bellua sed ponti non multum præterit Amnem.

35 PORRO sub Ariete & Piscibus super fluuium Cetus in cæli regione collocatus est. Dicitur autem à Neptuno missus ad Cepheum propter inuidiam Nereidu, à qua contra Cassiepeiam & Andromedam exardescebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, vt memoria actus maneret. Habet autem stellas, in cauda extremo claras duas, à cauda vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

36 PLANXERE ignotis Asiæ Phaetontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet astris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapsa pedem, procul à motis qui Piscibus vsus,
Vincula coniectat nodus: cristam super ipsam,
AEquore Pistris adit. sunt illi libera cœlo
Sidera, nonnullam specie reddentia formam:
Sub Leporísque latus, versam post denique puppim,
Inter & Eridanum, flexúsque cauúmque carinæ.
Atque hæc ipsa notat, si nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto sparsi sine nomine mundi
Inter signa ignes etiam, quibus & sua desit
Forma, per oppositi noscuntur lumina signi.

36 FLVVIVS, vt superius diximus, subter Cetum collocatus est. cæli regione cernitur, ad quam sinister Orionis pes extenditur Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus esse putatur. & ideo inter astra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Hesiodus autem dicit eum inter astra collocatū, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris ascendisse. Cúmque à tera altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percussus & omnia ardere cœperunt causáque extinguendi vniuersos amnes immissos esse, omnéque mortalium genus interysse, præter Pyrrham & Deucalionem Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos versæ sunt, lachrimaque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadésque appellatæ. ipsæ autem nomina habuisse, Merope, Helie, Aegle, Aegiale, Petre, Phœbe, Charie, Dioxippe Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum fleret, in Cycnum conuersus est, id quoque moriens flebile canit. A quibusdam verò Nilus, qui & Gion existimatur, & ideo inter sidera collocatus, quòd a meridianis partibus cursum dirigat. Est autem sidus multarum stellarum luce adornatum, & subiacet ei stella quæ vocatur Canopus, siue Ptolemæon splendens: tangitque temonem Nauis apparet autem humillima, eo quòd circa terram esse videtur, & nullum sidus inferius apparet, ob quod terrestris vocatur Habet autem stellas, in primo flexu quatuor, in secundo tres, in tertio tres, vsque ad nouissimum septem, quas dicunt in ore Nili fluuij esse sunt omnes XVII.

PISCIS.

37 INFIMVS Hydrochoos sed quà vestigia figit,
Sunt aliæ stellæ, quà caudam bellua flectit,

Quàque caput Piscis, media regione locatæ:
Nullum nomen habent, nec causam nominis vllam:
Sic tenuis cunctis iam pene euanuit ardor:
Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis signa liquoris.
Equibus vna magis sub cauda flamma relucet
Squammigeræ pistris: pedibus subit altera signi
Fundentis latices: est & sine honore corona,
Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Pisces, qui in circulo zodiaco constituti sunt, dicitur in astra collocatus, eo quòd decidens in Boeth stagno, Phacetis filia Veneris, in Piscem sit transfigurata, quã Syri deam nominauerunt. Quidam autem dicunt quòd de stagno filium Veneris saluauerit. Vnde vsque hodie Syri Pisces argenteos in templo sacrauerunt. Est autem signum in parte australi, quod Piscibus orientibus oritur, quem Piscem dicunt Aquarij vrnæ habere effusionem. Habet autem stellas XII. è quibus vna fertur esse sub pedibus Aquarij, & tres in brachijs eius ipsæ autem clariores esse cæteris noscuntur. inter hæc sunt astra siue signa quæ Planetæ appellantur.

38 OCEANVM occasu tangit tanto & magis arte,
Thuribulum metæ vim cœlo suscipit, & iam
Præcipiti tractu vastis dimittitur vndis.
Multa dedit natura homini rata signa salutis,
Venturámque nouis cladem depellere suasit.
Inter certa licet numeres sub nocte cauenda,
Thuribulum. nam si sordebunt cætera cœli
Nubibus obductis, illo splendore timeto,
Ne pacem pelagi soluat violentior auster:
Tunc mihi siccentur astricto cornua velo,
Erigat, emittátque latus per inane rudentes.
Quod si deprensa turbauit lintea puppis,
Incubuítque sinu laxo, vel mergitur vndis
Prona ratis, soluétque inimicum Nerea prora:
Vel si perspexit seruator Iuppiter æger,
Vltima persoluunt iactatæ vota salutis:
Nec metus ante fugit, quàm pars effluxerit orbis,
Quæ boream cœlum spectantibus indicet ortum.

38 SACRARIVM, qui & Pharus dicitur, est signum nauigantibus semper contrarium, quod sequitur Scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter astra dicunt, quòd in eo dij primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iupiter contra Saturnum fecit, quòd memoriæ non solùm astris illatum, sed etiã hominibus hoc haberet institutum, quia in agonibus & ludis quinquennalibus coronæ habentur, & fœderis testes adhibentur, itémque vates per quos futura respondentur in Symposijs domibus consecrantur, & iure Iupiter igneum sibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Habet stellas quatuor, duas in superficie, in qua prunæ fuisse dicuntur, duas in vase eius.

CENTAVRVS.

39 INDE per ingentes costas, per crura, per armos,
Nauscitur intacta Sonipes sub Virgine dextra,

Seu

Seu prædam è filuis portat,feu dona propinqua
Placatura deos,cultor Iouis admouet aræ
Hic erit ille pius Chiro,tutifsimus omnes
Inrer nubigenas,& magni doctor Achillis.
Hic humero medium fcindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem ftellásve recondit,
Toto clarus equo,venientes nunciat euros.

39 *CENTAVRVS dicitur Saturni & Philyræ filius nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracea,cum Philyra Oceani filia in equum verfus dicitur concubuiffe,& ex ea Chironem Centaurum natum artis medicinæ inuentorem,ipfamque in arborem* φιλυραν,*hoc eft tiliam verfam effe, & habitaffe Chironem in Pelio monte inter homines æquifsimum,à quo Aefculapius medicina, Achilles cithara, in aftrologia Hercules literis inftructi funt:cuius hofpitio cum Hercules vteretur,ficut Antifthenes dicit è pharetra fagitta lapfa dicitur pedem eius vulneraffe,acceptoque vulnere illum animam exhalaffe, & ab Ioue aftris illatum.eft autem fignum ad afpectum Sacrarij.Vnde & ad idem Satrarium facrificare videtur.Habet ftellas,in capite obfcuras tres,in fingulis humeris fingulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam,in medio pectore vnam,in fpina duas,in ventre fplendidas duas, in dextro lumbo claram vnam,in cauda tres,in fingulis genibus retrorfus duas,in vtroque armo vnam, in vtrifque pedibus anterioribus fingulas funt omnes XXXIII.Quidam arbitrantur tenerem finiftra manu arma & Leporem:in dextra vero beftiolam quæ* θηρίον *appellatur,&* βύρσαν, *id eft vtrem vini plenum,in quo libabat dijs in Sacrario Habet autem ftellas beftiola,in capite vnam,in fpina claram vnam,in cauda duas, in fummo pede pofteriore claram vnam, in anteriori pede vnam claram, in thyrfo tres. funt omnes XXXIII.*

HYDRA.

40 HIC primos ortus Crater premit vlterioris,
Vocalis roftro Corui,fuper Hydráque lucet.

40 *HYDRA, fuper cuius caudam Coruum federe dicunt,& in medio Vrnam afferunt, eft fignum in parte auftrali,caput deflexum habens ad Cancrum,cuius finuofi corporis medietas eft connexa fub Leone,caudam verò extendit ad Centaurum,fupra quam fedet Coruus:qui Coruus ideo inter aftra collocatus dicitur,eo quòd fuerit in tutela Apollinis,à quo miffus ad fontem,vt dijs ad libandum aquam deferret:cum vidiffet arbores groffos ficus habentes,volans confedit in eis donec maturæ fierent,& aquam deferre diftulit poft paucos autem dies peracto facrificio, cum ille ficos comediffet, & fe dijs peccaffe fenfiffet,denuò ad fontem vt aquam hauriret redijt,& ab Hydra exterritus vas vacuum reportauit, dicens exceffiffe aquam,quæ fuerat in fonte cognofcens Apollo fibi Coruum peccaffe,prohibuit eum eo tempore aquam bibere,vt Ariftoteles dicit in eo libro,qui de beftijs fcribitur. Et Ifidorus in naturalibus,vel in phyficis memoriæ tradidit,quod ipfe peccati pœnas daret,qui & poftea aftris illatus eft. Crater autem in medio angue pofitus eft:caudam autem anguis Coruus appetit roftro, neque poteft iuxta accedere vt bibat.Habet anguis ftellas in capite,claras tres,in prima flexura fex, & vna ex eis obfcura ad vltimum: in fecunda flexura tres,in tertia quatuor, in quarta duas,in quinta vfque ad caudam octo claras. funt omnes XXVI.Paululum fub prima flexura Crater fiue Vrna fitus eft,inclinatus ad genua Virginis. Habet ftellas in labris obfcuras duas,per fingula latera tres,in fundo duas.funt omnes X. Coruus autem qui eft ad vltimam eius caudam,fpectans ad occafum,habet ftellas,in capite claram vnam,in ala duas,in cauda tres,in pedibus fingulas ab vnguibus.funt omnes fex.omnes fimul funt XXXXIII.*

* *

AETHERIVM venit thalamnm fuper imbribus atrum,
Et tonirru,crebraque abfcondir grandine rerras.
Temperat in Geminis annum,nec crede fereno,
Nubila nec diuturna putes cum fidere Cancri
Fons erit ardentis,tamen hoc in littore certum

Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cùm posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
Virginéque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
Nunc quoque nulla fides cœlum cum Scorpion acer
Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iupiter ignibus omnes
Obruet, aut glomerata cadet quàm densa per astra
Immitis grando cœlo, quàm sæpe sonabit,
Cum spatium attigerit tendentis singuláque ignis,
Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
Et cœli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Aegoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
Hibernæque cadunt pluuiæ, concretáque grando.
Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
Hesperus, hæc tibi signa feret, cùm lucifer ora
Ingreditur Venus alma polú, sed vbi Hesperus ignes
Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
Phryxeum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtúsque fragor pluuialibus vndis,
Flamináque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cœlo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cœlo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumno pluuias, eadémque repellit,
Nubibus assiduis, cœlúmque ob frigora prima,
Extremum autumni superent glacialia terræ.

Scorpios

Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuijs.ad diros omnia nimbos,
Continuósque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Aegoceros imbres,& crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, templóque nitore
Flagrantis teli mortalia numina vincent.
Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
Extremis sæuis maria increbescere ventis,
Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
Et quoniam certis extat via cognita signis,
Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
Si modo Phœbei flammas euaserit axis,
Matutina ferens solitos per sidera cursus.
Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
Ventorúmque graues,& diræ grandinis iræ,
Non intermisso patienti tempore surgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Afflore non omni:nanque est tunc imber in aruis.
Ast vbi se Taurus sinuatis cornibus effert,
Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
Et placidum nautis spondet cœlúmque fretúmque,
Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
Certior ardor erit, quanuis iuuet aura fauoni,
Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
Templa sed ætherei simul ac possederit ignis,
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut vbi consurgit Capricornus & ipse biformis,
Aut subito scœlo deducet crebrius imbres
Fulminis, aut iactu magnum perrumpit Olympum.
Nullo serenato Capricornus nubila cœlo
Comparat, aut gelidos flatus, cœlísque fragores.
Non alio melius signo prædicere possis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spésque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cœlum, magni, cùm regna tonantis

Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei ſtellantia cornua Tauri,
Quidve ferant Gemini,rapido quid ſidere Cancer,
Si penitus quæras:Taurum ſæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro,aut Geminis:calidus veſtigia ſeruat
Hic quo dicta Leo ſæuiſque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miſcet tranquilla ſerenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Diſſentit diuæ,ſed vt hæc ventura ſerena
Nunciat,& ventis ceſſat mare,ceſſat & aër.
Scorpios in pluuias rarus,ſed nubibus atris
Creber agit nimbos:& ſæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina ſigni.
AEgocero ſemper cœlo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumaléſque dabit pluuias,atque igne perenni
Cum ſonitu quatiet nubes ſecura laboris,
Non fruſtrans animum certo me limite ducat.
Hæc eadem tibi ſigna dabunt non irrita Piſces.

SOLEM per ſeipſum conſtat moueri,non cum mundo verti,ſed in zodiaci circuli obliquitate curſum paragrare,paulo ſuperius diximus:qui cum per trecentos ſexaginta quinque dies, & quadrantem zodiacum luſtret,& ſingula tricenis diebus deniſque horis ac ſemiſſe,id eſt dimidia hora, tranſcurrat in cremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet,quem biſſextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus.Nam cum duodecies ſemis ſex horas integras faciant,id eſt quadrantem,hic quadrans quater ductus viginti quatuor horas perficit, idem vnum diem cum ſua nocte complet, & in quarto biſſextum,vt præfati ſumus,efficit.Sol interea dum igneus ſit,præ nimio motu conuerſionis ſuæ amplius incaleſcit.cuius ignem dicunt philoſophi aqua nutriri,& è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum ſæpius madidum atque rorantem. Tunc autem eclipſin patitur,quod Latinè defectio dicitur,quoties Luna XXX,ad eandem lineam qua Sol vehitur,peruenit,eique ſe obyciens eum obſcurat,vnde deficere nobis videtur,cum ei orbis Lunæ opponitur.Signa enim tempeſtatis vel ſerenitatis hoc modo aſtrologi mundi cognoſcenda eſſe dixerunt.Virgilius nanque ait,ſi Sol in ortu ſuo maculoſus ſit,atque ſub nube latens:aut ſi dimidia pars eius apparuerit,imbres futuros. item Varro ait,Si exoriens concauus videtur,ita vt è medio fulgeat,& radios faciat,partim ad aquilonem, partim ad auſtrum,tempeſtatem humidam & ventoſam futuram innuit.item,ſi Sol, inquit, rubeat in occaſu, ſincerus dies erit.ſi palleat,tempeſtatem ſignificat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat,aquilonem ventum ſignificat.Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt,à quo ſe ſpiritum accipere arbitrantur.ἀπόλλων enim Græce,Latine perdens dicitur,quòd feruore ſuo omnem ſuccum virentium decoquendo perdat herbarum.Hunc etiam diuinationis deum eſſe voluerunt,ſiue quòd Sol omnia obſcura manifeſtat in luce,ſiue quòd in ſuo proceſſu,& occaſu eius orbita multimodos ſignificationũ monſtret effectus.Sol dicitur,aut ex eo quod ſolus ſit,aut quòd ſolito per dies ſurgat & occidat.Hunc etiam ſine barba pingunt,quia occidendo & naſcendo ſemper eſt iunior, ſiue quòd nunquam in ſua virtute deficiat.vt Luna quæ creſcit aut minuitur.Huic quoque illam ob cauſam,quòd aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat,id eſt verni, æſtatis,autumni,& hiemis:aut quòd quadripartito limite dies metitur ſpacium.Vnde & ipſis equis condigna nomina poſuerunt,id eſt Erytræus, Aethon,Lampros,& Philogæus. Erythræus Græce ruber dicitur,quod à matutino lumine rubicundus exurgat.Aethon lucidus dicitur,quòd tertia hora inſtante lucidior fulgeat.Lampros verò lucens vel ardens dicitur, quod fit dum ad vmbilicum diei contra arcticum conſcenderit circulum.Philogæus Græce terram amans dicitur,quòd hora nona proclinior vergens occaſui pronus incumbat.

LVNA

LVNA terris vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexaginta quinque diebus & sex horis peragit, Luna vigintiseptem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denis horis ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnius, perlabitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnam partẽ esse lucifluam, aliam vero obscuram & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quantum à Sole discedit augeri. Cùm vero contrà steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescente tenuantur. humor etiam & spiritus omnis augescit. tumescit oceanus. quod diuerso cœli & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Soli tradit. quo & animalia vigescunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, vina plurimum valent in orginibus quam in ortu sunt, languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Solis steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est Soli mane occidit oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa postmeridiana, stationem facit, donec ingresso Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totum occidat. Aspiciunt inter se stellæ ex tertio signo quod dicitur Trigonũ, & habent maxime confusionem, item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrum vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum, item ex contrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera dissident. [illegible] leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinis nationibus præsunt & [illegible] motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Biformia generatione rerum omni[illegible] repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum [illegible] prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gentiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quem Apollinem nuncupabant fuisse dixerunt, & sicut a Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur: Dicebant enim eam viarum præsidem, & virginem, eo quod in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sidera de cœlo radios vsque ad terram emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigam Luna dicitur habere, siue propter velocitatem siue pro eo quod nocte & die appareat. ideo vnum equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quòd hieme & æstate plus luceat quam vere & autumno. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quod die ac nocte appareat ipsa, & Luna eo quòd luceat, & Triuia eo quòd tribus fungatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Dianæ, [illegible] eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est cœlestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerant etiam apud inferos Proserpinam, seu quòd nocte luceat, siue quod humidior curat & terris præsit. vnde bigam boum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta non solùm terræ, sed & lapides vel cerebra animantium, & quod magis incredibile sit, etiam latamina sentiunt, quæ in Luna incrementis euecta vermiculos parturiant. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt [illegible] modo quod arborum ac fruticum succo augmenta inducat. Denique crementis Lunæ abscissa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulascunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quod omnis venatio plus nocte quam die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo seu quod primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenerit, vnde & triginta annos dormisse dicitur. quia nihil aliud in vita sua, nisi huic repertioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit. siue quod Endymionem amasse fertur, quia nocturni roris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudetur, & pastis alijs prosit successibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis inea videri posse antiqui dixerant. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Cæterùm si rubet quasi aurum, ve[illegible] ostendit. sit enim ventus ex aeris densitate, qua obducti Sol & Luna rubescunt. item si cornua eius terra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, Si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna inde futurarũ certissima habetur auraram. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto namque is certissimus auctor.

A BRVMA in fauonium CAESARI nobilia sidera significãt. III cal. Ianua matutino Canis occidẽs

quo die Attica & finitimis regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Cæsari Delphinus matutino exoritur, & postero exoritur Fidicula, quando Sagitta vesperi occidit. Item quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus & continui dies hiemis Italiæ, cum Sol in Aquarium sentitur transire, quod fere XVIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula vesperi occidit.

A Fauonio in æquinoctium Cæsari significant IIII. calend. Mart. quatriduum varié, & VIII calen. Mart hirundinis visus, & postero die arcturi exortus vespertinus. Item nonas Mart. Cæsar. Cancri exortu id fieri obseruauit VIII. Idus Mart. aquilonis Piscis exortus, & postero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere obseruatur. Idibus Martijs Cæsar ferales sibi notauit Scorpionis occasus. III. calend. Aprilis Italiæ Miluus ostenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Aequinoctium vernum VIII cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæsari significant. III non. April. in Attica Vergiliæ vespere occultantur. Item post pridie nonas Apriles in Bœotia & Chaldæis Orion & gladius eius incipiunt abscondi. Cæsari VI Idus Aprilis significat imbres Libra occasus XIIII. cal Maias succulæ occidunt vespere, sidus vehemens, & terra marique turbidum. XVI cal Maias, in Attica occidunt vesperi, Cæsari XV cal. Mai quatriduum significant, XII. calen. Mai. Aßyrijs succulæ occidunt vesperi, quod vulgo appellatur sidus parilicium, quoniam XI. calen. Maias vrbis Romæ natalis habetur, quo fere serenitas redditur. claritatem obseruationis membrorum augmēto, Hyadas appellantibus Græcis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eis stellis propter succos impositum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas. Cæsari VIII. calen Maias notantur dies. VII. calen Mai. Aegypto Hædi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bœotia & Attica Canis vespere occultatur, & Fidicula mane oritur X. cal. Maias, Aßyrijs Orion totus absconditur. Quarto autem cal Maias Aßyrijs Canis.

VI. non Maias Cæsari Succulæ matutino exoriuntur, & VIII Idus Mai Capella pluuialis. Aegypto autem eodem die Canis vesperi occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui est Vergiliarum exortus, decurrūt sidera.

A Vergiliarum exortu significant Cæsari post pridie Idus Mai Arcturi occasum matutinum III. idus Mai. Fidiculæ exortus. XII calen. Iunias Capella vesperi occidit. & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Cæsari Orionis gladius occidere incipit. III. no. Iunias Aßyrijs Aquila oritur vesperi. VII idus Iunias Arcturus matutino occidit Italia. IIII idus Iunias Delphinus oritur in Aegypto. XI. cal, Iulias eiusdem Orionis gladius Cæsari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longißimus dies totius anni, & nox breuißima Solstitium conficit.

A Solstitio ad Fidiculæ occasum, VI. cal. Iulias Cæsari Orion exoritur. Zona autem eius Aßyrijs, IIII. no. Iulias, Aegypto verò eadem die Procyon æstuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, vt in astris pingitur ad æstum maxime pertinens, sicut paulo pòst docebimus IIII. non Iulias Chaldæis corona occidit matutino. Attica Orion totus eadem die exoritur. Pridie idus Iulias, AEgypto Orion desinit exoriri. XV cal. Augustas, Aßyrijs Chiron exoritur. Deinde post triduum fere vbique confusum inter omnes sidus, indicans quòd Canis ortu vocatur, Sole partem primam Leonis ingresso cum sit solstitium, quod sidus accendit solem & magnam æstus obtinent causam. XVI cal August. Aegypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Prodromi flatus incipiunt, quod Cæsar X. cal. August sentire Italiam existimauit: Aquila Attica matutino occidit. VIII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

IIII. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed vera ratio id fieri inuenit pridie idus Augu. Equus oritur vesperi, & Cæsari. Aegypto Delphinus occidit. XI. cal septembres Aßyrijs stella, quæ Anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, vindemiæ maturitatem promittens, cuius argumento erunt agni colore mutati, & Aßyrijs quinto cal Septemb. Sagitta occidit, Etesiæque desinunt. Anteuindemiator Egypto nonis Septembribus oritur. Attica Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Septemb. Cæsari Capella oritur vesperi: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres vehementißimos significat, terra marique. Ratio eius hæc traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctu eius signi ortum seruat hirundinum habitus. nanque deprehensæ intereūt, XVI. cal. Octo. Aegypto Spica quam tenet Virgo, oritur matutino, Etesiæque desinunt XI. cal. Octobres commißura Piscium occidit, ipsumque Equi sidus VIII cal. Octob. III. cal Octobr. Hœdi oriuntur cal. Octobribus Capella matutino exoritur VI nonas Octob Attica Corona exoritur mane. V. nonas Octob Heniochus occidit matutino IIII non Octob. Cæsari Corona exoriri incipit, & pridie non. occidunt, Hœdi vesperi. VIII. idus Octob. Cæsari fulgens in Corona stella exoritur, & tertio idus Vergiliæ vesperi exoriuntur. XVIII. cal. Nouember succulæ vespertoriuntur. Pridie cal. Nouembr Cæsari Arcturus occidit, & Succulæ exoriuntur

cum

cum Sole quarto nonas Nouembr. Arcturus occidit vesperi, & idus Nouembr. Attica Vergiliæ occasu suo hiemem inchoant. Quinto idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergiliæ occidunt, occasum matutinum Vergiliarum Hesiodes. natura huius quoque nominis Hesiodus astrologiam tradidit fieri.

IN æquinoctio autumni consitetur quod Thales XXV. die ab æquinoctio, Anaximander, XXXI. Euctemon XLVIII nos autem sequentes obseruationem Cæsaris, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina cælestis iniuriæ meminisse debemus. Vnum quod Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteraque similia intelliguntur, quæ cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hæc ab horridis sideribus exeunt (vt sæpius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hædis. Alia sunt illa quæ silente cælo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum facta sunt publica: & magnæ sunt differentiæ à prioribus, alijs rubiginem, alijs vredinem, alijs caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his nunc dicemus, quæ ante nos à nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorum quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cæli locis constant. Nanque Vergiliæ primatum tenent ad fructus quarum exortu æstas incipit, occasu hiems semestri spacio intra se, & messes vindemiásque, & omnium maturitatem amplexantur. Est præterea in cœlo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu facilis huius defluuio velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum obseruatione Aquilæ in septentrionali parte, & in austrina Caniculæ, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium & Geminos, solis centrum infra æquinoctialem circulum secans, commissuras eorum obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula ideo effectus vtriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solis terræque centra congruunt. Igitur horum siderum diebus, si purus atque mitis aer genitalem illum lacteumque succum transmiserit in terras, læta adolescunt sata: si luna quâ dictum est ratione roscidum frigus asperserit admixta amaritudo, vt in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quam fecit in quacunque conuexitate comitatus vtriusque causa, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, vt nec dies. Aquilam diximus in Italia exoriri XIII. calend. Ianuarias: nec patitur ratio naturæ quicquam in satis ante eum diem spei esse certæ Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus lædi necesse est. Rudis fuit priscorum vita, atque sine literis, non minus tamen ingeniosam fuisse in illis obseruationem apparebit, quàm nunc esse rationem. Tria nanque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diésque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quæ nunc aguntur, ad VII. cal. May quoniam tunc fere segetes rubigo occupat Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quòd post dies XIX. ab Aequinoctio verno, per id quatriduum varia gentium obseruatione. In quarto calen. May Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui præoccidere Caniculam necesse sit idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerunt, vrbis anno, D.XVI. ex oraculis Sibyllæ, vt omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partem quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatriduum inciderit plenilunium, fruges & omnia quæ florebunt lædi necesse erit. Vinalia priora quæ ante hos dies sunt, IX calend Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleasque, quoniam earum conceptus exortu Vergiliarum incipit, ad sextum Idus May, vt docuimus Aliud hoc quatriduum est, quòd neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multo minus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vesperi, decretorio die florentibus oleis vitibúsque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies à solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinique præcoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Aegypto Canicula exoritur, vel certe XVI. calend. Aug cum Italiæ item quarto calend. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. calend. eiusdem. Extra has causas sunt Vinalia altera quæ agũtur XIII. calend Septemb. & Varro, à Fidicula incipiente occidere mane determinat: quod vult initium autumni esse & hunc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug obseruatur Intra hæc constat cælestis sterilitas neque negauerim posse eam permutari arbitrio legentium locorum æstimartium naturas, sed à nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua obseruatione cuiusque constabunt. Alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Naturæ succurrit iam primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter stato siderũ cursus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum æstate interlunia, præter quam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi æstiuis breuissimisque noctibus metui non diebus item valere. Præterea tam facile intelligi, vt formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus opereretur. Auẽ Parum oriente Sirio

ipso

ipso die non apparere, donec occidat, e diuerso Virionem prodire ipso Solstitij die. Neutrum verò Lunæ statum noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, & omni aura quiescente. quoniam neque in nube, neque in flatu cadunt rores sic quoque non sine remedio. Sarmenta aut palearum aceruos, & euulsas herbas, fruticésque per vineas camposque cum timebis, incendito fumus medebitur. hic è paleis & contra nebulas auxiliatur, vbi nebulæ nocent. Quidam tres cancros viuos cremari iubent in arbustis, vt carbunculi nõ non noceant. Alij siluri carnem leuiter vri à vento, vt per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quòd si Fidiculæ occasu, quod est initium autumni, vna pica consecretur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syriæ regem scripsit, si fictili nouo obserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES extremos circa quos cœli sphæra voluitur, Polos nuncupauere, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur. Et austronotus dicitur, quam quidam dicunt esse Tethyn Oceani vxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas in armo vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET IN EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES

Pag 101. ARATI PHAENOMENA. Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phænomenon per Germanicum, in Latinum versi cum commento nuper in Siciliæ reperto. Versuum & commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantius, vt posthac dicetur. Iulius Firmicus non Germanicum, sed Iulium Cæsarem scriptorem facit, his verbis, lib. II. Astronomicon: Sed nec aliquis pene Latinorum de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi paucos versus Iulius Cæsar, & ipsos tamen de alieno opore mutuatus. M. verò Tullius princeps ac decus Romanæ eloquentiæ, ne quid intentatum relinqueret, quod non fuisset diuinum eius ingenium assecutum, versibus Heroicis, etiam ipse de Institutione paucaresp ondit.

IN his longitudo latitudinisque porrectus. Quidam emendarant, Latitudóque, & Porrectus participium putant. nihil mutandum censui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA. Vide num legendum sit, Anaphora.

102 VT Homerus. Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.

IN Mimo qui nuncius inscribitur. Vide num sit legendum, Qui γυναικεῖος inscribitur, hoc enim nomine Athenæo Sophronis Mimi citantur.

DEI igitur aduersus delicta lenem esse, est. Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium est.

AXIS at immotus. Alij, Axis stat, motus semper vestigia seruat. Exigua mutatione verum attigerint ne, docti iudicent.

GEMINVS determinat axem. In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, què ita dixere Graij, terminat axem. δύω πόλω Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.

SIVE Arcti, seu Romani. Alij, Romanæ cognominis Vrsæ plaustrum, vel facies stellarũ proxima vero.

103 QVOD fida comites. Ald. habebat.

Quod fidei comites prima incunabula magni
Fuderunt Iouis attonita, cum furta parentis.

DICTAEI exercent. Ald. Dictæ exercere domina quod quidam correxere, Dictas exercerent.

SEPTEM quàm Cressia flammis. Ald, Septem qua Cresia flammis. Sensus est, Nulla stella magis micat in calo, quàm Helice septem flammis illustris.

HAS inter medias, abrupti fluminis instar. Vitiose alij habent, Luminis. Aratus enim habet, οἵη ποταμοῖο ἀποῤῥώξ.

104 DVAE sunt Arcti. Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & mox, Alterutra quidem horum, quod in nostro codice scribendum fuit, Harum.

PORRO Arctus minor. Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsas, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis κυνόσουρα, quam lectionem verba proxime sequentia confirmant.

AGA-

AGATHOSTHENES. *Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quæ eadem varietas & in Græcis legitur. Nam Agasthenes Athenæo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorum scriptor citatur.*

IN CRETAE *oppido Hystoe Sic etiam Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cùm in impressis sit, Hestiea.*

HVNC *Pherecydes dicit inter astra collocatum. Aldus habet genere fœminino, Hanc collocatam: quod cùm manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur ferri non potuit.*

HAVD *procul effigies inde. Aldus corrupte, Efficiens, vnde effigiem enim dicit quam Aratus εἴδωλον & versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum esse.* τὸ μὲν οὔ τις 'σπίσαται ἀμφαδὸν εἰπεῖν.

ET ICCIRCO *inter astra à Ioue Videtur legendum, Iupiter, vt sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honorasse.*

SVNT *omnes viginti quatuor. Viginti duæ hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In vtroque latere singulas, XXIIII habebis.*

105 TERGA *nitens stellis. Aldus hunc & consequentem versum Coronæ affixerat, itaque scripserat.*

> *Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit*
> *Succiduus gentibus lapsum & miserabile.*

Ad quam si dorso. Ald.

> *Ad quem se dorso peruadet lubricus anguens.*

QVI *cum medicinæ arte vteretur. Ab Aldino codice abest particula, Cùm possétque abesse, si ita locus interpungeretur, Aesculapius filius Apollinis, qui medicinæ arte vteretur. Mortuos fertur suscitasse: quamobrem iratus in eum quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percussit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis icto percussit. Ita verò sæpius in his commentarijs Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod non mutassem, vt esset rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuissent Mendum fecit fortassis nota adscriptia, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.*

SVNT *omnes XVII. Ald. XXVII.*

BACVLOQVE *minatus. Aldus, Minatur.*

106 SEV *genus Astræ. Aldus hos duos versus ita cudit,*

> *Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem*
> *Tradidit Astrorum, se vero intercipit æuo.*

NEC *dedignata subire. Ald. Designata.*

DISCORDIA *nota. Alia lectio, Discordia nata. Vide Lactant. lib. 5. de Iustitia cap 5. Vbi hunc locũ Germanici citat.*

NAVE *petebat diuitias, fructúsque. Aldina editio habet, Naue petebant diuitias fructúsque.*

107 RARIVS *inuisit. Inuasit, scripsit Aldus.*

INCREPAT, *O paerum soboles. Aldus habet.*

> *Increpito partum soboles oblita priorum.*
> *Degeneres habuit semperque habitura minores.*

ARTIBVS *indomitis tradent. Tradant, Aldus. & versu sequenti, vbi est, Super montes, habebat ille, Super montis.*

VATIBVS *ignota Aldus legit, Ignotis.*

SED *postquam diminuti homines à quietate quieuerunt. Vide num sit legendum, ab æquitate: vel, a pietate.*

108 AT *capiti suberunt Gemini. Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini quæ posterior pes. posteriora verba, Quà posterior pes, vt ad Leonem referrem Arati verba fecerunt, itaque cuderem vt nunc habes.*

ALTER *qui Propus appellatur. Aldinus codex habet, Alter qui tripus, & mox, Quæ vocatur propos. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cùm geminorum stellas enumerat: In pedibus vtrisque singulas, & infra sinistrum pedem vnam quæ πρόποις appellatur.*

SVNT *in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοις dicunt. Græcũ verbũ ὄνοις, Aldinus codex non habet.*

AD *occursus Dodonæ Iouis. Aldus, Ad occasus.*

109 VNA *putatur. Lactant. lib 1. De falsa religione, Ipsius autẽ, inquit, Cretici Iouis sacra, quid aliud quàm quomodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthea nympha, quæ vberibus suis aluit infantem: de qua Germanicus Cæsar in Arateo carmine sic ait, —Illa putatur*

Nutrix eſſe Iouis, ſi vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulſit fidiſsima capra,
Sidere quæ claro gratum teſtatur alumnum.

QVEM *Iupiter mirat. Ald. Quem Iouis miratus, de qua emendatione ſupra.*

110 QVEM *Iupiter Sidonem miſit. Aldus, Quem Iouis.*

111 CLARA *etiam pernox. Aldus. Pernix.*

VT *traderetur Ceto. Ald. Cetus, & mox itidem bis, vt inflexonis quartæ nomen ſit.*

112 ALVO, *Fulget equus. Aldus ſcripſerat, Albo, corrupte. Aratus enim habet, γαστέρι νειαίρῃ.*

QVIDAM *pro eo quod Iupiter. Aldus, Iouis.*

INQVE *ouem conuertit. Aldus, Inque Iouem conuertit.*

113 HINC *Aries. Ald. Hunc Aries. itidem de piſcibus, Hunc vltra gemini piſces.*

NODVM *ſtella premit. Aldinus codex legit,*

Nondum ſtella premit piſcis qui reſpicit auras,
Threicia dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

ATQVE *ita columbam. Aldus, Atque ita Cobam.*

MAXIMAEQVAE. *Aldus, Maximéque. itaque citat Gyraldus de Dijs gentium lib. 1.*

114 QVAM *pater à Ioue vt vitiatam cognouit. Alij, Vt, non habent.*

ACCEPTIS *à Mercurio talaribus. In alijs libris eſt. Accepta à Mercurio talaria.*

ALCYONE, *ex qua Herus. Sic & Aldus: legendum autem, ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.*

CONTRA *ſpectat autem. Tres hi verſus in alijs codicibus cum ſuperioribus de Lyra coniuncti erãt, qui mihi ad Cycnum pertinere viſi ſunt.*

HAVD *medij fulgoris Aldinus codex & Germanicus,*

Aut medij fulgoris erunt penna vtraque læta

EVOLAVERIT *in ramum Atticæ regionis. Sic vterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhãnum, qui pagus eſt Atticæ regionis, à quo & Nemeſis Rhamnuſia dicta eſt.*

ET *cum terrores auget nox atra. Ald. Mox atra, vitioſe: vt & verſu ſequenti, pro Aſpectauerit, Aſpectaucrit.*

116 QVOD *Dicolon. In alijs libris ita quoque ſcriptum eſt. Arbitror autem legendum, Quod Cochlon inueniſſet in mari. ait enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obieciſſe hoſtibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratoſthenes: hac etiam de cauſa eius inferiorem partem piſcis eſſe formationem, quod muricibus, id eſt maritimis conchylijs, hoſtes ſit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Miſcellan. Politiani cap. XXVIII. vbi & hos commentarios Germanici agnoſcit.*

QVO *tempore Typhon. Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytonis nomen habent.*

COLVNTQVE *Aegyptij, & cùm venit, Typhoni. Aldina lectio eſt, Colũntque Agyptij, & cõuenit Phythoni neminem deorum aduerſari ſibimet vacuam cognouit dominantibus.*

117 EVPHEMES *muſarum nutricis. Alij codices Euſchemis. Hyginus Euphemes legit.*

AGLAOSTHENES *dicit Iouem. Hunc locum Lactan. lib. 1. de falſa Religione ſub Cæſaris nomine profert his verbis: Nec hîc tantum ſacrificaſſe Iupiter inuenitur. Cæſar quoque in Arato refert Aglaoſthenem dicere Iouem cum ex inſula Naxo aduerſus Titanas proficiſceretur, & ſacrificium faceret in litore, aquilam ei in auſpicium aduolaſſe: quam victor bono omine acceptam tutelæ ſuæ ſubiugarit. Lilius Gyraldus ſcribit de Dijs gentium lib. VII. hæc in Aratum Latina commentaria ſic enim appellat) in Baſſum a quibuſdam referri.*

118 TELA, *caput, magniſque humeris. Orationis conſequentia poſtulat, Magnóſque humeros.*

ARISTHOMACHVS *autem dicit Erytrea quendã. Aldinus & Germanicus codex habet, Caubriſam Ex Hygino Erythrea ſubſtitui*

AD *quem Iupiter, Mercurius Ald Ad quem Iouis, eodem errore quo ſupra.*

QVIDAM *autem dicunt Vrionem Methymnæum. Sic habent codices omnes Arbitror autem Arionem legendum cuius hanc hiſtoriam ijſdem prope verbis Herodotus lib. 1. ſcribit. quod ſi verum eſt, vt verum eſt, poſtea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum eſt.*

REX *Corinthiorum Pyranthus nomine. Puto legendum Periandrus nomine, vt etiam in tota hac hiſtoria ſic enim habet Herodotus quòd autem Periandrus pro Periander veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris conſtat*

119 APVD Musæum Bistoniorum regem, In Hygini fabulis, Byrseus dicitur.

ICARIVS. Ald. & Germanicus codex, Icarus. Græci scriptores omnes Icarium appellant. Latini variant. nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. IIII.

-& cunctis Baccho iucundior hospes

Icarus, vt puro testantur sidera cœlo,

Erigonéque, Canisque, neget ne longius ætas. quod idem apud Ouidium reperitur aliquoties.

MAERA nomine. Alij codices, Neæra. Nostra lectio cum Aeliano consentit & cum Hygino

120 LEPVS sub pedibus Antecanis. Aldus & alij, Anticanis. Ciceronis προκύων Antecanis vertitur.

IN insula Lero. Aldus, Hiero.

PERVIVM nautis ingenio fecit. Alij, Nauali ingenio. Si Nautis non placet, lege Nauali.

121 AVSTER pistris agens. In alijs codicibus est, Agit.

HVIC Ceto. Alij, Cetus, de quo antea etiam dixi.

PROCVL àmotis. Alias, Amotu.

MEROPE, Helie. In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Aegle, Lampetie, Phœbe, Aetheriæ, Dioxippe.

ID quoque monens. Apud Hyginum est, Moriens.

122 ANTE Sagittiferi multum pernicia. Alij nullum pernicia.

THVRIBVLVM. Alij, Thuribulo. & versu sequenti, præcipiti tactu. item versu ab hoc octauo, Erigat emittántque latus.

SACRARIVM. Alij vitiose, Sacrarius qui & Pharum dicitur.

SI tenuem traxit nubem. Alij codices, Sic tenuem.

123 FIVNT omnes XXXIII. Ex Hygino legendum est, XXIIII. quod etiam confirmat numerus qui mox sequitur. aduertendum quoque pro eo quod hîc est, In dextro cubito vnam, Hyginum habere, In sinistro. & mox vbi est, In spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: vt plenum habeas numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores. Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

SVNT omnes sex. Legendum, Septem, vt & Hyginus habet, & summa postulat.

127 HORRIDVS at gelidos. Alij codices, ad gelidos.

CONSPECTV signa Leonis. aldinus codex, Conspecta.

124 CONTINVOSQVE ruit. alias, Continuísque.

126 HVNC etiam Græci. apud Fulgentium Mythologiarum lib. I. hæc verba & quæ tota reliqua pagina continet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta siue hinc ille in vsum suum descripserit. Ex collatione autem ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam &c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, &c. aut quòd quadripartito (quadrifido Fulgentius habet) limite diei metiatur spacium: vnde & ipsius, equis &c. aliæ varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.

ERYTHRAEVS. AETHON Alij codices, Actæon, & mox quoque, itemque apud Fulgentium. Vt pro Actæon, Aethon scripserim, fecerunt præter interpretationē vocabuli, versus Ouidiani, II. Metamorp.

Interea volucres, Pyrois. Eous & Aethon,

Solis equi. & Martialis,

Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Aethon

Fræna volunt. Nam qui hic Erythræus, Martiali Xanthus: qui Philogæus, Ouidio Eous: qui Lampros. Pyrois nuncupatur.

127 QVO & animalia vigescunt. In Aldino codice est, Rugescunt: in Germanico, Rigescunt.

LVNAM voluerūt. Est & hic locus totus apud eundē Fulgentium lib. II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmenta. Posterior pars deerat in aldino codice & in Germanico,

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt. Aldus, Dictam: apud Fulgentiū scribitur. Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, vt neutra lectio probari potuerit, veram mōstrare potuerit.

PLVS nocte quàm die dormiat. In Fulgentij libro est, Plus nocte pascatur, diéque dormiat

QVIA nocturni roris humor. Fulgentius habet, Quia nocturni roris humor, quem ἀπόῤῥοιαν siderum atque ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudat, pastoralibus prosit successibus.

A BRVMA in fauonium. Quæ sequuntur ferè omnia apud Plinium reperiuntur lib. XVIII. natur histo. vnde & multa hic corrigenda deprehendi. Nam primum præpositio A, hic deerat

 ET

128 ET *postero exoritur. Plinius addit, Die.*

QVANDO *Sagitta. Plinius, Quo Aegypto Sagitta.*

ITEM *quinto idus Ianuarias. Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eisdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italiæ.*

XVIII cal Febr. Plinius, XVI.

A Fauonio in Aequinoctium. Plinius addit, Vernum.

IIII. cal Mart. quatriduum. Plin. XVII. cal. Martij triduum.

ITEM *nonas Martij. Plinius, III. nonas Martij.*

AQVILONIS *Piscis. Plin. Aquilonij.*

IDIBVS *Martijs. Plin. Cæsar & Idus Martias ferales sibi annotauit Scorpionis occasu. XV. verò cal. Aprilis Italiæ miluum ostendi.*

AB *eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæsari significant. Plin. Addit cal. Aprilis.*

ITEM *post pridie. Plin. Eadem postridie in Bœotia: Cæsari autem & Chaldæis nonis: Aegypto Orion, &c.*

XIIII. cal. Plin. Habet præterea, Aegypto.

CAESARI *XV. Plin. XV. Cæsari, continuóque triduo significat.*

SIDVS *parilicium Ex Plinio legendum est, Palilicium.*

CLARITATEM *obseruationis. Longe aliter Plinius, húncque in modum, Claritatem obseruationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantibus Græcis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter sues impositum arbitrantes, imperitia appellauere Suculas.*

NOTANTVR *dies. Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.*

POST *pridie Idus. Plin. Postridie nec addit, Idus Mai.*

ASSTRIIS *aquila oritur. Plin. insuper habet, Cæsari & Assyrijs.*

VII Idus Iunias. Plin. VIII Idus Arcturus matutino occidit, Italia sexto & IIII. Idus, Delphinus vesperi exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Aegypto post quatriduũ XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI *Canicula, quam. Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè vt in astris pingitur. nam quòd sequitur. Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itáque vt Germanicus habet, corrigendum.*

IIII. non. Iulias Chaldeis. Plin. III. non.

XV. cal. Augustas. Plin. XVI cal. Assyriæ Procyon exoritur. Dein postridie ferè vbique confessum inter omnes sidus indicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXIII die.

XVI. cal. August Plin. XVIII.

INCHOAT, *aut annotat. Plin. Inchoat, vti is adnotat: sed vt vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.*

QVAE *Anteuindemiator. Plin. Vindemiator, vt & mox.*

AGNI *colore mutati. Legendum ex Plinio, Acini.*

PER *Arctu. Lege, Per Arcturum. Eius signi ortum seruat hirundinis abitus. Plin. habet, Signũ orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.*

XI. cal. Octob. commissura piscium. Plin. XI. cal. Cæsari commissura piscium occidens, ipsumque æquinoctij sidus, &c.

III. cal. Octob. Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octob. Heniochus. Plin. Asia & Cæsari V. calend. Heniochus.

IIII. nonas Octob. Plin. Tertio calen. Cæsari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE *vesperi exoriuntur. Plin. Vergiliæ vesperi Idibus corona tota. Sexto calen Nouemb.*

129 OCCASVM *matutinum Vergiliarum Hesiodes. Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cùm æquinoctium autumni conficeretur: Thales, XXV. die ab æquinoctio: Anaximander, XXIX Euctemon, XLVIII. nos autem sequentes, &c.*

ANTE *Omnia autem duo esse nomina. Est & hic locus apud Plin. eodem lib.*

DVO *esse nomina, Plin. Duo genera esse.*

QVAE *cùm plenilunio acciderint. Plin. non habet, Plenilunio sic enim legit, Quæ cùm acciderint, vis maior appellatur.*

NISI *cum facta sunt Hæc in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica hæc & magna sunt differentia.*

ALII

ALIIS caliginem impellentibus. Plin. Alijs carbunculum appellantibus.

NANQVE Vergiliæ primatum tenent ad fructus. Plin Nanque Vergiliæ priuatim attinent ad fructus, vt quarum exortu æstas incipiat occasu hiems, semestri spacio intra se messes, vindemiásque & omnium maturitatem complexæ.

129 SOLIS CENTRVM. Plin. Solis centro bis æquinoctialem, &c.

OMNES hibernos fructus. Addit Plinius, Et præcoces.

IX cal. Mart. Plin. IX. calend. May.

OCTAVO cal. Iunias Plin. VIII. cal. Iulij.

ITEM quarto cal. Augu Plin. XIII.

BENIGNITATEM Naturæ succurrit iam: primum. Plin. Naturæ succurrit: iam primum.

AVEM param. Plin Parram & mox, Vireonem.

VNA pica. Plin. Vua eicta.

DESCRIBEBAT, AC TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE M. D. LXIX CALEND. FEBRVARII.

M. T. CICERONIS ARATVS. PHAENOMENA.

A IOVE musarum primordia.

Ergo vt oculis aßidue videmus, sine vlla mutatione aut varietate.

3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cæloque simul noctésque diésque feruntur.

4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus.

5 *Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes:*
Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice.

6 *Cuius quidem clarißimas stellas totis noctibus cernimus,*
Quas nostri Septem soliti vocitare triones.
Paribúsque stellis similiter distinctis, eundem cœli verticem lustrat parua Cynosura.
Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et late prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.
Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus.

7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superáque reuoluens
Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.
Eius cùm totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis atque ardor oculorum.
Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucibúsque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti sidere lucet:
Obstipum caput & teriti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.
Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus.
Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

7 *Id autem caput*
Attingens defessa velut mœrentis imago.
Vertitur *quam quidem Græci*
Εγγόνασιν vocitant, genibus quod nixa feratur.

8 Hîc illa eximia posita est fulgore corona.

Atque

Atque hæc quidem à tergo

9 * propter, caput Anguitenentis
Quem claro perhibent ὀφιοῦχον nomine Graij.
Huic supera duplices humeros affixa videtur
Stella micans tali specie, talíque nitore.
Hic pressu duplici palmarum continet Anguem
Eius & ipse manet religatus corpore toto.
Nanque virum medium Serpens sub pectora cingit
Ille tamen nitens grauiter vestigia ponit,
Atque oculos vrget pedibus pectúsque Nepai.

Septentriones autem sequitur

10
Arctophylax vulgo qui dicitur esse Bootes,
Quòd quasi temone adiunctam præ se quatit Arcton.

Huic Booti enim

* Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radijs, Arcturus nomine claro.

11 * *Cui subiecta fertur*

Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.

*

Malebant tenui contenti viuere cultu.

*

Ferrea tum verò proles exorta repente est:
Ausáque funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu victum domitúmque iuuencum.

*

13 Et natos Geminos inuises sub caput Arcti
Subiectus mediæ est Cancer: pedibúsque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammã.

*

Nauibus assumptis fluitãtia quærere aplustra

*

14 *Auriga*

Sub leua geminorum obductus parte feretur,
Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet.
Verum hæc est magno atqui illustri prædita signo.
Contrà, hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem.

15 *Cuius sub pedibus*

Corniger est valido connixus corpore Taurus.

* *Eius caput stellis conspersum est frequentibus:*

Has Græci stellas ὑάδας vocitare fuerunt.

16 * *Minorem autem Septentrionem Cepheus passu palmis à tergo subsequitur.*

Nanque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

17 * *Hunc antecedit*

Obscura specie stellarum Cassiepeia.

*

18 Hanc autem illustri versatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aspectum mœsta parentis.
19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, stellâque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Aeternum ex astris cupiens connectere nodum.

*

20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

*

E quibus hinc subter possis cognoscere fultum.
Iam cœli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.
21 Et prope conspicies paruum sub pectore claro
Andromedæ signum, Δελτωτὸν dicere Graij
Quod soliti, simili quia forma littera claret.
Huic spacio ductum simili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris, nam non minor illis,
Sed stellis longe densis præclara relucet.
Inferior paulo est Aries, & flamen ad austri
22 Inclinatior. Atque etiam vehementius illi
Pisces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horrisonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum è caudis duplices velut esse catenæ
Dicuntur, sua diuersæ per limina serpunt,
Atque vna tandem in stella communiter hærent,
Quem veteres soliti cœlestem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero si quæsere perges,
Adpositum poteris supera cognoscere piscem.
23 E pedibus natum summo Ioue Persea vises,
Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
Quà summa ab regione Aquilonis flamina pulsant.
Hic dextram ad sedes intendit Cassiepeiæ,
Diuersósque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapsus repente,
In cœlum victor magnum sub culmina portat.
24 At propter leuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ septem vulgo perhibentur more vetusto
Stellæ, cernuntur verò sex vndique paruæ:
At non interijsse putari conuenit vnam,
Sed frustrà temerè à vulgo ratione sine vlla
Septem dicier, vt veteres statuere poetæ,
Aeterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,
Electra, Steropéque, simul sanctissima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
At magnum nomen signi clarúmque vocatur,
Propterea quòd ad æstatis primordia claret,
Et post hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet vt mandent mortales semina terris.
35 Inde Fides leuiter posita & conuexa videtur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta sede locasse.
Hæc genus ad læuum Nisi delapsa resedit,
Atque inter flexum genus & caput Alitis hæsit.
26 Nanque est Ales auis, lato sub tegmine cœli
Quæ volat, & serpens geminis secat aëra pennis.
Altera pars huic obscura est & luminis expers,
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Gestit. iam verò clinata est vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
27 Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
Piscibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
*Sirius hæc obitus terrai iussit equinis,
Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore semifero magno Capricornus in orbe
Quem cùm perpetuo vestiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore cursum,
Hoc caue te ponto studias committere mense:
Nam non longinquum spatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non sese vestris aurora querelis
Ocyus ostendet, clari prænuncia solis:
At validis æquor pulsabit viribus auster:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui signorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
28 Atque etiam supero naui pelagóque vagato,
Mense, Sagittipotens solis tum sustinet orbem.
Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore presto est,
Hoc signum veniens poterunt prænoscere nautæ.
Iam prope præcipiti ante licebit visere nocti,
Vt sese ostendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
Et magis erectum ad summum versarier orbem.
Tum sese Orion toto iam corpre condit
Extrema propè nocte,& Cepheus conditur ante
Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,
Hic missore vacans,fulgens iacet vna sagitta,
Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.
29 Ad propter se Aquila ardenti cũ corpore portat,
Igniferum mulgens tremebundis æthera penis,
Non nimis ingenti cum corpore,sed graue mœstis
Ostendit nautis perturbans æquora signum.
30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter
Delphinus iacet,haud nimio lustratus nitore,
Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas disterminat vnum:
Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.
Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
Atque inter spacium & læti vestigia solis.
At pars inferior Delphini fusca videtur
Inter solis iter,simul inter flamina venti,
Viribus erumpit quà summi spiritus Austri.
31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
Quem qui suspiciet in cœlum nocte serena,
Latè dispersum non viderit,abdita verò
Cætera se speret cognoscere signa potesse.
32 Nanque pedes subter,rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis,stellarum lũce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
Aestiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic vbi se pariter cum sole in culmina cœli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbusta ornata tenere.
Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras,
Denudat folijs ramos,& cortice truncos.
33 Hunc propter,subtérq; pedes quos diximus ante,
Oriona,

Oriona, iacet leuipes Lepus: hic fugit, ictus
Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:
Nam Canis infesto sequitur vestigia cursu,
Præcipitantem agitans, oriens iam denique paulum
Curriculum nunquam defesso corpore sedans.
43 At Canis ad caudam serpens prolabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim:
Non aliæ aues vt in alto ponere proras
Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,
Sed conuersa retro cœli semper loca portat,
Sicut cum cœptant tutos constringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduersamq; trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super æthera vertitur Argo,
Atque vsque à prora ad celsum sine lumine malum,
A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
Inde gubernaclum disperso lumine fulgens,
Clari posteriora Canis vestigia condit.
35 Exin semotam procul in tutóque locatam
Andromedam, tamen explorans fera quæ fere Pistrix
Pergit, & vsque sitam validas aquilonis ad auras
Cærula vestigat, finita in partibus austri.
Hanc Aries tegit, & squammosi corpore Pisces,
Fluminis illustris tangentem corpore ripas.
36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatũ
Cœli, funestum magnis cum viribus amnem,
Quem lachrimis mœstæ Phaetontis sæpe sorores
Sparserunt, letum mœrenti voce canentes.
Hunc Orionis sub læua cernere planta
Serpentem poteris: proceráque Vincla videbis
Quæ retinent Pisces, caudarum parte locata,
Flumine mixta retro ad Pistricis terga reuerti.
Hîc vna stella nectuntur, quam iacit ex se
Pistrix è spina valida cum luce refulgens.
Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
Inter Pistricem fusæ sparsæque videntur
Atque gubernaculum stellæ, quas contegit omneis
Formidans acrem morsum Lepus. his neque nomen,
Nec formam veteres certam statuisse videntur.
Nam quæ sideribus claris Natura poliuit,
Et vario pinxit distinguens lumine formas,
Hæc ille astrorum custos ratione notauit,
Signáque signauit cœlestia nomine vero:

 Has

Has autem quæ sunt paruo sub culmine fusæ,
Consimili specie stellas parilique nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.
37 Exinde, Australem soliti quem dicere Piscem,
Voluitur inferior Capricorno versus ad austrum,
Pistricem obseruans, procul illis piscibus hærens:
At prope conspicies, experteis nominis omnes,
Inter Pistricem, & Piscem quem diximus Austri,
Stellas sub pedibus stratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui stellarum candore nitescit.
E multis tamen his duo latè lumina fulgent.
Vnum sub magni pedibus cernetur Aquari:
Quod superest, gelido delapsum lumine fontis,
Spumiferá subter caudam Pistricis adhæsit.
Hæ tenues stellæ perhibentur nomine Aquai.
Hîc aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum subeunt vestigia magni
Arcitenentis, & obscuræ sine nomine condunt.
38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet spiritus austri,
Exiguo superûm quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.
Arcturo magnum spacium superâ dedit, orbem
Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
Hæc tamen æterno inuisens loca curriculo Nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ noscere poscent,
Commiserans hominum metuendos vndiq; casus.
Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris
Aram sub media cœli regione locatam,
A summa parte obscura caligine tectam,
Tum validis fugito deuitans viribus austrum.
Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute
Armamenta locans, tuto labere per vndas:
Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
Perfringet celsos defixo robore malos:
Vt res nulla feras possit mulcere procellas,
Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & subitis auris diduxerit Ara.
Sin humeros medio in cœlo Centaurus habebit,
Ipseque cærulea contectus nube feretur,
Atque Aram tenui caligans vestiet vmbra,
Ad signorum obitum vis est metuenda fauoni.

39 Ille autem Centaurus in alta sede locatus,
Qua sese clarum collucens Scorpios infert,
Hac subter, partem præportans ipse virilem,
Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.
40 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.
Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexóque sinu subiens infetna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque sinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
Legitimo cernes cœlum lustrantia cursu.
42 Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
Quinque solent stellæ, simili ratione notari
Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
Non eodem semper spacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cœli,
Atque suos vario motu metirier orbes.
Hæ faciunt magnos longinqui temporis annos.
Cum redeunt ad idem cœli sub tegmine signum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere cursus:
Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
Fixa simul magnos edam * gentibus orbes.
43 Quatuor æterno lustrantes lumine mundum,
Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
Amplexi terra cœli sub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina nosces,
Quæ densis distincta licebit cernere signis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter se, & nodis cælestibus aptos:
Atque pari spacio duo cernes esse duobus.
44 Nam si nocturno cognoscens tempore cœlũ,
Cum neque caligans detersit sidera nubes,
Nec pleno stellas superauit lumina Luna,
Vidisti magnum cadentem serpere Circum,
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
Hic non perpetuum detexens conficit orbem,

Sed spacio multum superis præstare duobus
Dicitur,& latè cœli lustrare cauernas.
45 Quorum alter tangẽs aquilonis vertitur auras
Ora petens Geminorum: illustratum genus ardens
In sese retines Aurigæ portat vtrunque.
Hunc sura læua Perseus humeroque sinistro
Tangit.ad Audromedam hic dextra de parte tenetur
Imponítque pedes duplices Equus,& simul ales
Ponit Auis caput,& clinato corpore tergum:
Anguitenens humeris connititur:illa recedens
Austrum consequitur deuitans corpore Virgo.
At verò totum spacium conuestit & orbis
Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
In quo consistens conuertit curriculum Sol
Aestiuus,medio distinguens corpore cursus.
Hic totus medius circo disiungitur ipso:
Pectoribus validis atque aluo possidet orbem.

*

Hunc octo in partes diuisum noscere circum,
Si potes,inuenies supero conuertier orbe
Quinque pari spacio partes treis esse relictas,
Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.
Alter ab infernis cancro connectitur austris.
46 Distribuens mediũ subter secat hic Capricornũ,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Pistricis,& illum
Fulgentem Leporẽ,inde pedes Canis,et simul amplã
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergáque Centauri,atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum possidet arcum.
Hunc à clarisonis auris aquilonis ad austrum
Condens postremum tangit rota seruida Solis:
Exinde in superas brumali tempore flexu
Se recipit sedes.huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes,supera tres luce dicantur.
47 Hosce inter,mediã in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum sol lumine verno
Exequat spacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries sublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Crateram,Coruus adhæret,

Et

Et paucæ Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo cœli de vertice tranans.
48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et simul à medio media de parte secatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui sancta manu doctissima Pallas
Solertem ipsa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos possiet Orbes,
Quàm sunt in cœlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine transuerso retinentes sydera fulta
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum supera terras semper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus:
Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno,
Ac subter terras spacium par esse necesse est.
Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
Queis lunæ conuexum cœli tangimus orbem,
Sex tantæ poterunt sub eum succedere partes,
Bina pari spacio cœlestia signa tenentes.
45 Zodiacum hunc Græci vocitant, nostríq; Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
Aestifer est pandens feruentia sidera Cancer:
Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipsaque consequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
Quies comes est Aries obscuro lumine labens,
Inflexóque genu proiecto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
Annua conficiens vertentia tempora cursu.
30 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens superà mortalibus extat.

Sex omni semper cedunt labentia nocte:
Tot cœlum iussu fugientia signa reuisunt.
Hoc spacium tranans cæcis nox conficit vmbris,
Quod supera terras prima de nocte relictum est,
Signifer ex orbe & signorum ordine fultum.
51 Quod si Solis aues certos cognoscere cursus,
Ortus signorum nocturno tempore vises:
Nam semper signum exoriens Titan trahit vnum.
Sin autem officiens signis mons obstruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipse notas cœli de tegmine sumes,
Ortus atque obitus omneis cognoscere possis.
Quæ simul existant cernas, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore nosces.
52 Iam simul vt supero se toto lumine Cancer
Extulit, exemplo cedit delapsa Corona.
Et loca conuisit cauda tenus infera Piscis.
Dimidiam retinens stellis distincta Corona
Partem etiam supera, atque alia de parte repulsa est:
Quam tamen insequitur Piscis, nec totus ad vmbras
Tractus, sed supero contectus corpore cedit.
Atq; humeros vsque à genibus Cancrumq; recondit
Anguitenens, validis magnum à ceruicibus Anguē.
Iam vero Arctophylax non æqua parte secatur.
Nam breuior clara cœli de parte videtur,
Amplior infernas depulsus possidet vmbras.
Quattuor hic obiens secum deducere signa
Signifero solet ex orbi, tum serius ille,
Cum supera sese satiauit luce, recedit,
Post mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obscura tenens conuestit sidera tellus:
At parte ex alia claris cum lucibus errat
Orion humeris & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non cassum luminis Ensem.
53 Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obscurata, simul vis maior Aeti
Pellitur: ac flexo considens corpore Nisus
Iam supero ferme depulsus lumine, cedit:
Sed læuum genus atque illustrem linquit in altum
Plantam. tum contra exoritur claram caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui sese feruidus infert
Ante canem: inde Canis vestigia prima videntur.

54 Non pauca è cœlo depellens signa repente
Exoritur candens illustria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia:mergitur vnda
Delphinus,simul obtegitur depulsa Sagitta:
Atque Auis ad summam caudam,primásque recedit
Pinnas,& magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite & longa ceruice latescit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateráque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis ostendit iam posteriores,
Et post ipse trahit claro cum lumine puppim:
Insequitur labens per cœli numina Nauis:
Hæc medium ostendit radiato stipite malum:
Et iamiam toto processit corpore Virgo.
55 At cùm procedunt obscuro corpore Chelę,
Existit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduersum est Arcturus corpore fixus,
Totáque iam superà fulgens prolabitur Argo,
Hydráq;,quòd latè cœlo dispersa tenetur,
Nondum tota latet,non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus,& decoratam lumine suram
Erigit ille vagans vulgato nomine Nisus
Quem nocte extinctū atq; exortum vidimus vna
Persæpe,vt paruum tranans geminauerit orbem:
Hic genus & suram cum Chelis erigit alte:
Ipse autem præceps obscura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuisant lumina cœli.
Nam secum medium pandet Nepa,tollere verò
In cœlum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum signis corpore toto
Lucet:at exoritur media de parte Corona,
Caudáque Centauri extremo candore refulget.
Hic se iam totum cæcas Equus abdit in vmbras,
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
Occidit Andromedæ clarum caput,& fera Pistrix
Labitur horribiles epulas funesta requirens.
Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas:
Illa vsque ad spinam mergens se cærula condit:
At Cepheus caput atq; humeros palmásq; reclinat.
56 Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
Latè fusa volat.per terras fama vagatur,
Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
Dicitur excelsis errans in collibus amens,

Quos tenet, Aegæo defixa in gurgite Echineis,
Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
O Enopionis auens epulas cœnare nitentes:
At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
Insula discessit, disiectáque saxa reuellens
Perculit, & cæcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti exiſtit cum corpore præ se
Scorpios infestus præportans flebile acumen.
Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.
Quare cùm magnis sese Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia Pistrix
Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras,
Hic caput & superas potis est demergere partes,
Infra lumborum nunquam cònuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Cassiepeia, neque ex cœlo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primùm
Terras, post humeros euersa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ
Cum quibus, vt perhibent, ausa est cōtendere forma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
Altera, cum caudáq; omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
Ante pedum contecta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenēs capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Aluum, crura, humeros, simul & præcordia lustrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
57 Inde Sagittipotens superas cum visere luces
Instituit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.

58 Inde

58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, instantémq; Caprã, paruos simul Hœdos,
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumq; pedem linquens, obit infra Perseus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
Obruitur Procyon, emergunt Alites vnà,
Et volucris terris exiftit clara Sagitta.

73 * PROGNOSTCA.
* Vt cum
Luna means Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radij cæca caligine tecti.
*
76 Aft autem tenui quæ candent lumine Phantæ
*
77 Atque etiam ventos præmonftrat sæpe futuros
Inflatum mare, cùm fubitò penitúsque tumescit,
Saxáque cana salis niueo spumata liquore,
Triftificas certant Neptuno reddere voces:
Aut densus ftridor cùm celso è vertice montis
Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulsu.
78 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
Nunciat horribiles clamans inftare procellas,
Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.
*
81 Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ
Cùm clamore paratis inanes fundere voces,
Absurdóque sono fontes & ftagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertrifte canit de pectore carmen,
Et matutinis acredula vocibus inftat,
Vocibus inftat, & assiduas iacit ore querelas,
Cùm primùm gelidos rores aurora remittit.
Fuscáque nonnunquam cursans per littora cornix,
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.
82 Mollipedesque boues spectantes lumina cœli
Naribus humiferum duxere ex aëre succum.
*
91 Iam verò semper viridis semperque grauata,
Lentiscus triplici solita grandescere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monftrat arandi.

Ne hoc quidem quaero, cur hac arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad signum floris ac commodet.

CAETERA DESIDERANTVR.

F. 136 AB IOVE. Cic. II. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totũ dicamus diem: Ab Ioue musarũ primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio, ad húncne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in arato stinguens participio vsus est, quod à verbo Stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas
Interimet Stinguens præclara insignia cœli.

Nu. 3 CAETERA Ex II. lib. de Natura deorum hæc & quæ ad numerũ 20 sequuntur, paucis exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, atque hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, éísque à te admodum adolescentulo conuersa, ita me delectant, quia Latina sunt, vt multa ex ijs memoria teneam. Ergo vt oculis assidue videmus, sine vlla mutatione, aut varietate. Cætera labuntur, &c.

6 QVAS NOSTRI. Citatur & hic locus, Ciceronis Acad II qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego vero ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam Cynosuram.

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, vt ait Aratus, eóque directius gubernant, quòd eam teneant,

Quæ cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarissimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue elimitas.

TORVVS. Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quædam etiam (de Præpositionibus loquitur) syncopam passa sunt, vt Supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebant, vt Cicero in Arato,

Toruus Draco serpit, subter superáque retorquens
Sese. Idem Priscianus eodem extremo libro, Et super tamen & Suprà à supera, illud per apocopã, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maximè Cicero in poëmatibus suis, vt in arato,

Toruus Draco serpit subter superáque retorquens
Sese. Idem in eodem,
Huic supera duplices humeros adfixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.

Cæterùm, quod Priscianus legit, Serpit, &, Superáque retorquens, alij scribunt, Repit. &, Supráque reuoluens illud, quòd nescirent, S liquescere in Toruus: hoc, quòd Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. II. de Natura deorum.

QVOD CAPVT. Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum alijs verbis, vbi prolatis Græcis Arati versibus, Item, inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus parte admiscentur in vna.

7 ENGONAZIN. Alias,
Εγγόνασιν dicunt genibus quia nixa feratur.

F. 137 9 HVIC SVPERA. Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ijs verbis, quæ nu. 6. recitaui. Paulo post alij codices habent,

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:
Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM. Seruius in Georg. lib. I. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato,

Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in mas. genere habet vtrunque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT. Lactan lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus.

Malebant tenui contenti viuere cultu, vt Cicero in suo ait arato, quod est propriũ nostræ religionis.
Ne signare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat, in medium quærebat. qui posteriores versus de arateis esse non videntur.

FERREA. Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cùm terræ subigerentur fissione glebarum ab illo aureo genere, vt poëta loquuntur, vis nulla vnquam afferebatur.

Ferrea tum verò proles, &c. sequitur, Tanta putabatur vtilitas percipi ex bubus, vt eorum visceribus vesci

vesci scelus haberetur.

13 SVBIECTVS. Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS. Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplustra enim, inquit, & aplustria antiqui protulisse inueniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus absumptis fluitantia quaerere aplustra. Caesar in Arato.

Fulgent Argoa stellis aplustria puppis.

18 ANDOMEDA. Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

20 E QVIBVS HINC. Hinc inchoant quae feruntur Arati Ciceronis fragmenta, ab Aldo seorsim cusa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripserit, haud facile est coniicere. Iidem mox legunt, *Vt prius alta Chela, tum pectus.*

22 ATQVAE HORVM E. Aldus legit,

Atque horum & caudis duplices esse cathena

Dices aut diuersa per lumina serpunt.

ANDROMEDAE. Ex Aldinae lectionis vestigijs hos quatuor versus corrigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromeda laeuo ex humero si quaerere perges

Ad positum poteris supra cognoscere piscem.

E pedibus vatum summo Ioue Perseus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quaesere pro quaerere veteres dixisse, notat Festus.

24 AT PROPTER. Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6. Cicero tamen, inquit, in Arato hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,

Ac propter laeuum genus omni ex parte locatas

Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,

Hec genus ad laeuum nixi de lapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput alitis hasit.

Primum versum vbi collocem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur Num. 25.

26 NANQVE EST ALES. Lib. 11. de Natura deorum, Inde est ales.

27 IPSE AVTEM. Versus hi quatuor mire deprauati sunt. Vt autem cuique coniectandi locus relinquatur, adscribam vt Aldus cudit:

Ipse autem labens multis equus ille tenetur,

Piscibus, huic ceruix dextra mulcetur aquarij

Serius hac obitus terras iussit equinus,

Quam gelidum valido de corpore frigus anhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versu sequenti.

Pro multis, legendum putaui, Geminis, aut etiam, Binis: habet enim Aratus, δυ' ἰχθύες. Reliqua aucturioribus relinquo expendenda.

CORPORE. Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6 Capricornus, inquit, secunda inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquam pro Curuus, ibi coruus legatur. & mox apud eundē, Currus: qui duo loci me admonuerunt vt Currens, qui in his versibus, num. 30 scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE Alij libri, Vt sese emergens ostendat.

HIC MISSORE. Hanc lectionem elicui e scriptura antiqua quam Aldus expressit:

Hic misso reuocans, fulgens iacet vna sagitta.

Missore enim & vacans legendum censui, quod Arateis his respondet, οὗτος ἄτερ τόξυ.

HINC TEGIT. Aldus legit,

Hunc tegit obscuris subter praecordia vesper.

Ver toto spirans, &c. Vt pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctissimus, cuius iudicio mihi standum esse reor.

34 AT CANIS. Locus hic apud Hyginū lib. Fabularū, fab. 14. profertur his verbis, Hac est, nauis Argo,

quam Minerua in sideralem circulum retulit, ob hoc quòd ab se esset ædificata: ac primum in pelagus deducta est hæc nauis, in astris apparens à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formam Cic. in Phænomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens prælabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non aliæ naues vt in alto ponere proras
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum cœptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super æthera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSAM. Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE VSQVE. Aldus & alij ad cœlum, Ad Celsum maluimus, vt Num. 38. Perfringet celsos defixo robore malos.

36 HIC VNA. Aldus,

Hanc vna stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis stina valida cum luce refulgens.

37 EXINDE Versus hic quibusdam improbatus est, quòd vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.

Vt correxi, apte redditur quod ait Aratus, νότιον ἐ κικλήσκουσι.

STELLAS. Alij pro Stratas, Sparsas.

HAE TENVES. Aldus corrupte,

Etenus stella perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

39 CEDIT EQVI Hos versus ita Aldus scribit,

Cedite qui partis properat contingere chelu.
Hic dextram pergens quadrupedes quæ vasta tenentur.

40 HAEC CAPVT. Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, ὑπὸ μέσσον καρκίνον, Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM. Aldus, Extrema. Alij, Extremo, Extremum sinum intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin mauis Extremam, Hydram accipies.

42 QVORVM EGO. Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedem gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.

44 CVM NEQVE caligans detersit. Aldus. Detergit, & versu qui sequitur. Superaret: & inde quarto, Superest præstare duobus.

45 HVNC sura læua. Aldus legit,

Hunc supera læua. Græce est, λαιῇ δ' ἐπὶ κνήμῃ,

AT VERO Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,

Inde leo.

ALTER ab infernis. Aldus cudit,

Alter ab infernis austri conuertitur auris.

46 DISTRIBVENS Quidam corrigit,

Ast alter, quod vt longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.

53 CEDVNT obscurata simul vis. Pro Aeti, Aldus vitiose, Aquarij,

56 QVOS TENET. Pro Echineis, Aldus Echinis, quod alij vt adulterinum reijcientes, nihil substituerunt.

ANTEPEDVM. Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autem male distinctum habet:

Ante pedum contecta simul cum lumine pandit.

Vno verbo audaciuscule Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Aratus προτέροις πόδας & alij πρόποδας vnoitem verbo.

57 INDE Sagittipotens. Aldus vitiose, Conuisere luces Instituit & mergit. & mox,

Abditur Orion, obijt simul abditus vmbra est,

Inferiora

Inferiora cadunt auriga lumina lapsum.

73 VT CVM *Luna means. Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, passiuum eius verbi in Prognosticis protulit,* Vt cum Luna means &c.

76 AST AVTEM. *Idem Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est praetermittendum, quòd coniunctiones sibi praepositae inueniuntur, tam eiusdem potestatis cum sint, quàm alterius: vt Cicero in Prognosticis.*

Ast autem tenui quae candent lumine phatnae. Idem repetit libro 18. vbi de Constructione disserit.

77 ATQVE *etiam ventos. Versus hi & qui sequuntur, ex libro 1. de Diuinatione desumpti sunt omnes.*

TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE. M. D. LXIX. CALEND. MARTII.

C. IVL. HYGINI POETICON ASTRONOMICON, DE MVNDI ET SPHAERAE AC VTRIVSque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

ETSI te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruiderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, quæ facilius etiam scriptis tuis perspici potest, desiderans potius scientem quàm liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, & nonnullis etiam sæpius in his rebus occupatus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & imperitorum iudicio, desidiæ subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ nisus, scripsi ad te, non vt imperito monstrans, sed vt scientissimum commonens:

1 Sphæræ figurationem, circulorumque qui in ea sunt notationem, & qua ratio fuerit vt non æquis partibus diuiderentur.

2 Præterea terræ marisque definitionem: & quæ partes eius non habitantur, vt multis iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.

3 Rursusque redeuntes ad sphæram, duo & quadraginta signa nominatim pernumerauimus.

4 Exinde vniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.

5 Eodem loco nobis vtile visum est, persequi eorum corporum deformationes, & in his numerũ stellarũ.

6 Nec prætermisimus ostendere ad septem circulorum notationem, quæ corpora aut partes corporum peruenirent, & quemadmodum ab his diuiderentur.

7 Diximus etiam in æstiui circuli definitione, quærentes quare non idem hyemalis vocaretur: & quid eos fefellerit, qui ita senserint: & quid in ea parte sphæræ solis efficiat cursus.

8 Præterea, quare circulos in octo partes diuideremus, ordine exposuimus.

9 Scripsimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret constitutus, & quid efficeret ad eũ peruenĩẽs sol.

10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerrimus diceretur.

11 Pauca præterea de hyemali circulo diximus.

12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quàm vndecim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulis videretur.

13 His propositis rebus, ad id loci venimus, vt exponeremus, vtrum mundus ipse cum stellis suis verteretur, an mundo stante, vagæ stellæ ferrentur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.

14 Præterea quare nonnulla signa celerius exorta, serius occiderent: nonnulla etiam cæteris tardius exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quæ signa pariter oriantur, non simul occidant.

15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphæra superiora interioribus hemicyclia æqualia: & quot modis stellas videre non possimus.

16 Præterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodẽ tempore occidere viderentur.

17 Deinde ordine perscripsimus, sol vtrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cũ ipse per se moueatur, & cõtra duodecim signorũ ortus eat, quare videatur cũ mundo exoriri & occidere.

18 Deinde protinus de Lunæ cursu pauca proposuimus: & vtrum suo, an alieno lumine vteretur: Eclipsis Solis & Lunæ quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens, celerius sole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.

19 Quinque stellæ quantum habeant interuallum: & vtrum quinque sint an septem: & vtrum quinq; certe errent, an omnes, & quinque quomodo currant

20 Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare metam diligentissimè obseruasse videantur, & quid reliquos fefellerit in eadem causa. In his igitur tam multis & varijs rebus, non erit mirum aut pertimescendum, quòd tantum numerū versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facunditate, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixero, minus idem valere confidito, quàm si pluribus esset audiendum verbis. Etenim præter nostram scriptionem sphæræ, quæ fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti planius ostēdimus: vt penitus id quod cœpimus, exquisisse videremur. Quod si vel optimis visus auctoribus effeci, vt neque breuius neque verius diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quæ vel amplissima laus hominibus est, doctis: si minus, non deprecamur in hac confectione nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam niti laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid possimus. etenim necessarias nostris hominibus scientissimis maximas res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus existimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propositum veniemus, & initium rerum demonstrabimus.

MVNDVS appellatur is, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.

SPHAERA est species quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, vnde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphæræ neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quòd in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari possunt.

CENTRVM est, cuius ab initio circūductio sphæræ terminatur, ac terræ positio cōstituta declaratur.

DIMENSIO, quæ totius ostenditur sphæræ, est cum ex vtrisque partibus eius ad extremam circunductionem rectè vt virgulæ perducuntur: quæ dimensio à compluribus Axis est appellata. Huius autē cacumina, quibus maxime sphæra nititur, Poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, Boreus alter oppositus austro, Notius est dictus.

SIGNIFICATIONES quædam in circunductione sphæræ circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum constituti finiuntur. Maximi autem sunt, qui eodem centro quo sphæra, continentur. Horizon appellatur is, qui terminat ea quæ perspici aut non videri possunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo subiectas, & circulis his qui Paralleli dicuntur modo duobus extremis & æqualibus nixus: modò alijs partibus adiectus terræ, peruidetur ita, vtcunq; fuerit sphæra collocata.

POLVS is qui Boreus appellatur, peruideri potest semper: Notius autem ratione dissimili, semper est à conspectu remotus. Naturalis autem mundi statio, φυσικὴ dicitur. Est ea in Boreo polo finita, vt omnia è dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. Exortus enim est, subita quædam species obiecta nostro conspectui: Occasus autem pari de causa, vt erepta ab oculis visa.

IN finitione mundi, circuli sunt Paralleli quinque, in quibus tota ratio sphæræ consistit, præter eum qui Zodiacus appellatur: qui quòd non vt cæteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatior alijs videtur, λοξὸς à Græcis est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphæra metiuntur, initio sumpto à polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes vnūquodque hemisphærium diuiditur, ita vti dimensio significari videatur in tota sphæra per sexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex vtraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti simulacra vt inclusa perspiciuntur: quæ signa à nostris vrsarum specie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui θερινὸς τροπικὸς appellatur, ideo quòd sol cum ad eum circulum peruenit, æstatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemē autem eis quos austri flatibus oppositos antè diximus. Præterea, quòd vltra eum circulum sol non transit, sed statim reuertitur, τροπικὸς est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus Equinoctialis, à Græcis ἰσημερινὸς appellatus, ideo quod sol cùm ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo facto, dimidia sphæræ pars constituta perspicitur.

Econtrario item simili ratione à Notio polo sex partibus sumptis, vt supra de Boreo diximus, circulus ductus ἀνταρκτικὸς vocatur: quòd contrarius est ei circulo, quē arcticon supra disiniuimus.

Hac definitione sphæra, centroque poli qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus χειμερινὸς τροπικὸς instituitur. à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideò quòd sol cùm ad eum circulum peruenit, hyemem efficit his qui ad aquilonē spectant: æstatē autem, his qui in austri partibus domicilia constituerunt. Quantò enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hoc hieme maiore conflictantur: æstate autem, quibus sol appositus peruidetur: itaque Aethiopes sub vtroque orbe necessario sunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquæ fiunt partes quatuor, ita vti sol per octo partes sphæra currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, vt signis factis, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ibi oportet vt eum medium diuidere, & bis ad eum peruenire videatur: semel in eo loco vbi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod ϖροκύων *vocatur. Duodecim signorum partes sic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, vt vnusquisque eorum diuidatur in partes duodecim, & ita ex eorum punctis lineæ perducantur, quæ circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitioribus quæritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est, vt de triginta partibus quina partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facilime defendi posse confidimus. Cum enim media sphæra diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quamuis proxime eum accedat, tamen minor esse videatur. Itaque qui primum sphæram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquam rationem esse, pro rata parte voluerunt significare, vt quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendis, quo erat necesse his maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphæra licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, vt pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes vnumquodque hemisphærium diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio peruenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus his subiectus, de quibus supra diximus, ex quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpium & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definiemus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.*

2 TERRA *mundi media regione collocata, omnibus partibus æquali dissidens interuallo, centrum obtinet sphæræ. Hanc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circunductionis sphæræ profusus, propè totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quæcunque regio est quæ inter Arcticum & Aestiuũ finem collocata est, ea diuiditur trifariam, è quibus vna pars, Europa: altera, Asia, tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Aegypto disterminat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam se conyciens in paludem quæ Mæotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.*

Sed ne videatur nonnullis mirũ, cùm sphæra in sexaginta partes diuidatur, vt ante diximus, quare definimus ab æstiuo circulo ad arcticum finem duntaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediam regionẽ sphæræ currens, nimiũ his locis efficit feruorẽ. Itaq; quæ finis est ab æstiuo circulo ad hiemalem, ea terra à Græcis διακεκαυμένη *vocatur: quod neque fruges propter exustam terrã nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extrema autem regionis sphæræ duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, fine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quamuis enim sol perueniat ad Aestiuum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur fine: id ita esse hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphæræ fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstiuo circulo calorem esse: quod quæ terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, vti bracis & eiusmodi vestitu: qui autem proximi sint æstiuo circulo, eos Aethiopas & perusto corpore esse. Habitatur autem sic temperatissimo cœlo, cum inter æstiuum circulum & Arcticum finem hæc perueniat temperatio: quòd ab Arctico circulo frigus, ab æstiuo feruor exortus in vnum concurrens efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discesit, hieme necessario conflictamur,*

tur, quòd ventum exeuntem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticũ finem habitari possit: quòd pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eò potest quisquam propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphæra habitari, illam quoq; in simili causa posse constitui suspicamur.

3 SED quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & sphæram totam definiuimus, nunc quæ in ea Signa sint, singulatim nominabimus. E quibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylaca cum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyram cum Olore, & Cepheo, & eius vxore Cassiepeia, filiáque Andromeda, & genero Persio: dicimus etiam protinus Aurigam à Græcis ἡνίοχον appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruóque Delphine. Inde Equum dicimus, cum eo sidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim Signa perueniemus. Ea sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod προκύων dicitur. Præterea est Argo cum Centauro, & Ara: deinde Hydra cũ Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historias proponere: quæ certe aut vtilitatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, vt supra diximus, initium est nobis Arctos maxima.

4 HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnauit: eámque studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter vtriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suum dicere euentum, quòd diutius celare non potuit: nam iam vtero ingrauescente, propediem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrsæ speciem est conuersa, quæ Græcè ἄρκτος appellatur. In ea figura corporis Arcada procreauit. Sed, vt ait Amphis comœdiarum scriptor, Iupiter simulatus effigiẽ Dianæ, cum virginem venantem vt adiutans persequeretur, amotam conspectu aliarum compresit: quæ rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi vtero videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supradiximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in silua vt fera vagaretur, à quibusdam Aetolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur inscia legis, in Iouis Lycæi templum se coniecisse: quam confestim filius est secutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eámque Arctum, filium autem Arctophylaca nominauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Callisto ab Ioue esset compressa, Iunonem indignatam in vrsam eam conuertisse. quam Dianæ venanti obuiam factam, ab ea interfectam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicatam id quod euenit, contendisse vt eum manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsæ speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Dianæ venanti, vt eam interficeret, demonstrasse: quod factum vt perspiceretur Iouem ægre tulisse, effigiem vrsæ stellis figuratam constituisse. Hoc signum vt complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorem id recipere, cum reliqua sidera eò perueniant in occasum: quòd Tethys Iunonis sit nutrix, cui Callisto succubuerit vt pellex. Araethus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatã: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Ceteũ ipsum Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus conueniunt. quæ res in Nonacri monte Arcadiæ gesta demonstratur.

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaosthenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idæis nymphis: ab eius quoque nomine & vrbem quæ Histiea vocatur, à Nicostrato & sodalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtrasque Arctos appellatas esse, quas nostri Septentriones dixerunt: sed maiorem arcton complures plaustro similem dixerunt, & ἅμαξαν Græci appellauerunt. Cuius hæc memoriæ prodita est causa: In initio qui sidera perviderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nominauerunt. Ex septem stellis, duæ quæ pares & maxime in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plaustri simularent. Itaq; & quod proximum huic est signũ

Bootem nominari voluerunt, de quo posterius plura dicemus. Aratus quidem non hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari, sed quod Arctos videatur vt Plaustrum circa polum, qui Boreus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, vt Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologis constitutæ, vt Vrsæ species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdem temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos est appellata. de Septentrionibus ille enim dicit, hanc vtroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylaca nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc obseruant, verius & diligentius nauigare dicantur. & quare si hæc sit certior quàm maior, non omnes hanc obseruent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, vt Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellauit, natione fuit Phœnix, vt Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inuentore acceperunt, obseruant: & hanc studiosius perspiciendo diligentius nauigare existimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicem appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostenditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidum custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eum est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceret Iupiter vxorem, Terram inuenisse ferentem aurea mala cum ramis: quæ Iunonem admiratam, petiisse à Terra, vt in suis hortis sereret, qui erant vsque ad Atlantem montem. Cuius filiæ cum sæpius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quòd in sideribus supra eum Draconem, Herculis simulacrum ostenditur, vt Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hunc maximè Draconem dici. nonnulli etiam dixerunt hunc Draconem à gigantibus Mineruæ obiectum esse, cum eos oppugnaret: Mineruam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cœli fixisse: itaque eum adhuc implicato corpore videri, vt nuper ad sidera perlatum.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, vt sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne concisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto non minore pœna est affectus nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit. ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in vnum, dedit cuidam Aetolorum alendum, qui adolescens factus, in siluis cum venaretur, inscius vidit matrem in vrsæ speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycæi templum: quò & qui accessisset, mors pœna erat Arcadum lege. Itaque cùm vtrunque necesse esset interfici, Iupiter eorum misertus, ereptos inter sidera collocauit, vt ante diximus. Hic autem è facto sequens Vrsam perspicitur, & Arctum seruans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiam & pietatem existimatur Liber pater vinum & vitem & vuam tradidisse, vt ostenderet hominibus quomodo sereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cum seuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & quæ ibi tenerrima folia videret, decerpsisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, eúmque interfecisse, & ex pelle eius vtrem fecisse, ac vento plenum præligasse, & in medium proiecisse, suósque sodales circum eum saltare coëgisse. Itaque Eratosthenes ait: Ἰκαρίου ποσὶ πρῶτα περὶ τράγον ὠρχήσαντο. Alii dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepisset, statim vtres plenos in plaustrum imposuisse: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorũ auiditate pleni, nouo genere potionis inducti somno consopiuntur: atq; alius aliam sem partem reiiciunt, vt semimortua mẽbra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum pastoribus, vt eorũ pecora abigeret in suos fines, Icarium interfectum in puteũ deiecerunt: sed vt alii demonstrant, secundum arborẽ quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cum se nunquã melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugæ mandauerunt, & in insulam Aeolorum peruenerunt: à quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerunt. At Erigone Icarii filia permota desiderio parentis, cùm eum non redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarii, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitatæ mortis suspicionem ostendit: neq; enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac paupertie oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mortem

tem conscivit. Cui canis mortua spiritu suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoria tradiderunt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astra corpora eorum deformauit. Itaque complures Icarum, Booten: Erigonem, Virginem nominauerunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quã à Græci, quod ante maiorem Canem exoritur, προκύων appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multæ virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filiæ Atheniensium afficerentur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortem persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Erigonæ. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vt tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publicè faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλήτιδας nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cum dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristeus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit à parente, quo facto à calamitate ciuitatem posset liberare. quem deus iubet multis hostijs expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstus caniculæ mederetur. Quod iussum Aristeus confecit, & ab Ioue impetrauit vt Etesiæ flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quòd quotannis certo tẽpore exoriũtur ἔτος enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellauerunt, quòd expostulatæ sunt ab Ioue, & ita cõcessæ. Sed de hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur. Sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Thusci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussum complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiarum scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuenisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse. Philomelum autem necessario adductum, quodcunque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse. cuius matrem inuentum miratam, vt arantem eum inter sidera constituisse, & Booten appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Parios, & oppidum Paron appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cùm Ariadne Libero nuberet, hanc primum coronam muneri a Venere & Horis accepisse, cum omnes dij in eius nuptijs dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusauit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indicis gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse. quod aurum & gemma in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum ætate miranda corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quòd deus homini non pudenti iuraret. pro quo Hypolipnus descensum monstrauit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui Στέφανος est è facto appellatus, noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, vt æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur Engonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribœam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cùm Theseus se passurum negaret, vt qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controuersia facta esset, vtrum is Neptuni filius esset necne, dicitur Minos aureum annulum de digito sibi detraxisse, & in mare proiecisse: quem referre iubet Theseum si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facilè posse declarare. Itaque comprecatus patrem petijt aliquid signi, vt satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru

& fulgere cœli, indicium significationis fecisse. Simili de causa Theseus sine vlla precatione aut religione parentis, in mare se proiecit. quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: a quibus annulū Minois, & à Thetide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni vxore accepisse dicunt. Coronam Ariadnæ Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

EN GONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo antè diximus, eúmque paratum vt ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata vt feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, vt quam maximè dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quenquam (vt Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, vt aliquid verisimile dicamus. Araethus autem, vt antè diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megistus patrem dicit, qui videtur vt lamentans filiam in vrsa figuram conuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cœlum, vt eam sibi dij restituant. Hegesianax autem Thesea dixit esse, qui Trœzene saxum extollere videtur: quòd existimatur Aegeus sub eo saxo Ellopium ensem posuisse, & Athra Thesei matri prædixisse, ne antè eum Athenas mitteret, quàm sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, vt quam altissimè possit lapidem extollat. Hac etiā de causa nonnulli Lyram, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerunt: quod vt eruditus omni genere artium, Lyram quoque didicisse videbatur. Idque & Anacreon dicit: ἀγχοῦ δ᾽αὖ τεῦ ἄινο Θυσεος ἐςὶ λύρη. Alij autem Thamyrin à musis excæcatum, vt supplicem ad genua iacentem dicunt. Alij Orphea à Thracijs mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Aeschylus autem in fabula quæ inscribitur, προμηθεὶς λυόμενος, Herculem ait esse, non cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tempore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines. quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorū sagittis confixisse. Sed postquam Herculem tela deficerent, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptis: Iouem autem misertum filij curasse vt circa eum magna lapidum copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouem similitudinem pugnantis inter sidera constituisse. Hunc etiam nonnulli Ixiona brachijs vinctū esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit afferre. Alij Promethea in monte Caucaso vinctum.

LYRA. Inter astra constituta est, hac, vt Eratosthenes ait, de causa: quòd initio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita, qui Calliopes & OEagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allicuisse: qui quærens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, vt Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, vt complures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, vt Eratosthenes ait, in Pangæo sedens, cum cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicunt, quòd initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepulturæ mandasse, & lyram quo maxime potuerant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera constituisse Apollinis & Iouis voluntate. quòd Orpheus Apollinem maximè laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primum lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlantidum numero: quòd Maia vna ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cùm Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini vt liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore, alium, alium appetere, vt qui dimicare inter se viderentur, virgulam inter vtrunque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed vt ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonim concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, vti dimidiam partem anni earum vnaquæque possideret. Venerem autem indignatam, quòd non sibi propriū concessisset, obiecisse omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, vt Orphea amore inducta, ita sibi quæque appeteret,

appeteret, vt membra eius discerperent: cuius caput in mare de mõte prelatum, fluctibus in insulam Lesbon est reiectum: quod ab his sublatum & sepultura est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem à musis, vt antè diximus, inter astra constituta est. Nonnullis aiunt, quòd Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis, ab hac re interfectum.

OLOR. *Hunc Graeci κύκνον appellant, quem complures propter ignotam illis historiam, communi genere auium ὄρνιν appellauerunt: de quo hac memoriae prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesin diligere cœpisset, neque ab ea vt secum concũberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquilae similatã, se sequi, seseque ipse in olorem conuertit, & vt aquilã fugiens ad Nemesin confugit, & in eius gremio se collocauit: quem Nemesis non aspernata, amplexũ tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quòd ab hominibus altè volans cœlo videbatur, inter sidera dictus est esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilã sequentem, collocauit in mundo. Nemesis autem, vt quae auiũ generi esset iuncta, mensibus actis, ouum procreauit: quod Mercurius auferens, detulit Spartã, & Ledae sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, caeteras corporis specie praestans, quam Leda suam filiam nominauit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.*

CEPHEVS. *Hunc Euripides cum caeteris, Phœnicis filium, Aethiopum regem esse demonstrauit, Andromedae patrem, quam Ceto propositã notissima historia dixerunt: hanc autẽ Perseum à periculo liberatam, vxorem duxisse. Itaque vt totum genus eorum perpetuo maneret, ipsum quoque Cephea inter sidera superiores numerasse.*

CASSIEPEIA. *De hac Euripedes & Sophocles & alij complures dixerunt, vt gloriata sit se forma Nereidas praestare: pro quo facto inter sidera sedens in siliquastro constituta est: quae propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.*

ANDROMEDA. *Haec dicitur Mineruae beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quòd eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi beneuolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiepeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripedes hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.*

PERSEVS. *Hic nobilitatis causa, & quòd inusitato genere cõcubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, à Mercurio quieum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit: praeterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri, Itaque Graeci ἄϊδος galeam dixerunt esse: non vt quidam inscientissime interpretantur, cum Orci galea vsum: quae res nemini docto potest probari. Fertur etiam à Vulcano falcem accepisse ex adamante factã, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed vt ait Aeschylus Tragœdiarũ scriptor in Phorcys, Graeae fuerunt Gorgonũ custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus, quae vtraque vno oculo vsa existimantur, & ita suo quaeque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excaecatis, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Mineruam pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem à Minerua dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.*

HENIOCHVS. *Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichthonium, vt Eratosthenes mõstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines equos quadrigis iunxisse, admiratus est ingeniũ hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigis inter deos est vsus: sed Erichthonius & quadrigas, vt ante diximus, & sacrificia Mineruae, & templum in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripedes ita dicit. Vulcanum Mineruae pulchritudine corporis inductum, petijsse ab ea vt sibi nuberet, neque impetrasse: & cœpisse Mineruam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephaestius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre. & cum plenus cupiditatis ad eam vt complexui se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerua pudore permota, pede puluerem iniecit. Ex hoc autem nascitur Erichthonius anguis, qui ex terra & eorum dissensione nomen possedit. Eum dicitur Minerua in cistula quadam vt mysteria cõtectum, ad Erichthei filias detulisse, & his dedisse seruandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed vt hominum est natura cupida, vt eò magis appetant quò interdicatur: saepius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto insania à Minerua iniecta, de arce Atheniensium se praecipitauerunt: anguis autẽ ad Mineruae clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, eúmq; primo tempore adolescentiae ludos Mineruae Panathenaea fecisse, & ipsum quadrigis con-*

gis concurrisse pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorē esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum nomine Myrtilum, OEnomai aurigam desinerunt, cuius post notam omnibus mortem apparens corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hædi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas AEga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quasdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneso, & Aegam in Aemonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quendam fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iouem nueriendum esse delatum. quæ quod lac non habuerint, capram ei admisisse, Amaltheam nomine, quæ eum dicitur educasse. Hanc autem geminos hædos solitam esse procreare, & ferè eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hædos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hædos Cleostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse. Museus autem dicit Iouem nutritum à Themide & Amalthæa nympha, quibus eum mater Ops tradidisse existimantur: Amaltheam autem habuisse capram quandam vt in delitijs, quæ Iouem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Aegam Solis filiam dixerunt, multis candore corporis præstantem, cui contrarius pulchritudinis horribilis aspectus existebat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra vt eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta; quæ postea Iouis fuisse nutrix, vt ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas appararet: responsum est ei, si vincere vellet, vt αἰγὸς pelle tectus & capite Gorgonis, bellum administraret, quā Aegida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod supra declarauimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa αἰγὸς caprina pelle contecta, anima donauit, & stellis figuratam memoriæ commendauit: & postea quibus ipse vicerat tectus, Mineruæ concessit. Euhemerus ait Aegam quandā fuisse Panos vxorem: eam ab Ioue compressam peperisse: quem viri sui Panos diceret filium. Itaque puerum Aegipana, Iouem verò Aegiochum dictum: qui quod cum diligebat plurimum, inter astra capræ figura, memoriæ causa collocauit.

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguitenens dictus est, supra Scorpionem constitutus, tenens manibus anguem medium corpus eius implicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse. qui eodem tempore regno est potitus, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptolemum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum vna rota dicitur vsus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina partiri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregarentur Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non vt beneficus aduena & innocens, sed vt crudelissimus hostis insidijs captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontis enim iussu cum draco vnus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru præsidium sibi constituere speraret: Ceres eò venisse, & erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cœpto maleficio pœna non mediocri affecisse. Hegesianax enim dicit, Cererem memoriæ hominū causa ita Carnabonta sideribus figurasse, manibus tenentem draconem, vt interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, vt iocundissimam sibi conscisceret mortem. Alij autem Herculem esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbabat. Pro quo facto à regina Omphale quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos i emissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Thessalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo facto à Cerere fame obiecta, nunquam postea frugibus vllis saturari potuisse existimatur. Nouissime prope ad terminum vitæ dracone obiecto, mala plurima perpessus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus æterna mœrentem afficere pœna, Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodijs auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentium multitudine occupatam, ciues Ophiusam appellassent, & in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, & patria denique deserta carere coēgisset, dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, eò tempestate delatus, omnes feras & eum draconem interfecisse: qui cum maxime Apollini dilectus esset, locatus inter sidera dicitur, vt interficiens draconem, laudis & memoriæ causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes prius sacrificant Phorbantis aduentus, talis vt illis euentus inopinatæ

virtutis

virtutis accidat ciuibus, qualis inscium Phorbanta futuræ laudis ad sidera gloriæ pertulit casus. Complures etiam astrologi hunc Aesculapiũ finxerunt, quẽ Iupiter Apollinis causa inter astra collocauit. Aesculapius enim cum esset inter homines, & tantum medicina cæteris præstaret, vt non satis ei videretur hominum dolores leuare, nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouercæ, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita vti Eratosthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minois filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo vt peccato, Iouem domũ eius fulmine incendisse: ipsum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Vt quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quòd cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillum tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Aesculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens sæpius. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, vtrosque loco fugisse: qua re Aesculapium vsum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Aesculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posteri eius tradiderunt reliquis, vt medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telis esse demonstrant, qua Aquilã dicitur interfecisse, quæ Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cùm maxima cèremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmauit. Quod cum facile à deo, non vt ab homine auaro impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primùm iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam corio bubulo texit: ossa autem quæcunque fuerunt reliqua, pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet eorum sumeret partem. Iupiter autem etsi non pro diuina fecit cogitatione, neque vt deum licebat, omnia quæ debuit antè prouidere: sed (quoniam credere instituimus historijs) deceptus à Prometheo, vtrunque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed vt ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum rescisset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, néue carnis vsus vtilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotis, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & in ferulam coniecto, lætus vt volare, non currere videretur, ferulam iactans, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen. Itaque homines adhuc plerunque qui lætitiæ fiunt nuncij, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorũ cursoribus instituerunt ex Promethei consuetudine, vt currerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiã referens, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorum voluntate omni munere donauit, itaq; Pandora est appellata: Prometheum autem in monte Scythiæ nomine Caucaso ferrea catena vinxit: quẽ alligatũ ad triginta milia annorum Aeschylus tragœdiarum scriptor ait. Præterea admisit ei Aquilam, quæ assidue noctu renascentia iocinora exesset. Hanc autem Aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonstrant, animámque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius solutione hæc memoriæ prodita est causa: Cum Iupiter Thetidis connubium pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parcæ feruntur cecinisse fata, quæ perfici natura volunt rerum: dixerunt enim, quicunque Thetidis fuisset maritus, eius filiũ patre fore laude clariorem: quod Prometheus non voluntate, sed necessitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipse Saturno patri fecisset in simili causa, ne patrio regno priuatus cogeretur, desitit Thetin velle ducere vxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eúmque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remisit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ causa ex vtraque re, hoc est lapide & ferro, digitum sibi vinciri iussit: qua consuetudine homines vsi, quo satisfacere Prometheo viderentur, annulos lapide & ferro conclusos habere cœperunt. Nonnulli etiam coronam habuisse dixerunt, vt se victorẽ impune peccasse diceret. Itaq; homines in maxima lætitia victorijsque coronas habere instituerunt: id in exercitationibus & conuiuijs perspicere licebit. Sed, opinor, ad initium causæ & interitum Aquilæ reuertamur. Hercules missus ab Euristheo ad Hesperidum mala, nescius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaso monte vinctum fuisse supra diximus: à quo via demonstrata victoriæ, dum iter faceret, contendit vt & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nã confestim

honorem quem potuit, reddidit merenti. Qua dimissa homines instituerunt, vt hostijs immolatis iocinora consumerent in deorum altaribus, vt exsaturare eos pro visceribus Promethei viderentur. Vt Eratosthenes autem de Sagitta demonstrat. hac Apollo Cyclopas interfecit, qui fulmen Ioui fecerunt, quo Aesculapium interfectum complures dixerunt. Hanc autem sagittam in Hyperboreo monte Apollinem defodisse. Cum autem Iupiter ignouerit filio, ipsam sagittam vento ad Apollinem perlatam cum frugibus, quæ eo tempore nascebantur. Hanc igitur ob causam inter sidera demonstrant.

AQVILA. Hæc est quæ dicitur Ganymedem rapuisse, & amanti Ioui tradidisse. hanc etiam Iupiter primus ex auium genere sibi delegisse existimatur. quæ sola tradita est memoria, contra solis exorientis radios contendere volare: itaque super Aquarium volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem esse finxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuisse, qui Coon insulam tenuerit regno, & à filia nomine Coon, & homines ipsos à se Meropas appellaret. Hunc autem habuisse vxorem quandam nomine Ethemeam, genere Nympharum procreatam: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandémq; à Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropē autē desiderio vxoris permotū, mortem sibi consciscere voluisse: Iunonem autem misertā eius, in Aquilā corpus eius conuertisse, & inter sidera constituisse: ne si hominis effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moneretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Cretæ surreptum, Naxum delatū, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenerit ad virilem ætatem, & voluerit bello lacescere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsum esse, & eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defecisse: Iouem autē misertū eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam, qui soccum eius in Amythaoniam Aegyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilā in mundo collocauit.

DELPHINVS. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunum quo tempore voluerit Amphitritem ducere vxorē, & illa cupiens conseruare virginitatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsitum dimisisse: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eique persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorū administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinum aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimū esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauicularios qui puerum etiam Liberum patrem receptum, vt Naxum cum suis comitibus transuectū, redderent nutricibus nymphis: à quibus eum nutritum & nostri in progenie deorum esse, & complures Græci dixerunt: Sed vt ad propositū reuertamur. Nauicularij spe prædæ inducti, nauē auertere voluerunt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniā canere: quo sonitu inauditó Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluisset, vnius effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharœdū ex Siculo mari Tænarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida seruitute esse, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona eius inter se partirentur: qui cum cogitationem eorum sensisset, petijt non vt dominus à seruis, & innocens ab improbis, sed vt parens à filijs, vt se liceret ornare, qua sæpe vicerat veste, quoniam nemo esset alius qui, vt ipse, suum quæstu prosequeretur euentum. Quod cum impetrasset, cithara sumpta, suam cœpit deflere mortē: quo sonitu ducti delphines, è toto mari pronatant ad Arionis cantum. Itaque deorum immortaliū potestate inuocata, super eos se deiecit: quorū vnus Ariona exceptum pertulit ad Tænarium litus. Cuius memoriæ causa, quæ ibi statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum videtur pro qua re inter sidera ab antiquis astrologis est figuratum. Serui autem, qui se putabant seruitute elapsos, tempestate Tænarum perducti, à domino comprehensi, non mediocri supplicio sunt affecti.

EQVVS. Hunc Aratus & alij complures, Pegasum Neptuni & Medusæ Gorgonis filium dixerunt: qui in Helicone Bœotiæ monte vngula feriens saxum, fontem aperuit, qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus. Alij dicunt, quo tempore Bellerophontes ad Prœtum Abantis filium, Argiuorum regem deuenerit, Antiam regis vxorem hospitis amore inductam, petijsse ab eo, vt sibi copiam faceret, promittens ei coniugis regnum. Qua cum impetrare non posset, verita ne se ad regem criminaretur, occupat: eum sibi vim afferre voluisse Prœto dicit. Qui quòd eum dilexerat, noluit ipse supplicium sumere, sed quod æquū esse sciebat, mittit eum ad Iobatem Antiæ patrem, quam alij Sthenobœam dixerunt: vt ille filiæ pudici-

tiam

tiam defendens, Bellerophontem obijceret Chimaræ, quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat. Vnde victor profugiens, post fontis inuentionem cum ad cœlũ contenderet euolare, neque longe iam abesset, despiciens iam ad terram, timore permotus decidit, ibique periisse dicitur: equus autem subuolasse, & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur. Alij non crimmatũ ab Antia, sed ne sæpius audiret quod nollet, aut precibus eius moueretur, profugisse Argis dixerunt. Euripides autem in Menalippa, Hippen Chironis centauri filiam Thean antea appellatam dicit. quacum aleretur in monte Pelio, & studium in venando maximum haberet, quodam tempore ab Aolo Hellenis filio Iouis nepote persuasam, concepisse: cúmque iam partus appropinquaret, profugisse in syluam, ne patri, cum virginem speraret, nepotem procreasse videretur. Itaque cum parens eam persequeretur, dicitur illa petisse à deorũ potestate, ne pariens a parente conspiceretur. Quæ deorum voluntate postquam peperit, in equam conuersa, inter astra est constituta. Nonnulli eam vatem dixerunt fuisse: sed quod deorum consilia hominibus sit enunciare solita, in equam esse conuersam. Callimachus autem ait, quòd desierit venari & colere Dianam, in quam, supra speciem diximus, eam Dianam conuertisse. Hac dicitur etiam hac re non esse in conspectu Centauri, quem Chirona esse nonnulli dixerunt: & etiam dimidiam apparere, quòd noluerit sciri, se fœminam esse.

DELTOTON. Hoc sidus velut litera est Græca in triangulo posita, itaque appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, vt obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διός, primam literam deformaret. Nonnulli Aegypti positionem: alij, quæ Nilus terminaret Aethiopiam & Aegyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserunt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur esse, qui Phrixum transtulisse & Hellen dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse auream pellẽ. de qua alibi plura dicemus Sed Hellen decidisse in Hellespontum, & à Neptuno compressam, Paona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerunt. Præterea Phrixum incolumem ad Aetam peruenisse, Arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse, & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutã, habere tempus anni quo frumentum seritur: ideo quod hortum seuerit antè, quæ maximè fugæ fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem aureã detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsũ ad sidera peruenisse: quare, vt supra diximus, obscurius videatur. Hunc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bœotia, natum. Alij in Salonum Thessaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus AEoli filios fuisse. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonea esse, AEolis nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodicen vxorem, quam alij Biadicen dixerunt. Hanc autem Phrixi Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidisse, neque ab eo vt sibi copiam faceret, impetrare potuisse: itaque necessario coactã, criminari eum ad Crethea cœpisse, quòd diceret ab eo vim sibi penè illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixisse. Quo facto Crethea vt vxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti vt de eo supplicium sumeret persuasisse. Nubem autem interuenisse, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuisse, & per Hellespontum quàm longissimè posset, profugere iussisse: Hellen decidisse, & ibi debitum naturæ reddidisse, & ex eius nomine Hellespontum appellatum. Phrixum Colchos peruenisse, & vt ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixisse: ipsum autem à Mercurio ad Athamantèm esse reductum: qui patri eius satisfecerit, eum innocentia confisum profugisse. Hermippus autem dicit, quo tempore Liber Africam oppugnauerit, deuenisse cum exercitu in eum locũ, qui propter multitudinem pulueris. Hammodes est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenisset, quod iter necessario faciendum esse videbat, accessit eò, vt aquæ maxima penuria esset: quo facto exercitus ad defectionem maximam venire cogebatur. Qui quid agerent dum cogitant, Aries quidam fortuitu ad milites eorum errans peruenit: quos cum vidisset, fuga præsidium sibi parauit. Milites autẽ qui eum fuerant conspicati, & si puluere & æstu pressi vix progrediebantur, tamen vt prædam ex flãma petentes arietem sequi cœperunt vsque ad eum locum, qui Iouis Hãmonis postea templo constituto, est appellatus. Quo cum peruenissent arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt. sed quod magis his fuerat optandum, aquæ magnã copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nuntiauerunt. Qui gauisus, ad eos fines exercitum deduxit, & Iouis Hãmonis templum cum arietinis cornibus simulacro facto constituit. Arietẽ inter sidera figurauit, ita, vt cum Sol in eius foret signo omnia nascentia recrearentur, quæ veris tẽpore consistunt: hac re maximè, quòd illius fuga Liberi recreauit exercitũ. Præterea XII. signorũ principẽ voluit esse: quòd illius optimus exercitus fuerit ductor. Sed de Hãmonis simulacro, Leon qui res Aegyptias conscripsit, ait: Cum Liber Aegyptũ & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostẽdisse diceretur, Hãmonẽ quendã ex Africa venisse, & pecoris multi-

titudinem ad Liberũ adduxiße, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inueniße diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber existimatur agrum dediße qui est contra Thebas Aegyptias: & qui simulacra faciunt Hāmonis, capite cornuto instituunt, vt homines memoria teneant, eum primũ pecus ostendiße. Qui autē Libero factũ voluerunt aßignare, quod non petierit ab Hammone, sed vltrò ad cũ sit adductus, Liberi cornuta simulacra fecerunt, & Arietem memoriæ causa inter sidera fixum dixerunt.

TAVRVS. Hic dicitur inter astra eße constitutus, quòd Europam incolumem transuexerit Cretā, vt Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cum in bouem sit conuersa, vt Iupiter ei satisfacere videretur, inter sidera constituiße: quòd eius prior pars appareat vt tauri, sed reliquum corpus obscurius videatur. Spectat autem ad exortum solem, cuius oris effigiem quæ continent stellæ, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Atheniensis Liberi nutrices eße demonstrat, numero septem, quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina sunt hæc, Ambrosia, Eudora, Phesyle, Coronis, Polyxo, Phao, Thyene. Hæ dicuntur à Lycurgo fugatæ, & præter Ambrosiam omnes ad Tethyn profugiße, vt ait Asclepiades. Sed vt Pherecydes dicit, ad Thebas Liberum perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob causam ab Ioue gratia eis est relata, quod inter sidera sunt constitutæ. Pleiades autem appellatæ sunt, vt ait Mnaseas, quòd ex Atlante & Pleione Oceani filia sint quindecim filiæ procreatæ, quarum quinque Hyades appellatas demonstrat, quòd earum Hyas fuerit frater, à sororibus plurimum dilectus, qui cum venans à leone eßet interfectus, quinque de quibus suprà diximus lamentationibus aßiduis permotæ dicuntur interiße; quare eas, quòd plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem sorores deliberaße de sororum morte, & earum septē sibi mortem consciße, quare, quod plures idem senserunt, Pleiadas dictas. Alexander autē Hyadas ait dictas, quòd Hyantis & Bœotiæ sunt filiæ, Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filia, & Atlante sunt natæ. Hæ numero septem dicuntur: sed nemo amplius quàm sex videre potest. Cuius causa proditur hæc, quòd de septem, sex cum immortalibus concubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, vna cum Marte, reliqua autem Sisyphi fuiße vxor demonstratur. Quarum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercurium: ex Taygete, Lacedæmona procreatum: ex Alcinoe autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreaße, quam alij OEnomai dixerunt vxorem: Meropem autem Sisypho nuptam Glaucum genuiße: quem complures Bellerophontis patrem eße dixerunt. Quare propter reliquas sorores eius inter sidera constitutam: sed quòd homini nupserit, stellam eius obscuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades existimentur choream ducere stellis. Sed postquam Troia sit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuerit, sit euersa, dolore permotam, ab his se remouiße, & in circulo qui Arcticus dicitur constitiße: & quidam longo tempore lamentantem capillo sparso videri, itaque é facto Cometem eße appellatam. Sed has Pleiadas antiqui astrologi seorsum à Tauro deformauerunt, vt antè diximus, Pleione & Atlantis filias: quæ cum per Bœotiam cum puellis iter faceret, Oriona concitatum voluiße ei vim afferre, illam fugere cœpiße: Oriona autem secutum eße annis septem, neque eam inuenire potuiße. Iouem autem puellarum misertum, inter astra constituiße: & postea à nonnullis astrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occasum sequi videtur. Eas stellas Vergilias nostri appellauerunt, quod post ver exoriuntur: & hæ quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in eārum signo exoriente Sole, æstas significatur: occidente autem, hiems ostenditur, quod alijs non est traditum signis.

GEMINI. Hos complures astrologi Castorem & Pollucem eße dixerunt: quos demonstrant omnium fratrum inter se amantißimos fuiße: quòd neque de principatu contenderunt, neque vllam rem sine communi consilio geßerunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notißima sidera eos constituiße existimatur. Neptunum autem pari consilio muneraße: nam equos his quibus vtuntur, donauit: & dedit potestatem naufragijs saluti eße. Alij dixerunt Herculem eße & Apollinem. Nonnulli etiam Triptolemum, quem supra diximus, & Iasiona à Cerere dilectos, & ad sidera perlatos. Sed qui de Castore & Polluce dicunt, hoc amplius addunt, vt Castor in oppido Aradnis sit occisus, quo tempore Lacedæmonij cum Atheniensibus bellum geßerunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi periße dixerunt. Pollucem ait Homerus conceßiße fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenquā lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter astra collocatus: quod cum Hercules contra Hydrā Lernæam constitißet, ex palude pedē eius mordicus arripuißet: quadere Herculē permotum, eum interfeciße: Iunonem autem inter sidera constituiße, vt eßet cum duodecim signis, quæ maximè solis cursu continentur. In eius deformationis parte sunt quidā qui Asini appellantur, à Libero in testa Cancri duabus stellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugiße per Thesprotiam, cogitās ad Iouis Dodonæi templum peruenire, vnde peteret responsum, quo facilius ad pristinū statum mentis per

neniret,

amiret, sed cum venisset ad quandam paludem magnam quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuijs factis dicitur vnum deprehendisse eorum, & ita esse transuectus, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonei, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerunt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea eum cum Priapo de Natura contendisse, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertum in sideribus annumerasse. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia Iunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui deae beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellis, vt ait Eratosthenes. Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanum, Satyros, Silenos Asellis vectos, qui cum non longè ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisque magnum clamorem & inauditum gigantibus fecisse, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset secum ad gigantes tulisse, & ibi sonitum quendam inauditum per concham misisse. Hostes autem veritos de quae esset immanis fera ab aduersarijs adducta, cuius esset ille mugitus, fugae se mandasse, & ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur à Ioue constitutus, quòd omnium ferarum princeps esse existimatur. Nonnulli etiã hoc amplius dicunt, quod Herculis prima fuerit hac certatio, & quod eum inermis interfecerit De hoc & Pisander & complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt aliae VII. stellae ad caudam Leonis in triangulo collocatae, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemaus Berenicem Ptolemaei & Arsinoes filiam sororem suam duxisset vxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicen, si victor Ptolemaus redisset, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuisse templo: absque postero die non comparuisse: quod factum cum rex aegrè ferret, Conon mathematicus (vt antè diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdã vacuas à figura septem stellas ostendit quas esse fingeret. Crinem hanc Berenicen nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuisse. Alij dicunt hoc amplius, Ptolemaeum Berenices patrem multitudine hostiũ perterritum fuga salutem petisse: filiam autẽ saepe consuetam, insilijsse in equũ, & reliquam exercitus copiã constituisse, & cõplures hostium interfecisse, reliquos in fugã coniecisse. pro quo etiam Callimachus eam magnanimã dixit. Eratosthenes autẽ dicit & virginibus Lesbijs dotem quã cuiq; relictam à parente nemo solueret, iussisse reddi: & inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autem Astraei & Aurorae filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quã propter diligentiam & aequitatem, Iustitiam appellatam: neque illo tẽpore ab hominibus exteras nationes bello lacessitas esse, neque nauigio quemquam vsum esse, sed agris colendis vitam agere consueuisse Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros coepisse fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuisse conuersatam Denique eam peruenisse vsque eò, dum diceretur. Heu heu genus hominũ natũ. Itaque iam non potuisse pati amplius, & ad sidera euolasse. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererẽ dixerunt: & hoc magis non conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiã Erigonem Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemi natam. & infantem Parthenon nomine appelletam: eámque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum vnius effigiẽ nostri Libram dixerunt. Sed omnino totum signum hac de causa statutum existimatur: quod Orion cum venaretur, & in eo exercitatissimum se esse consideret, dixisse etiã Dianae & Latonae, se omnia quae ex terra exoriantur, interficere valere. Quare terram permotã, Scorpionem misisse, qui eum interficere demonstratur Iouem autẽ vtriusque animum admiratũ, Scorpionem inter astra collocasse, vt species eius hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studiũ Orionis petisse à Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terrae vltro tribuisset. Itaque eum constitutum, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum esse dixerunt. Alij autem hac de causa negauerũt, quòd nemo Centaurus sagittis sit vsus. Hic autem quaeritur, cur equinis cruribus sit deformatus, & caudam habeat vt Satyri. Dicunt enim nonnulli hunc esse Crotum nomine, Euphemes Musarũ nutricis filiũ, vt ait Sositheus tragediarum scriptor. eum domicilium in monte Helicone habuisse, & cum Musis solitũ delectari, nonnunquã etiam studio venationis exercere. Itaque pro merita diligentia magnã laudem assecutum, nam & celerrimũ in siluis, & acutissimum in musis factum esse. Pro quo studio illius pe-

tiße Musas ab Ioue, vt in aliquo astrorum numero deformaretur. Itaque Iouem fecisse, vt cum omnia illius artificia vno corpore veller significare, crura eius equina fecisse, quòd equo multum sit vsus: & sagittas pro ingenio adiunxiße, vt ex his & acumen & celeritas eße videretur. Caudam satyricam in corpore fixiße: quòd non minus hoc Musæ, quàm Liber Satyris sit delectatus. Ante huius pedes stellæ sunt paucæ in rotundo deformatæ, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt

CAPRICORNVS. Huius effigies similis est Aegipani: quem Iupiter, quod cum eo erat nutritus, in sideribus eße voluit, vt Capram nutricem de qua ante diximus. Hic etiam dicitur, cùm Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorē qui πανικὸς appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis eße formationem, quòd muricibus, id est maritimis conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. AEgypty autem sacerdotes & nonnulli poëte dicunt, cum complures dij in Aegyptum conuenißent, repente conueniße eodem Typhona accerrimum giganta, & maximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertiße: Mercurium factum eße Ibin, Apollinem autem quæ Threicia auis vocatur. Dianam merulam simulatam. Quibus de causis Aegyptios ea genera violari non finere demonstrant: quòd deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana dicunt in flumen se deieciße, & posteriorē partem corporis, effigiem piscis, alteram autem hirci feciße, & ita à Typhone profugiße, cuius cogitatum Iouem admiratum, effigiem eius inter sidera fixiße.

AQVARIVS Hunc complures Ganymedem eße dixerunt: quem Iupiter propter pulchritudinem corporis ereptum parentibus, deorum ministrum feciße existimatur. Itaque ostenditur vt aquam aliquò infundens. Hegesianax autem Deucaliona dicit eße: quòd eo regnante, tanta vis aquæ se de cœlo profuderit, vt catoclysmus factus eße diceretur. Eubulus autem Cecropem demonstrat eße, antiquitatem generis commemorans, & ostendens antequam vinum traditum sit hominibus, aquam sacrificijs deorum vsos eße, & ante Cecropem regnaße, quàm vinum sit inuentum.

PISCES, Diogenetes Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem veniße, & eodem loco repente Typhona giganta, de quo supra diximus appariße. Venerem autem cum filio in flumen se proieciße, & ibi figuram piscium forma mutaße: quo facto, periculo eße liberatos Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitiße pisces esitare: quòd vereantur eos capere: ne simili causa aut deorum præsidia impugnare videantur, aut eos ipsos captare. Eratosthenes autē ex eo piscenatos homines dicit. de quo post dicemus.

CETVS. De hoc dicitur quod à Neptuno sit mißus, vt Andromedam interficeret, de qua ante diximus. sed à Perseo sit interfectus, propter inmanitatem corporis, & per illius virtutem inter sidera collocatus.

ERIDANVS. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum eße dixerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius & vtilitatem, æquißimū, eße demonstrant: præterea quòd infra eum quædam stella sit, clarius cæteris lucens, nomine Canopos appellata. Canopos autē insula flumine alluitur Nilo.

LEPVS. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, vt oportebat, eum venatorem finxißent, voluerunt etiam hoc significare aliqua de causa: itaque leporem ad pedes eius fugientem finxerunt: quem nonnulli à Mercurio constitutum dixerunt, eique datum eße præter cætera genera quadrupedum, vt alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac causa dißentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in Scorpionis signo diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accusari, quòd cum Dianæ scriberet laudes, eam leporum sanguine gaudere, & eos venari dixißet. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc historiam memoria prodiderunt, apud antiquos in insula Lero nullum leporem fuiße, sed ex eorum ciuitate adolescentium quendam studio generis inductum, ab exteris finibus leporem fœminā prægnantem attuliße, & ad eius partum diligentißime ministraße. Itaque cum peperißet, compluribus eius ciuitatis studium incidiße, & partim precio, partim beneficio mercatos, omnes lepores alere cœpiße. Itaque non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, vt tota insula ab his occupata diceretur: quibus cùm ab hominibus nihil daretur, in semina eorum impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolæ calamitate affecti, cum fame forent oppreßi, cōmuni consilio totius ciuitatis vix denique eos ex insula abegiße dicuntur. Itaque postea leporis figurā in astris constituiße, vt homines meminißent, nil eße tam exoptandum in vita, quin ex eo plus doloris quàm lætitiæ capere posterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Conceßum autem ei vt supra fluctus curreret, vt in terra: quemadmodū Iphiclo datum dicitur, vt supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendā Erythrea fuiße Thebis, Pindarus autē in insula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercuriū hospitio recepißet, petiße ab his vt sibi aliquid libererū nasceretur.

Itaque

Itaque quo facilius petitum impetraret, bouem immolaße, & his pro epulis apposuiße: quod cum fecißet, poposciße Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuißet detractum, & quod fecerant vrinæ in corium infudiße, & id sub terra poni iußiße: ex quo postea natum puerum, quem Erythreum è facto Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, vt Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium veniße, & OEnopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensus compreßiße: pro quo facto ab OEnopione excæcatus, & de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum perueniße, & ab eo quendam ducem Cedaliona nomine acceppiße: quem collo ferens ad Solem veniße, & ab eo sanatus, vt se vlcisceretur, Chium reuertiße, OEnopiona autem à ciuibus sub terra custoditum eße. Quem postquam se inuenire poße desperaret Orion, in insulam Cretam perueniße, & ibi venari cœpiße cum Diana, & ei polliceri quæ supra diximus, & ita ad sidera perueniße. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum OEnopione propè nimia coniunctum amicitia vixiße: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dianæ quoque pollicitum quæ supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cùm Dianæ vim voluerit afferre, ab ea sagittis eße confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Oriona à Diana eße dilectum, & pene factum vt ei nupsiße existimaretur. Quod cum Apollo ægrè ferret, & sæpè eam obiurgans nihil egißet, natantis Orionis longe caput solum videri conspicatus, contendit cum Diana, eam non poße sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cùm se vellet in eo studio maximè artificem dici, sagitta mißa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecißet, & se eum Diana percußiße plurimum doleret, multis eius obitum prosecuta lachrimis, inter sidera statuiße existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europę appositus eße, & ad Minoa peruenisse quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur sanaße, & pro eo beneficio Canem munere accepiße, quòd illa studiosa fuerit venationis: & quòd Cani fuerat datum, ne vlla fera præterire eum poßet. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quòd Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, vbi erat vulpes cui datum dicebatur, vt omnes Canes effugere poßet. Itaque cum in vnũ peruenißent, Iupiter nesciens quid faceret, vt Ister ait, vtrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, & quòd studiosus fuerit venandi cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo antè diximus: quæ multa proposita suos habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnam, quæ ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, & Sirion appellaße, propter flammæ candorem: quòd eiusmodi sit, vt præter cæteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed ijsdem omnibus historijs, quibus superior Canis annumeratur.

ARGO Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: & hac re maximè stellis esse figuratam Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in ijsdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasæ vocatur, ideo quòd nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Græce Παγῆναι Homerus hunc eundem locum in Thessaliæ finibus esse demonstrat. Aeschylus autem, vt nonnulli aiunt, à Minerua quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur. diuisa enim est à puppi vsque ad malum: significans, ne homines fractis nauibus pertimescerent.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyræ filius esse: qui non modo cæteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Aesculapium & Achillem nutrisse existimatur. pietate igitur & diligentia effecit, vt inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerteretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur vna earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quòd tam breuibus sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quã supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurũ dixerunt, eum qui aruspicio præter cæteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

ARA. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopas fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, vt cum aliquã rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quàm agere incœpissent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoria pro-

dictam causam: Coruus Apollinis tutela vsus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum consedit. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & à Coruo compluribus earũ comesis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admisso eius dicitur, quòd diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora Corui, alia aqua est vsus, hac ignominia eum affecisse, vt quandiu fics coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quòd guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram qua Coruum sitientem moraretur. videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, vt tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegyæ filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Aesculapium procreasse: sed post ea Ischyn Elati filiũ cum ea concubuisse. Quod cũ videret Coruus, Apollini nũciasse. quem cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis confixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, vbi Protesilai sepulchrum statutum complures dixerunt, vrbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & ciuium internecio miranda: quare Demiphonta permotum ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quærens remedium vastitatis. Responso autem dato, vt quotannis vna de nobilium genere virgo dijs Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interficiebat, vsque dum cuidam ciuium loco nobilissimo eorum nato perdoluit inceptũ Demiphontis: qui negare cœpit de sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regis filiæ essent coniectæ. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ductam interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulauit se patriæ causa non ægrè ferre factum: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eúmque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias antè misit, vt ipse occupatus in recinulis postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid his factus esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proijci iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoriæ causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, vt homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosthene dicunt, eum Cratera esse quo Icarius fit vsus, cùm hominibus ostenderet vinum. Alij autẽ dolium esse, quo Mars ab Etho & Ephialte sit contectus.

PISCIS qui Notius appellatus. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarij: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro dijs Penatibus colunt. De hoc & Hegesias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures vt erraticas, ita πλανήτας Græci dixerunt. Quarum vna est Iouis nomine Phaeton quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hunc pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eúmque supprimere cogitare, atque vt certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercuriũ ad Phaethonta, persuasisse vt ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECVNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes à Solis filio Phaëthonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, vt patris inscienter curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (vt Eratosthenes ait) de causa. Quòd Vulcanus cum vxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, vt nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetrauit. Itaque cum vehementer eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Piroënta appellauit.

QVARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixerunt. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historijs. Hic autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Auroræ & Cephali filium esse dixerunt, pulchritudine multis præstantem: ex quare etiam cum Venere dicitur certasse, vt etiam Eratosthenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: exoriente soli, & occidente videri: quare, vt ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QVINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed hæc est breuis & claræ hæc autem Mercurio data existimatur, quòd primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Euhemerus autem primã ante Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstrasse.

PRAE-

PRAETEREA ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lacteum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio infanti inscîam puero Iunonem dedisse lac: sed postquã eum rescierit Maiæ filium esse, reiecisse eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidem pro partu attulit, iussisse ei lac præbere: quæ cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere instituemus.

IGITVR incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo vtraque Arcti nixe vehuntur, Arctico circulo clausæ, & ita collocatæ, vt alternis vnaquæque earum resupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, vt caput eius quæ superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Præterea habet in capite stellas VII. omnes obscuras, in vtrisque auribus binas, in humero claram vnam, in pede nouissimo duas, in summo interscapilio vnam, in crure de posterioribus primo, vnam: in pede priore duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellæ sunt omnino XXI.

Minor autem habet in stationis vnoquoque loco stellas singulas clare lucentes, & supra caudã tres: omnino septem: sed in prioribus caudæ stellis vna est infima quæ Polus appellatur, vt Eratosthenes dicit, per quem locum ipse mundus existimatur versari. Reliquæ autem duæ χορευταὶ dicuntur, quòd circum polum versentur.

DRACO inter duas Arctos collocatus, videtur corporis sinu facto Arcticũ minorem ita concludere, vt penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & suo capite tanquam reducto, circulum Arcticum tangens, corpus vt in sphæram complicari: & si quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in vtroque tempore stellas singulas, in oculis singulas, in mento vnam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita vt omnino stellarum sit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, vt neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per vtrosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: adeo serò occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exoriens citius quàm Chelæ videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnam: in vtroque humero singulas, in vtraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram vnam: in zona vnam clarius cæteris lucentem: hæc stella Arcturus appellatur in vtriusque pedibus singulas, quæ omnino sunt XIIII.

CORONAM humero sinistro propè contingere Arctophylax videtur: quæ autem Engonasin dextri pedis calce contingit, hæc Cancro & Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotunde dispositas: sed ex his tres clarius cæteris lucentes.

ENGONASIN. Hic positus inter duos circulos, Arcticum & Aestiuum, vtrisque pedibus & dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, vt dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autẽ toto caput Draconis opprimere conetur. Humeris autem velut sustinens circulum Aestiuum, & manu dextra protecta tangens: læuam autem è regione ad sinistrum genu porrigens, æquali interuallo circuli Aestiui & genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, vt pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnam, in sinistro brachio vnam, in vtroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnam, in dextro cubito alteram: in vtroque latere singulas sed clariorem in sinistro: in dextro fœmore duas, in genu vnam, in poplite vnam, in crure duas, in pede vnam quæ dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.

LYRA Hæc posita est contra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui Engonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriente occidere cum Sagittario exoriri perspicitur. Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorum, quæ in testudine vt brachia sunt collecta, singulas in medijs ijsdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas in scapulis ipsius testudinis, vnam, in ima Lyra, quæ vt basis totius videtur, vnam.

OLOR. Huius vna ala est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedẽ sinistrum eius qui Engonasin vocatur sinistram autem alam habet paululum extra circulum

AEstiuum, penè coniungens pedibus Pegasi. Aestiuus autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelis occidens, prius capite quàm reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas, supra caudam, vnam. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS *à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, vt præter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, quẽ capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectis figuratus, tanto dißidet interuallo à pedibus Arcti minoris, quantum spacium inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextra vnam: item in cubito obscuram vnam, in sinistra manu & humero singulas, in dextro humero vnam: in zona quæ medium eius diuidit corpus, tres stellæ claræ videntur, in latere dextro obscura vna: in sinistro genu duæ, in vtrisque pedibus singulæ, supra pedes, stellæ quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII.*

CASSIEPEIA *sedens in siliquastro, collocata est, cuius sedile & ipsius Caßiepeiæ pedes positi in ipsa circunductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Aestiuum circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc prope mediam diuidit circulus is qui Lacteus appellatur: proxime Cephei signum collocatum. Hæc occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur exoriri autem cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vna: in vtroquo humero vna, in papilla dextra, clara vna: in lumbis magna vna, in sinistro femore duæ: in genu vna, in pede dextro vna, in quadrato quo sella deformatur in angulis vtrisque singulæ clarius cæteris lucentes. Hæc igitur est omnino stellarum XIII.*

ANDROMEDA *proxime Caßiepeiam, supra caput Persei breui interuallo dißidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincta, vt antiquis historijs est traditum. Cuius caput equi Pegasi ventri coniungitur: eadem enim stella & vmbilicus Pegasi & Andromedæ caput appellatur. Huius medium pectus & manum sinistram circulus Aestiuus diuidit. Occidit autem cum Pisce de duobus secundo, quem Andromedæ subiectum brachio suprà diximus, exoriente Libra & Scorpione, capite prius quàm reliquo corpore perueniẽs ad terram. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Hæc, vt suprà diximus, habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in vtroque humero vnam: in cubito dextro vnam, in ipsa manu vnam: in sinistro cubito vnam, in brachio vnam, in manu alteram: in zona eres, supra zonam quatuor, in vtroque genu vnam, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.*

PERSEVS. *Huius sinistrum crus & humerum læuum circulus Aestiuus à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit ~~dextro pede~~, caput Aurigæ premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cũ Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet autẽ in vtroq; humero stellã vnam in manu dextra clarè lucentẽ vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonẽ interfecit: in sinistra alteram, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet præterea in ventre stellã vnam, in lumbis alterã, in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnã, in pede vnam obscurã, in sinistro femore vnam, & in genu alterã in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor. Omnino est stellarũ XVIIII. Caput eius & falx sine sideribus apparẽt. Hũc Aratus cum diceret inter sidera κεκονιομένον figuratũ, acceperunt complures, eum puluerulentũ dicere: quod minime conuenit, poße inter sidera etiam puluerulentũ apparere quod si eßet, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quòd aßidue est venatus, & semper in terra fuit: denique; quòd adhuc inter sidera venari videtur. Perseus autem qui aßidue volaret, non potest puluerẽ habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Aetolorum consuetudine, eum κεκονιομένον dixit: Aetoli enim cum volunt aliquẽ decurrere significare, ἀποκονίσαι dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non vt illum volantem aßidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.*

HENIOCHVS *autem circulo Aestiuo genuum fine, præterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteum orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vna, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hœdi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsæ maioris aspectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autẽ Ophiucho & Engonasin occidentibus. Habet præterea in capite stellam vnam: in vtroque humero vnam, sed in sinistro clariorem, quæ Capra vocatur, in vtroque cubito vnam, en manu duas, quæ Hœdi appellantur, stellis propé occidentibus facti.*

OPHIVCHVS *inclinatus à capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autẽ humeri Aestiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum fine ab Aequinoctiali circulo ter-*

lo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autē qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium vt præcingens Ophiuchum, à cauda breuior quàm superiori corpore, qua manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, vt exerema cauda circulum Aequinoctialem cum Aquila cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancri & Leonis, peruenit ad terram: exoriens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnam, in vtroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor, in lumbis duas, in vtroque genu singulas, in dextro crure vnam, in vtroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XVII. Anguis autem habet in summo capite duas, sub capite quatuor vno loco omnes. Ad manū ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionē quinque. Et in prima curuatura caudæ quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Aestiuum & Aequinoctialem, super Aquila signum posita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo subiectus ad Cancrum & Capricornū peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem spectat. altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione Habet omnino stellas quatuor, quarum vna in principio materiæ, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersæ videntur.

AQVILA ala dextra non multum extra circulum Aequinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem supra Lacteum orbē demonstrauimus esse. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellā vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

DELPHIN non longe ab Aquila signo figuratus, in curuatione caudæ nouissima tangit Aequinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad capitis finem. Habet autem in capito stellas duas supra caput ad ceruicem versus duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, vnam: in cauda, duas. Omnino est stellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum spectans, pedibus Aestiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram ceruice sua coniungens, & vtrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stella corpus apparet vsque ad vmbilicum deformatum. qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite vnam, in maxilla vnam, in vtrisque auribus singulas, in ceruicibus quatuor obscuras, sed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram vnam, in pectore vnam, in interscapilio vnam, in vmbilico nouissimam vnam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus vtrisque singulas, in vtrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

DELTOTON autem in triangulum deformatur, æquis lateribus duobus, vno breuiore, sed prope quali reliquis, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum supra caput Arietis non longe ab Andromedæ dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriens autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in vnoquoque angulo vnam.

Nunc protinus XII signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.

5 ARIES in Aequinoctiali circulo consistens, caput ad exortum habens conuersum, occidens à primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & suprà diximus, tenens collocatū, pedibus prope caput contingens Pistricis Habet autem in capite stellam vnam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis vnam, in interscapilio quatuor, in cauda vnam, sub ventre tres, in lumbis vnam, in pede posteriore vnam. Omnino est stellarum XVIII.

TAVRVS ad ortum signorum dimidia parte collocatus, vt incipere genu ac defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Aequinoctialis. Cornu sinistro, vt supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam stellæ sunt septem, quas Vergilias nostri, Græci autem πλειάδας appellauerunt. Hic aduersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: vtrisque oculis singulas, in fronte media vnam, ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quæ septem stellæ Hyades appellantur. etsi nonnulli quas duas diximus nouissime, stellas negauerunt esse, vt omnino Hyades essent quinque. Præterea in sinistro genu priore habet stellam vnam, & supra vngulam, vnam: in dextro genu vnam, & in interscapilio tres, nouissimam earum cæteris clariorem: in pectore vnam Quæ sunt omnino præter Vergilias, XVIII.

GEMINI ab auriga dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, vt Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui æstatem definire suprà est dictus, vt complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati vt iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam vnam claram, in vtrisque humeris singulas claras, in dextero cubito vnam, in genibus vtrisque singulas, in pedibus vtrisque singulas: alter autem in capite vnam, in vtrisque mammis singulas, in sinistro humero vnam, in pedibus vtrisque singulas & infra sinistrum pedem vnam, quæ πρόποις appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Aestiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydræ collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ Asini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio vnam, in quarto primo vnam obscuram, in ore vnam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non grandes, in sinistra similes duas. Omnino est stellarum XVII.

LEO Spectant ad occasum supra corpus Hydræ, à capite quà Cancer instat, vsque ad mediam partem eius constitutus, medius æstiuo circulo diuiditur, vt sub ipso orbe priores pedes habeat collocatas: occidens à capite & exoriens, Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnam, in interscapilio tres, in media cauda vnam, in extrema alteram, sub pectore duas, in pede priore vnam claram, in ventre claram vnam, & infra alteram magnam: in lumbis vnam, in posteriori genu vnam, in pede posteriori vnã claram. Ita omnino est stellarum XVIIII.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulũ Aequinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydræ caudam habere perspicitur, occidens capite prius quam cæteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singula, in vtrisque pennis bina, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, προτρυγητὴρ vocatur. Præterea habet in vtrisque manibus singulas stellas, quarum vna quæ est in dexera manu, maior & clarior ea cum spicis esse dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septem, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XVIII.

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelæ dicuntur, ita premuntur ab Aequinoctiali circulo, vt eũ sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo suprà diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longè est ab eo signo, quod pro hostia Centaurus ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelis. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in vnaquaque earũ binas, ex quibus primæ sunt clariores. Præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XVIIII.

SAGITTARIVS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiẽs sagittas, à pedibus vsque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita vt caput solum eius extra eum circulum quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius est quædam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnã, in ventre vnam, in interscapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnam, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino est stellarum, XV. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectans, & totus in Zodiaco circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus Aquarij manus sinistræ: occidit præceps, exoritur autem directus. Sed habet in naso stellam vnam, infra ceruices vnam, in pectore duas, in priore pede vnã, in priore eodem alteram, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda duas. Omnino est stellarum viginti.

AQVARIVS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manum autem sinistram vsque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iubã Pegasi propè contingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propè resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quàm reliquis membris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aquali ipso, est stellarum triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara

PISCES. Horũ, alter Notius, altèr Boreus appellatur: ideo quòd vnus eorũ que Boreus dicitur, inter

AEquinoctialem & AEstiuum circulum sub Andromedæ brachio collocatus, & Arcticum polum spectans constituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Aequinoctiali, circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur, quorum inferior antè occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorũ habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum coniunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur, Aratus Græcè συνδεσμον ὑπουράνιον, Cicero Nodum cœlestem dicit: qui vtrique volunt significare, eum nodum non solùm piscium, sed etiam totius sphæræ esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede μεσημβρινὸς dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Aequinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare eum non modo Piscium, sed etiam cælestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemale circulo, spectãs ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens. huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex omnino sunt tredecim.

ERIDANVS è sinistro pede profectus Orionis, & perueniens vsque ad Pistricem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum tẽdit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad nouissimam, septem, omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistrum pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Aequinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnã, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisq; genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo. pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans. sed caput ad Aequinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Sirion appellant, de quo prius diximus, præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumbo vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuer. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Aequinoctialem circulum tangit. Spectat ad occasum, vt inter Geminos & Cancrum constitutus. qui quòd ante maiorem Canem exoritur προκύων est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub tectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum viginti trium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAVRVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo nitis pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur capite propè caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortis: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas supra caput tres obscuras, in vtrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus vtrisque singulas, in

interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino vnā, in genibus posteriorib. us singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIIII. Hostia autem habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo vnam, & inter vtrosque pedes vnam, in interscapilio vnam claram & in priore parte pedum vnam, infra alteram in capite tres dispositas, omnino sunt numero decem.

ARA propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostiæ caput & Scorpionis caudam extremā collocatur. Occidens Arietis exortu, exoriens cum Capricorno. Hæc habet in summo cacumine circuli vbi formatur, stellas duas, & in imo alteris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.

HYDRA trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Aequinoctialē & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, vt caput eius contendens ad signum id quod προκύων vocatur, & totius Hydræ propè quarta pars inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penè Centauri Caput tegens, sustinet in dorso Coruum, rostro corpus eius tundentem, & toto corpore ad Cratera tendentem. qui situ longo dissidente interuallo, prope inter Leonem & Virginē constitutus videtur, inclinatior ad caput Hydræ, quæ occidit Aquario & Piscibus ortu: oritur autem cum his signis de quibus supra diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curuatura, sex, sed earum nouissimam claram: in secunda curuatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam nouem, omnes obscuras, ita fiunt numero viginti septem. Coruus autem habet in gutture stellam vnam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in vtrisque pedibus singulas: omnino septem. Supra primam à capite curuaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autem ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.

PISCIS autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquarium & Capricornum, ore excipiens aquam quæ funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.

Quæ ad figurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

6 QVONIAM in initio sphæræ circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notauimus: & si duo nouissimi nihil ad Solis cursum pertinent, hoc est Arcticos & Antarcticos, de medijs tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis sphæram plurimum valere dicit, neque eorum apertè quenquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, à Boreo polo dicemus.

IGITVR Aestiuum circulum vnum de quatuor esse dicemus, qui θερινὸς τροπικός vocatur, quo circulo æstatem confici demonstrauimus: & si non nemo dubitat, quare non vtrique circuli, hoc est Aestiuus & Hiemalis vno nomine appellentur: ideo quod quem nos Aestiuum diximus, nonnullis Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo alijs æstas fit. Qui si voluerint intelligere, id ad nostram collocationem mundi esse demonstratum, qui inter Aestiuum circulum & Arcticum sumus constituti, non ad illorum sphæram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur. facilius ad nostram accesserint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas diximus, quod inferiore à nobis circulo constituti videntur, sphæram facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Aestiuum circulum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure voluerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno æstas summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutissimè dixisse videbitur, quodcunque enim nostris circulis contrarium dixerit, id illis erit rectum sed ne longiore sermone præter consuetudinem vtamur, ad inceptum reuertamur.

IN AESTIVO circulo, de quo primum dicere instituimus, hæc signa siue partes eorum perspiciūtur: Capita Geminorum, Aurigæ genu vtrunque, Persei crus & humerus sinister. Andromeda autem à pectore, sed manu sinistra, diuiditur. Atque ita euenit, vt caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur esse inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum: reliquum autem corpus inter Aestiuum & Arcticum finem. Præterea in eodem Aestiuo circulo pedes equi Pegasi positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Oloris, & ala sinisterioris vt volantis, par, non magna. Ophiuchus humeris, vt circulum sustinere videtur. Virgo propè contingens à capite inter hunc & Aequinoctialem circulum collocata est, vt fulgens ad Austrum Leo à pectore ad lumbos diuiditur, vt caput eius & corporis superior à cruribus pars inter hunc & Arcticum circulum videatur. inferior autem pars, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, vt inter duos oculos eius circulus traiectus existimetur. In his signis, & hoc, vt ante diximus, circulo cum vehitur. Sol, euenit vt nobis qui hac inclinatione mundi vtimur, sint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres, Neque ita tamen vt ex horologijs, sed ex sphæræ ratione. Cum enim sphærā ita constitueris, vt circulus eius qui Arcticus vocatur, semper appareat,

nunquam

nunquam autem Antarcticum exoriatur, atque ita sphæra est constituta: si voles Æstiuum circulum diuidere in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphæra apparere, tres autem infra tanquam sub terra esse.

8 AT ALIQVIS dixerit, cur sphæræ circulos diuidamus in partes octo, potius quàm duodecim, aut quod libuerit alias partes? Hic non sphæram, sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita fecerit ex æstiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, vt cum ad septem partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiant supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, vt non in minimis partibus & dimidijs fiat, sed certis numeris conficiatur, vt euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphæra diuisa in partes triginta, euenit, vt ab æstiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: nimirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad AEquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Aequinoctiali circulo ad Hiemalem de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Aequinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, vt dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum conficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, vt posterius dicemus, incipiat exoriri, vt ad aliud signum transeat, neq; vlla alia parte signi vtatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, vt quibusdam placuit, vt cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphæra quoq; diuidetur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primã, aut quamlibet denique esse, vt cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoquo spheram mundi, vnde horæ sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.

9 SECVNDVS ab Aestiuo Aequinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspici possunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.

10 Hunc autem Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiam minori Arcto, quæ breui spacio vertitur, præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillime intelligere. Cum sit enim maximus circulus Aequinoctialis in sphæra, in eoq; Aries vt affixus videatur, quomodocunque fuerint figuræ corporum collocatæ, vt ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphæram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectionem veniemus, & reliqua dicemus In eodẽ Tauri genua vt fixa perspiciuntur, et si nonnulli ita finxere, vt vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro prope contingere videatur. de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, vt ipso circulo præcinctus estimetur. Hydræ flexu à capite primo ac ceruicibus erectis Cancrum contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydræ Crater cum Coruo velut fixus esse circulo conspicitur. Item paucæ stellæ Chelarum, eodem adiunguntur Ophiuchi genua eodem circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinisteriore penna pene contingẽs figurata est. Eodémque circulo caput Pegasi cum ceruicibus nititur. His corporibus signorum Aequinoctialis circulus finitur. Quò Sol cum peruenit, his vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelis: in hac enim parte sphæræ & ver & autumnus confici existimatur ita vt ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensium diem his locis qui intra Arcticũ videntur orbem noctem autem his qui Antarctico circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsque ad ver, hoc est à Chelis vsque ad Arietẽ perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetuis diem, in quibus antè noctem demonstrauimus: econtrario autẽ noctem his qui Boreo polo sunt proximi. sed de hoc ante diximus: neque enim mirum est hac collatione sphæra id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphæra habitetur, quæ pars est ab Aestiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè nititur ipso circulo videatur, ita vt is qui Engonasin vocatur, inter Aestiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur. quicunq;, vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait.

> Κείνη πη κεφαλὴ τῇ νίσσεται ἧχί περ ἄκραι
> Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσι

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscentur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssea ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

11 TERTIVS ab Aestiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorũ partibus finitur: nam medium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Pistricis vt traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nauis ipsius puppim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstrauimus.

12 QVARTVM circulum Zodiacum esse Aratus demonstrat, de quo ante diximus, & posterius dicemus. Sed Aratus, non vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrant, hoc est vere incipiente sed à Cancro, hoc est ipsa aestate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & aequinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maximè aestas conficitur: sed sol incipit à Virgine iam transire ad aequinoctium autumnale. Chelae, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & aequinoctium autumnale. Capricornus Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII. sed XI. ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locũ occupat signorum, è quibus prior pars Chelae, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocarent, vt menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quae res omnes significantur, duodecim voluerunt esse.

SED quoniam septem circulis in proœmio propositis, de quatuor circulis mentionẽ fecimus, ne septem ex ordine demonstratis, aliquid à nobis obscurius dictum videatur, de septem superant tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Lacteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem sustinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore suo circulum tangit eodem orbe nituntur & pedes maioris Vrsae, praeterea sedile Cassiopeiae cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genúque dextro: & pedis prioribus digitis eius qui Engonasin vocatur & manus sinistra Bootis exteriori parte circuli perueniunt coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum perueniunt extrema nauis Argo, pedésque Centauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur propè affixa, Eridanique fluminis extrema significatio.

RELIQVVM est nobis definire quem supra Lacteum orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit Oloris extremam sinestram pennam, quae extra Aestiuum peruenit finem. Praeterea transit manum dextram Persei, & ab humero sinistro Aurigae perueniens sub manum eius dextram, & Geminorũ genua, & pedes eius signi quod προκύων vocatur. Hic diuidens Aequinoctialem & Aestiuum circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilae dimidiam partem, per eius transiens pennas.

13 QVONIAM de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quae deinde corpora consequantur, & quae perueniant ad occasum. Conuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exorientes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. Si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, vt omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere, videantur, de quo & ante diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occidere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonulli aiunt nihilominus id euenire posse, vt si stante mundo, stellae exoriantur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stellae vagae feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quemquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit obseruare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicunque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, vt sphaera stante nihilominus stellae versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda Draconis, stellam esse quae in se vertatur, & in eodem loco constet. Quod si omnes stellae vagae feruntur,

hanc

hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus vmbram terræ esse, eámque obstare lumini solis. Etsi nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, vt cum perueneret ad eum locū, vbi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphæra intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphæram, vt semper sex signa de duodecim in hemisphærio videantur supra terram, sex autem signa sint infrà sub terra. Igitur cum in vna eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaq; incipit lucere, cúmque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiam facilius intelligitur, & rursus ab eodē Ariete incipiemus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphærio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quem Mesembrinum esse circulum suprà diximus. Cum autem cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriuntur, & in superiore hemisphærio videbuntur. Quæ cum occiderint, rursus aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelas exoriri, quid de reliquis signis sine sphæra possit intelligi, sic inuenietur. In quocunque signo Sol fuerit exoriens, quodcunque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, vt ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne Solis cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quàm quod antè cœpimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, præter vmbram terræ nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum suprà & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

14.15. IGITVR vertente se mundo per vtrosq; Polos & per Axem, quem supra Dimensionem sphæræ diximus esse, & ita sphæra collocata, vt vnus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoriatur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora quæ sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quòd inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hæc edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, vt exortus cum occasu permisceatur, vt & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quæ sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Præterea hac inclinatione cœli, cum vnus circulus ita sit erectus vt nunquam occidat, alter ita sit terræ subiectus, vt nunquam exoriatur, quicunque circuli fuerint in sphæra, hoc est, ab Æquinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Æquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnis inferiorem partem maiorem habebunt quàm superiorem: & quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, vnum ab Arctico, alterum ab Antarctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quòd maiorem habet circunductionem sphæræ, quàm quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antarctico fuerit exortum, ideo quòd tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quàm illa pars quæ in Boreo polo est finita. Et non modo signa quæ sunt ad Arcticum finem collocata, præstantibus corporibus, aut serius occidunt & antè exoriuntur, quam ea quæ Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: vt si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoriatur, tamen serius occidat. Econtrario itaque si qua sunt signa ab Æquinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si qua signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quæ proxime Polum accedunt. Euenit etiam, vt non modo quæ simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quæ proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiam si qua eorum antè exorta fuerint, quæ sunt ad Notium polum finita, tamē ante occidant quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quòd maiore circunductione sphæræ vtuntur ea corpora, quæ ab Æquinoctiali circu

lo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, qua inclinatione mundi sphæra sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur, & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput vsque ad vmbilicum, vt dubium fere videatur, zona eius vtrum vsque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Auriga caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistrum pedē videtur, & Pistrix à cauda exoriens perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminis exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exoriens obscurat dimidiam partem Coronæ, Pistricísque caudam & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & ceruicem, quæ ex Æstiuo circulo tendit ad Coronam. Bootem propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cum capite & ceruicibus Anguis & Ophiucho. Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistrum genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur. exoritur autem caput Hydræ cum Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exoriens: non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum ceruicibus: exoritur autem Hydra sine Cratere, & Canis totus, & nauis Argo sine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exoriens totus, & tota nauis apparet. Argo Hydráque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij prouenit parte. Præterea cum Chelis exoritur cauda Centauri, occidit reliquum Pegasi corpus. & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum vmbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad ceruices, vt caput eius solum videatur & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum, cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta. obscuratur etiam Cassiepeia resupina occidens. exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydræ reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiam & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus quæ sine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriens insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Auriga superiore parte corporis præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crus & pedem dextrū, Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydræ capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydræ corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

17 SIC IGITVR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, vt ante diximus, nunc protinus de Solis cursu dicemus. Necesse est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem, Quod si maneret, necesse erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt Præterea, si ita esset, necesse erat dies & noctes omnes æquales esse, vt quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus sem-

per

per sit futurus: item nox similiratione semper aequalis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inaequales, & Solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse. Si igitur alijs locis oritur & occidit, necesse est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere. euenit enim, vt duabus ex causis sidera non possimus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita vt inferiori hemisphaerio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurentur: siue quod stellis obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine luminis officit oculis nostris, ne praeter eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solis ignem eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, vt ipse quoque nobis nō igneus, sed albus videatur esse. Praeterea in vnaquaque nocte vndecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat, cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimáque parte consistat. Habet enim duodecim signa partes eiusdem modi, vt vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, vt in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte signi nihilominus nos reliquum corpus eius signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrema parte signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte signi, & exoriatur, ita magnum videtur habere fulgorem: vt omnia sidera obscuret. Illud tamen potest euenire, vt cum Sol sit in prima parte signi & occidat, reliquum corpus eius signi appareàt. Sed certius & verius est, vndecim signa quàm duodecim apparere posse. Praeterea quaeritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphaera occidere & verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transiret. Exoriri etenim Pisces prius quàm Aries, & occidere perspiciuntur: & ita mundus verti videtur, vt prius Pisces quàm Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, vt ex eo loco quo Aries antè exoriri videatur: & post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus antè exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autem euenit, vt antè diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius similis haec est causa: Vt si quis in nauicula rostro sedens, inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat. ille quidem videbitur contra nauiculae cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligetur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, vt ante diximus, si nauis sit diuisa, & in vna parte de trecentis sexaginta constituatur quilibet eorum: nauis autem habet vnius diei cursum ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligetur. Non enim extra nauim est, qui a rostro ad puppim transit, sed ipsa naui continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole quae visa sunt nobis vtilissima esse, literis mandauimus, nunc de Luna dicemus. Etsi alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnullis incautè huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timendae causa persequi consuetudinis nostrae oationem demonstrasse instituimus, sed quòd alterius quaeri volumen hoc perlecto noluimus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Praeterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & necessario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita, Lunam per alios exortus & occasus necesse est moueri, non stare. idque facilius, quàm de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, vt officiat oculis nostris, neque vt Sol dies triginta vno quoque signo vehitur, vt difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cùm duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cùm à Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quàm moueri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequebatur, eam semper aequalem esse oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cùm totum transegerit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur. Praeterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui vtrisq; lumē dare supra sit dictus. Lunae autē non facile fiat, cùm alieno lumine vtatur: eius

hac verissima, vt arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mundo & omnibus stellis maxime terræ proxima videatur, & ad acies nostras perueniat: & quodam tempore terrens perueniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouissimo, cum Luna transierit in duodecim signa, & cum Sol ad aliud signum transire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire sic etiam potest intelligi: Vt si quis alicui manum planam ad oculos admouerit, quanto magis sic fecerit, hoc minus ille videre poterit: & quanto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum peruenit, tunc proxima eius videtur esse, & radios eius obturare, vt lumen eijcere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc Sol lumen eijcit, & ita ad nostra adijcit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic euenit: Cum propè vna dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram duntaxat hoc modo, vt per mediam terram, si quid directum traieceris, contingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terram. Quod cum ita euenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, vt Lumen eius quo Luna lucet: non possit ad eam peruenire: & ita existimatus fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine vteretur, licebat ne apparere quidem nunquam Solem, ideo quòd Luna nihilominus luceret, Sic nanque accipit lumen, vt luceat cùm Sol venerit per terras, sed non vt aliquẽ locum conclusiorem totúmque spacium impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepto, lucere reuibratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse eum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longe à vera ratione errant, Nam neque Sol, neque Luna proximè sidera apparent, Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunam, quod cum quinque stellis feruntur: Luna enim proxime terræ est, itaque triginta diebus totum mundum existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eósque hoc interuallo finxerit, vt terra sit in medio, & vnam à terra ad Lunam mensionem fecerit, quam Græci τόνον appellauerunt. Hunc autem, quia certum spacium non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tono vno. Hac igitur re, quòd breuissimo circulo deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterum signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quam Mercurij stella conficiens cursum, transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam Solis est cursus, qui abest ab Hespero, quæ est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolãs anno vno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad alium transiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martis est stella, quæ abest à Sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus sexaginta ad aliud signum transire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quæ abest à Martis, hemitonio Itaq; vno anno ad alterum transit signum Nouissima stella Saturni, quæ maximo vehitur circulo hac autem tono distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderum corporibus Saturnus abest tono vno & dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque Solem neque Lunam contingere stellas, & nihilominus per zodiacũ circulũ verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorem esse Sole. Omnia enim quæ proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quàm quæ longo dissidente interuallo videmus. Igitur Lunã videmus proximè nos esse: neq; eam maiorẽ nostro aspectui esse quàm Solem. Illud quoq; necesse est, cùm Sol lõgè absit à Luna, & à nobis maior videtur, si propè accesserit, multo maiorẽ futurum. Præterea necesse est vt ante diximus, aut nullam stellam erraticam esse, aut Solem pariter cum Luna vt reliquas stellis errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarum cursum, & dicere, quòd hodie coram earum quæq; ad aliud transeat signum, quemadmodũ de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus suum efficit cursum, non est erratica Si autem dubium est, quòd hodie transeat, & ad aliud signũ compari ratione cum Luna feratur, & suum circulũ dirigat, quemadmodũ stellæ quæ sunt dubia, necesse est has quoque errare: sed non euenit vt errent, præsertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stellæ quidem, cum certo tempore ad suum signum reuertantur, possunt errare, nisi fortè volumus accipere excusationem, quòd duo corpora magna facilius possint obseruari quàm singulæ stellæ, quæ non certos cursus conficientes videntur apparere.

16 STELLAS quinque nonnulli has aiunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus esse maximam colore candido, nomine Hesperum, & eam appellari Venerem. Hæc stella nõ abest à Sole longius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparens maximè noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri. sed totus Hesperus incertos efficit cursus, non eodem tempore ad præteritum transiens signum.

SECVNDA stella est Mercurij nomine Στίλβων, totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus. Hic

à Sole non longius abest signo vno. Qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuò signis IIII. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quam tertiam partem signi.

IOVIS *autem stella, nomine* Φαέθων *corpore magnus est, figura autem similis Lyræ. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & vno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta sed maxime obscuratur, cum occidit cum sole. Exoriens autē apparet antequam Sol.*

SOLIS *stella, nomine* Φαίνων *corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa aßidue ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo alijs partibus adiectu circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Rediro autem ad signum annis triginta, & quot annis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.*

RELIQVVM *est nobis de Martis stella dicere, qua nomine* πυρόεις *appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammæ. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.*

QVOD *ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis mense intercalentur: quoniam tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spacium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursum: ad exortum reuertatur: mensem autem, quamdiu Luna Zodiacum circulum perducat: annum voluerunt esse cum sol ab Æstiuo circulo redit, & Zodiacum ad id signum vnde incipiebat, permetitur.*

CAETERA DESIDERANTVR.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM
GRAMINAEVM.

ANNO SALVTIS
M. D. LXX.

IN PONDERE ET MENSVRA SALVS

168

Arati Phenomena